

Rojbin Perişan;

1973 yılı, Diyarbakır/Lice doğumlu. İlk ve ortaöğrenimini Diyarbakır'da tamamladı. 1991 yılında Dicle Üniversitesi Siirt Eğitim Fakültesi'ni kazandı. Bir dönem okuduktan sonra 1991 yılının Newrozunda özgürlük savaşçısı olmaya karar vererek saflara katıldı. 1992 yılının Ekim ayında yakalanıp müebbet hapis cezasına çarptırıldı.

Cezaevinde şiir ve öykü çalışmalarına ağırlık verdi. Öyküleri Hüseyin Çelebi ve İsmet Baycan şiir ve öykü yarışmalarında birincilik aldı. Saçlar ve Gölgeler adlı öykü kitabının yanı sıra Gözyaşımın Ağıdıydı Seni Beklemek ve Bakır Sesli Kadınlar yayınlanan roman kategorisindeki eserleridir. Rojbin Perişan halen Gebze Cezaevi'nde tutuklu olup yazım çalışmalarına devam etmektedir

TOPRAĞIN ŞARKISI

Rojbin Perişan

AramRoman

Editör: Ulaş Güldiken

Mizanpaj ve Kapak Tasarımı: Kinem Aydın

Kapak Çalışması: Sevinç Altan

(2016’da açılan PERDE adlı sergide sunulmuştur)

1. Baskı: Temmuz 2018

Baskı: Ezgi Matbaacılık

Tekstil Pors. İnş. San. Tic. Ltd. Şti Sanayi Cd. Altay Sk. No: 14
Yenibosna / İSTANBUL

Serfitika No: 12142

Tel: 0 (212) 425 23 02

www.ezgimatbaa.net

ISBN: 978-605-293-001-4

Aram Basım Reklam ve Yayıncılık

Kooperatifler Mh. Yeni Sk. Elit Plaza No: 14 Yenişehir / Diyarbakır

e-mail: aramyayin@yahoo.com.tr

web: aramyayinevi.net

TOPRAĞIN ŞARKISI

Rojbin Perişan

*Özyönetimin
Tüm Ölümsüz Savunucularına...*

AramRoman

Kış günlerinin yıldırıcı soğukları başlamıştı. Uzun, beyaz gecelere evrilecek günlerin kaygısı kör bir hançer gibi Cizre'nin üzerinde salınıyordu artık. Bu yıl sonbahar, çetin geçen kış aylarını, soğuk günlerin zorluğunu hafifletecek hazırlık telaşıyla geçmemişti. Her yıl sonbaharda depolanan yakacaklardan, yiyeceklerden yoksundu evler. En azından Cizre'nin direnen kesimi için böyleydi.

Eylül ayından beri çepeçevre kuşatılmış Nur, Yafes, Sur ve Cudi mahalleleri Dicle nehri boyunca kurulmuş kentin diğer kesimlerinden koparılmıştı. Bu coğrafyanın direnişle, katliamla, ihanetle örülmüş tarihi, mahallelerde, sokaklarda, yoksul evlerde, kentin yaslandığı tepelerde, Cudi Dağı'nda yeniden canlanıyor, direnenlerin haklılığını kanıtlıyordu.

Kendi kaderi hakkında söz sahibi olmak isteyen, özgürlüğün yalnızca bir tercih değil zorunluluk olduğunu belleyen ve yaşamak isteyen bu kent, ülkenin kaderini de belirlediğini biliyordu. Sonbahar günleri boyunca "Cizre Direniyor!" sözü bir fikre, bir gerçeğe, bir yaşam tarzına dönüşmüş, kalbi direnenlerle birlikte atanları birbirine bağlayan inancın düğümü olmuştu. Düğümü çözmek, direnenleri ezmek ve başarıya olan inancı tüketmek amacıyla her yol deniyordu. Tüm öldürücü silahlarına, keskin nişancıların hedefindeki günlük hayatlarına, bomba sesleri altında sarsılan uykusuz gecelerine rağmen kuşatma altındaki kent ayakta duruyordu. Barikatlarda gençleri, başındaki beyaz tülbendi bir vicdan duvarına dönüştüren yaşlı

anneleri, ekmeğini bölüştüren kadınları ve çocukları ayakta durdukça kent, düşmemekte direniyordu. Yurdun her yanından akın eden gençlerle, korkuya teslim olmayan birçok kent meclis üyesi ve bir avuç savaşçıyla tarihte ender rastlanan bir savunma hattı kurulmuştu. Özyönetim savunması giderek anayurt savunmasına dönmüştü. Mahalle mahalle, sokak sokak kıran kırana yaşanan çarpışmalar eşitsiz savaş koşullarında bir meydan okumaydı adeta. El yapımı patlayıcılar, sınırlı sayıdaki ferdi silahlar ve roketatarlar karşısında NATO'nun en donanımlı, son teknoloji ürünü silahları kuşanmış bir devlet konumlanmıştı. Askeri deneyimi silah açıp kapamaktan, basit mayınlar hazırlamaktan öteye gitmeyen gençler ve savaşçılar karşısında tutunamayan polis gücü, yerini generallerin yönettiği operasyonel ordu gücüne; TOMA ve Akrep Tipi araçlar ise yerini askeri panzerlere, tanklara bırakacaktı.

...

Ayaza kesmiş soğuklar, şehirde her türlü akışı, hareketi donduruyor; sıcak, sıcak günlerin rüyasına bile izin vermiyordu. Yağmur suları çatıdaki saçaklardan donarak buzdan heykeller yaratmıştı. Bağ ve bahçelerdeki ağaçlar, evlerin ocakları, eşikler, çakıl taşları, damsız hayvanlar... sokakta vurulup kalmış ölümlerin bedeni, kuşatma altındaki yakınlarına ulaşamayanların yüreği... Medresa Sor, Birca Belek, Mem û Zin türbesi, Melayê Cizîrê'nin adımladığı yollar buza kesmişti. Güzelliğin ve ışığın, mirliğin ve yiğitliğin diyarı olan bu şehir, silahlar ve bombalar karşısında tutunduğu kadar soğuğa, açlığa, susuzluğa karşı da hayata tutunmaya çalışıyordu. Kuşatmanın ilk günlerinde işgalciler tarafından trafolar patlatılmış, elektrik şebekesi çökmüş, su boruları kullanılmaz hale getirilmişti. Eczaneler, fırınlar, ambulanslar işgalcilerin keskin nişancılarının hedef sahasındaydı.

Yaşama şansı olmayanların kendi topraklarına gömölme hakkı ellerinden alınıyor; ya sokak ortasında ya da soğuk hava deposunda bekletiliyorlardı. Yaşayanlar kadar, ölüler de bekliyordu. Ölüler bekledikçe hayat kadar keskin bir sessizlik perdesi Cizre ile geride kalan dünya arasına çekiliyordu.

Ölümün soğuk rüzgârı kurşun delikleriyle yarılmış kapılardan, kırık pencere camlarından, bombalanmış duvarlardan evleri yokladıkça yaşama tutunma arzusu intikam ateşiyle harlanıyordu. Sokaklardaki barikatlarda, mevzilerde, duvar ve pencereler boyunca hazırlanan korunaklarda tutulan nöbetler cesaret kırıcı koşullara rağmen ilk günkü heyecan ve coşkusundan bir şey kaybetmemişti. Sıcak, yeşil bahar günleri, hâlâ en taze haliyle düşleniyordu. Özgürlüğün direnişle sınandığı ve kanla kazanıldığı bu coğrafyada gelecek, dingin bir sevinçle hayal ediliyordu. Ve kan rengini anımsatmayan, ölümün kokusunu unutturacak kırmızı kadifemsi güller...

“Her şey yolunda mı heval Erdal? Plana göre hareket edeceksiniz değil mi? Bir aksaklık çıkmasın son anda!”

“Merak etme heval Axin! Bir aksaklık çıkarsa duruma göre hareket ederiz. Kuşkun olmasın. Hem sen dağda bu kadar ayrıntıcı değildin. Ne o, şehir değiştirdi mi seni!?”

Axin bastırmaya çalıştığı halde kahkahasını engellemeyemedi. Telsizin öteki ucunda dinlemede olan Erdal’ın gülümsediğini sezmişti. Omuzlarına değen saçlarını çekip çevresine dikkatle baktıktan sonra;

“Misilleme hakkımı saklı tutacağım heval, sadece şunu söyleyeyim; şehir elbette insanı değiştirir. Hele de uzun yıllar uzak kalmış bir savaşçı söz konusuysa. Diyeceğim o ki, kimini benim gibi ayrıntıcı yapar, kimini de senin gibi gamsız!..”

“Kendi adıma gamsızlığı kabul etmem. Şimdi böyle mevzide rahat, halinden memnun görünüyorum ya, sen beni bir de heval Hakkı’nın yanında seyret. Adeta gerilim hattının üzerindeymişim gibi... Ne olursa olsun, dağda yaşamayı da savaşmayı da hiçbir şeye değişmem.”

Hakkı’nın adı geçer geçmez Axin’in keyfi kaçtı. Hakkı’yla aynı komuta birimi içerisinde yer alıyordu. Üç kişilik komuta birimi, şehrin özsavunma savaşının koordinesinden sorumluydu. Hakkı üzerine konuşulacak zaman değildi. Ancak Erdal gibi hisseden birçok grup komutanı olduğunu biliyordu. Kendisi dahi görev arkadaşları olduğu halde az bo-

zuşmamışlar, çetin tartışmalar yürütmemişlerdi. Onun yanında sürekli tetikte olma halini az hissetmemişti. Savaş deneyimi konusunda Hakkı'ya güveniyordu. Ancak yetkinin kibri öngörüsünü engelleyebiliyor, deneyimiyle arasına mesafe koyabiliyordu. Gücün çekiciliğine kapılmadığı zamanlarda çevresiyle, savaşçılarıyla yakından ilgilendiğine, her ihtiyaçlarına koştuğuna tanık olmuştu Axin. İyi niyetinden şüphe edilmezdi. Ona kalsa her şeyi devrim için yapıyordu. Devrimin başarısı için güç kullanmak gerekiyorsa sonuna kadar giderdi, gitmekte bir sakınca görmezdi.

“Heval Erdal, bu konular daha geniş bir zamanda konuşulmayı gerektiriyor. Vakit yaklaştı. Son konumunuzu aldınız mı?”

“Aldık heval! Yeni durumlar gelişirse bildirirsiniz.”

“Tamam heval, başarılar.”

Axin telsizini kapatıp çevresini izlemeye koyuldu yeniden. Raperin'le birlikte üç katlı bir binanın damında mevzilenmişlerdi. Raperin birkaç metre sağında, tüm dikkatini cadde üzerindeki hareketliliğe yoğunlaştırmıştı. Briketle çevrili yarım insan boyundaki dam duvarına birkaç gün öncesinden oyuklar açtırmış, kum torbalarıyla destekleyecek şekilde üzerini kamuflejla örtülmesini istemişti. Ayrıntılı görüntü elde edebilecek bir konumdaydılar. Şehri enlemesine ikiye ayıran caddede ejder ve akrep tipi birçok askeri panzerin hareketliliği sürüyordu. Karanlık çökmeden son denetimlerini yaptıkları anlaşıyordu. İki-üç katlı binaların karşılıklı olarak yan yana dizildiği sokaklar kah genişleyerek kah daralarak iç içe geçmekteydi. Caddeye bakan sokak başlarında hendek kazıp mevzi tuttuklarından çoğu zaman sıcak temasta bulundukları savaş alanı, barikat ve cadde arasındaki iki yüz-üç yüz metrelik daracık alandı. Tekniğin ve iradenin, eşitsiz güçler dengesinin karşı karşıya geldiği, çarpıştığı daracık alan...

Telsizi cızırdadı. Hakkı'ydı. Daha önce belirledikleri şifreler yoluyla eylemin ne zaman başlayacağını sordu. "Burada ona ihtiyacımız var," diyerek kapattı. Telsiz cızırtıları arasında birbirine laf anlatmak kolay olmayacağından Axin de uzatmak istememişti. Ancak telsizi sımsıkı kavrayan parmakları huzursuzluğunu ele veriyordu.

Erdal'ın grubu yerini almış, uygun anı kolluyordu. Karşılıklı iki binanın üçüncü katlarındaki balkonda kımıldamadan uzanmış halde bekleyen iki savaşı vardı. Roketatar silahlarıyla koyun koyuna uzanmış olduklarını görebiliyordu Axin. Hemen yanlarındaki binada Erdal'ın görevlendirdiği iki suikastçı hazır durumda bekliyordu. Ani ve etkili bir darbe indirmeye yönelik bir eylem hazırlığıydı. Caddenin sağ tarafında akşam devriyesi için hazırlanan ejder tipi panzerin, sol tarafta ise gün boyu bir tehdit gibi bekleyen zırhlı kepçenin ve yanında koruma işlevi gören akrebin imhası hedefleniyordu. Sabah erken saatlerinde zırhlı kepçeyi gördüklerinde şaşırmışlardı. Düşman telsizine girip dinlemeye koyulduklarında niyetlerini anlamışlardı; panzerlerin geçişi için yol temizliği yapmak, barikatlara dayanak olan binaları yıkıp, sokağı genişletmek... Bunun üzerine saldırı hazırlığına girişmişlerdi. Evler, binalar yan yana olduğundan alt katlarda evden eve geçişi sağlayacak büyüklükte duvarları çekiç ve balyozlarla deldikleri zamanın üzerinden çok geçmemiştir. Böylelikle arka sokaklara güvenli bir şekilde ulaşabilecekleri bir koridor oluşturmuşlardı. Bugün tersi yönden caddeye yakın yerlerde konumlanmalarını sağlayacak bir güzergahı izlemişlerdi.

Erdal'ın grubu hareketlenmişti; ikiye ayrıldılar. Bir grup Erdal'ın öncülüğünde sol taraftaki binaya girdi. Diğer grup Akif'in öncülüğünde sağ tarafa yöneldi. Bisivingciler oturur vaziyete geçip roket mermilerini yerleştirdiler, saatlerine bakıp doğruldular. Duruşlarını sağlamlaştırdı

nişan aldılar. Roket atışı eylemin işaret fişegi olacaktı. Roketin basıncı kulaklarına zarar vermesin diye ağızlarını açtıklarında Axin nefesini tutmuş halde bekliyordu. Her ayrıntıyı, her an dikkatle takip ediyordu. Gökyüzünü yaran ilk patlama sesini duyduğunda kalbi heyecanla çarpmaya başladı. Eşzamanlı ateşlenen iki roketatar mermisi hedefini bulmuş, büyük bir gürültüyle patlamıştı. Bisi-vingcilerin sevinç haykırıışlarına aşağıda mevzilenmiş savaşçılar da katılmış, sloganlarla sevinçlerini gösteriyorlardı. Aynı anda zırhlı kepçenin alevlerle boğuşması sürüyordu. Kepçeden etrafa savrulan ateş ve demir parçaları hemen yanında konumlanmış akrebe de sıçramıştı. Akrebin kapılarını açan özel hareketçılar can havliyle kendilerini dışarı atıyorlardı. Benzer görüntüler sağ taraftaki ejderde de yaşınyordu. Uzun sakallı, cihatçı görünümlü özel hareketçılar zırhlı kapılardan fırlıyor, bilinçsizce yere kapaklanıyor, ellerindeki ağır otomatik silahlarla rastgele tarama yapıyorlardı. Suikastçılarının devreye girdiği an, bu an oldu. Soğukkanlı, kararlı kurşunlar tek tek ateşleniyor, kaçışan, küfredip bağırان, mevzilenen, zırhlı aracın arkasına saklanan hedefi buluyordu. Axin sevinçten coşmuştu. Bir ara Raperin'e döndü. Gözlerinde çakan kıvılcımlar ve kızarmış yüzüyle Raperin'in yerinde duramadığını, her an silahını ateşlemeye hazır olduğunu gördüğünde heyecanla "Yavaş ol, bu senin eylemin değil!" diye haykırdı... Suikastçılarla eşzamanlı savaşçı grubu da harekete geçmişti. Her iki grup roketlerle sarstıkları düşman noktalarını savunmalarını ihmal etmeden sıkı bir taramaya almışlardı. Yabancı aksanlı özel hareketçılarının bağırış ve küfür sesleri Axin'in bulunduğu yerden bile duyuluyordu. İşgalcilerin MG-3 bombaatar silahları çalışmaya başladı. Kıyamet gökyüzüne sıçramış, yayılmıştı. Erdal'ın mobilize gruplar olarak eğittiği savaşçılar

eylem ateşinin büyüüne kapılmış, korkusuzca hareket ediyordu. İlerliyor, geri çekiliyor, yer değiştiriyor, hiçbir yerde sabit kalmayarak her yere koşuşturuyor, adeta ele geçirilmez gölgelere dönüşüyordu. Axin heyecanla bir Erdal'ın koordine ettiği gruba, bir Akif'in grubuna bakıyor, sesinin duyulmadığını bildiği halde coşturucu nidalar atmaktan kendini alamıyordu. Birden zırhlı kepçe noktasına saldırı düzenleyen dört kişilik gruptan uzun boylu bir savaşçı dikkatini çekti. Solan gün ışığının içinde dalgalanan hareketlerinden kim olduğunu çıkarabildi. Kafasını iki yana sallayarak "Harun!" dedi. Raperin gülüyordu. Ben de heval Harun gün boyu niye görünmedi diyordum. Demek eyleme hazırlanmış.

Axin kaşlarını çatmıştı. "Eylem grubunda yoktu. Erdal onun hakkında tek kelime etmedi," diye söylenirken Raperin seslendi. Harun'un hemen arkasında beliren karaltıyı işaret ediyordu.

"Yılmaz arkadaş değil mi o?"

"Başka kim olabilir ki?!"

Harun hiçbir korunağa ihtiyaç duymadan silahını beline sıkıca dayayarak ayakta tarama yapıyor, deneyimli bir savaşçıymış gibi rahat adımlarla ilerliyordu. Yılmaz ise sırtını Harun'a yaslamış halde silahıyla çevredeki tehlikeleri savuştururken arada haykırıyordu.

"Korkaklar! Nereye kaçıyorsunuz? Yarasalar gibi kaçırsanız ne yazar?! Gelin mertçe dövüşelim!"

Yılmaz'ın çağırısı anında yanıt buldu. G-3, MG-3 mermileri üzerlerine yağmaya başladı. Mermi yağmuru altında kalmışlardı. Fakat bir milim dahi geri çekilmeyi ya da kendilerini yere atmayı düşünmedikleri anlaşıyordu. Suikastçılar kanaslarıyla hemen devreye girdi. Yerlerini deşifre etmek pahasına duruma müdahale etmişlerdi. Grubun üçüncü kişisi ileriye doğru iki tane sis

bombası fırlatarak yoğun bir dumanın oluşmasını bekledi. Karşılıklı mermiler duman bulutunun içerisinde görünür olmaktan çıkıyor, rastgele atışların tehdidine dönüşüyordu. Akif yarattığı sis bulutuyla Harun'u ve Yılmaz'ı geri çekilmeye zorladı. Yılmaz hâlâ "Korkaklar! İşgalciler!" diye bağııyordu. Axin kızgınlıkla, "Kuralsızlar!" diyerek Raperin'e döndü:

"Görüyor musun kuralsızları?! Akif müdahale etmeydi şimdi ikisi de şehit düşmüş olacaktı. Verecekler bunun hesabını!.."

Raperin'i susturan bir bakış fırlattıktan sonra dikkatini tekrar Erdal'ın grubuna yöneltti. Akif, Erdal'ın yanına seğırtmişti. Geri çekilmenin tam sırasıydı. Düşman tüm gücüyle yığılmadan çekilmeliydiler. Axin "Hadi Erdal!" diyordu artık.

Karanlık çökmek üzereydi. Akşamın ilk gölgelerini şehre saldığı vakitlerdi. Gölgeleler arasından henüz on dört, on beş yaşlarında olan ve eylem heyecanıla tutuştuıkları belli iki çocuk çıktı. Tanınmamak için fiyakalı bir şekilde yüzlerini puşıyle sarmışlardı. Barikat nöbetlerinde büyükleme ve gururla dolaşan, her an düşmana saldırı düzenlemeye yeltenen gözü kara gençlerden ikisini orda görmek kaygılandırmıştı Axin'i. Erdal'a haber verme fırsatını bulamadan her iki gencin ileriye doğru atıldığını gördü. Biri piknik tüpüyle hazırlanmış patlayıcıyı hareket halindeki panzerin altına fırlatırken diğeri de keleşile hedefi taramaya başladı. Tüp kulakları sağır eden bir gürültüyle patladı. Patlamanın şiddetini göğüs kafesinin içinde hissetti Axin. Mevzisini deşifre etmemesi gerektiğini unutan Raperin ayağı fırlamış, alkış ve zılgıtlarla eylemi destekliyordu. Demir, ateş ve insan parçaları bir kez daha ortalığı saçılmıştı. Patlama sırasında çevik bir hareketle duvarın arkasına sığınmış olan

çocuk savaşçılar yarattıkları tahribatın sevinciyle zafer işareti yaparak slogan atıyor, zılgıta benzer sesler çıkarıyorlardı. Açık hedef durumundaydılar ancak aldıkları yoktu. “Çek onları Erdal!” diye endişeyle söylendi Axin. Yoğun öfke, intikam eylemiyle bulunduğu hesapsız sevince yol açmıştı. Erdal’ın uyarı ve haykırışlarını ya duymuyor ya da duymazlıktan geliyordu çocuklar. Erdal uyarılarının işe yaramadığını anladığında müdahale etmeye karar verdi. Siper olarak kullandığı duvarın arkasından çıkarak elindeki sis bombasını ileriye doğru fırlattı. Yardımcısı Akif de başka bir bombayla destekledi. Çocuk eylemciler duman dağılmadan kollarından çekştirilerek korunaklı bir noktaya çekildiler.

Axin gözlerini yumarak derin bir nefes aldı. Raperin’e döndü. Raperin az önceki ihmalkârlığını telafi etmek istercesine tüm ciddiyetiyle gözetleme deliğinden etrafı gözlüyor, seslere kulak veriyordu. Raperin’le tanışıklıkları eskiye dayanıyordu. Dağlarda geçirdikleri ortak zamanlar, ortak anılar aralarında güçlü bağlar yaratmıştı. Axin şehir öz savunma savaşının koordinesinde yer aldığı anda Raperin koruma görevini üstlenmişti. Uzun saçlarının örgüsünü başının üzerinde dolayıp taç biçimi vermiş yoldaşını bir an seyre daldı. Yuvarlak yüzünün yumuşak kıvrımları karşısındakinde kırılgan, esnek bir tabiatın izlenimi bıraksa da onu yakından tanıyanlar tam aksi bir mizaca sahip olduğunu biliyordu. Askeri disiplinin getirdiği keskin, kararlı söz ve davranışları savaşçılığının doğal özellikleri olarak belirginleşiyordu.

Telsizi cızırdadığında Erdal’ın genizden gelen sesini duyacağından emindi. “Dinlemedeyim!” sözünü duyar duymaz Erdal karşılık verdi.

“Önceki konuma geçiyoruz.”

“Tamam, hemen sonra Demir Perde’de bizi bekleyin.”

Erdal kısa bir tereddütten sonra “Anlaşıldı heval,” diyerek telsizini kapattı. Demir Perde, daha önce belirledikleri buluşma noktasının adıydı. Büyük bir demir kapısı olan ve bir buçuk metre yükseklikte duvarla çevrili bahçeli bir evdi. Ev sahipleri son yasak başlamadan göç etmişti. Henüz merdivenlerin başına gelmeden top atışlarıyla sarsıldılar. Eyleme misilleme başlamıştı. Havan toplarıyla, bombaatarlarla, doçkalarla binalar vuruluyordu. Karanlığın koruyucu örtüsü rastgele atışlara engel değildi. Hızla alt kata indiler. Açık kapıdan içeri girip evden eve sağlanan koridor geçişine yöneldiler. Arka sokağa çıktıklarında top atışları hafiflemişti. Gece boyu belli aralıklarla süreceğini bilse de Axin, eylem sonrasında keyifli dinginliğini anlık hissedişle ta içinden duydu. Koşar adım Demir Perde’ye doğru ilerlediler.

Axin, büyük demir kapıyı aralayıp bahçeye girdiğinde eylem grubunu küçük bir ateşin etrafında oturur buldu. Gürültülerden etkilenir halleri yoktu. Erdal karşısına aldığı çocuk savaşıları azarlıyor, çocuklar ise başlarını öne eğmiş, yaşlarından daha olgun bir ciddiyetle dinliyorlardı. Axin’i ve bir adım gerisinde beliren Raperin’i gören grup ayağa kalktı. Yüzlerinde düşmanın canına okumuş olmanın hoşnut ve gururlu gülümsemesi dolaşıyordu. Az önceki öfkesi dağılmıştı Axin’in. Karşılandığı bu gülümseme ve inançlı duruştan sonra söylenecek çok şey kalmamıştı. Savaşçılarıyla tek tek tokalaşıp, eylemin başarısından dolayı onları kutlarken, yaralanmış olup olmadıklarına da dikkat ediyordu. Akif’in alnı, Harun’un eli, Yılmaz’ın omzu sarılıydı. Yaraların tümü hafif, birkaç günde iyileşecek türdendi. Gözü kara atılımlarından sonra bu sonuç, mucize kabilinden sayılmalıydı. Rahatlamıştı. Erdal’ın yanına bağdaş kurup ondan devam etmesini istedi. Erdal kaldığı yerden devam etti. Çocukların anlayacağı dilde bir

savaşçının sonuç alıcı özelliklerinden bahsediyordu. Ateşe tuttu ellerini. Ateş sönmeye yüz tuttukça savaşçılar gürleşmesine izin vermeyecek şekilde birkaç odun parçasıyla besliyordu sürekli. Büyük kamp ateşlerini hatırladı ve anında kış soğuşunu iliklerine dek hissetti. Ağaçların dallarına bağlanmış ipler sayesinde bahçe duvarının üzerine perde çekilmişti. Duvar ve perde ateşin yansımaları engelliyordu. Günün yorgunluğu üstüne çökmek üzereyken dikkatini Erdal'a verdi. Erdal konuşuyordu; ateşin kızılığı sol gözünün hemen altından başlayıp boynuna doğru inen yara izini belirginleştirmişti. Bu yara izinin savaşçılığının kanıtı olarak ona gizemli ve çekici bir hava kattığını çokça düşünmüştü. Onunla ilk tanıştığı anı hatırladı. Güney sahasındaki bir eğitim kampında karşılaştıklarında Erdal yeni savaşçı eğitimine katılmak için gelmişken, Axin üç yıllık deneyimli bir gerillaydı. Aynı yaşlarda olmalarından kaynaklı Erdal mahcubiyetle gülümsemiş ve "Koçgiri'den geliyorum. Geç kaldım değil mi?" diye sormuştu. Axin soruyu yanlış anlamış;

"Eğitim devresi yeni başladı. Geç kalmış sayılmazsın," demişti.

"Hayır heval, ben mücadeleye geç kaldığımı söylüyorum. Yaş olmuş yirmi iki. Nerede kaldın diye sorulmaz mı bana?"

"Peki niye geç kaldın heval Erdal?"

"Babama karşı sınıf savaşı yürütüyordum heval. İnsan önce kendi evinin içini temizlemeli değil mi? Dedelerimin başkalarından gasp ederek mülkleştirdiği toprakları, topraksız köylülere dağıtsın diye babamla çetin bir kavgaya girişmiştim."

"Başarabildin mi bari?"

"Yarı yarıya. Bana düşen payın tümünü dağıttım, babama düşen payın ise yarısını. Kafama koyduğumu ya-

parım. Övünmek için söylemiyorum, yanlış anlama. Bak kuzenim aynı zamanda çocukluk arkadaşım da tanıktır buna. Birlikte geldik... Biliyor musun ben bu dağları çok sevdim, belki babamı da kendimle getirmeliydim. Hem dağ yaşamından çok şey öğrenirdi hem de anam biraz rahata kavuşurdu.”

Aralarında geçen ilk diyalogdu bu. Erdal’ın içten, kaygısız sözleri, davranışları, kahkahası kısa sürede kampta sevilmesine ve aranılır biri olmasına yol açmıştı. Geç kalmışlığın telaşıyla gün boyu yerinde durmuyor, yorulmaksızın koşuşturup duruyordu. Zorluk bilmemiş bedeni ve ruhu, zorluklar karşısında pes etmeyerek güçlenmişti. Axin bir süre sonra kamptan ayrılmış, başka bir bölgeye geçmişti. İki yıl boyunca herhangi bir yol güzergâhında, genel toplantılarda, bir mola yerinde ya da kış kamplarında rastlaşmasalar da Erdal’la ilgili haberleri zaman zaman duyuyordu. Zeka ve yeteneğiyle kendisini kanıtladığını, görevler üstlendiğini öğrenmişti. Onunla kalanlar gözüpekliğinden, tehlikeli anlarda savaşçılarından önce atıldığından, savaşçıların koruma refleksinin güçlülüğünden söz etmişlerdi. Ve bu sebeple çokça sevilip sayıldığından... Onu ikinci kez gördüğünde, yüzünde ve ruhunda derin izler bırakacak yaralı haliyle karşılaşacaktı. Komutan olarak yer aldığı alan tutma savaşlarında grubuyla ciddi başarılar göstermiş ancak son çatışmasında düşmanın teknik donanım gücünü hesaba katmayıp küçümseyince hem çok sayıda arkadaşını hem de çocukluk arkadaşını şehit vermişti. Kendisi de ağır yaralı olarak kurtulmuştu çatışmadan. Yaşamış olmayı ağır bir yük gibi taşıyacaktı ve aldığı her nefes suçluluğun zehriyle içine işleyecekti... Henüz yaraları iyileşmemişken görmeye gitmişti Axin; onu bıraktığı gibi bulmayacağından korkarak. Öyle de olmuştu. Erdal’ın

koyu renk gözlerine yerleşmiş ifade, onun bir daha eskisi gibi olmayacağını anlatmıştı. O günden sonra içine kapalı, daha ciddi bir Erdal'a dönüşmüştü. Yine fedakar, korkusuzca atılan, yerinde durmayan biriydi. Fakat bu kez, bu koşuşturma halinde hissetmekten kaçışın işaretleri baskındı. Adeta bedeninin yorgunluğu anımsamayı, acı çekmeyi öteliyor, başka bir zamana erteliyordu.

O günden bugüne beş yıl geçmişti. Tufan efsanesinin sona erdiği, insanlık kadar eski bir şehrin mahalle ve sokaklarında yeniden bir araya gelmişlerdi. Çağın teknolojisine karşı tarihi arkasına almış bir halkın savunma gücü olarak işgale direnmek, tufanı atlatmak düşündükleri tek amaçtı. Ölümsüz aşıkların, şairlerin ve savaşçıların şehrini savunmak...

Erdal, çocuk savaşçılarla konuşmaya devam ediyordu. Axin konuşmaya dikkatini vermeye çalıştı:

“Cesaret, savaşçının temel özelliğidir. Fakat düşünce ve planlamayla birlikte yürürse sonuç alıcı olur. Önce düşüneceğiz; güçlü ve zayıf yanlarımızı hesaplayacağız, koşullarımızı gözden geçireceğiz, düşmanımızın gücünü hesaba katacağız. Sonraki aşamada planlama yapacağız. Üçüncü aşamada ise cesareti devreye koyup harekete geçecek, sonuna kadar gideceğiz. Anlaşıldı mı? Öyle barutun kokusunu alıp ileriye atılmak, kendini kaybetmek yok. O vakit düşmanımızı öyle bir sarsarız ki topraklarımıza ayak bastıklarına bin pişman olurlar!! Bir daha kendi kafanıza göre hareket ettiğinizi görmeyeceğim. Hem sizin ön cephede bulunmanız bile yanlış. Daha geri cephelerde nöbet tutmanız yeter de artar!..”

Çocuklardan esmer olanı söylenenleri sineye çekmekte zorlanmış olacak ki, itiraz etmeye kalkıştı;

“Niye bizi geri cepheye yolluyorsun ki?! Sizinle savaşmamızın neresi yanlış? Doğup büyüdüğümüz yeri sa-

vunmaya sizden daha fazla hakkımız var! Öyle değil mi İsmail?”

İsmail diye çağrılan açık tenli, yeşil gözlü çocuk, hararetle arkadaşının söylediklerini savunmaya koyuldu. Erdal’ın, Axin’in diğer deneyimli savaşçıların yüzlerinde beliren tebessüm İsmail’i cesaretlendirmişti. Ancak Harun müsaade isteyip de konuşmaya hazırlanınca esmer çocuğun işkillendiğini fark etti Axin. “Ben de olsam Harun’un karşısında her şeye hazırlıklı olurum Samet!” dedi içinden, esmer çocuğun adını son anda hatırlayarak. Barikatmevzi denetimleri sırasında tanımıştı bu çocukları. Harun sesini yükseltme gereği duymadan sakince söz aldı:

“Vay, bize yabancı muamelesi yapılmaya mı başlandı? Doğru mu anlamışım?”

“Yok Harun abi yani heval Harun hiç olur mu? Yabancı demeyelim de misafir daha uygun düşer. Sonuçta ev sahipleri biziz.”

“Gördün mü şark politikacılığını heval Yılmaz? Benim için savaşın, eziyet çekin ama hak iddia etmeyin!! Bu gençlerden politika dersi almalısın. Öyle senin gibi bağırıp çağırmakla olmadığını anlayacağın bir ders hepimizin hayrına olur.”

“Tespitin yanlış, yaptıkları şark değil batı politikacılığına girer. Şarkçılık olsa ‘Madem benim için savaşın, her şeyimi alabilirsin,’ der. Gençlerimiz ise batı siyasetine meyilli görünüyor. Sen daha çözmemişsin bu işi.”

Çocukların şaşkın bakışları altında Harun ve Yılmaz’ın atışmaları grupta kahkahaların yükselmesine neden olmuştu. Erdal ciddiyetini elden bırakmamaya çalışıyordu. Harun ve Yılmaz’a “Size daha sonra geleceğim” bakışı fırlattıktan sonra çocuklara döndü. Anlaşıp anlaşmadıklarını sordu. Samet hâlâ ikna olmuş değildi. Neden savaş cephesinde yer alamayacağını anlamak ve

cevabını da Harun’dan almak istiyordu. Erdal mecburen Harun’a söz hakkı verdi:

“Valla heval Erdal, bu gençler en az bizim kadar kalın kafalı, serhişk!¹ Hadi bizde yaş kemale ermiş, kafayı taşlara duvarlara vura vura kalınlaştırdık. Ya bu gençlere ne oluyor? İknaya açık olmayanın kapısı kapalıdır; çal çal açan olmaz.”

“Ben kalın kafalı değilim. Serhişk hiç değilim. Beni ikna etmeden geri cepheye yollamayın diyorum. Değil mi heval İsmail?”

Samet’in her söylediğini İsmail onaylıyordu. Çocukların cesur sorgulamaları, kolay ikna olmayışları Axin’in hoşuna gitmişti. Büyüdükleri kanlı coğrafyanın ortasında erken büyümek zorunda kalmışlardı. Fakat aynı zamanda bu coğrafyanın kaderini, kendi kaderlerini değiştirecek güce sahip olanlarda onlardı. Yılmaz sözü almış, ikna çalışmasına destek veriyordu.

“Siz yaştan kaybetmişsiniz arkadaşım. Uluslararası savaş hukukuna göre sizin yaşınızdakiler ‘Çocuk asker’ kategorisine giriyor ve suç sayılıyor. Devletin ‘Çocukları kullanıyorlar,’ propagandasına malzeme olmak istemezsiniz herhalde!..”

“Ama ya, devletin çocukları öldürmesi!.. Benim Hasan adında bir arkadaşım vardı; hasta annesine ilaç almaya giderken cadde ortasında vuruldu. Uluslararası hukuk bunu niye görmüyor? Ben onun cenazesine gittim. Anasına onun intikamını alacağımızı söyledim. Çünkü intikamını almazsam onu sahipsiz sanırlar, bizi de öyle. Bir başka arkadaşımı vururlar, beni vururlar. Uluslararası hukuk yaşamamız için bir şey yapmıyorsa bari yaşamamız için savaşmamıza engel olmasın!”

“Tamam karagözlü yoldaşım; hemen öfkelenme. Bak

1 Kalın kafalı

bize, savunma gücü olarak yaşamanız için uğraşıyoruz. Bizim gücümüzün yetmediği yerde, toprağa düştüğümüzde mesela, savaşı devralırsınız. Hadi şimdi evlerinize gidin, bir annelerinize görünün, onlarında içi rahat etsin. Daha sonra nöbetinize devam edersiniz.”

“Heval Axin bu haksızlık ama!”

“İtiraz istemiyorum, hadi. Yarın annelerinizi görüp soracağım ona göre. Beni atlattığınızı anlarsam, size nöbeti de yasaklarım.”

Axin’in müdahalesi Samet’i susturmuş, kalkmaya zorlamıştı. Ardından İsmail ayaklandı. Grup üyeleriyle gönülsüzce vedalaşıp bahçeden çıktılar. Erdal gizlemeye çalıştığı tebessümüyle Axin’e döndü.

“Şimdi sıra iki kuralsızımıza geldi galiba,” dedi. Harun’la Yılmaz birbirlerine baktılar. Yılmaz’ın inisiyatifi ele almak adına ilk konuşan olmak istediğini anlayan Axin söz hakkını Harun’a verdi. Harun uzamış dalgali saçlarını karıştırdıktan sonra kollarını iki yana açtı. Nasıl başlayacağını bilmiyor gibiydi.

“Özsavunmaya katıldık ama kendimizi savunmaya gelince tutulup kalıyoruz. Heval Yılmaz konuşsun, ne de olsa ajitatör olan o. Ben sadece işimi yaptım. Yani hedefime yöneldim, saldırımı yaptım. Kurala riayet etmek aklıma geldi desem doğru olmaz. Heval Erdal’ın uyardığı gibi barut kokusu bizi kendimizden geçirdi herhalde. İyi halden sayılır mı bu? Yoksa ben de Samet’i haklı bulur, biz hukuku gözetiyorsak hukuk niye bizi gözetmiyor derim.”

“Ne zamandır hareketin içindesin?”

Harun’un beklemediği bir soruydu. Kaşlarını çattı. “Bu bir tuzak soru mu?” diye sordu yanındaki Yılmaz’a hafifçe eğilerek. Yılmaz’dan “Karşılığını versen iyi olur!” yanıtını alınca;

“Son bir yıldır öğrenci gençlik çalışmalarındayım. Ancak evden radikal kopuşu ne zaman sağladın diye sorsan üç ay oldu. İlk yasak başladığı gibi otobüse atlayıp Cizre’ye geldim. Yok eğer ruhsal olarak sorduysan ev ahalisi şahidimdir, çocukluğumdan bu yana hareketle beraberim.”

“Şehre geldiğinden beri birbirimizi tanıyoruz değil mi heval Harun? Aynı şekilde Yılmaz da Amed’den aynı günlerde yola çıkmıştı.”

Yılmaz’ın yanıtlamasına fırsat vermeden Harun sözünü aldı.

“Evet, Yılmaz’la aynı günlerde varmıştık. Tüm bu soruların amacı ne? Tamam disipline aykırı davrandık, sadece kendimizin güvenliğini değil, grubunda güvenliğini riske attık. Eğer ne tür bir yaptırım vermekte karar kılamadıysanız...”

Axin elini kaldırıp Harun’un devam etmesini engelledi. Disiplinden taviz vermeyecekti. Aksi takdirde otoritesinden taviz vermiş olacaktı. Yılmaz’ın sabırsızca konuşmaya can attığını görebiliyordu.

“Bir daha tekrarlanmamalı. Ciddi bir uyarı olarak alıp aklınızın bir köşesine kazıyın. Ayrıca yarından tezi yok tüm mevzi ve barikatları gezecek, sağlamlaştıracak, gerektiğinde yenilerini kuracaksınız. Herhangi bir mevzide en küçük bir gedik, zayıflık görürsem sizden bileceğim. Daha sonra raporlaştıracaksınız.”

“Tam bir emek sürecine alınıyoruz demek. Her dört mahalleyi mi gezeceğiz?”

“Hayır, şimdilik sadece Cudi’yi. Yine Cudi’yi diğer mahallelere bağlayan geçiş noktalarını. Anlaşıldı mı?”

“Anlaşıldı heval Axin. İyi ki ‘dört mahalleyi’ kapsamadı yaptırım kararı. Yoksa kurtuluşa kadar şu barikat senin, bu mevzi benim der, dolaşır dururduk. Hele böyle

uzun vadeli bir dolaşım sürecine Yılmaz'la birlikte girmek demek emek sürecinin angaryaya dönüşmesi demek olurdu benim nezdimde.”

Axin'in yaptırım kararını ve biçimini Erdal da uygun görmüştü. Yılmaz'ın konuşmak için izin istediğinde itiraz edeceğinden herkes emindi. Harun'un tersine Yılmaz'ın ani reflekslerine, duygusal çıkışlarına çokça tanık olmuştu Axin. İki zıt karakterin baştan beri hem birbirlerinden kopmaması hem de sürekli takışmaları herkesçe biliniyordu. Ve işin garibi onların bulunduğu yerde karamsarlığın kol gezdiğini gören olmamıştı. Yılmaz'a söz hakkı verdiği sırada Selim'in hızla kendilerine doğru geldiğini fark etti. Grubun ilgisi yön değıştirmişti.

“Heval Axin, sizi bulmak kolay olmadı! Her yerde sizi arıyordum. Allahtan yolda çocuklara rast geldim, onlar yerinizi gösterdi.”

“Ne oldu bu gece vakti, Rüstem mi gönderdi seni?”

“Evet, heval Rüstem acilen gelmenizi istedi. Gönderdiği şu notta nedenini yazmış olmalı.”

Axin'e notu teslim eden Selim, ateşin etrafına toplanmış arkadaşlarıyla tokalaşıp hal hatır sormaya başladı. Yüzündeki sıcak gülümseme Harun'u görünce kayboldu. Axin gülerek kafasını sallıyordu. İlk karşılaşmalarından beri yıldızları bir türlü barışmamış, Selim Harun'u kendinebeğenmişlik ve çokbilmişlikle suçlarken, Harun saygı sınırlarını zorlamadan, “Hiç değılse ‘Küçük dağları ben yarattım’ havası yok bende” diyordu. Her rastlaştıklarında ortaya çıkan gerilime son vermek için Axin her ikisini de ciddi bir şekilde uyarılmıştı. Uyarıdan sonra birbirlerinin yoluna çıkmamaya özen göstermişlerdi. Ancak bu da pek kolay değıldi. Axin Selim'i gruplar arası bağlantıyı sağlamak amacıyla bir nevi kuryelikle görevlendirdiğinden beri karşılaşma olasılıkları da artmıştı.

Axin notu okumak için bir köşeye çekilirken Erdal'ı da yanına çağırıldı.

Harun Selim'e doğru bir adım atıp elini uzattı...

"Hay bin yaşayasın heval Selim! Hızır gibi yetiştin. Sen de olmasaydın şu an Yılmaz'ın trajedyasını seyrediyor olacaktık."

"Neden bin yıl yaşayayım ki! Hem ne trajedyasından bahsediyorsun? Tiyatro mu oynanacak? Savaşın ortasında tiyatro mu oynanır? Gerçi senden her şey beklenir. Neden şaşıyorum? Bak, heval Eylem de geliyor, o da bana hak verecektir."

Eylem yönünü Axin'e vermişti. Uzun kıvrıkcık saçlarını örüp kefiyesiyle başını sımsıkı sarmıştı. Axin okuduğu notu cebine koyup Eylem'i sımsıcak bir gülüşle karşıladı. Eylem'in çok üşüdüğü yanaklarındaki kızarıklıktan anlaşılıyordu. Ellerini nefesiyle ısıtmaya çalıştıktan sonra Axin'e uzattı. Daha üç gün olmamıştı ayrılalı. Fakat uzun zamandır görüşmemişler gibi hararetle konuşmaya başladılar. Axin vakit kaybetmeden Rüstem'in haberdar ettiği durumla ilgili Eylem'in görüşünü sordu; bilgisi var mıydı, herhangi bir şey duymuş muydu? Kısık sesle konuşarak konuşmanın duyulmasını istemediğini gösteriyordu. Eylem de Axin'e uyararak fısıltıyla:

"Birkaç sokakta daha benzer olaylar yaşanmış diye duydum. Ayrıntıları yolda anlatırım," dedi.

"Tamam, sen arkadaşlarla merhabalaş, ben Erdal'la işimi bitirdikten sonra yola çıkarız."

Eylem ateşin etrafında onu bekleyen savaşçılarla selamlaştı. Harun'la tokalaşırken diğer elinin sargıda olduğunu fark etti. Yılmaz'ın ve Akif'in de yaralanmış olduğu gözüne çarptı. Ne olduğunu sordu. "Önemsiz bir yara sadece," yanıtını aldığı anda aslında ilgi çekmenin hoşlarına gittiğini biliyordu Eylem.

“Nasılsın heval Eylem? Günlerdir görüşemiyoruz. Grubuna uğradığında yok. Buralarda mıydın?”

“İki gün önce Nur’a geçmiştım heval Harun. Tıbbi malzeme sağlamamı istemişti arkadaşlar. Beni bırakın da siz nasıl yaralandığınız anlatın. Bugün duyduğum ey-lemler sırasında mı?”

Daha sonra anlatırız. Şu an ki en önemli mesele heval Selim’le ortak iletişim dilini kurma problemini çözmek-tir. Anlayacağın on bin yıl önceki ana-atalarımızın çöz-düğü iletişim problemini heval Selim sayesinde yeniden gündemimize aldık.”

“Neden? Heval Selim’le anlaşılamadığınız ne?”

“Şöyle anlatayım, bir cümlelin yanlış anlaşılma ola-sılığı yüzde bir ise heval Selim’de bu oran yüzde doksan dokuza çıkıyor. Bir insan bu kadar mı yanlış anlamaya müsait olur?”

Eylem hiçbir şey anlamamıştı. Açıklama beklercesine Yılmaz’a baktı. Fakat Yılmaz konuşmaya başladığında daha önceki bir tartışmanın kaldığı yerden devam etti-ğini anladı. Yılmaz öfkeyle;

“Neden benden bir trajedyaya olarak bahsediyordun? Ortada ne bir trajedyaya ne de trajedyanın bir kahramanı var. Heval Selim doğru söylüyor, tiyatro mu oynuyoruz burada?”

“Sen başlı başına bir trajedyaya kahramanısın Yıl-maz’ım! Ehmedê Xanê babamızın seni görmemiş olma-sına hayıflanıyorum. Senden ciltler dolusu bir klasik yaratırdı.”

Yılmaz ve Selim aynı anda ayağa fırlayıp Harun’a cevap vermeye kalkışınca Eylem araya girdi. Akif karnını tuta tuta gülüyordu. Ortaya çıkan kargaşa tam bir seyirlikti. Eylem arada bir “İşte şimdi tiyatroya dönüştürdünüz or-tamı!” diyerek durdurmaya çalışıyordu. Sonunda karga-

şayı bitiren Erdal oldu. Her üç savaşıyı sertçe uyardıktan sonra Harun ve Yılmaz'ı görev yerlerine gönderdi. Axin arkalarından, "Kendi bildiklerini okumaya devam edeceklerdir," diye söylendi. Gitme vakti gelmişti. Erdal'a:

"Dediğim gibi provokatörlere dikkat edin. Tedbiri elden bırakmayın. Aktardıklarımı heval Hakkı'ya da iletirsin... Gitmek istemediğini biliyorum, buna rağmen gideceğini de biliyorum. Senden beklentim sadece sorumluluklarına odaklanman... Arkadaşlara selamımızı söyle!"

Axin'in söylediklerine hiçbir karşılık vermedi Erdal. Çantasını ve silahını sırtlarken yalnızca, "Elimden geleni yaparım," demekle yetindi. Akif'le birlikte içine gömülmüş halde hızla uzaklaştıklarında Eylem nedensiz bir hüznle sarmalandığını hissetti. Axin, Eylem'in hüznünü fark etmiş ancak yüreğine çökmüş ağırlığı ötelemekle uğraştığından nedenini irdelemekten kaçınmıştı. Bir süre sonra zaten kendiliğinden anlatırdı. Rüstem'in çağırdığı noktaya doğru hareketlendiler.

Selim önde, Raperin arkada olmak üzere yan yana yürümeye başladılar. Gece sokakların tekinsizliğinden sakınmak için evden eve oluşturulan koridoru tercih etmişlerdi. Sessiz ama hızlı adımlarla yürüyorlardı. Sessizliği Eylem bozdu:

"Heval Erdal'ın canı neden sıkındı? Onu hiç böyle görmemişim!"

"Nasıl gördün?"

"Bilmem, yani her zaman ciddidir, çok az güldüğüne tanık oldum. Fakat içtenliği ve sıcaklığıyla ciddiyetinin olası mesafelerini ortadan kaldırır. Savaşçılar tarafından bu yüzden çok seviliyor. Az önceki hali sanki... sanki çözümsüzlüğün sıkıntısı gibiydi. Çaresiz kalmış gibi..."

"Bazen insanın kendisini aşan durumlar vardır. Senin dışında gelişen ama seni bağlayan durumlar. Bilmece

gibi konuştum değil mi? Neyse heval Erdal Nur' a geçecek. Orda ihtiyaç varmış. Senin bana anlatacaklarına gelim. Ne duydun, neler konuşuluyor mahallelerde?"

Düşünceleri hâlâ Erdal'a takılmış halde olan Eylem, bir an Axin'in ne öğrenmek istediğini anlayamadı.

"Neler mi konuşuluyor? Ha, tamam. Mahallelerde özellikle bu son günlerde parti adına, dağ adına geldiklerini söyleyip de huzursuzluk çıkaranlar konuşuluyor."

"Kimmiş huzursuzluk çıkaranlar?"

"İsim mi istiyorsun? Bazı isimler zikrediliyor ama böylesi zamanlarda kimin doğru kimin yanlış söylediğinden emin olamazsın. Köylü kurnazları çok heval Axin, husumet yaşadığı birilerinin adını ortaya atanlar da çıkar, düşmanın yönlendirmesiyle havayı daha çok bulandıranlar da. Olan günahsız insanlara olur. Bence asıl mesele düşmanın içimize sızdırdıkları. Bu yolla halkın tepkisini bize yönlendirip desteğini tamamen çekmesini sağlamak.

"Böyle bir ihtimal var mı?"

"Bizi tanıyan, bilen kesim hoşnutsuz olsa dahi bu zor süreçte tepkisini içe gömer. Diğer kesimler için aynı şeyi söyleyemem. Mesela dün Nur'da birkaç esnaf, ailesini toplayıp caddenin diğer tarafına geçti. Nedenini öğrenmeye çalıştım; birkaç savaştının dükkânlarını yağmaladığını söylediler. Gerçi oradaki bölge yönetimi soruşturma başlattı. Fakat sonuç alması zor. Kimlerin yaptığı açığa çıksa bile giden ailelere ulaşamayacaklar."

"Düşman çok kötü oynuyor, halka anlatılmadı mı?"

"Anlatıldı, toplantılar düzenlendi. Halktan gelen birçok şikâyet ele alınıp tartışıldı. Bize, 'Neden her geleni aldınız içinize? Kimin dost, kimin düşman olduğunu nasıl anlayalım?' diyorlardı. Bölge yönetimi uzun uzun açıklamaya çalıştı ancak..."

“Haklı olarak. Her geleni anlamadan, soruşturmadan içimize aldık. Gerekli tedbirlere kafa yormadık. Düşman da fırsatı kaçırmayıp adamlarını içimize sızdırıyor.”

“Sadece adamlarını değil, kadınlarını da!”

“Ne demek istiyorsun?”

“Sabah yola çıkacağım sırada arkadaşlar bir kadın ajani açığa çıkardıklarını söylüyorlardı. Yafes'teydi galiba. Sadece bilgi sızdırmakla yetinmiyormuş, deneyimsiz savaşçıları ah-laken de düşürme, ortamı karıştırma, kaçirtma çabası-daymış. Hatta fuhuş yapan birkaç kadının da düşman tarafından içimize gönderildiğini söylemiş sorgulamasında.”

Axin kaşlarını çatmış halde birdenbire durdu. “Tanrım!” diye öfkeyle bağırdı. Her şey ters gidiyordu. Düşmanın ajan ve provokatörlerini harekete geçireceğini, yaratacağı kaos ve güvensizlik ortamıyla içten çökertmeyi hedefleyeceğini öngörmemiş değillerdi. Hatta birçok toplantılarına konu edip tartışmışlar, alınacak tedbirler üzerinde görüş birli-ğine varmışlardı. Oysa şimdi genel planlamanın başka, somut gerçeklerle yüzleşmenin başka olduğunu daha iyi an-lıyordu. Kendisine çevrilmiş meraklı, endişeli bakışları fark edince yeniden yürümeye devam etti.

Mahallenin iç kısımlarına doğru yol almışlardı. İki katlı bir binanın bahçesine çıktıklarında gecenin ilerle-yen saatleriydi artık. Rüstem'in görüşmeye çağırdığı yere az bir mesafe kalmıştı. Devriye gezen savaşçılara rastladılar. Yine belli aralıklarla konumlanmış nöbetçi-ler de Selim'in bilgi ağına takılıyordu.

“Heval olumsuz bir durum var mı?”

“Yok heval Selim, asayiş berkemal!”

“Berkemal olsun, berkendal² olmasın!”

2 Berkendal: *Kendal*, Kürtçede kıyı anlamında olup deyim gereği uçurum anlamını taşır. Asayiş berkemal olsun uçurumun kıyısında ol-masın anlamında nükteli bir kullanım haline gelmiştir.

Birçok noktada tekrarlanan bu diyalogdan sonra çağrılan yere geldiler. Rüstem'in belirlediği randevu noktası, yarıyı yıkılmış tek katlı küçük bir evdi. Evin bahçesi yıkık dökük eşyalar, taş demir yığınlarıyla doluydu. Etrafındaki evlerden yayılan cılız ışıklar bahçedeki karmaşaya olağanüstü bir görünüm veriyordu. Attıkları adıma dikkat ederek ilerlediler. Onları Rüstem'in yardımcısı karşıladı. Rüstem'in içerde yakaladıkları bir ajanla ilgilendiğini söyleyip komutanını çağırmaya gitti. İçeriye geçmelerini istememiş, belki de Rüstem'e sormanın daha iyi olacağını düşünmüştü. Axin kafasını kaldırıp yoldaşlarına baktı; Eylem'in çok üşüdüğünü, Raperin'in bir ileri bir geri dölaştığını, Selim'in ise oraya buraya atılmış eşyaları merakla incelediğini fark etti. Kış rüzgarının iliklerine dek titrettiği bu gece vakti yıkık bir evin önünde ne yaptıklarını merak etti bir an. Cılız, korkak ışıkların tam aydınlatmaya yetmediği bu bahçe hayal ettiği bir geleceğin parçası değildi. Kızıl tan vaktinin ya da sarı sıcak bir ışığın zerrecikleriyle parıldayan, mavinin ve yeşilin her tonuyla ışıldayan ülke hayali zihninin bir köşesinde asılı durmuştu sürekli. Mutluluğunun, inancının kalbiydi bu hayal. Attığı her adımda, aldığı her nefeste o hayal, kendisiyle birlikte soluk alıp veriyor, deviniyor, onu ele geçiriyor ve sonra yine köşesine çekiliyordu. Bahçenin kasvetli görüntüsü ürperticiydi. Yakın bir geleceğin karanlık bir işareti gibi...

Rüstem'in gür, çağıldayan sesiyle düşüncelerinden sıyrılan Axin, hemen elini uzattı. Hal hatır sorma faslını hızlıca geçmek istiyordu. Konuyu son olaylara getirdi. Sorumluluğunu üstlendiği alana ve gruba dair sorular sordu; net, dolambaçsız yanıtlar aldı. Rüstem'in karakterine uygun yanıtlar... Onunla dağ yollarında rastlaşmamıştı Axin. Birkaç kişiden yalnızca adını duymuştu

dağda. Ortak yaşam, eylem geçmişleri olmamıştı. Ancak öz savunma sürecinde onunla çalışma ve savaşma olanağı bulunduğu, “iyi ki tanıdım” dediği arkadaşlarından olmuştu. Uzun boyu, kıvrıkcık saçları, bıyığı ve sakalıyla klasik gerilla modeliydi Axin ve diğerleri için. Karakteri, tepkileri, varlığı, gür sesi gibi gür, belirgin ve çağıl çağıldı... Rüstem’in genel raporlaştırması bitince Axin derin bir nefes alma ihtiyacı duydu. Eylem, Selim ve Raperin onları işitmeyecek mesafedeydi.

“Önemli birini mi yakaladınız?”

“Öyle anlaşılıyor. Yakalanması kolay olmadı. Nereyse operasyonel bir saldırı düzenlemek zorunda kaldık. Şerefsizin ise hiçbir şey umurunda değil.”

“Neden tedbiriniz az? Neden evin etrafında, sokağın belli başlı köşelerinde ek nöbetçiler çıkarmadınız?”

“Merak etme heval, her türlü tedbir alındı... İçeri girmeyelim, şu demir taş yığınlarının arasında oturalım, küçük bir ateş de yakarız. Öğrendiklerimizi anlatacağım.”

“Eylem’le Selim’i göndereyim öyleyse. Heval Selim’e şimdilik ihtiyacımız yok galiba. Şafakla birlikte gelmesi kâfidir. Karargâh tekmilinden önce heval Hakkı aktaracaklarımızı öğrenmek isteyebilir.”

Rüstem kafasını sallayıp yardımcısına seslendi. Axin, Eylem’i yanına çağırarak:

“Heval Eylem, şimdi heval Selim’le sağlıkevine gidin, hem biraz ısınıp dinlenirsiniz hem de Doktor’a yardımcı olursunuz,” dedi.

“Ama heval! Daha yeni oradan geldim. Tıbbi malzemeleri teslim ederken Doktor’un yardıma ihtiyacı yok gibi görünüyordu. Ben grubuma dönmek istiyorum.”

“Devrimin bize nerde ihtiyacı varsa oraya gitmemiz devrimciliğimizdendir! Hayırdır ne zaman öğrendin itiraz etmeyi?!”

“İtiraz etmiyorum, grubuma dönmek istiyorum.”

“Tamam yine dönersin. Heval Selim, heval Eylem’i bırakırken biraz dinlen, şafağa burada ol. İş çıktı sana.”

“Anlaşıldı heval.”

Eylem hoşnutsuzluğunu gizlemeden vedalaştı. Axin gülüyordu. Eylem’in büyümemiş çocukça yanlarını seviyordu. Şehre adımını attığından beri Eylem’i yakınında görmeye alışmıştı. Etrafına baktı. Raperin, Rüstem’le birlikte ateşle uğraşıyordu. Kuru odun çıtırtıları gecenin kırılgan sessizliğini bozduğunda ateşin çekici gücünü bir kez daha derinden hissetti. Ateşin kızıllığını dalgın gözlerle seyreden yoldaşlarına bir an içi titreyerek baktı. Gerçek kılacakları ülke hayalinin öncelikle insanı özgür kılmaktan geçtiğini anladı. Devrim, insana hak ettiği değeri vererek kanatlara kavuşmasını sağlamaktı belki de...

Yarısı yıkılmış, kurşunlardan fazlasıyla nasibini almış bir evin küçük bir odasında uyumaya çalışan birkaç savaşçının arasından doğruldu Eylem. Uykuya ihtiyacı vardı, hem de barut tadıyla kirletilmemiş taze bir nefes kadar. Günlerdir uykunun tasasız kollarına atılmayı bekleyen uykusuz yüzlerin an be an nasıl solduğuna tanıklık ediyordu. Kendisi de çok farklı görünmüyor olmalıydı. Son kırk sekiz saattir ayaktaydı. Kendisinden daha fazla uykusuz kalanları görmüştü. Şu an rekor Axin'deydi. Kendi aralarında, "Kim daha fazla dayanacak?" türünden esprilerle yorgunluğun ağır ağırlarından kurtulmaya, işi eğlenceli bir yarışa dönüştürmeye çalışıyorlardı. Bu tür sohbetlere denk geldiğinde Axin, savaşçılarına çıkışarak; "Çocukluk yapmayın... Devrim ciddi bir iştir. Düşman tepemize binmiş, uğraştıkları şeye bak!.." diyordu. Ardından parlak koyu renk gözlerini kısarak içten gülmeye başlıyordu. Bütün bu kan gölünün ortasında yüzündeki gülümsemeyi eksiltmeyenlerden biri de oydu. Axin'i hatırladığı gibi ruhunun hafiflediğini hissetmişti.

Doğrulduğu yerden küçük sırt çantasını karıştırmaya başlayıp bir defter çıkardı. Bomba atışlarından nasıl olmuşsa sağ kurtulmuş küçük sehpanın yanına çökerek sırtını soğuk duvara yasladı. Sehpanın üzerinde, aydınlatığı çağın aykırılığını önemsemeden ince ışıqla süzülen bir gaz lambası yanıyordu. Işıktan faydalanabileceği en iyi yer

sehpanın yanıydı. Eldivenleri çıkarıp deftere dokundu. Defter kabının üzerindeki çeşitli renkler, akıl almaz incelikteki desenler her gördüğünde onu büyülemeye devam ediyordu. Ama henüz tek bir sözcük bile yazmış değildi. Bazı günler mevzide nöbet tutarken, hedefli-hedefsiz kurşunlardan sakınarak sokaktan sokağa geçerken veyahut yaralılarla ilgilenirken defterin ilk sayfasına nasıl başlaması gerektiğini düşünüyordu. Çok geçmeden hiçbir sözcükte karar kılamıyor, kurduğu cümleleri beğenmiyordu. Şimdi yine içini daraltan bir kararsızlıkla deftere bakıyordu. Belki de yanlış yere bakmaktaydı. Belki de etrafına, yaşadığı an'a odaklanmalıydı. Yoldaşlarıyla birlikte adım adım yarattıkları dünyayı anlatmalı, bu aşk topraklarında sayısız Mem ve Zinlerin yeniden ayağa kalkışlarını işlemeliydi. Varsın gerçek Mem û Zin, Abdaliye medresesinin altındaki türbelerinde Beko'yla birlikte uyumaya devam etsinlerdi. Kendileri Bekoların olmayacağı topraklar için uykusuz kalmaya devam edeceklerdi. Düşünceleri hoşuna gitti, yazmaya davrandı. Ancak odanın içerisinde dolaşan keskin soğuk birkaç dakika eldivensiz kalan parmaklarını dondurmaya yetmişti. Hoş, eldivenlerin bir faydası da olmuyordu ya. Yıpranmış battaniyelerin altında birbirine sokulmuş şekilde uyuyan arkadaşlarına baktı. Çağın yangınına bir damla su olabilmek için kendini paralayın; özgürce, korkusuzca yaşayabilmek için en genç, en delikanlı, en güzel ömürlerini bedel olarak süren arkadaşlarına... İçi şefkatle doldu. Her biri bir memleketten gelmiş, tereddütsüz vatan savunmasına katılmışlardı. Kendisi ise doğup büyüdüğü topraklardaydı. Boğazını düğümleyen şefkatin bir nedeni de bu olmalıydı. "Uyurken en korkunç düşmanın bile melek gibi görünür," demişti dedesi bir keresinde, dedesine itiraz etmemişti ama pek de aklına yatmamıştı. İnsanın içinde cennetten gelen bir zer-

recik varsa ancak böyle melek saflığıyla uyunabilir. Şu an içinde yaşadıkları cehennemi düşündüğünde gerçekliğin “cennet ve melek” kavramlarıyla ne kadar zıt düşüğünü fark etti. “Cehennemin ortasında tepeden tırnağa ışıktan yoğrulmuş kanatsız melekler!” Güzel bir giriş cümlesine benziyordu. Uzun, kıvrık saçlarının örgüsünü başının üstünden savurarak omuzlarını kıstı. Soğuktan çarpılmış parmaklarını nefesiyle ısıtarak can vermeye çalıştı. Birkaç hafta önce Axin’in, “Eskimiş olduğuna bakma, sıcak tutar,” diyerek verdiği biraz büyükçe olan parkenin cebinden kalemini çıkardı. Yazmaya başladı. Henüz ilk cümleleri tamamlamıştı ki, gecenin buzdan sessizliğini parçalayan bombardıman sesiyle irkildi. Yine başlamışlardı. Son iki haftadır her gece aynı saatlerde cehennem ateşi gibi üzerlerine bombalar yağıyordu. Havan topları, obüsler, roket mermileri pusuya yatmış ölümün çeşitli adlarından birkaç tanesiydi yalnızca. Sırtını verdiği duvarın sarsıldığını fark etti. Hemen yakınlarına düşen havan topları, üst üste gürültüyle patlıyordu. İlk patlamanın şok edici etkisi atlatıldıktan sonra bombardıman sesine alışmak kaçınılmazdı. Mesele ilk şoku atlatabilmekteydi... Tavandan sıva parçaları dökülmeye başladı. Uyuyanların bedenleri serçe kuşunun ürpertisini andıran bir hareketlilikle dalgalandı önce, ardından uyananlar oldu. Her doğrulan saçlarını, giysilerini elleriyle silkelerken gürültüye kulak veriyor, ne olduğunu anlamaya çalışıyordu.

Harun, yarı uykulu gözlerini Eylem’e çevirerek;

“Heval Eylem sen hiç uyumadın mı? Ne oldu? Bir sıkıntın mı var?” diye sordu. Sesi yorgunluğunun el verdiği ölçüde ilgiliydi. Eylem, suçüstü yakalanmış bir çocuk gibi kızardığını hissetti. Elindeki defteri kendisine bol gelen parkenin kıvrımlarına gizlemeye çalışırken diklendi;

“Yok bir şey heval Harun, sen uyumana bak!”

Harun birkaç haftalık sakalını sıvazlayarak;

“Bıraksalar uyuyacağım ya, bu kafir soylular sırf iyi savaşmayalım, mevzide dikkatimiz dağılsın diye ellerinden geleni yapıyor. Eskiden böyle miydi? Bakın tarih kitaplarına, düşman güçler gündüzleri savaşırken geceleri karargâhlarına çekiliyormuş!”

Harun’un tarih kitaplarından dem vurması odada uğultulara, gülüşmelere yol açmıştı. “Yine tarihçimiz Harun konuştu!” takılmaları arasında Yılmaz’ın sesi yükseldi.

“Heval Harun, Cizre beyliği zamanında yaşadığını mı sanıyorsun? Tarihin üzerini örttüğü mirliğin savaşçıları değiliz biz. Bu çağın görüp göreceği en güçlü özgürlük savaşçılarıyız! Tarihin tozları aklını bulandırmış galiba, artık silkinmenin vaktidir!”

“Ne o heval Yılmaz, yine ajitatörlüğün mü tuttu? Ama geç kaldın yoldaşım, hiç ajite havasında değilim. Canın ajite çekmek istiyorsa çık caminin minaresine, al megafonu eline ordu güçlerine seslen, diyeceğim ama minareyi keskin nişancılar tutmuş. Gerçi senin davudi sesinden minare sallanabilir ve keskin nişancıları korkutabilirsin. Tarihte boşuna ses şiddetini silaha dönüştürme deneyleri yapılmamış. Tabi seni keşfetmemiş olmaları büyük bir kayıp...”

Kahkahalar yükselirken Yılmaz’ın bozulduğunu fark eden Harun dostluk havasıyla elini uzattı. Uzattığı elin parmakları yer yer derin kesikler içinde, tırnak dipleri ise kan toplanmış haldeydi. Yılmaz içtenlikle sıktı Harun’un elini.

“Gücenmedim heval. Hiç yoldaşımdan gücenir mi insan?”

“Gücenmez tabi! Hem sizi suçladığım yok. Suç çağın kendisinde, gençlerde ne felsefi derinlik bırakmış ne de tarih bilinci...”

Sözünü bitirir bitirmez itirazlar yükseldi.

“Sen daha kaç yaşındasın ki?! Sanki yaşça bizden büyükmüş gibi. Bir de siz gençler demiyor mu?”

“Hatta benden daha genç olduğuna kalıbımı basarım!”

“Yok arkadaş, heval Harun’un devrim teknesinde iyice yoğrulması lazım. Böyle olmaz!”

“Devrim komuta merkezinin fırınında iyice pişmesi gerek!”

“Heval Axin geliyor!”

Nöbetçinin uyarısıyla sataşmalar, kahkahalar aniden kesildi. Herkes silahını alıp doğrulurken Axin bulundukları odaya girmişti bile. Yanında savaşçıların maskotu haline gelmiş, on iki, on üç yaşlarında olan Umut’u da getirmişti. Mahallenin çocuğu olan Umut, öz savunma savaşı başlayalı beri barikatlardan, savaşçılardan ayrılmamıştı. Yılmaz’la arası diğerlerinden daha iyi olduğundan Yılmaz’ın grubuna takılmayı severdi. Hiçbir şeyden korktuğunu gören olmamıştı. Ancak Axin söz konusu olduğunda üzerine bir çekingenlik havası çökerdi. Şimdi de Axin’in hemen yanında tüm ciddiyetiyle savaşçıları seyrediyordu.

Axin, eliyle “rahat olun” işareti vererek tek tek savaşçıları incelemeye başladı. Gördüğü yüzler haftalardır süren kuşatmanın, aralıksız devam eden çatışmaların ağır izlerini taşıyordu. Ama gözlerde rastladığı inanç ve kararlılık, parıldayan coşkun bir ışığın gücüne de işaret ediyordu. Cezaevinde kaldığı günlerde okuduğu bir kitabın cümleleri dolmuştu zihnine:

“Size çok yoğun biçimde parlama, güneşin gözleri kamaşana kadar parlama sözü veriyoruz, sonsuza dek yok olmadan önce...” Komutan Marcos’un mu sözüydü? Neden hatırlamıştı? Zihnini dağıtmak istercesine kafasını salladı. Zorlama bir ciddiyetle:

“Moral gecesi mi düzenliyorsunuz? Eğlencenize bizi de çağırırsaydınız ya, ortak olurduk,” dedi.

Harun ortaya çıkan durumdan kendini sorumlu hissederek boğazını temizledi. Axin ona döndü.

“Aslında hepimiz uyuyorduk heval Axin. Havan toplarının sesiyle uyandık. Neredeyse tavan üzerimize çöküyordu. Sonra... Sahi nasıl başladı bu şamata?”

Ortaya sorulmuş bu soru gizli gülüşmelere yol açtı. Birden aklına gelmiş gibi devam etti konuşmasına.

“Hah, şimdi hatırladım. Heval Eylem’e sormalıyız. Bizden önce uyanmıştı. Uyanıktı yani. Ezel ebed uyanık kalmaya yemin etmiş sanki. Tabi senin hakkını yemek olmaz heval Axin, senin rekorunu henüz kimse kırmış değil.”

Bu küçük dokundurma Axin’in yüz ifadesini yumuşatmıştı. Sert görünümünü uzun süre koruyamazdı zaten.

“Peki, heval Eylem’e soralım öyleyse.”

Kendisine çevrilen bakışların altında kıpkırmızı kesilen Eylem, her heyecanlandığında olduğu gibi tizleşen sesiyle karşı koydu.

“Şamatayı ben başlatmadım. Ben sadece... sadece...”

“Ben de tanışım heval Axin, başlatan heval Eylem değildi. Erkek arkadaşlar biraz kendilerini görsünler, ciddi olsunlar.”

Konuşan Nujin’di. Oda da kendilerine ayrı bir köşede yer hazırlamış olan üç kadın savaşıcıdan biriydi. Günlerdir su yüzü görmemiş saçlarını renkli bir kefiyeyle sarıldığından esmer yüzünün zarif çizgileri belirginleşmişti.

“Kadın dayanışması işte!” diyen sese kulak asmayan Axin, dikkatini Eylem’in gizlemeye çalıştığı deftere verdi.

“Elindeki defter mi? Bakabilir miyim?”

Gönülsüzce uzattı Eylem;

“Bir şehit arkadaşın hediyesi,” dedi sadece. Axin, sayfaları karıştırmadan defteri inceledi, geri verirken;

“Çok güzel bir deftermiş. Ne yapmayı düşünüyorsun? Bir şeyler yazabildin mi şimdiye kadar?”

“Eğer heval Harun izin verseydi başladığım paragrafın sonunu getirirdim.”

Hoşnutsuz bakışlarını Harun’a yöneltmişti.

“Ne yani, yazarlık kariyerinin başlamadan bitmesi benim suçum mu? Bombaları yağdıran da ben miyim? Konuş ajitator Yılmaz! İşimiz düştüğünde bütün yeteneğini kaybediyorsun anlaşılan.”

Tüm bu sözleri söylerkenki sakın havası, “Bu arkadaş hiçbir şey telaşlandıramaz” diye düşünen Axin’i doğruluyordu. Meydana çağrılan Yılmaz omuz silkerek;

“Gören de bomba seslerinden etkilendiğini sanır. Sen ki mevzide düşmanın karşı saldırısı bitsin diye beklediğimiz esnada kafamızın üzerinden yüzlerce kurşun geçerken oturup sakın sakın ‘Bir Savaşın Anatomisi’ni okuyan adamsın. Gözlerimle görmesem inanmazdım. Ben daha ne diyeyim sana? Düşmanın F-16 uçakları bile sana karşı etkisiz kalır, vesselam!..”

“Yılmaz Arkadaş benim aleyhime ajitasyon yapmak için özel gönderilmiş galiba. Söyle hangi dış güçler gönderdi seni?”

Karşılıklı atışmalar boyunca bastırılan kahkahalar Harun’un sorusuyla önü alınamaz oldu. Axin, “Ben sizinle ne yapacağım?” dercesine bakınıyor, kahkahaların dinmesini bekliyordu. Çok geçmeden Eylem’in sesi gürlütlüyü bastırarak yeniden duyuldu:

“Defteri bana Kobanê’den gönderen şehit arkadaş, yaşadığımız destansı zamanları yazmamı istiyordu galiba. Ben de seni, arkadaşları, direniş günlerini yazarak ta-

rihe mal etmek istiyorum. Kayıt düştüğüm her direniş günü belki geleceğe kalır. Belki ablukaya alındığımız bu zamanlardan, dış dünyaya nasıl yaşadığımızı, nasıl direnip savaştığımızı, neler düşünüp hissettiğimizi anlatan bir kayıt olur. Olamaz mı heval Harun?”

Heyecan içerisinde hızla sözcükleri peş peşe sıralayan Eylem’in söyledikleri dinleyenleri düşüncelere sevk etmişti. Sessizliği bozan Harun parmaklarını saçlarında gezdirerek;

“Beni tarihe mal etmene gerek yok heval Eylem. Tarihini benimle ne işi olur? Sıradan bir Kürt genciyim işte! Hadi Yılmaz’ın sözcükleriyle söyleyecek olursam, çocukların katledildiği, ölülerine toprağın çok görüldüğü, kalbi durdurulmuş çocuk bedenlerinin soğutucularda saklandığı bir dünyada yaşamak istemedim, hepsi bu! Tarih ne yapsın beni. Hem ben tarihin kendisiyim.”

Boşuna tarihçi denilmiyor. Son söyledikleriyle ağırlaşan havayı dağıtmış, ellerini iki yana açarak Axin’e bakmıştı. Axin rahatlayan bir yüz ifadesiyle kafasını salladı, saatine baktı;

“Pekala arkadaşlar, birazdan gün aydınlanacak. Madem uyumaya niyetiniz yok, kahvaltınızı yapıp nöbet yerlerinize geçin. Elinizden geldikçe mevzinizi güçlendirin. Sabahın ilk saatlerinde tank ateşi altında yoğun bir saldırı bekliyoruz. Hazırlıklı olun. Mayın noktalarını yeniden kontrol edin. Yeni mayın yerleri tespit edin, düzenekleri hazırlayın. Her zamanki önceliklerimizi tekrar tekrar hatırlatıyorum ki hata payını en aza düşürelim. Heval Eylem sen de kahvaltıdan sonra sağlık merkezine geç, itiraz istemiyorum. Doktor arkadaşın sana ihtiyacı olacaktır.”

“Heval Axin, bizimle son bir kez yemek yemez misin?”

Soruyu Nujin sormuştu. Başlayacak yoğun saldırıyı dü-

şündüğü anlaşılıyordu. Axin vereceği yanıtı kafasında tartarken deneyimsiz savaşçılara göz attı. Savaşçı bileşimi oldukça karmaydı. Direnişin başlamasıyla çeşitli şehirlerden, okullardan ve kesimlerden gelip katılan gençler çoğunluktaydı. Savunma, silah eğitimi, mevzi-hendek çalışmaları, sokak çatışmaları, sızma, manevra, mayın yerleştirme gibi birçok askeri terimi eğitim imkanı çok az olduğundan daha çok pratikte öğrenmişlerdi. Savaşçı yapısının diğer kesimi ise, -dağ kökenli olanlar dışında- yerelden katılan gönüllü yurtseverlerden oluşuyordu. Şehrin her mahallesini, her evini, her taşını iyi bildiklerinden planlama, lojistik destek, stratejik noktalar ve hareket güzergahlarını belirleme aşamalarında büyük yardımları dokunuyordu. Kimisinin ailesi kuşatılmış mahallelerdeki evlerinden çıkmayı reddetmiş; kiminin ise son yasak başlamadan önce evlerini terk etmişti. Ailelerinin peşinden gitmeyip savaşın tehlikeli heyecanını yaşamak isteyenlerde kalmıştı. Öfkesini düşmana odaklayanlar; çatışmalar sona erip de evlerine döndüklerinde anlatacakları bir hikayeye sahip olmak isteyenler de en az yurtsever duygularla hareket edenler kadar çoktu. Çeşitli istem, hedef ve arzularla bir araya gelmiş tüm bu gençleri en az kayıpla zafere ulaştırmak kolay değildi. Boşuna savaş sanatından, komuta ustalığından söz edilmiyordu sıklıkla.

“Son yemek falan yok heval Nujin. Birlikte daha çok yemek yiyeceğiz. Yarın yeni bir yıla giriyoruz. Yeni yılla beraber çok daha güçlü çıkacağız. Şu kış günlerini bir atlatalım, baharı en taze umutlarla karşılayacağız. Düşmanımız şu vahşi savaşını daha fazla sürdüremeyeceğini anlayacak. Kimsenin şüphesi olmasın.”

“Hiç kimsenin şüphesi yok heval Axin. Ama... hep deriz ya savaştır, günün sonunda kimin sağ çıkacağı, kimin şehit düşeceği belli olmaz diye...”

Harun havanın giderek ağırlaşacağını varsayarak Axin'in karşılık vermesine fırsat tanımadı, araya girdi:

"Arkadaşlar heval Nujin İsa'nın Son Akşam Yemeği'ne takılmış galiba. Şu virane evde İsa ve havarileri olacak iş mi? Durun bakayım, sahiden sayımız on üçmüş, İsa ve on iki havarisi. Tam denk gelmiş!"

"Hayrola heval Harun, savaş tarihinden dinler tarihine mi geçtin, yoksa İsa olmaya mı karar verdin?"

Eylem'in sataşmasını hafiften başını eğerek alan Harun,

"Yok be heval, ben kim İsa olmak kim? Bir İsa araya caksınız yüzünden masumiyet akan utangaç Cesur'umuz olsun. Benden olsa olsa Petrus çıkar."

Adının geçmesiyle tüm gözler Cesur'a çevrilmişti. Omuzlarına değen dalgalı, kumral saçlarını karıştıran Cesur, ne yapacağını bilmez halde ayağa kalktı. "Ben gidip çay için hazırlık yapayım," diyerek hızla odayı terk etti.

"İsa'ya benziyormuş sahiden! Yüzü, saçları, saflığı..."

"Hiç dikkatimizi çekmemişti..." fısıldaşmaları yeni bir tartışmanın işaretini veriyordu. O an'a kadar tartışmaları şaşkınlıkla dinleyen Umut, sonunda dayanamadı.

"Heval Harun, Petrus konseyden bir arkadaş mı?"

Safça sorulmuş bu soru karşısında kahkahalar yenisinden yükseldi. Arada Harun'un "Ve Rab çocuğun ağzından konuştu..." diye devam eden konuşması duyulmaz oldu. Axin grubun neşesinden hoşnuttu, artık gitmeliydi. Diğer grupları dolaşmalıydı. Umut'u kolundan tutarak;

"Hadi gel Umud'um. Bu grupla ben başedemiyorum, sen nasıl başa çıkacaksın? Gel, seninle bir tur atalım," dedi.

Axin'in gidişi ile grup toparlanmaya başladı. Alışkın hareketlerle çabucak sofra hazırlandı. Birer parça

ekmek dağıtılıp ortaya birkaç parça peynir, helva ve sayılı zeytinlerden oluşan birer tabak kondu. Keskin nişancılara fark ettirilmeden bahçedeki kuyudan hızla alınan suyla çay demlendi. Mutfak tüpleri mayın için kullanıldığından çaylarını, yarısı yıkılmış odalardan birinde gerilla usulü yapmışlardı. Çay da katık da tükenmek üzereydi. Ama dert ettikleri yoktu. Kısa süre içerisinde var olanla yetinmeyi öğrenmişlerdi. Arada hoşnutsuzluklarını gösteren, şikayet etmekten bıkmayanlar çıkmıyor değildi. Onları da bir şekilde kendilerine uymaya zorluyorlardı.

Nöbet yerlerine, mevzilerine dönmeden önce son sigaralarını yakanlar oldu. Gecenin en karanlık olduğu vakitler geride kalmak üzereydi. Birazdan yılın son güneşi doğacaktı. Yıkık kapının eşiğinde oturmuş olan Yılmaz gözlerini gökyüzünden çekmeden Eylem' e seslendi. Eylem sırtında çantasıyla gitmeye hazırlanıyordu. Yılmaz'ın seslenişi ile yanına köktü.

“Heval Eylem, sesinin çok güzel olduğunu duymuştum ama hiç dinleme şansımız olmadı. Galiba daha önceleri çocuk korosunda, kültür merkezinde yer almışsın. Hadi şöyle yüreğimize dokunan, barikatlar arkasında bizi bize hatırlatacak olan bir şarkı söyle. Bu toprakların şarkısı olsun. Toprağın şarkısı... Yeni günü öyle karşılayalım.”

Yılmaz'ı kırmadı Eylem. Yılmaz'la birlikte aynı göğे bakarken, doğduğu toprakların kadim şarkılarından birini seslendirdi.

Vedalaşma anı gelmişti. Yılmaz elini uzatırken, “Sesin çocukluğımın sabahlarına götürdü beni. Evimizin balkonunda annemin yetiştirdiği gülleri hatırladım. Çiğ damlalarıyla ıslanmış taze güllerin kokusunu... Hoşça kal yoldaşım, dikkat et kendine, bu gece yeni yılı karşılayacağız,” dedi.

Bombardıman başlamıştı. Eylem koşar adım sağlık evine doğru giderken, yeni günü barikatlarda, mevzilerde karşılayan arkadaşlarını düşünüyordu. Gün nasıl sona erecekti? Kimler yeni yılın ilk saatlerini görecekti? Belirsizliğin yarattığı kaygıyla kalbi hızla çarpıyordu. Mahallenin iç kesimlerine açılan dar sokakların güvenli korunaklarına dalıp çıkarak, silah seslerine dikkat kesilerek, gölgeliklere sığınarak ilerliyordu. İç kesimler caddeye bakan sokak ve evlere oranla daha güvenilir sayılırdı. Tank atışının menzilini hesaba katmazsak eğer. Birkaç gün önce tankların şehre yakın köylerde konuşlandırıldığını duymuştu. Ama o kadar inanılmaz bir haber olarak görmüştü ki, zihni bu haberi kendiliğinden bertaraf etmişti. Nedense şimdi yeniden gün yüzüne çıkmıştı. Sahiden devlet, bir avuç savaşçıdan tankları harekete geçirecek kadar korkuyor muydu? Devasa tanklar karşısında ağır silah ve mermilerden yoksun, inancının gücüyle direnen genç savaşçılar... Yüzlerce yıllık devlet geleneğine karşı gencecik ömürlerin özgürlük tutkusu. Belki de bu amansız ve kahredici çelişkiydi zihninin duyduğu haberi algılamak istemeyişi.

Durdu, nefes nefese kalmıştı. Bir evin duvarına yaslanmış halde nefesini düzenlerken gökyüzüne baktı. Şehrin üzerinde kara bir duman yükseliyordu. Kalbi sıkıştı, şehirden geriye ne kalacaktı? Birden kurtuluştan

sonra TV ekranlarında gördüğü Kobanê'nin yıkık virane hali canlandı gözlerinin önünde. Her karesinin insanı alt-üst eden ve her adımında, her köşesinde yüzlerce şehidin kaniyla işlenmiş özgürlüğü anlatan görüntüler... Cizre de böyle mi görünecekti? Rojava kentlerinin bulunduğu ufka doğru baktı. Kara dumanlar, parçalanmış bedenler, bomba yangınları, güvercin ölümleri Rojava'dan görünüyor mu diye merak etti bir an. "Rojava hemen şurası," derdi bazen. "Orada, özgür topraklar uzanıyor!" Şehrin tam karşısına düşen, tel örgüler ve mayınlarla ayrılmış sınır hattına Kobanê'nin kurtuluşundan sonra uğramamıştı.

Yeniden yürümeye başladığında zihni bir sene önce-sine kaymıştı. Sınır boylarında yavaş yavaş hayallerini, özlemlerini, gelecek tasavvurlarını büyüterek dolaşıp durmuştu. Günler ve gecelerce grupların geçişine yardımcı olurken, yaralıları karşılayıp ilgilenirken, güvenli evlere yerleştirip tıbbi malzeme bulmaya çalışırken, kan çanağına dönmüş gözleriyle cenazeleri uğurlarken halkıyla birlikte bir inanca tutunmuştu; "Kobanê düşmeyecek!" Ve şimdi kendisinin de dahil olduğu direnişçileri tek bir kalbe bağlayan ortak inanç, "Diz çökmeyeceğiz!" olmuştu. Karnındaki kasılmaları bastırmak istercesine koşmaya başladı. Çok geçmeden sağlıkevinin bulunduğu binaya vardığını anladı.

Sağlıkevi denilen yer Cudi mahallesinin yaslandığı tepenin aşağısında kısmen korunaklı bir evin yeniden düzenlenerek hazırlanmasından ibaretti. Hastane, sağlık ocağı gibi yerler caddenin diğer tarafında kaldığından çok kıt olanaklarla düzenlenen sağlıkevinde yasaklarla birlikte tıbbi malzeme problemi yaşanıyordu. Deneyimli sağlık ekibinin olmayışı da cabasıydı.

Soğğun ısırdığı yüzünü ovarak sağlıkevine adımını

atan Eylem, hastanelere özgü o ağır kokuyla karşılaşınca gayriihtiyari eşikte durakladı. Arkadaşlarını yaralı durumda, acı içinde görmeye dayanmak için güç toplamaya ihtiyaç duyuyordu. Kan görmeye ise bir türlü alışamamıştı. Derin bir nefes alıp içeriye adımını attı.

İçeriye girer girmez bir yaralının üzerine eğilmiş olan Doktor'u ve yaralıları selamladı. Büyükçe salon, çeşitli evlerden, kurumlardan tedarik edilen somya, sedir, karyola gibi yatakların yan yana dizilmesiyle kullanışlı hale gelmişti. Masa ve dolaplarda tıbbi malzemeler yığılı halde duruyordu. Isıtma sistemi olmadığından, duvar çatlakları, pencere pervazları örtülerle kapatılmıştı. Yine de bu önlemler içerinin ısınmasına yetmiyordu. Ara sıra jeneratörlerle elde edilen elektrik büyük değere sahipti. Jeneratör çalışmadığında yaralıların gece bakımı, el lambası, lüks lambaları veyahut elde edilen her türlü aydınlatma aracıyla yapılıyordu.

Parkesini çıkarıp evin küçük mutfağına yöneldi. Mutfak tüpü sadece sağlıkevine bir ayrıcalık olarak tanınıyordu. Ve tabi yiyecekler de. Bulunabilen yiyeceklerin en iyisi yaralılara ayrılıyordu.

Eldeki malzemelerden çorba yapıp çay demledi. Sıcak çorbanın kokusu içeriye yayıldığında Doktor'un sesinden keyiflendiğini anladı. Yatakları gezerek çorbaları dağıttı. Doğrulamayan durumda olanlara sabırla içirdi. Temizlikleriyle ilgilendi... Burayı terk etmeleri gerekebilirdi. Daha korunaklı bir yer bulmalıydı. İçinde rahatsızlık verici ölçüde büyüyen huzursuzluk bir an önce yaralıları başka yere taşımalarına işaret ediyordu adeta. Doktor'un yanına gitti. Doktor Firaz kendisinden birkaç yaş büyük, okulun son sınıfında bırakıp gelen bir tıp öğrencisiydi. Gönüllü olarak direnişin ilk günlerinden beri direnişçilerin yanında yer alan Doktor'un tıp bilgisi ve

engin sabrı ellerindeki tek değerli olanaktı. Eylem, “Heval Doktor, bugün burayı boşaltıp daha korunaklı bir yere geçelim,” dedi konuyu dolandırmadan.

“Ne oldu Eylem, bir istihbarat mı aldın? Güvenliğimiz tehlikede mi?” Doktor sözünü tamamlamıştı ki büyük bir patlama sesiyle yerlerinden sıçradılar. Çarpışmalar başlamıştı. Eylem gözlerini kapatıp içinden, kutsal saydığı tüm kişileri yardıma çağırarak dua etmeye başladı. Ne yaptığını fark ettiğindeyse şaşkınlıkla gözlerini açtı. Dua etmeyi bırakalı çok olmuştu. Doktor merakla inceliyordu onu.

“Herhangi bir istihbarat yok heval Doktor! Bilmiyorum, gidelim diyorum işte. Buraya yakın bir sokakta üç-dört katlı binalarda evlerini terk edenler var. Bizim tanıdıkların evleri de orada. Alt katlarda uygun bir ev buluruz. Hem oldukça büyük daireler.”

“Ben buraları senin kadar bilmem. Fakat ikimiz taşıma işinin üstesinden gelemeyiz. Ağır yaralıları nasıl taşıyacağız?”

“Destek bulurum, merak etme heval Doktor! Şimdi gidip uygun bir yer bulmaya çalışacağım. Ardından destek için arkadaşlara bildireceğim.”

Eylem, Doktor’un ikna olduğuna kanaat getirdi ve hazırlanmaya başladı. Helikopter sesleri giderek yoğunlaşıyor, çatışmaların yaygınlaştığını gösteriyordu. Yataklarında kımıldanan yaralılar kalkmaya davrandıklarında Eylem müdahale edip sakinleştirmeye çalıştı. Daha hafif yaralı olan iki kişi sağlık evinin odalarını dolduran çatışma seslerinden etkilenerek ayağa fırladı. Ayakkabılarını giydikleri gibi bir sandalye üzerinde yığılı duran montlardan birini kapıp dışarı çıktılar. Doktor’un durdurma çabası, uyarıları ve arkalarından seslenişleri ile onların gözden kayboluşları bir anda olmuştu. Çaresizlikle gözlüklerini düzelten Dok-

tor, Eylem'e "Seni bekleyeceğiz," dedikten sonra duvar köşesine yasladığı kalaşnikofu eline alıp dalgınca kurşunu namluya sürdü.

Eylem kapıdan çıkarken, karmakarışık saçları ve göz-lüğüyle keçisakalı ve hafif kamburumsu duruşuyla üniversite kampüsünde ya da geniş hastane koridorlarında dolaşması gereken Firaz'ın bu küçük kentle olan ayrık-sılığını düşündü. Aradığı neydi? Bulabilmiş miydi? Belki hiç bilemeyecekti. Fakat çok iyi bildiği şehrinin sokak-ları önünde uzanıyordu. Sokağın giriş çıkışlarına dikkat ederek daha önce kafasında netleştirdiği binaya doğru koşmaya başladı. Düşündüğü yer sağlıkevine yakındı. Sokağı arkasında bıraktı. Bir bina, bir bina daha... He-likopter sesi yakınlaşıyordu. Bir binayı daha hızla geçti. Birden nasıl olduğunu anlamadan bir el onu binanın gi-rişine doğru itti. Ürkmüş, şaşırmış, kendisini helikopte-rin görüş sahasından çıkaran kişiyi tanıdığındaysa öfkelenmişti.

"Bırak kolumu Demhat! Hem ne işin var burda?"

"Yardıma ihtiyacın olduğunu hissetmiştim. Haklı çıktım. Biraz daha gecikmiş olsaydın kobraların hedefi olacaktın. Kurtulamazdın."

"Her zamanki gibi çokbilmiş havalarındasın. Bana ne olacağı seni neden ilgilendirsin ki?!"

"Böyle konuşma, sana bir şey olsaydı, intikamını almam gerekecekti. Sonuçta seninle ilgili olan her şey beni de ilgilendirir."

Eylem bu yanıtı hoşlanmamıştı. Kaşlarını çatdı. Demhat'la uğraşmayacaktı. Kobanê savaşının yaşandığı günlerde tanışmışlardı. Ailesi kentin sayılı zenginlerin-den olduğundan onun harekete destek vermesi çevrede büyük etki yaratmıştı. "Benden militanlık ya da savaş-cılık beklemeyin ama her türlü desteği sunmaktan ka-

çınmam,” demiş, ailesinin tüm karşı koyuşlarına rağmen sözünde de durmuştu. Fakat Eylem, sırf kendisi için yer aldığından şüpheleniyor, kuşkunun yarattığı rahatsızlık gerilmesine yol açıyor ve Demhat’a öfke olarak geri dönüyordu. Demhat’ın bundan gocunduğu yoktu. Her gün mutlaka Eylem’i görmenin bir yolunu bulur, iyi olup olmadığına bakar, ondan sonra kendisine ihtiyaç duyulan noktalara giderdi. Eski yaşamından taviz vermediği tek konu giyim-kuşam meselesiydi. Her zaman şık, temiz ve sportmen giyinmeyi başarıyordu. Şimdi bile üzerindeki deri mont ve kıyafetlerin pahalılığı ekmek bulmakta zorlandıkları bu şartlarla dalga geçer gibiydi. Davranışlarındaki üstünlük havası olmasa belki yine etrafında dolanmasına katlanabilirdi. Sadece üstünlük değil, sahiplenme çabaları da tepkisini harlıyor, o yakınındayken öfkesini kontrol edebilmenin çeşitli yollarını arıyordu. Bir defasında direnişin ilk döneminde kendisiyle hayli cebelleştikten sonra bu uygunsuz durumu komuta merkezinden Hakkı’ya anlatmış, bir çözüm beklemişti. Önüne konulan çözüm ise beklentisinin çok dışındaydı. Komutan Hakkı onu dinlemiş, Demhat’la ilgili sorular sormuş ve ardından;

“Heval Eylem, anladığım kadarıyla Demhat’ın ahlaki denilebilecek problemleri bir yaklaşımı olmamış. Aksi takdirde elbette ki farklı bir tutum geliştiririz. Ailesinden kaynaklı bize çok yardımı dokunuyor. Hemşerisiniz. Senin kadromuz olmadığını bildiğinden rahat yaklaşıyor. Bir müddet onu idare etmeye çalış. Bizi daha iyi tanıyacak, hatasının farkına varacaktır,” demişti. O anda Axin’le değil de Hakkı’yla konuştuğuna pişman olmuştu. Zira kadınların bu denli pragmatist yaklaşmayacağını biliyordu. Sınıf, cins ve sosyal konum itibarı ile kendisini üstün gören Demhat karşısında yalnız kalmıştı. Demhat’ı tanıdıkça üs-

tünlüğün bilinçli bir tercihten değil, genlerine dek işlemiş bir yaşam tarzının gücünden geldiğini anlamıştı. Fakat anlamış olmak kabullenmeyi getirmezdi.

“Madem burdasın, o vakit yaralıları taşımama yardım et!”

“Nereye taşımak istiyorsun?”

“Bir sonraki binada bizim akrabalarından birinin evi var, alt katta. Bildiğim kadarıyla evlerini terk edip göç etmişler. Kimse yok.”

“Tamam. Yanıma birkaç kişi aldım mı kısa sürede taşınma işini hallolmuş bil...Senin ortalıkta dolaşmana gerek yok.”

“Hiç kusura bakma! Savaş senin isteğine göre yürüyor. Evi temizleyip düzenledikten sonra heval Axin’i bulmaya gideceğim. Nereye taşındığımızı bilmesi lazım.”

“Benim isteğime kalmış olsaydı ne bu savaş ne de direniş olurdu.”

“Öyleyse ne işin var yanımızda? Niye bizimle birliktesin? Şimdi, şu dakika canından da olabilirsin. İnanmadığın bir dava uğruna mı? Bu çok çok yanlış, anlamıyor musun?”

“Yanlış olan düşmanın saldırısı, yakıp yıkması, bizi bu denli rahatlıkla öldürmesi. Benim inanıp inanmamam önemli değil. Sen inanıyorsun, Umut inanıyor, uzak yollardan gelen gençler inanıyor. Yetmez mi? Bir Botanlı olarak arkamı dönüp gidemezdim, biliyorsun. Eğer ölürsem canım diğerlerinden daha değerli olmayacaktır.”

Eylem, Demhat’ın açık yürekliliği karşısında kuşkuya kapılsa da ne kendisini ne de onu zor durumda bırakmak için uygun bir karşılık aradı, bulamadı. “Gitmeliyim,” dedi. Binanın kapısından çıkmışlardı, kıyameti andıran bir patlamayla yerlerinden sıçradılar. Güçlü bir mayın patlamış olmalıydı. Demhat da hak verdi Eylem’e. Onlarca mevzi düşmemek için amansızca karşı koyuyordu.

“Axin’i bulmalıyım!” Hızla yan binaya yöneldi. Demhat tam tersi yönde koşuyordu. Seçtiği bina yer yer çatlamış gövdesine rağmen sağlam duruyordu. Giriş katındaki ilk eve yöneldi. Kapısı kilitliydi. “Evin yerle bir olma ihtimali varken neden kapıyı kilitlersin? Geri döneceğin için mi? Geri döndüğünde evini, sokağını bıraktığın gibi bulabilecek misin?” diye geçirdi içinden. Cebinden çıkardığı çakıyla birlikte uğraştı bir süre. Sonunda çabasının boşa gitmediğine sevinerek kapıyı itti.

Ev sahibinin evden aceleyle çıktığı anlaşılıyordu. Toplayabildiği kadar eşyayı yanına alıp gitmiş olmalıydı. Odaların dağınıklığı, etrafa atılmış eşyalar, mutfaktaki kırık tabak ve bardaklar, gazete parçaları, ayak izleri... her şey terk edilmişlik havasındaydı. Gidenlerin hüznü, korkusu, umudu odalara sinmiş, elle tutulur bir kaçış duygusunun izleri seçiliyordu.

Sırt çantasını yere indirip ortalığı toparlamaya başladı. Geniş bir odayı temizleyip yaralıların rahat edeceği şekilde hazırladı. Mutfğa yöneldi; kırık dökük tüm tabak ve bardakları bir kovaya doldurdu. Eğer ev sahibi geri dönerse hiçbir şeyin çalınmadığını bu kırık parçalardan anlayabilirdi. Birden elindeki kovaya bakıp durdu. Geri döndüklerinde her şeyin yerli yerinde duracağına kendisi inanıyor muydu ki?! Geri dönülmez bir sınırdı olduklarını anlamıyor muydu? Demhat bile anlamışken, kendi ölümünden rahatlıkla söz ediyorken, geri dönüş umuduna nasıl yaslanabilirdi? “Eski günlerdeki gibi,” sözü anıların derinliğine çekilip üstü örtülmemiş miydi? Cam kırıklarına dokundu. Axin, “Sonuna kadar direneceğiz!” demişti. Son an’a kadar, son nefese, son kalp atışına kadar direneceğiz, demekti bu. Tıpkı yıllardır tanıyıp bildiği, sevip saydığı Mehmet Tunç’un “Diz çökmeyeceğiz!” kararlılığındaki gibi. Kararlılığında giz-

lenmiş binlerce yıllık Cizre'nin tarihi gibi. Her isyanda, her başkaldırıda topa tutulan, yakılıp yıkılan şehir bir kez daha tarihin yazgısını değiştirmeye çalışıyordu. Ve belki de son bir kez.

“Eğer yenilirsek bu son kez olacak. Bizden sonra bu şehir sevincini yitirecek, geleceğin kanatlı atlarını. Bizden sonra Cudi, Nur, Yafes sokakları coşkulu halaylarımızdan, şarkılarımızdan, bir ekmeği bölüştüren düşlerden mahrum kalacak. Bizden sonra hiçbir şey bir önceki mevsimin güzelliğini, sevincini ve zarafetini taşımayacak. Bu yüzden hak etmediğimiz bir yenilginin kurbanı olmayacağız!..”

Defterine geçirmek üzere bulduğu bir kağıt parçasına bu cümleleri yazmıştı. Defterine henüz zaman ayıramamıştı. Harun'u hatırladı. Harun'un karşısındakini çıldırtan sakinliğini. Gülümsedi. Ve hemen ardından Axin'e kaydı düşünceleri. Telaşlandı, bir an önce gitmeli, haber vermeliydi. “Tanrım, lütfen kimse ölmesin! Bugün olmaz!” Kapıldığı duygusal dalgayı atlatabilmek için harekete geçti. Elindeki kovayı mutfağın bir köşesine yerleştirdi. Parkesini ve kefiyesini aldı, kapıyı açık bırakarak sokağa çıktı.

Gökyüzüne yükselen dumanlar iyice yayılmıştı. Araçlar mı imha edilmişti? Evler mi yakılıyordu? Axin'in nerde olduğunu kestirmek güçtü. Sürekli hareket halinde olduğundan her yerde olabilirdi. En yakın mevziye gitmeye karar verdi. Eğer Nur'a geçmişse tünelleri kullanabilirdi. Tabi son saldırılarla kullanılmaz hale gelmediyse. Parkesinin yakasını yukarı çekti, kefiyesini düzeltti. Keskin nişancılardan korunmayı öğrenmişti, lakin keskin soğuklardan nasıl korunacağını bilemiyordu. Koşarak yolun karşısına geçti, dar bir sokağa girdi. Köşeyi döndüğü gibi aradığı evi buldu. Tek katlı bir evin açık kapısından içeri girdi. Yan yana sıralı evle-

rin ilkiydi. En sonuncusu caddeye açılan sokağın başındaydı. Evden eve geçişi kolaylaştıran koridora yöneldi. Son yasak başladıktan sonra savaşılar, inşaat aletleriyle gelip evlere zarar vermemeye çalışarak geçiş duvarlarında çalışmışlardı. Elbirliğiyle kısa sürede yarım insan boyunda ve genişliğinde delik açmış, uzun bir koridora dönüştürmüşlerdi. Böylelikle geçiş güzergâhının emniyetini sağlamışlardı. Fakat bu son bombalamalarla birlikte evlerin hasar gördüğü anlaşılıyordu. Eylem iç geçirerek duvarlara göz attıktan sonra eğilerek ilk delikten geçti. Yerdeki briket parçalarına, cam kırıklarına dikkat ederek ilerliyordu. İlk evden uzaklaştıkça savaşın merkezine doğru ilerlediğini biliyordu.

Haykırışa benzeyen sesler duyduğunda fırtınanın merkezine yaklaştığını anladı. İki savaşçı bir yaralıyı taşıyordu. Eylem'i gördüklerinde yaralıyı odanın bir köşesine yavaşça indirdiler. Eylem sırt çantasını getirmediğine hayıflandı. Sırt çantasında her zaman ilk yardım malzemeleri bulunurdu. Axin'e bir an önce ulaşma düşüncesi her şeyi unutturmuştu ona. Yaralıyı taşıyan savaşçılardan birini tanımıştı. Şırnaklı Selim'di. Ancak temizliğine aşırı özen gösterdiğinden "Titiz Selim" diye çağırılıyordu. Takılmalara aldıracağı yoktu. Çillerle kaplı kıpkırmızı suratını çarpıtan bir gülüşle güler, bembeyaz çoraplarını gösterir, "Devrim titiz işleri sever," derdi. Şimdi bir koltundaki iki silah, üstü başı kan, barut ve çamur lekeleleriyle karşısındaydı. İsten kararmış yüzünde çilleri bile görünmez olmuştu. En son Axin'in kuryesi olarak görevlendirildiğini duymuştu. Eylem; burda ne işi vardı? Nefes nefese konuşmaya çalıştı:

"Heval Eylem!.. Heval Eylem!.."

Ne diyeceğini unutmuş gibi bir türlü devamını getiremiyor, sayıklarcasına tekrarlıyordu. Eylem yaralıya eğildi:

“Heval Selim, sen biraz soluklan hele.. Yaralı arkadaş kim?”

Yaralının kafasını gözleri açık kalacak şekilde sarmışlardı. Kefiyeyi yavaşça başından sıyrıldı. Rahat nefes almasını istiyordu. Yaralıyı gördüğü anda boğazına bir yumru oturmuş gibi oldu. Masum yüzü ve dalgalı uzun saçlarıyla İsa’yı hatırlattığı söylenen Cesur’du. “Ölüm en masum olanımızı almaya geldi!” diye korkunç bir düşünce belirdi zihninde, kovmaya çalıştı. Cesur da gülümsemeye çabaladı. Fısıltıyı andıran bir sesle, “Korkma, iyiyim ben,” dedi. Askeri gömleğinin önü kan içindeydi. Ve yara kanamaya devam ediyordu. Temiz bir bezle yarayı sarmak gerekiyordu. Önce sarmalı, kanamayı durdurmalıydı. Sonrası Doktor’un sahasındaydı. Temiz bez aramanın boşunalığını bildiğinden bir köşeye çekilip gömleğinin altına giydiği tişörtü çıkardı. Uzunca bir şerit haline getirdi. Cesur’un gömleğini kaldırdığında yüzü bembeyaz kesildi. Selim kuvvet kazanmışçasına;

“Ben de bunu söyleyecektim, havan topu...” dedi kederle.

Cesur’un karnı yarılmış, bağırsakları görölüyordu. Cesur acının ötesine geçmiş gibi sadece bakıyor, kanı vücudundan boşaldıkça rengi sararıyor, gözaltları kararıyordu. Tişörtü yarasına bastırıp bağladı. Kanamayı durduramayınca kefiyesini çıkarıp sımsıkı sardı. Selim aksak hareketlerle yardımcı olmaya çalışıyor, bir an durup, “Cehennem gibiydi. Zırhlılarla üzerimize geldiler, bir türlü baş edemiyorduk onlarla!..” diyordu. Yanındaki tanımadığı savaşçı da onaylıyordu. Eylem,

“Heval Selim, Doktor’un Cesur’u hemen görmesi lazım. Sağlıkkevinin yerini değiştirdik. Sokağa çıktığınızda karşıda kahverengi bir bina göreceksiniz. On iki numaralı ev... çabuk olun, bekletmeden götürün!”

Onları geldiği yöne doğru yönlendirirken Axin’i sordu.

“En son üç numaralı evde gördüm,” dedi tanımadığı savaşçı. Diğer mahallelerden takviye gelmiş olmalıydı. Arkalarından bakarken, “Adını sorsaydım bari!” diye bir anlığına hayıflandı.

Çatışmalar biraz durulur gibi olmuştu. Kısa bir mola mıydı? Pencerelerden uzak durarak ilerlemeye devam etti. Yürüdükçe pencere kenarlarındaki kum torbalarıyla uğraşan savaşçıları görüyordu. Sokağın tutulmasına yarayan mevzileri etrafındaki evlerden destekleyerek güçlendirmeye çalışıyorlardı. Aceleyle hareket eden, gidip gelen savaşçılardan Axin’i sordu. Her yanıtlayan daha ilerisini gösteriyordu. Birden şiddetli bir patlamayla savruldu. Duvara tutunamayıp yere yığıldı. Kulakları basıncın etkisiyle zonklıyor, midesi bulanıyordu. Üzerindeki tavan çatlıyor, dökülen sıva parçaları ortalığı toza bulandırıyor. Nefes alması güçleşmiş, öksürmeye başlamıştı. Doğrulup oturur halde duvara yaslandı. Gözlerini kapatıp midesindeki ve kulaklarındaki zonklamamanın geçmesini bekledi. Kendisini daha iyi hissettiğinde kalktı. Şimdi sesleri daha iyi seçiyor; birbirine seslenen, haykıran, öfkeden köpüren, inleyen, emir veren, karşı çıkan arkadaşlarını duyuyordu. Tank atışı mıydı? Zırhlı araçlar dar sokaklarda ilerleyemediğinden sokağı genişletmek için etrafındaki evleri yıkmaya, ezip geçmeye çalışıyorlardı. Son bir koridordan daha geçti, üç numaralı ev dedikleri kısma geldi. Tozdan dumanı boğazı yeniden yanmaya, öksürmeye başladı. Duvarlar yarılmış, yıkılmak üzereydi. Toz bulutu biraz dağılır gibi olduğunda sırtını duvara dayamış oturan bir savaşçı el yapımı patlayıcılarla uğraşarak, seri hareketlerle düzene kuruyordu. İçlerinden birini tanıdı; Nujin’di. Sesini yükselterek:

“Heval Nujin! Nujin beni duyuyor musun?” dedi.

Çağrıldığını duyan Nujin şaşkınlıkla etrafına baktı,

gözleri Eylem'e takıldı. Tanıdığı gibi tozdan, çamurdan, baruttan kararmış yüzü gülümsemeyle aydınlandı. Elindeki işi bir an bırakıp,

"Heval Eylem sen misin? Ne işin var burda? Doktor da yanında mı?" diye sordu çatlak bir sesle. Boğazının tahriş olduğu anlaşılıyordu.

"Doktor ve yaralılar şimdi İsmail Amca'nın binasında. Daha önce orayı görmüştün, hatırlarsın. On iki numaralı ev. Soran olursa yeni eve yönlendir. Ben heval Axin'i arıyorum."

"Heval Axin burda değil, heval Hakkı'yla görüşmeye gitti. Grup sorumlularını görmek istersen çağırayım."

"Gerek yok, sen sadece Doktor'u nerede bulacaklarını arkadaşlara söyle yeter. Hadi serkeftin³ hepinize."

"Sana da."

Nujin yine işinin başına dönmüştü. Hazır hale getirilen patlayıcıları bir kenarda toplamaya başladı. Geçen her saniyenin önemi vardı. Zırhlı araçlara karşı el yapımı patlayıcılar! Düşmana karşı duyduğu nefreti ta iliklerine dek hissetti.

Az önce bir köşeye çökmüş durumda olan savaşçının yanına gitti. Yüzü kan içindeydi. Gözlerini yummuş, yorgun görünüyordu. Seslendi. Birkaç çağırıştan sonra gözlerini açan savaşçı Eylem'i tanıdığı gibi elini uzattı. Eylem uzatılan eli şefkatle sıktı, buz gibiydi eli.

"Heval Yılmaz, seni canlı gördüğüme sevindim. Başından mı yaralandın, hâlâ kanıyor mu?"

"Ciddi bir yara değil heval, sanırım kanama durdu. Dinlenmem için Harun gönderdi buraya. Zaten kafadan çatlaktın, bu yarayla artık iflah olmazsın deyip duruyordu." Kesik kesik gülmeye başladı.

"Çantanda sargı bezi yok mu?" diye sordu Eylem umutla. Olumlu yanıt alınca Yılmaz'ın sırtından çanta-

sını çıkarıp içini yokladı. Bir şişe tentürdiyot da bulmuştu. Sevinerek çıkardı. Bir şarapnel parçası sıyırıp geçmişti. Yarası ağır değildi ama çok kanama yapmıştı. Pansuman sırasında Harun'u sordu. Bu kıyamette Harun'un nasıl davrandığını merak ediyordu. Yılmaz acısını göstermemek için dişlerini sıkmıştı. Zorlukla,

“En son gördüğümde tankların tarihi ve nasıl korunmak gerektiği üzerine arkadaşlara seminer veriyordu.”

Harun'dan söz etmenin Yılmaz'a iyi geldiğini anlamıştı Eylem.

“O kadar da değildir canım! Abartıyorsundur. Ona takılmak her zaman hoşuna gidiyor.”

“Abartıyorsam, gülyüzlü anamın dediği gibi taş olayım. Sen onu sabah görmeliydin. Çatışma ortasında kafamızı kaldıramıyorken, ‘Cizreli erkeklerin neden kısa boylu olduklarını anladım,’ demez mi? Hayırdır, nereden çıktı derken, tarihleri boyunca kozik (mevzi) savaşı yürüttüklerinden anatomileri de jeo-stratejik duruma göre şekillenmiş... Kendimizi tutamayıp gülmeye başladık. Yanımızdaki hemşerilerinden espriyi anlamayanlar, daha doğrusu Harun'u tanımayanlar neredeyse silahlarını bize doğrultacaktı. Harun o sakin edasıyla onları yatıştırıp sevgilerini bile kazandı.”

Eylem de Yılmaz'la birlikte gülüyordu. Harun'u uzun boyu ve dağınık saçlarıyla gözünün önüne getirdi.

“Kalk, seni Doktor'a götüreyim. Böyle olmaz. Hem dinlenirsin de.”

“Daha iyiyim, merak etme. Mevzime geri döneceğim. Küçük bir yara aldı, savaş alanını terk etti dedirtmem Harun'a. Hadi sen git, işinin başına dön. Benimle oyalanma!”

Yılmaz'ın kararlılığı Eylem'i ısrarcı olmaktan vazgeçirmişti. Axin'i bulamamış, dahası Doktor'u yalnız bırakmıştı. Tüm sevecenliğiyle Yılmaz'la vedalaşıp geldiği

yoldan geri döndü. Evlere girip çıkan, yer değiştiren, yeni konumlamalar yapan, takviye olarak gelen savaşçılarla karşılaşılıyor, tanıdıklarıyla selamlaşıp geçiyordu. Her bir adımda sıkıntıları aşmanın, zorluklara göğüs germenin kaynağının ortak ideallere bağlayan güçte saklı olduğunu ve bir kez daha anlıyordu. Bu güç yaşamın küçük ayrıntılarında oluşuyor ve bir tamamlanma duygusu yaratıyordu. Bir diğerini tamamlama ve tamamlanma duygusu aidiyetin barınabildiği temel sığınak...

Sağlıkevinin taşındığı binaya vardığında hayli zaman geçtiğini anladı. Binanın girişinde Demhat karşıladı onu. Gözlerindeki samimi endişeye rağmen onu görmek Eylem'in canını sıkımişti. Onunla yeni bir tartışmaya giremeyecek kadar yorgundu. Kısaca,

"Taşınırken hiçbir sıkıntı yaşamadınız değil mi? Yatak sorununu da hallettiniz mi?" diye sordu.

"Her şey tamam, Doktor ne söylediyse yerine getirdik. Bir problem çıkmadı. Hatta biraz erzak bile depoladık."

"Sağol Demhat! Sana epey borçlanmış oldum."

"Ne borcuymuş? Çok saçma! Üzerime düşen sorumluluğu borç olarak yazacağımı nasıl düşünürsün? Ama bak, teşekkürünü kabul etmemi istiyorsan sen de şunu kabul edebilirsin."

Eylem'in konuşmasına fırsat vermeden sırt çantasından bir kefiye çıkarıp uzattı. İtiraz edeceğini anlayınca da kendi elleriyle Eylem'in başına sarıp düzeltti.

"Sıcak tutar, kendi kefiyeni bir arkadaşına verdiğini duydum. Bunu da ihtiyacı olana verirsin zaten. Ben şimdi Rohat'ı alıp heval Hakkı'nın yanına gideceğim."

"Rohat kim, nerden gelmiş?"

"Gazeteci. Yanılmıyorsam geçen hafta geldi. Doktor'u ve yaralıları görmek istemiş. Bizim gençlerden biri getirdi buraya."

“Şimdiye kadar nerede kalıyordu?”

“Mehmet abiyle birlikte dolaşıyormuş direniş bölgelerini. Geçen gün Mehmet abi bahsetmişti; bir yolunu bulup kırmış çemberi. Gazeteci kimliğiyle tereddüt göstermeden yanımızda yer aldığından Mehmet abinin, Asya ablanın sempatisini kazanmayı başardı. Hah işte, geliyor!”

Rohat, yanında yaşı oldukça genç biriyle göründü. Gencin tüm dikkati Rohat’ın elindeki kameradaydı. Adım adım Rohat’ı takip ediyordu. Eylem, genci tanıdığından Rohat’ı rahat bırakmasını istedi. Rohat’la tanışma faslından sonra Demhat’a:

“Tünelleri kullanın, daha güvenli olur,” dedi. Rohat heyecanla tünellerin ne olduğunu, ne zaman, nasıl yapıldığını sorunca Eylem, “Gazeteci refleksi,” diyerek gülmeye başladı.

“Heval Rohat merakını anlıyorum ama hele biraz soluklanma payı bırak! Bahsettiğim tüneller daha direnişin ön günlerinde, yani devletin savaş ilanından sonra yapımına başladığımız tüneller. Mahalleden mahalleye güvenli geçişi sağlamak için. Aslında daha kapsamlı bir yeraltı ulaşım projemiz vardı, olmadı. Hem imkanlar yetmedi, hem de zaman. Bir güzergâhla yetinmek zorunda kaldık. Demhat arkadaş ayrıca tanıtımını yapar sana. Bu işlerde iyidir. Benim gitmem lazım. Hadi görüşürüz. Dikkat edin kendinize...”

“Görüşürüz heval Eylem... Bir dakika bakabilir misin?”

Eylem şaşırarak Rohat’a döndüğünde fotoğrafının çekildiğini anladı. Kaşlarını çatması ile Demhat’ın keyiflenmesi aynı anda oldu. Yeterince geciktiğini düşündüğünden tek kelime etmeden yaralıların bulunduğu eve yöneldi. Demhat’ın Rohat’a “Ben de bu fotoğraftan istiyorum,” dediğini duymuştu.

Doktor yeni getirilen bir yaralıyla ilgileniyordu. Ey-

lem'in geldiğini fark ettiğinde başını kaldırıp baktı. Gözlerini kısmış, ne düşündüğü anlaşılmıyordu. Eylem hızlı parkesini ve kefiyesini çıkarıp, "Hemen geliyorum," dedi. Doktor yaralıya doğru eğilirken,

"Binanın suyu akıyor. Sokağın su borularına bombalar iltimas geçmiş olmalı. Elini yüzünü yıkadıktan sonra bir çorba pişirseydin fena olmazdı. Düdendir arkadaşlar bir şey içmediler."

"Tamam heval Doktor. Çay da demlerim. Yalnız, heval Cesur'un durumu nasıl oldu, iyileşecek değil mi?" Merak ediyorum."

Doktor yanıt vermedi. Cesur'un yarasının ağır olduğunu biliyordu. Buna rağmen iyileşeceğinden şüphe duymamıştı. Fakat Doktor'un sessizliği hayra alamet değildi. Cesur kendinden geçmişti. Sayıkladığı her an Doktor başucuna gidiyor, ateşini ölçüyor, gözkapaklarını aralayıp gözbebeklerine bakıyor, nabzını yokluyordu.

Vakit akşam saatlerine evrilirken yaralıların sayısı da artmıştı. Ancak pansumanını yaptıran, yarasını diktirip sardırان savaşçılar ayaküstü sıcak bir çay içip yeniden mevzilerine koşuyorlardı. Şehit haberleri fısıltıyla söyleniyor fakat hiçbir haberin kesinliğinden emin olunamıyordu. Geliş gidişler çatışmaların şiddetini kaybetmesiyle çoğalmıştı. Yılın son ışıkları gökyüzünden çekilmek üzereydi. Günün bilançosunu öğrenmek üzere Eylem her geleni karşılayıp soruyor, alacağı yanıtı korkuyla bekliyordu.

"Düşmanın toplarına, bombalarına rağmen iyi tutunduk. Bir adım dahi geri çekilmedik!"

"İki arkadaş yaralandı ama takviye aldık."

"Bir arkadaşın şehit düştüğü söylendi fakat hangi mevzide olduğunu öğrenemedik."

"Bizim yaptığımız mevziyi gördünüz mü? Kale gibi sağlam. Diğer mevziler bizimkinin yanında maket gibi

kalır. Halkın desteği gelene kadar dayanırız!”

“Sen asıl bizim barikatı gör! Temellerini öyle sağlam bir harçla döşedik ki Alman tankları bile yerinden sökemez!”

“Bizim kazdığımız hendeklere gözünüz ilişse kendi mevzilerinizden söz etmeye utanırsınız! Ordu geri çekilinceye kadar dayanırız. Tabi bizden bu işin eğitimini almanız şartıyla!..”

Sohbetler, sataşmalar, gülüşmeler bu minvalde geliştikçe Eylem tanıdığı, tanımadığı tüm savaşıtlara karşı şefkat, şaşkınlık ve hayranlık duygularını iç içe yaşıyor, savaşın dehşetini hafifleten çabalara kayıtsız kalamıyordu. Birkaç gün önce tanık olduğu Harun ve Axin’in konuşmasını hatırlamıştı. Harun;

“Genç arkadaşlarımız inşaacılığı inşaatçılıkla karıştırıyor, farkında mısınız yönetim olarak? Mevzi, hendek, kazma, kürek, çekiç, harç asıl gündemimiz olmuş vesellam...” demişti. Axin, gençleri savunma ihtiyacı hissederek açıklamaya girişmişti. Konuşmayı sessizce dinleyen Eylem, özyönetim ilanının hazırlıklarını yaptıkları günlere gitmişti. Altı ay öncesi miydi? Sanki çok daha uzun bir zaman geçmişti üzerinden. Altı aya neler sığdırmamışlardı ki? Özyönetimi benimseyip uygulaması gereken asıl mekanizma kent meclisleri olduğundan toplumsal örgütlemekten sorumlu birkaç arkadaşla toplantılar düzenlemişlerdi. Şimdi o toplantıları hatırlıyordu. Toplantılara katılanlardan kaç kişi yerinde kalmıştı? Çok az. Tereddüt edip kararsızlıklarını yansıtanlar, ikna olmayanlar, açıktan eleştirmek, benimsemediğini göstermek yerine gerekçeler ileri sürüp özyönetim çalışmasını boşa çıkaranlar, toplantıda en radikal tutumu takınıp daha sonra ortalıktan kaybolanlar. Kendilerini halkın öncüleri olarak gösterenlerdi hepsi de... Meclis toplantılarından sonra mahallelere dağılmışlardı. Halk toplantıları yapmaya başlamışlardı. Halk katılımı,

coşkusu her toplantıyı bir şenliğe, bir serhildan'a⁴ dönüştürmüştü. Adım adım ilerlemişlerdi. İnşa komiteleri, savunma komiteleri oluşturulmuş, şehir halkının bu komiteleri benimsemeleri için çaba harcanmıştı. Özellikle genç kadınları eğitmek, aileleri dışında bağımsız bir irade olmalarını sağlamak ve daha fazla özyönetim çalışmalarına katmak temel bir görev olarak belirlenmişti. Hatta Ronahi Kültür Merkezi'ni kadınların eğitim merkezi olarak açmış, finansı için hemen yakınlarında bir pastane işletmişlerdi. Kadınlar gönüllü olarak evlerinde tepsi tepsi pasta, çörek yapıp pastaneye getirmişlerdi. Ancak pastane işinin yürümediği kısa sürede anlaşılmıştı. Pastane kente uygun bir proje değildi.

“Özyönetimi ilan etmeden önce ilk işletmemizin iflasını ilan edeceğiz galiba.”

“Oysa sosyalist-demokratik bir işletmeydi. Neden yürümediğini hâlâ anlamıyorum.”

“Mesele işletmenin sosyalist ya da kapitalist olmasında değil. Fizibilite çalışması yapmış olsaydınız pastane yerine kebabçı dükkanı açardınız. Yani seçiminiz yanlış.”

“Fizibilite ne demek? Halkın anlayacağı kelimeleri kullansana!”

“Niye halk sen sosyalizm dediğinde hangi sosyalizmden bahsettiğini ve bunun nasıl bir sistem olduğunu anlıyor mu?”

“Anlıyor tabi, sosyalizm bu toprakların ürünü. Mezopotamya güneşinin aydınlatıp ısıttığı her toprak parçası sosyalizmin kendi bağrından filizlendiğini bilir. Peki fizibilite nedir?”

“Şu anda felsefe yapıyorsun! Hatta edebiyatla karışık!..”

Bu tür tartışmalar o günlerin alışıldık sohbet konu-

sunu oluşturmuştu. Tartışmalara rast gelmemek için Zer  ve Berjin’le birlikte k ē bucak kaçmışlardı bir süre. Hele de erkek savaşçıların dilinden kurtulmak için az kafa yormamışlardı!..

“Heval Eylem! G l msediğine göre güzel şeyler düşünüyorsundur.”

Suçüstü yakalanmışasına kıpkırmızı kesilen Eylem; “Altı ay öncesini düşünüyordum heval Doktor,” dedi. Bir yaralının pansumanını yapıp bitirmiş, giyinmesine yardım ediyordu. Doktor ise Cesur’un başucundaydı.

“Anlatsana o günleri. Birçok arkadaştan dinledim, senden de dinlemek isterim. Hazır silah sesleri azalmışken... Gerçi o günlerin birkaç cümleyle anlatılacağını sanmıyorum. En azından biraz önce seni gülümseten anıyı anlatabilirsin.”

Eylem, ikiletmeden Ronahi Kültür Merkezi’ni nasıl atıklarını, pastane kararını ve pratiğini, iflası, tartışmaları g l erek, Doktor’u da kendi neşesine katarak anlatıyordu. Anlatırken uzak bir sevince dalmışasına gözlerini kapatıyor, sesi özlemleri bir titreyişle dalgalanıyordu. Sonunda,

“O günlerde tüm hazırlıklarımız şenlik havasında geçiyordu. Onuruna sahip çıkan bir halkın sarsılmaz sevincine, korkusuz devinimine tanık olunan günler... ‘Devrim budur!’ denilen günler... Böyle işte!” diye bitirdi sözlerini. Doktor’un düşüncelere daldığını fark ettiğinde;

“Heval Doktor, siz ekim sonlarında mı gelmiştiniz? Öyle hatırlıyorum,” diye sordu.

“Doğrudur. İkinci sokağa çıkma yasağı başladıktan sonraydı. Neden doktor olmak istiyordum, halkım için değil miydi? Okuduğum okul, öğrendiğim tıp bilgileri neye yarayacaktı? şimdi değilse ne zaman? Kendimle epey cebelleştim. Sonunda kararımı verip yollara düştüm. Senin deyişinle, böyle işte!”

“Sizi buralara dek getirten kişisel bir hikayeniz yok muydu?..”

Bu soru, Doktor’un kafasını kaldırıp Eylem’e dikkatle bakmasına yol açtı. Bir an sessiz kaldıktan sonra gözlüğünü çıkarıp gömleğiyle silmeye başladı.

“Kişisel bir hikaye değeri var mı, sen karar ver. Henüz beş altı yaşlarındaydım. Babamı sokak ortasında kurşunladılar. Şu çokça bilinen faili meçhullerden. Babam saldırdı yaralı kurtulmuş ama amcamlar onu tedavi edecek yürekli bir doktor bulamadıklarından ölümünü izlemek zorunda kalmışlar. O gün, o çocuk halimle eğer bir gün doktor olursam hiçbir çağrıya kulağımı tıkamayacağım ve korkmayacağım diye kendi kendime söz vermiştim. Şimdi burada olmamın nedeni çocukluğuma verdiğim sözdür.”

“Bu yüzden diğer doktorlar gibi kibirli değilsiniz!”

“Kibirli?! Doktorlar kibirli mi?”

“Elbette! Kutsal kitaplara göre kibir en büyük günahlardan biri. Doktorluk mesleği bedenın efendisi olmayla eşdeğer tutulduğundan efendilerin kibrini taşırlar. Sağlık sektörünün nasıl tekelleştğine hiç kafa yormadınız mı?”

Eylem ve Doktor aynı anda sesin geldiği yere döndüler. Konuşan Harun’du. Bedeniyle destek olduğu Yılmaz’ı boş bir yatağa yatırmaya uğraşıyordu. Şaşkınlığını üzerinden atan Doktor, Harun’un yardımına koştu; Yılmaz’ı yatırıp muayeneye başladı. Eylem, Harun’a dönerek nesi olduğunu sordu, yeniden mi yaralanmıştı? Harun;

“Tıp camiasının işine burnumu sokmak istemem ama bir teşhisim var. Bence Yılmaz arkadaşın ruhu yaralandı. Yoksa taş kafalı olduğundan kafasındaki yara bir şey yapmaz ona.”

“Neden, ne oldu ki?”

Eylem soruyu sorduğu anda Yılmaz’ın hırıltılı sesini duydu.

“Onu dinleme heval Eylem, asparagas haberler yaymakta üstüne yoktur. Ruhum yaralanmadı, aksine ruhum kurtuluşa erişti.”

“Pes doğrusu!! İkinize de! Bu halde bile atışıyorsunuz ya!”

Harun kollarını iki yana açarak “Ben masumum,” ifadesini takındı. Ardından omuzlarını kaldırarak;

“Ruhu kurtuluşa erişmişmiş! Görende onu Medresa Sor'da, okuma hüccresinin yalnızlığında ruhu için tefekküre daldığını sanır. Özcesi mesele şu yoldaşım, Yılmaz ve grup komutanının ağız dalaşına girmeleri. Hiç öyle ters bakışlar atma Yılmaz arkadaş, herkesin önünde resmen dalaştınız. Grup komutanı Yılmaz'ı sahte kahramanlık gösterisinde bulunmakla suçladı, Yılmaz da onu sahte komutanlıkla. Kim haklıydı diye soracak olursan, naçizane görüşüm ikisinin de haksızlığı yönünde. Savaşta temel kural, ordunun moralini bozmamaktır. Moral üstünlüğü tüm teknolojik donanımlardan daha üstündür... Şu yataktaki bizim İsa değil mi? Yarası ağır mıydı?” sorusunun yanıtını beklemeden Cesur'un yatağına yanaşıp onunla konuşmaya çalıştı. Cesur'dan yanıt alamayacağını anladığında bir sandalye çekip başucuna oturdu.

Eylem konuşması boyunca Harun'u izlemişti. Dalgalı, gür saçları kontrolden çıkıp iyice dağılmış, kir pas içinde kalmıştı. Gün boyu süren çatışmaların etkisi yüzünde, ellerinde, hareketlerinde açıkça görülüyordu. Tozdan, dumandan kararmış yüzü, çatlamış elleri, yarılmış parmakları hareketlerindeki yorgunlukla uyumluydu. Gözlerindeki sessiz kararlılık ise elaya çalan gözlerini kendi başlarına varoluşa sahiplermiş gibi hissettiriyordu.

Doktor, Yılmaz'ın pansumanını tamamladıktan sonra Eylem'i dalgınlığından kurtaran bir seslenişle herkesin sıcak bir çaya ihtiyaç duyduğunu söyledi. Eylem, hızla

mutfağa yöneldi. Demhat'ın gitmeden bıraktığı kısıtlı erzaktan bir akşam yemeği hazırlamaya koyuldu. Yılbaşı gecesi için yoldaşlarına güzel bir sürpriz yapmak isterdi. Ne yapabilirdi? Bu düşüncesi çocukça bir heves olarak görülecekti. Birden cezaevinde kaldığı yıllar boyunca hazırladıkları yılbaşı kutlamalarını hatırladı. Coşkuyla karşıladıkları yeni yılın ilk dakikalarına yükledikleri yemyeşil umudu... Demir parmaklıklı pencerelerden Ada'ya, Adalı'ya gönderdikleri selamı, zılgıtları, şarkıları, sürprizleri, hediye alışverişlerini... Cezaevinden çıkalı çok olmamıştı. Bir buçuk yılını bile doldurmamıştı. Buna rağmen dünyayı sarsan Kobanê savaşının yakından tanığı olmuş, direnişçilerle aynı saflarda yer almış, bizzat savaşmamışsa da her türlü desteği sunmuştu. Kobanê zaferinden sonra nefes almaya, güçlerini toplamaya fırsat bulmadan Bakur'daki savaş başlamıştı. İmha savaşına karşı özyönetim savunmasıyla karşılık vererek baş eğmeyeceklerini ilan etmişlerdi. Şimdi yeni yılın neler getireceğini kim bilebilirdi?

"Heval Eylem, çay hazırsa tepsiyi içeriye götüreyim. Yeniden nöbete döneceğim. Soluk borumuzu tıkayan barut dumanının üzerine sıcak bir çay iyi giderdi."

Harun'un sözlerinden çok gözlerindeki soruyu anlayan Eylem, kızarak tepsiyi telaşlı hareketlerle hazırlamaya koyuldu. Kızardığını hissettiğinden kendine öfkeleniyor, mahcubiyet ve öfke onu sakarlaştırıyordu. Çok geçmeden Harun'un sakinleştirici havası yavaş yavaş onu da etkisine aldı. Birlikte çay ve yiyecek tepsi-sini içeri taşıyıp küçük sehpanın etrafına dizildiler.

"Doktor! Yeni yıla dair dileğin nedir?"

"Ne dileği Harun, özgürlükten başka ne istenebilir?"

"Olmadı Doktor Fi. Biz şimdi özgürüz zaten. Tüm özgürlüklerin ötesindeyiz. Bizzat gerçekleştiriyoruz ya!.."

Eylem Harun'un sözünü keserek merakla;

"Neden ona Doktor Fi diye seslendin?"

"Bizim Doktor, fi tarihinden kalma bir mizaca sahip olduğundan ara sıra Firaz'ı kısaltarak mizacını hatırlatıyorum ona."

Eylem gülmeye başlayınca Doktor homurdanarak kalktı, çay bardağını bırakarak Cesur'un yatağına yöneldi.

"Peki ya senin dileğin ne heval Harun?"

"Benim mi? Hiçbir dileğim yok heval Eylem. İstediğim zamanda istediğim yerdeyim. Bu savaş ummadığımız biçimde de sonuçlanabilir, yenilgiyle de karşılaşabiliriz. Zafer ya da yenilgi... Ne olursa olsun, kendimizi hiç olmadığı kadar özgür hissediyoruz değil mi? Asıl olan budur bence!.. Sadece, bir baltaya sap olamadım diye üzülen annemin içinin rahat olmasını isterdim. Haylaz oğlunun bir inanca tutunduğunu ve bu inanç uğruna son nefesini huzur içinde vereceğini bilmesini isterdim."

"Sizinkiler nerde oturuyorlar?"

"İzmir'in Kadifekalesi'nde. Ben daha doğmadan taşınmışlar. Dedemler, dayımlar hâlâ Nusaybin'de. Doktor! Sizinkiler neredeler, nerde oturuyorlar?"

Doktor, Cesur'dan başını kaldırıp Amed'de yaşadıklarını söyledi.

"Başkentlisin yani!.."

"Öyle, okul için bir diğer başkente geçtim. Anam beni hâlâ Ankara'da okulda sanıyor. Benim Cizre'de direnişte olduğumu bilse, işgalciler onun için bir başka cephe açmak zorunda kalırdı."

Alışkanlıkla gözlüklerini düzelten Doktor, yorgunluğunun elverdiği ölçüde gülüyordu. Gözlerinin altındaki mor halkalar belirginleşmiş, beyaz teninde acıtan gölgeler oluşturmuştu. Yeniden havan toplarının gürültüsü duyulmaya başladı. Harun silahını kavrayarak ayağa kalktı:

“Sohbet ve sıcak çay çok makbule geçti. Artık nöbet yerine dönmeliyim. Bu arada Yılmaz’ın ruhu size emanet!..” dedi. Odayı terk edeceği esnada Doktor durdurdu onu. Sıkıntılıydı.

“Cesur’un kendini toparlayacağını düşünmüştüm. Fakat ateşi giderek yükseliyor. Benim yapabileceklerim sınırlı. Bu koşullarda zor olduğunu biliyorum, yine de hastaneye yetiştirilmesi gerektiğini söylemeliyim.”

Harun anladığını göstererek kafasını salladı, Eylem’e döndü. Çevreyi iyi tanıyan Eylem’in bir yol bulacağını umuyordu. Eylem çıkmak için hazırlandı, tek bir yolun olduğunu biliyordu.

“Mehmet abiye bulacağım, hastane işini ancak o ayarlayabilir.”

“Yılmaz’ın silahını al. Ben de seninle geleyim.”

“Gerek yok heval Harun. Her sokak başında nöbetçi arkadaşlar var.”

“Hainler de var ama. Daha sonra nöbet yerine geçerim.”

Sokağa çıktıklarında kentin diğer mahallelerinde patlamalar devam ediyordu. Eylem endişeyle karanlığı delen ışık parlamalarını seyrederken Harun;

“Birazdan susar bu gürültü. Yılbaşi eğlencesi için ara verirler merak etme. şimdi sırf gösteriş olsun diye atıyorlar,” dedi.

Soğuktan nefesleri kesilmiş halde ilerliyorlardı. Duvarların korunaklığında bahçeden bahçeye, evden eve hızla yürüyor, karşılaştıkları nöbetçileri selamlayıp geçiyorlardı. Varacakları yere geldiklerinde üç katlı bir binayı işaret etti Eylem. Binanın zemin katına yöneldi. Bodrum işlevini gören daireye girdiklerinde yüzlerine çarpan kf ve sigara kokusuyla afalladılar. İçerde çoğu ocuk ve kadınlardan oluşan birkaç aile vardı. Yerde bataniyelerle sarmalanmış halde uyuyan çocuklara aldır-

mayan bir uğultu, iki odadan ibaret bu küçük daireyi ele geçirmişti. Eylem, ağırlıkta tanıdığı, akraba ve komşu olduğu kadınları tek tek selamlayıp yaşlı kadınlara özel ilgi göstererek hal ve hatırlarını sordu. Gaz lambalarının titrek ışığında yan yana gelen tüm kadınlardan aynı soruları işitti:

“Sokaklarda son durum ne? Evlatlarımız dayanıyor mu?”

“İşgalciler geri çekilecek mi?”

“Çevre şehirlerden, yerlerden halk destek vermeye gelecek mi?”

“Oğlumu mevzide gördün mü? Şehit düşmedi değil mi? Yoksa yaralandı mı?”

“Kızımдан, torunumdan haberiniz var mı? İyiler mi?”

Harun’u kadınlarla ve sorularıyla bırakan Eylem, erkeklerin toplandığı diğer odaya geçti. Genel bir selam verdi. Onu görür görmez ayağa kalkan Mehmet Tunç yanına geldi. Her zamanki güleç yüzüyle karşılamıştı. Eylem cezaevinden çıktığı ilk zamanlarda tanışmıştı Mehmet Tunç’u. Ailece tanışsalar da Eylem’in uzun yıllar şehirden uzakta olması birebir tanışmalarını engellemişti. Sıcak ve rahat hareketleri, kadına verdiği değer, her yaştan insana gösterdiği ilgi Eylem’in dikkatini çekmiş, kısa sürede en iyi anlaştığı kişiye dönüştürmüştü. Mehmet Tunç’un Kürtlükle, mücadeleyle ilgili her şeye aşk düzeyinde yaklaşması, hiçbir çıkar gözetmemesi de Eylem’in gözünde saygınlık kazandırmıştı. İlk günden beri onun Mehmet abisiydi. Mehmet’in “Bana heval demelisin,” uyarısına kulak asmayarak “abi” demekte ısrar etmişti. Çok zorlandığında ise “İstersen sana başkan diyeyim, kent meclisi eşbaşkanı! Ne dersin?” diyerek pes ettirmişti. Altı çocuk babası olmasına rağmen, ailesinden, çocuklarından önce halkını düşündüğüne çokça ta-

nıklık ettiğinden iletişimlerinin kesintiye uğramasına izin vermemiştir.

“Hayırdır Mehmet abi, toplantı mı yapıyorsun? Bombalar performansını hiç etkilemiyor galiba!”

“Bakıyorum bu bombalar seni de değiştirememiş Eylem’im!”

“Yok be abi, çok değiştik. Çoğu kez farkında olmadan. Savaş bizi her şekilde etkiliyor. Değişmemek elimizde değil ki!”

“Elbette Eylem’im. Zaman karşısında eğilmeyen insan, başkaldırı sürecinde kendini yaratıyor. Direniş onu özgüvenli kılıyor. Bak şu insanlara; toprağını terk etmemek için her şeyi göze almış. Erzak tükenmek üzere. Su yok, elektrik yok. Yine de tek düşünceleri, işgali sona erdirerek kendi dilleri ve kültürleriyle, kendi iradeleriyle kendilerini yönetmek. Aile içinde dahi yönetilmeye alıştırılmış kadın, bugün köyünü, şehrini, ülkesini yönetme hakkını savunuyor...”

Sözünü tamamlamadan mahcup şekilde gülümseyen Mehmet, parmaklarını erken beyazlamış saçlarında gezdirerek,

“Neler de diyorum sana?! Bildiğin şeyleri tekrarlıyorum. Kusura bakma günlerin keşmekeşliğinden olsa gerek.”

“Sorun değil Mehmet abi, bazen bildiğimiz şeylerin tekrarı unutmayı engelliyor, ne istediğimizi, niye savaştığımızı hatırlatıyor... Ama ben heval Cesur için geldim. Yardım istemeye...”

Eylem’in son söyledikleri Mehmet’in dikkat kesilmesine yetmişti. Eylem bir çırpıda olan biteni anlatıp Doktor’un uyarısını aktardı. “Sabaha yetişmeyebilir,” sözcükleri ağzından çıkarken titrediğini fark etti. Gözlerine dolan yaşları elinin tersiyle silerek bekledi. Mehmet düşüncelere

dalmıştı, bir çıkar yol arıyordu. Yüzündeki ifade, yüzme bilmediği halde Dicle’de boğulmak üzere olan birini kurtarmak için Dicle’ye atlamak zorunda kalanların ifade-siydi. Son günlerde çokça rastladığı, tanıdık bir ifade...

“Sabaha kadar dayanmalı. Bir yol bulacağım. Faysal vekil’e ulaşmaya çalışacağım, diğerlerine de. Bir ambulans getirtmek zorundayız. Birkaç saatliğine de olsa küçük bir koridor oluşturmak zorundayız.”

“Ambulansların geçişine izin vermiyor özel hareketçılar. Kaç tane sağlıkçı, ambulans keskin nişancı polislerin hedefi oldu.”

“Çaresizlik yok Eylem’im. Bu halk bizi çaresiz görmemeli. Başka evlerde sivil ya da savaşçı yaralıların olduğu haberini aldık. Adresler net değil, bu yüzden ulaşamıyoruz... Şimdi siz gidin, ben size haber veririm. Sağlıkkevinin yeni adresi nerdeydi?”

Sözünü bitirir bitirmez cep telefonuna sarılan Mehmet, Eylem’e kederle gülümsedi. Telefon çekmiyordu. Ordunun sinyal kesici araçları devrede olmalıydı. Sağlıkkevinin adresini ilettikten sonra diğer odaya geçti. Harun’u alıp gitmeliydi.

Harun’u etrafı yaşlı kadınlarla çevrilmiş halde, sıcak bir sohbetin içinde buldu. Harun’un kolay delinmeyen sakinlik zırhı, yaşlı kadınları etkilemiş olmalıydı. Eylem’i gördüğü gibi odadaki kadınlarla vedalaşmaya başladı. O arada tanıdığı yaşlı bir kadının iç elbisesinin cebinden bir şeyler çıkarıp Harun’un avucuna boşaltması gözünden kaçmamıştı. Gülümsedi, az önce Mehmet’in gülümsediği gibi... Küçük bir eve sığınmış tüm bu insanların kurtuluş günlerini umutla, tevekkülle beklemeleri bütün çarpışmalardan, mevzi savunmasından daha ağır geliyordu Eylem’e. Yeniden özyönetim hazırlıklarını yaptıkları Ağustos günlerine gitti.

“Özsavunma nasıl yapılır?” konulu eğitim çalışmalarına rağbet etmeyen gençleri hatırlıyordu. Gençlerin ilgisini çekmek için türlü yolu denemişlerdi. Görsel eğitimin faydaları olur diye, gençlik kadrosundan Zerê ve diğler çalışanlar adeta film seferberliğı başlatmışlardı. Yaz gecelerinin ılık kanatlarında sokak sineması kurmuşlardı. Dünya devrim deneyimlerini konu edinmiş filmler, Stalingrad savunması, Kobanê savaşı gibi halk savaşı üzerine çekilen birçok uzun ve kısa metraj film, belgesel getirtip izletmişlerdi. Her seyir sonrası, “Biz bu şehirde neyi, nasıl yapalım?” tartışmaları yürütölmüş, çeşitli fikirler ortaya atılmıştı. Keskin nişancılara karşı branda çekmek, heronlara karşı şemsiye kullanmak, mayın yapım atölyeleri kurmak pratikleşen fikirlerden bazılarıydı. Halk savaşı hazırlıkları coşkuyla yürütölüyor, yerelden gençlerin katılımı her geçen gün artıyordu. Önceleri tek tük evlerinden çıkıp, mevezilerde, sokaklarda nöbet tutan genç kızlar da daha fazla görünür olmuştu. Nöbetlerde geçirdikleri zaman artıkça genç kadınların süs ve makyajlarında azalma olmuştu. Giderek kendi başlarına mevzi tutan genç kadın birimleri olağanlaşmaya başlamıştı. Yüzleri maskeli, silahlı genç kadınların mevezileri en çok ziyaret edilen mevezilerdendi. Ziyarete gelen orta ve daha yaşlı kadınlara maskeli-silahlı genç kadınların ellerinde çay tepsisiyle ikramda bulunmaları Eylem’in arkadaşlarıyla en çok gülüp eğlendikleri sahnelerdendi. Kızlarını tanıyan annelerin dikkatle kızlarını baştan aşağı süzüp komşu-akraba kızlarıyla kıyasladığına az şahit olmamıştı. O günlerde dengbej kadınların kilamları, çalınan arbaneler, sazlar, söylenen marşlar, sabaha kadar çalınan davullar, halaylar sokakları hayatın canlı odağına dönüştürmüştü. Şimdi Harun’la adım attıkları sokak ise gözüne daha karanlık ve ıssız geliyordu. Eylem’in dal-

gınlığını fark eden Harun avucunu uzatarak;

“İkramım olsun, kuru üzümler soğuşa karşı birebirdir,” dedi.

“Hüzna Nine’nin avucuna doldurduğu şey kuru üzüm müydü? Hayret! Hüzna Nine cimriliğiyle tanınır. Bahçesine girmişlerdi diye az çocuk kovalamamıştır. Sahiden devrimi gerçekleştirmişiz!..”

“Tabi ki öyle; cimrileri cömert, korkakları cesur yapan bir devrim bizimkisi. Hayatın monotonluğu içinde üzerlerine ölü toprağı atılmış gibi yaşayanlara canlılık aşıl原因an bir devrim... Al, birkaç kuruüzüm at ağzına ve devrimin tadını çıkar!..”

Soğuk rüzgarın kuruttuğı boğazı, kuru üzümlerin tatlılığıyla yumuşamıştı. Harun’un avucunda arta kalanları son tanesine kadar dağıtacağını biliyordu. Bir anda gökyüzü aydınlandı. Şaşkınlıkla baktılar. Sonra ikisi birden “İzli mermiler,” dedi. Yeni yıla girmişlerdi. Ordu güç gösterisi eşliğinde yeni yılı kutluyordu. Eylem elini uzatıp Harun’un yeni yılını kutladı. Harun’un bu tür kutlamaları benimsemediğini anlamıştı, yine de uzatılan eli içtenlikle sıkmaktan geri kalmamıştı. Yeniden yola koyulduklarında sonunda Eylem’in beklediğı soru geldi:

“Heval Mehmet bu gece bir şey yapamayacak değil mi?”

“Sabaha kadar dayansın dedi. Başka evlerde de yaralılar varmış, onlara ulaşamıyorlarmış.”

Harun ilk kez sessiz kalmayı tercih etti. Suskunluğunda Cesur’u düşündüğü anlaşılıyordu. Eylem ise Doktor’a ne söyleyeceğini düşünüyordu.

Doktor’u omuzları çökmüş bir şekilde sandalyede oturur gördüler. Görmez bir halde elindeki stetoskopla oynuyordu. İçine çekilmiş bakışları dış dünyayla bağlarını

kopardığını gösteriyordu. Eylem kendisini tutamayarak acıyla seslendi. Seslenişteki ürperti Doktor'u kafasını kaldırmaya yöneltti. şaşırmış gözlerle önce Eylem'e sonra Harun'a bakmaya başladı. Neden burda olduğunu, kendisinden ne beklendiğini unutmuş gibiydi. Gözlüklerini çıkarıp sildi. Derin bir nefes alarak ayağı kalktı. Duruşu değişmişti. Sesi, sorumluluğunun bilincindeki birinin tokluğuyla çıktı;

“Heval Cesur saatler tam geceyarısı on ikiyi gösterdiğinde son nefesini verdi. Heval Cesur şehit düştü!..”

“Sevgili Rıfat Amca;

Bu defteri bana yolladığın günlerin üzerinden aylar geçti. Eğer zihnim beni yanıltmıyorsa yedi buçuk ay oldu. Yani senin şahadetinden bir buçuk ay öncesiydi. Hatırlarsın, Kobanê savaşı boyunca nöbet beklediğin sınır boylarında karşılaşp durmuştuk seninle. Her sohbetimizde geçmiş ve gelecek iç içe geçerdi. Görüşüne gittiğin zindandaki arkadaşlarımızı yad eder, hasretimizin ortaklığıyla geçmişe uzanırdık. Senin çok güngörmüş mavi gözlerinde mücadeleye adanmış bir ömrün berraklığını seyrederdim. Savaştan sonra Kobanê’de yaşamaya karar verdiğinde gelecekte bahsetmeye başladık. Kobanê’nin inşasına küçük bir katkı olsun diye kuracağın, ‘Şehitler Müzesi ve Kütüphanesi’ projesi üzerinde çalışıyor, heyecanla anlatıyordun. Keyifle Rojava devrimi beni genç bir delikanlıya dönüştürdü, diyordun.

En son görüştüğümüzde, zindandaki yoldaşlarınla vedalaştığımı, kitaplarını onlara hediye ettiğini, evini ise savaştan kaçmış Rojavalı bir aileye tahsis ettiğini anlatmıştın. Arnavut göçmeni bir ailenin üyesiydin ve göçmenlik, kaderinin üzerine kurulduğu bir nehir yatağıydı. Bir sınırdan diğer bir sınıra akışın bundan olmalıydı... Çeteler haince, son bir hamleyle Kobanê’ye saldırdıklarında karşı koymakta bir an dahi tereddüt göstermedi-

ğini duydum, şahadetine tanık olan yoldaşlardan. Sahip olduğun Kobanê kimliği göçmenliğine son vermiş, dilini bilmediğin bir dünyaya ait kılmıştı. Cenaze töreninin görkemliliği o toprakların seni bütün varlığıyla kabul ettiğini gösterir. Bizi bir nebze teselli eden bu oldu.

Ama biz, Şehit Cesur'a bir cenaze töreni hazırlamadık. Şehit Cesur, yeni yılın ilk doğumunu göremedi. Cenazesi ele geçmesin diye, kendimizi keskin nişancılarından sakınarak bir evin bahçesine gömdük... Heval Harun bulabildiği birkaç savaşçıyla toprağı kazdı. Toprak buz tutmuştu. Küreklerin toprakta çıkardığı sesler hâlâ beynimde yankılanıyor. Toprak, bu masum, bu utangaç çocuğu nasıl kabul edecek? Uzun dalgalı saçlarıyla çevrili güzel yüzünü örterken utanç duymayacak mı? 'Çok üşüyecek,' diyorum savaşçılara. Battaniye seriyoruz ve onu öyle yatırıyoruz toprağın koynuna. Heval Harun, birkaç üzüm tanesini Şehit Cesur'un gömleğinin cebine koyuyor. Onunla vedalaşırken, usulca, 'Yakında görüşeceğiz,' diyor. Ağlıyorum.

Yeni yılın ilk güneşini şehidin başucunda karşılıyorum. Silah sesleri yeniden başlıyor. Güneş ışınlarının değdiği yerler tipik savaş manzaralarını aydınlatıyor, çatısı çökmüş evler, yıkık duvarlar, moloz yığınları, yanmış ağaçlar, bomba çukurları, cam kırıkları, kurşunlarla delik deşik edilmiş sahipsiz arabalar... Nasıl olduysa savaşın bildik karmaşası arasında Dicle Nehri'nin sesini duyuyorum. Bütün bu orantısız savaşa, vahşete tanıklık eden nehrin isyankar sesini. Yüzlerce yıldır işgale, talana, katliama tanık olmuş bu nehir şimdi bizim ölümlerimize mi şahitlik edecekti? Yüzlerce yıldır sayısız kez yakılıp yıkılan ve her defasında yeniden inşa edilen bu şehir, bu kez bizim direngen hallerimiz üzerinde mi yükselecekti? Zihnimden geçenler yeni yıla dair aydınlık düşünceler değildi. Fakat

o an şehidin başucunda dururken bakışımın uzandığı sınırlar boyunca ufkun kan deryasına dönüştüğünü görüyordum... Uzunca bir süreden sonra ilk kez çocukluğumu anımsıyorum. Dedemin boşaltılmış köyüne dönüş zamanlarıydı. Yaralı bir geçmişin enkazıydı gördüğüm. Gömülmüş, üstü örtülmüş bir yarı canlıyı diriltmeye ahdetmiş gibi çabalamıştık köyün sınırlarına girdiğimiz anda. Ot bürümüş bahçeleri taşlardan, ayrıkotlarından temizlediğimizi, pet şişelere doldurduğumuz toprağa ektiğimiz tohumlarla küçük domates fideleri elde ettiğimizi, fideleri seyrederken paylaştığımız sevinci yeniden hatırlıyor ve hissediyorum. Hiçbir sözcüğün tanımlayamayacağı o sevinç beni canlandırıyor. Sanki o an dedemle, toprak yorgunluğuyla iç içe dut ağaçlarının altında soluklanmış, ellerimizle yarattığımız eseri sessizce izliyoruz. Toprağın gücü, sevinci, tatlı hayalleri sanki damarlarımızda uyanıyor, kanımızda çağılıyordu. Tıpkı köyümüzün yakınlarından geçen coşkun dere gibi. Tıpkı her akşamüstü Cudi'ye dalıp bekleyen ninemin ümitle atan yüreği gibi. Dedemle dut ağaçlarının altında dinlenirken saygıda kusur etmeyen köylüler, 'Uğraşma!' diyorlar. 'Nasıl olsa tekrar yakıp yıkacaklar. Uçaklarla bombalayacaklar. Uğraşma!' Dedem kararlı, 'Tekrar yaparım!' diyor. 'Onlar yaktıkça, yıktıkça ben tekrar tekrar yaparım!' Dedemin sesi kulaklarımda çınlıyor. Bir inancın sesi... İki oğlunu şehit vermiş, bir babanın bükülmez sesi. Birkaç yıl sonra yarattığı her şey ordu ateşiyle yakılırken, bağ, bahçe, orman yakılırken dedem terk etmediği ağaçlarıyla birlikte yakılıyor; toprağıyla bir oluyor. Kararlı, eğilmez sesi hâlâ çınlıyor Cudi'nin eteklerinde... Şehit Cesur'u o dut ağaçlarının gölgesine gömmek istiyorum; sonsuz uykusunda dedem onu koruyup kollasın diye. Köyümüzün kurulmuş olduğu diyarda hâlâ gezinip duran dedeme arkadaşlık etsin diye.

Elimden geldikçe yaşadıklarımızı hediyen olan bu deftere aktarmaya çalışacağım. Senin istediğin gibi. Eksik kalacağını bildiğim halde. Yaşadığımız, soluk alıp verdiğimiz her günün her anı, bir destana dönüşürken... kader belirleyen zamanları yaratanlar ve yazanlar hep farklı kişiler olmuştur. Belki bu gerçeklik bu kez değişir.

Sevgiyle, saygıyla selamlıyorum.

02 Ocak 2016
*Cudi mahallesinde bir ev
Eylem."*

Eylem yazdıklarını bitirdikten sonra ilk sayfaya göz attı. Axin'in gözlerinin değdiği ama okumaktan kaçındığı ilk sayfada tek bir paragraf duruyordu. Giriş paragrafını daha güzel yazmak isterdi. Ama bir kez yazılmış olanı da silmek istemiyordu. Yazılmış anın ruhu zedelenmesin diye. Her anın kendine özgü bir ruhu vardı. Bir ruhu başka bir an'a taşımak gerçekliğin bozumunu getirirdi. Buna inanıyordu. İlk yazdığı paragrafı tekrardan okudu. Bazen cezaevindeki arkadaşları sırf ona takılmak için "Ömründen büyük laflar ediyorsun," derdi. Şimdi, ömründen büyük olaylarla karşılaşmıştı. Çok ölüm görmüş, çok acı tanımıştı. Dehşetin en dip kuyularına inmiş, zulmün tanığı olmuştu. Adını bile bilmediği, öğrenmeye vakit bulamadığı kahramanlar, yıldız zerrecikleri gibi yağmıştı hayatına. Şehitlerin yaşayamadığı ömürleri, ödenmesi zor bir borç gibi birikmişti omuzlarında. Bu yüzden nerde ipil ipil gözleriyle şen bir çocuk, nerde çiçeğe durmuş yeşil bir dal görse, ne zaman Dic-

le'nin menevişli dalgalarına rast gelse hüznlenir, utanır ve geleceğin alacalı eşiğinde asılı kalırdı.

Yazdıklarına birkaç cümle daha ekledi. Son eklemelele giriş paragrafını baştan okudu:

“Tarih büyük kişilikler yaratır. Fakat bazı dönemeçler de beklenmedik bazı olaylar tarihin akışını değiştirir. Zira bu olaylar sıradan insanları olağanüstü düşünmeye ve davranmaya zorlar. Sıradan insanları olağanüstü bir yaşamın yaratıcısı kılar. Tarihin akışını nasıl değiştirdiklerini öğrenmeye fırsat bulamayanlardır. Var edişe inandıkları, kendi varoluş sebeplerini bir halkın özgürlük hayalinde tanımladıkları için masum, hilesiz ve ataktırlar. Savaşta gözükkara oldukları halde yaşam karşısında kırılığandır. Tarih onları görmezden gelse bile tarih onlarsız eksik, tamamlanmamış kalır. Farqin, Varto, Hezex, Kerboran, Silopi, Nusaybin, Şırnak, Sur Amed ve ölümsüzlüğün şehri Cizre... Bu diyarlarda olup bitenler sıradan insanların nasıl da devleştiğini anlatır. Tarih görmezden gelse bile...

İhanet, kararsızlık, korkaklık ve inançsızlık sadece devlerin gölgesine sığınan bencilliğin farklı yüzleridir.

Bu şehrin mahalleleri, sokakları, taşları, tepeleri kıyasıya bir mücadeleye tanık olurken, tanıklıktan kaçanları toprak kabul etmesin!”

“Heval Eylem, Doktor Firaz seni çağırıyor!”

“Tamam heval geliyorum!”

Defterini kapatıp özenle sırt çantasına yerleştiren Eylem, derinden bir nefes aldı. Yeni günün neler getireceğini düşünerek Doktor’u bulmaya gitti.

Axin telefonu cebine yerleştirirken geceyi beklemeye karar verdi. Komuta merkezine ulaşması gerekiyordu. Fakat telefon çekmiyordu bir türlü. Cudi mahallesine geçmeliydi. Oradaki grupların biraz daha dayanması için yeni tedbirler geliştirmeliydi. Bir an durdu; her yöntemi, her planı uygulamışlardı. Denemedik ne kalmıştı? Bu denli eşitsiz şartlarda birkaç gün dayanmaları bile mucizeyken haftalardır dayanıyorlardı. Onurun gücü, insan iradesi tüm teknolojik silahları alt edebilecek kuvvettiydi. Bizzat deneyimlemiş, yaşamıştı. Evlerini terk etmeyip savaşçılarla birlikte kuşatılmış günlere mahkûm edilen az sayıdaki şehir halkının desteği de önemliydi. Ancak sivillerin durumu giderek ciddileşiyordu. Ya kuşatma kırılmalıydı ya da sivilleri tahliye etmeliydiler. Ordunun aralıksız devam eden şiddeti bir yana erzak ve su tükenmek üzereydi. Çocuk ve yaşlılar ölüme terk edilemezdi. Bu amansız savaş, çocukların özgürce yaşayabilmesi içindi. Tek bir çocuk bile kendisinden kaynaklı ölüme sürüklenirse nasıl bağışlardı kendisini? Zaten Cemile'nin ve diğer çocukların ölümünden sonra, derin dondurucuda bekletilen cenazelerden sonra dağı bırakıp gelmemiş miydi? Karargâhta olduğu yerde gençlik çalışmalarını koordine etmek yerine bizzat direnişte yer almak istemiş, bu sebeple komuta merkeziyle karşı karşıya gelmeyi göze almıştı. Önceki yılların çatışmaların-

dan kalma yaraları bir yana, kalbinden hasta olduğu için gitmesine onay çıkmamıştı. Direniş göğüs göğse çarpışmalara dönüşünce inadı ve ısrarı sonuç aldı. Ait olduğu yoldaşlarının yanındaydı ve bu yüzden kalbi ona hiç sorun çıkarmadı. Kendisinden sonra gerillaya katılan kardeşi Hasan'ın şahadetini öğrendiğinde kalbinin buz kestiğini ve bir daha hiç atmayacağını sanmıştı. Ancak her bir yoldaşının suretinde gördüğü kardeş parçası özgür bir yaşamı yaratana dek soluk almasına yetmişti. Özgürlük kazanılmazdı. Bu topraklardan öğrendiği sarsılmaz gerçek, özgürlüğün yaratıldığı ve yaşanıldığıydı. Tıpkı kardeşinin kanı üzerine ettiği yeminin bütün yeminlerden daha güçlü olduğunu bildiği gibi...

Askeri gömleğinin iç cebinde duran kardeşinin fotoğrafına dokundu. Kardeşinden güç almak istercesine yeteri kadar dayanıklı ve sağlam durmalıydı.

Az ötede havan toplarının sesinden sersemlemiş halde, sırtını yer yer çatlamış bir duvara yaslamış olan Raperin'e seslendi.

"Dalıp gittin heval, iyi misin?"

"İyiym heval Axin. Şu top sesleri kafamın içinde patlıyor sanki. En kötüsü de barutun, tozun, dumanın kokusu. Genzime yapışmış. Güzel kokuları hayal etmeye çalıştım, olmadı. Mesela çocukluğumun geçtiği Van Gölü'nün kıyılarında buram buram içime çektiğim tuzlu suyun kokusunu, baharda açan nergislerin kokusunu... Hiçbirini hatırlayamıyorum.

Bu sözler Axin'i doğrultmaya yetmişti. Biliyordu, hiçbir savaşçı ömrünün son anlarını yaşadığını düşünmediği müddetçe doğup büyüdüğü yerlerden söz etmez. Yaşanılan ve yaşanılacak olan günler ruhun fırtına merkezleridir. Raperin'in yanına çöküp kendi gücünden güç vermek istercesine ellerini tuttu.

“Bu günleri atlatacağız heval. Düşmanı yenilgiye uğrattığımız zaman baharı özgürce karşılayacağız. Yeni-
den nergislerin kokusunu alacağız. Nergislerin açtığını
görmesek dahi Dicle nehri ülkenin tüm bahar çiçeklerini
taşıyacak bize...”

Durdu, Raperin’in gözlerine baktı. Toza, dumana bu-
lanmış yuvarlak yüzünde, koyu renk gözlerinde kararsız-
lığın izleri yoktu. Sadece inceden bir hüznün seziliyordu.

“Biliyorum heval Axin, beni merak etme. Sur hâlâ di-
reniyor, Nusaybin, Şırnak direniyor. Biz de bahara kadar
direneceğiz.”

“Elbette! Newroz’u Birca Belek’in üstünde kutlamak-
tan daha güzel bir şey olabilir mi? Sur’daki arkadaşlar...”

Sözünü bitirmeye fırsat bulamadan bir havan topu-
nun düşme anından önceki ışığa benzer sesini işitti. Ra-
perin’le birlikte henüz konumlanmaya davranmışlardı
ki bomba yakınlarda patladı. Şiddetin büyüklüğü ta-
vandan kopan taş ve beton parçalarının kirisleri yerin-
den sökmesiyle de anlaşılıyordu. Üzerlerine tavanın
çökmesi işten bile değildi. Silahlarına davranarak yerle-
rini değiştirdiler. Ciğerleri tozla dolmuş, öksürüyorlardı.
Yakınlarda koşuşturan savaşçıların telaşlı sesleri geli-
yordu. Yer değiştirmeleri, toplardan, kurşunlardan sa-
kınmaları artık tamamen bir refleks halini almıştı.
Savaşın geliştirdiği kendini savunma alışkanlığı en yeni
savaşçıda bile çok çabuk oturuyordu.

Yanlarına bir savaşçı geldiğinde hâlâ öksürüyordu.
Raperin’in uzattığı pet şişeden bir yudum su içti. Nefes
alışverişleri düzelmmişti. Savaşçı, Hakkı’nın kendisini aci-
len görmek istediğini söyledi. Axin, geleceğini belirtip sa-
vaşçıyı gönderdi. Komuta merkeziyle irtibat sağlamadan
Hakkı’yla görüşmek istemiyordu. Ancak hiçbir bağlantı
kuramamıştı ve Hakkı bu bölgede kendisinden daha yet-

kiliydi. Silahını kavrayıp yürümeye başladı. Raperin de hemen arkasındaydı. Yolları uzun değildi. Kendilerine çeki düzen vermiş, birbirine bağlantılı evlerden, avlulardan hızla geçerek ilerliyorlardı. Birden “Heval Axin!” diye seslenildiğini duydu, ardından deklanşöre basıldığını. Rohat’tı. Bir evin bahçe duvarına yaslanmış fotoğraf çekiyordu. Yanında da yerelden bir genç, ona eşlik ediyordu. Hafif sakal uzatmıştı. Rohat esmer yüzünü ışıldatan bir gülüşle Axin’e bakıyordu. Aralarındaki mesafeye rağmen sesini duyurmak için yükselten Axin:

“Esmer çocuk hâlâ buralarda mısın? Senin de diğer gazeteciler gibi bir yolunu bulup bizi terk ettiğini düşünüyordum.”

“Hiç olur mu heval Axin? Gerçek neredeyse biz oradayız. Hem birkaç gazeteci arkadaş daha var diğer mahallelerde.”

“Bana basıncı propagandası yapma, kimin nerde olduğunu bilmiyor muyum sanıyorsun? Ama sen dayanıklı çıktın. Nereye gidiyorsunuz böyle?”

“Birkaç sokak ötede tank güllesiyle yıkılan bir evin enkazında kadın ve çocukların kaldığı söylendi. Gidip bir bakalım dedik.”

Bu haber Axin’in canını sıkılmıştı. Rohat’ın yanındaki gence dönerek;

“Arkadaşlar yardıma gittiler mi, ulaşabildiler mi?” diye sordu. Kendisine yöneltilen soru karşısında bir an afallayan genç, gözlerini sabit bir noktaya dikip utangaç bir ses tonuyla;

“Arkadaşlar gitmişler. Heval Hakkı birçok savaşçıyı oraya yollamış. Haberi duyduğumuzda gazeteci oraya gidelim deyince yola düştük,” dedi.

“Adın neydi senin? Daha önce seni birçok kez gördüm. Mevzi yapımında arkadaşlara yardımcı oluyordun.”

“Adım Hüseyin. Cudi’de oturuyoruz.”

Axin’in ilgisi Hüseyin’i şaşırtıp utandırmış, ne yapacağını bilemez halde etrafına bakmasına sebep olmuştu.

“Tamam heval Hüseyin, gazetecimiz sana emanet. Herhangi bir ihtiyacınız olursa beni haberdar etmeniz yeterli.”

“Merak etme heval Komutan! Ben her şeyi hallederim. Bir yaramazlık olmasına izin vermem.”

Hüseyin’in yanıtı Axin’i gülümsetmişti. Az önceki mahcup utangaç genç gitmiş, bir anda kendine güvenen, kararlı biri gelmişti. Bir kadın komutanın ilgisine mazhar olmak Hüseyin’i değiştirmişti. Gücü elinde bulunduranın gösterdiği küçük bir ilgi, duyarlı bir davranış, şimdiye dek buna yabancı olanlar üzerinde büyüleyici bir etki bırakıyor, gücün özgüvenini paylaşma hissiyatı inanılmaz değişimler yaratıyordu. Ama bu değişimin geçici olduğunu, asıl kalıcı olanın çetin anlarda bedeninin ve ruhunun sınanmasıyla gerçekleşeceğini iyi biliyordu Axin. Hüseyin hangi dönemde kendisini sınayacaktı? Ve nasıl?

Rohat’la vedalaştıktan sonra Hakkı’nın üs kurduğu sığınağa doğru yollarına devam ettiler.

Hakkı sıcak bir karşılamada bulundu. Sığınak denilen yer görece güvenli bir evin alt zeminin sağlamca düzenlenip hazırlanmasıydı. Birçok grup komutanı toplanmıştı. Axin tek tek tokalaşırken, “Anlaşılan önemli bir toplantı alınacak” diye geçirdi zihninden. Ortada genişçe bir sehpanın üzerine kentin haritası serilmişti. Haritadan çok krokiye benziyordu; sokak, mahalle ve caddeler isimlendirilmekle yetinilmemiş, ayrıntılara özel önem verilmişti. Özellikle tutulan mahallelerde, mevzi ve hendeklerin bulunduğu yerlerin konumları, yakındaki evler, bahçeler, kuyular özenle işaretlenmişti. Axin bir kürsü çekip otururken Erdal’ın geldiğini gördü. Yüzü, ciddiyetinin bile örtemediği

bir sıkıntıyla kaplıydı. Son görüşmelerin üstünden yirmi gün geçmiş olmalıydı. Göz göze gelince Axin gülümsedi, Erdal bir baş selamıyla karşılık verdi. Neler oluyordu?

Sigara dumanına eşlik eden uğultuda birbirini uzun süredir görmeyenlerin dost canlısı sesleri ayırt edebiliyordu. Bir araya gelen komuta gücünün çoğu gençti. Hareketlerindeki devingenlik, ataklık, sataşmalarda hissedilen sıcaklık şehrin kadim direniş ruhunu doğrulayan ve güçlendiren bir gerçekliği taşıyordu. Birçoğunu ilk kez görüyordu Axin. Dağ kökenli olmadıklarını düşündü. Daha önce çeşitli örgütlenme çalışmalarına katılmış, özsavunma süreci başlayınca beklemeden direniş merkezlerine yönelmişlerdi. Askeri deneyimden yoksun olanlar, şartlar zorlayınca sorumluluk üstlenmek zorunda kalmıştı. Topluluğun en deneyimli ve yaşlısı Hakkı'ydı. Hakkı'nın her komutanla yakından ilgilenmesi Axin'in gözünden kaçmamış, hoşnutluk duymuştu. Yanına gelen Berjin'e döndü yüzünü, gülerrek ellerinden tutup yanındaki kürsüyü işaret etti. Sıcak bir sohbeta başladılar. Serhatlılara özgü konuşması ve keyfietçi denebilecek davranışları her defasında Axin'i gülümsetiyor, bolca takılma fırsatı sunuyordu. Berjin'le öz-yönetim direnişlerinden önce birçok kez karşılaşmış, sohbet etmişlerdi. Berjin'in dünyayı, doğayı, insanı algılayış tarzı dikkat çekiciydi. Çevresinde olup bitenlere, canlı-cansız her varlığa karşı gösterdiği duyarlılık, en olumsuz şartlarda bile koruduğu esprili yanları, sevgisini hissettiren davranışları yüreğinin büyüklüğünü gösteriyordu. Zamanla neşeli, esprili özelliğinin duygusallığını örten bir işlevi gördüğünü de anlamıştı. Duygusallığının mücadeleye geç katılmış olmanın mahcubiyetiyle beslendiğini de...

Geç katılmış olmak, mücadeleye, kimliğine dair çok şeyi henüz öğreniyor olmak onu kimi zaman geri çekiyor, daha eskiler karşısında atıl bırakabiliyordu. Hak sahibi

olmak için yıllarını mücadelevde geçirmek gerekiyormuş gibi bir algıyı taşıdığını anladığında, Axin, algısını değıştirme uğraşına girmişti. Konuşarak ikna etmeye, örnekler vererek karşılaştırmalar yaparak tahlil etmeye yöneltmiş, eleştirmekten kaçınmamıştı. Hak sahibi olmak emekle gerçekleşirdi. Karşılık beklemeyen, hesapsız emek, hak sahibi olmanın tek ölçütüydü. Ağır yükler sırtlamak demekti. Geç kalmanın suçluluğu ise ayağa dolanan zincir gibiydi; yürümeyi ilerlemeyi engeller, sadece acı verirdi. Berjin'i ilk gördüğü günü hatırladı. Serhatlı olduğunu anlamış, tepkisini hesaplamadan sormuştu:

“Heval sen Serhat'ın hangi yöresindensin?” Berjin şaşırarak;

“Benim Serhatlı olduğumu nasıl anladın heval?! Erzurum'danım,” demişti. Axin yüzünü kaplayan bir gülümsemeyle, “Oturuş şeklinden. Ancak bir Serhatlı böyle yayılarak oturabilir,” dedikten sonra taklidini yapmıştı. Berjin ve onunla birlikte şehir çalışmaları yürütenler kamp ateşinin etrafında kahkahayla gülmüşlerdi. Berjin'in gücenmeden patlattığı kahkahalar dağlarda çınladıkça, ülkenin Berjin gibi kadınlarla yeniden masumiyetine kavuştuğunu düşünmüştü.

“Heval Axin, örüğümle oynamayı bırak. Heval Hakkı konuşmaya başladı.”

Berjin'in uyarısıyla dalgınlığından sıyrıldı, ellerine baktı. Uzun saç örüğüyle ne zaman oynamaya başlamıştı? Hafifçe başını eğerek tebessüm etti. Hakkı'nın bakışlarını üzerinde hissediyordu. Pencerelelerin olmadığı bu zemin katta aydınlanma yetersizdi. Nerden çekildiği belli olmayan kablolar yardımıyla seyyar bir ışık sistemi kurulmuş ancak odayı tam aydınlatmaya yetmemişti. Işığın gölgelendiği köşelerden birinde Hakkı'nın önce sesi, ardından yüzü belirmeye başladı. Giriş konuşma-

sını içinde bulundukları durumun analizine ayırmıştı. Genel uluslararası konjonktür, Ortadoğu ve Suriye'deki gelişmeler, Rojava ve Bakur direnişinin mevcut durumu, halkın sahiplenme düzeyi, kamuoyu duyarlılığı, devlet cephesinde yaşananlar, politik hava... Tüm konuları hızla ve uzatmadan değerlendiriyor, geçiyordu. Biraz soluklandıktan sonra bakışlarını grup komutanlarının üzerinde gezdirdi.

“Fazla zamanımız yok. Mevcut durumumuzu değerlendirip ortak sonuçlara ulaşmalıyız. Merkez karargah son durumumuzu öğrenmek istiyor. Bağlantı kurabilirsek bugün raporlaştırmalıyız. Her grup komutanı kendi alanına ilişkin rapor versin. Düşman ordusunun son operasyonu savaşçıları nasıl etkiledi, moral kaybı var mı? Teçhizatların durumu? Malzeme sıkıntısının olduğunu biliyoruz. Mevcut malzeme bizi daha ne kadar götürebilir? Bazı grupların mevzilerini bırakarak geriye doğru çekildiklerini ve böylelikle düşmana hareket serbestisi kazandırdığını duyuyoruz. Aramızda direnişten kuşkusu olanlar mı var? Varsa ortaya konsun, açıkça tartışalım!..”

Hakkı son söylediklerinin etkisini ölçmek için durdu, boğazını temizledi. Kime yönelttiği belli olmayan son sorular ağır bir itham taşıyordu. Kolay yutulur bir lokma değildi. Direnişten kuşku duymak savaş cephesinde korkaklıkla eşdeğerdi. Korkaklık zannı aksi kanıtlanmadığı müddetçe bir askeri komutan için savaş alanından sürülme, savaşçı onurunun zedelenmesi demekti. Axin bazı mevzilerde sorun yaşandığını duymuştu ama daha çok anlaşmazlık, birbirini beğenmeme, kör cesaret, rapor-talimat sistemine uymama türünden sorunlardı. Yani her yerde her zaman yaşanabilecek türden... Ortam gerilmiş, keskin bir sessizlik hâkim olmuştu. Gözlerini sabit bir noktaya dikmiş tüm grup komutanları pürdikkat kesil-

miş halde Hakkı'nın devam etmesini bekliyorlardı. Ancak söz hakkı isteyen Berjin oldu. Saç örgüsünü arkaya savurup duruşunu düzeltti, omuzlarını dikleştirdi. Gözler ona çevrilmişti. Heyecanlı olduğu ilk sözcüklerin titreyişinden anlaşıyordu. Resmi toplantılarda rahat konuşabilmek özgüven sahibi olmaktan geçiyordu. Axin, direniş süreci boyunca Berjin'in giderek daha hızlı gelişme kaydettiğini, özgüven problemini aştığını gözlemliyor ve yoldaşıyla gurur duyuyordu. Her adım diğer adımı koşullardı ve önemli olan ilk adımı atabilme cesaretiydi. Düşüncesini rahatlıkla ifade edebilen, tereddütsüzce savunabilen ve tutarlıca pratikleştirebilen kadının en çok savaş alanında saygıyı kazandığını deneyimlemişti Axin. Bakışları Berjin ile Hakkı arasında gidip gelirken varlığının Berjin'e güç vermesini diledi.

“Heval Hakkı son söyledikleriniz oldukça ağır geldi. Düşmana alan açan grup ya da gruplar kim? Direnişten kuşkulu olan grup sorumlusu mu var? Somut durumlar üzerinden mi tartışacağız yoksa bir takım ihtimaller üzerine mi? Tam da çarpışmaların şiddetlendiği bir zamanda bu türden tartışmalara girmek moral bozucudur. Oysa motivasyon yaratmak lazım. Motive edilen güç lojistiksiz, silahsız, moralsiz de kalsa bir yolunu bulup savaş sürdürülecektir.”

“Evet heval Berjin, biz de tam bunu söylüyoruz. Bırakılan her mevzi düşmanın adım adım ilerlemesinin yolunu açar. Bunun haklı bir açıklaması olamaz. Bir grubun gösterdiği zayıflık diğer güçlerin motivasyonunu kırar, moralini darmadağın eder. Topyekûn saldırıya karşı, topyekûn direniş ancak tüm güçlerin boşluk bırakmadan, zayıflık göstermeden eşgüdümlü hareket etmesiyle başarılır. Duyuyoruz, grup komutanımız kendi başına hareket ederek sorumluluğunu aldığı gücü geri

çekiyor, tuttuğu mevzileri kaydırıyor, inisiyatif adına konumlandırmaları değiştiriyor. Ardından yine inisiyatif adına merkez karargahla irtibata geçiyor. Zayıflığını haklı çıkaracak açıklamalarla raporlaştırmalar yapıyor. Ne dersin heval Erdal, sence bu durumu nasıl değerlendirelim? Savaşın en yoğun olduğu cephelerde emir-komuta sistemini rafa mı kaldıralım? Gruplara inisiyatif hakkı mı dağıtalım? Ne dersin? Eh, tabi savaşın koordinesi nasıl sağlanacak üzerine görüşlerini de öğrenelim ki önümüzü görelim.”

İthamların kime yöneltildiği anlaşılmıştı. Axin ve Berjin aynı anda dönüp Erdal’a baktılar. Şaşkıncı Axin, Erdal en olmayacak ithamlarla suçlanıyordu. Erdal’ı tanımasa, bilmesee belki soru işareti kafasında belirirdi. Fakat imkânsızdı... Erdal başını önüne eğmiş durumda bekliyor, birbirine kenetlenmiş elleri ise gerginliğini ele veriyordu. Parmaklarını kısacık kesilmiş saçlarında gezdirdi. Axin, bu hareketin gerginliğini azaltıp azaltmaya-cağını düşündü. Sonunda Erdal’ın konuşmaya karar verdiğini boynundaki ve alnındaki yara izlerinin belirginleşmesiyle anladı. Müsaade istedi, zoraki bir sakinlikle başladı:

“Sıcak savaş alanlarındaki pratiğimi, tanık olmuş ya da duymuş herkes bilir, kendimi ve pratiğimi kanıtlamaya çalışmayı her şeyden önce kendi geçmişime hakaret sayarım. Hem her günü nefes nefese mücadeleyle geçmiş yedi yıllık bir savaş pratiği nasıl anlatılır ki! Belki başkaları bilir anlatmayı ama ben bilmem, beceremem de. Benim işim silahladır, eylemdir. Ölümle her an karşılaşmaylardır!”

“Pek, bizim işimiz ne iledir heval Erdal? Konuşmakla mı, hikâye anlatmakla mı? Savaşa gelenin işi zaten silahladır. Bize disiplinsizliğinin, kuralsızlığının açıklaması, za-

yıflığının özeleştirisini yapmalıyken kendini geçmişinle temize çıkarmaya çalışıyorsun.” Hakkı’nın müdahalesi ortamı iyice germiş, huzursuzca kıpırdanmalara neden olmuştu. Axin de herkes gibi gidişatın nereye varacağını merak ediyor, Erdal’ın kendini kontrol etme çabasını hayranlıkla izliyordu. Kendisi olsa bu ortamda bir dakika dahi kalmaz, silahını alıp mevziye koşardı. Erdal’ın sesi yeniden duyuldu.

“Eğer ortada bir suç varsa, bir hata yapılmışsa özeleştiriyi yapmaktan gocunmam. Bu hareketten, hareketin önderliğinden öğrendiğim en net gerçek budur. Fakat ortada bir suç yok, bir yanlışlık yok! Özsavunma için geldik ve ben de bunun gereklerini yerine getiriyorum. Mevzi değişikliği, yeni konumlandırmalar grubun imhasını önlemek amaçlıydı. Mevziyi tutmak adına grubun imhasını göze alıyorsan orada bir özsavunmadan söz edilemez, olsa olsa feodal gurur savunması olur. Daha etkin bir savunma için sorumluluğum altındaki güçleri yeniden konumlandırımdım. Taktik öncülüğün takdir etmesini beklemiyordum fakat... Şunu kabul edelim, ne toplumsal ne de askeri boyutta özsavunma direnişine yeterince hazırlıklı başlamadık... Tam bir kuşatma altındayız, bağlantı yolları kesildi. Elimizdeki malzemeler, ordu gücü karşısında tutunmamızı daha ne zamana kadar sağlayabilir? Üstelik savaşçıların çoğu deneyimsiz, yerelden katılmışlar. Ordunun bütün gücüyle üzerimize geleceğini hesaplamış mıydık? Bizimle birlikte kuşatmaya alınmış sivil halk bu çapta bir yönelime hazır mıydı? Karamsarlık yaymak değil niyetim. Gerçek bu, ancak somut gerçeğe göre hareket etmiyoruz. Merkez karar-gâhla mevcut durumumuz üzerine irtibata geçmek istiyordum, olmadı.”

“Önerin nedir heval Erdal? Savaşçı güçlerin geri çe-

kilip kenti terk etmesi mi? Gözünü kan bürümüş işgalci ordu karşısında halkı savunmasız bırakmak mı?”

Hakkı en can alıcı yerden sormuştu. Erdal’ın alnında biriken ter damlaları son sınıra vardığını gösteriyordu.

“Bu saatten sonra siz çekilseniz de ben çekilmem! Son nefesime dek çarpışırım! Öneri mi soruyorsunuz? Önerim, merkez karargâhın bir an önce takviye güç ve malzeme göndermesidir.”

“Nasıl yapacak peki? Merkez karargâh bizim bilmediğimiz uçak ve helikopterlere mi sahip? Biraz ciddi ol heval!”

“Gayet ciddiym. Hem de hiç olmadığım kadar ciddiym. Diğer önerim, sivillerin, çocukların ve deneyimsiz savaşıların çatışma alanlarından tahliye edilmesidir.”

“Heval Hakkı, heval Erdal’ın son önerisini gözden geçirebilir, tartışabiliriz. Rojava’ya açılan tünel çalışmaları vardı. Neden o tünelden faydalanmayalım?!”

Konuşan Axin’di. Müsaade istemeden direkt söze dalmıştı. Hakkı’nın hoşnutsuzluğunu görmezden gelerek devam etti.

“Yeterince hazırlıklı olmadığımız konusunda heval Erdal’a katılıyorum. Fakat direniş başladıktan sonra sonuna kadar gidilir. Ayaklanmanın temel kurallarından biridir. Şu anda hazırlık sürecini masaya yatırmamız anlamlı değil. Daha sonra bu değerlendirilir. Şu anda düşünmemiz gereken bahara kadar dayanmanın yol ve yöntemlerini bulmak. Savaşçı gücümüzün morali ve inancı yerinde, bir problem yaşanmıyor, heval Erdal’ın da problem yaşamadığı inancındayım.”

Hakkı bozulduğunu belli etmemeye gayret etmişti. Grup komutanlarının yanında yardımcısıyla zıtlaşmak istemiyordu.

“Daha önce aldığım raporlardan savaşçı bileşeninde bir

problem olmadığını öğrenmiştim elbette!.. Mevcut durumumuz takviye talebini henüz gerekli kılmıyor. Malzemeleri dikkatli kullanırsak, düşmanı şaşırtacak, ilerlemesini engelleyecek etkili eylemler düzenlersek bir süre daha dayanmamız işten bile değil. Sur'da, Nusaybin'de, Şırnak'ta yoldaşlarımız ve halkımız direnirken takviye beklemek gafillik olur. Öz savunma demek özgüce dayanmak demektir. Dıştan beklemek değil. Geri çekilmek diye bir manevra durumu olmayacak. Geri çekilme ihtimalini bile düşünmeyeceksiniz. İşgalci ordusuyla bizim aramızda kıyasıya bir savaş olacak. Ancak ordu bütün şehri yerle bir edecek değil ya. Uluslararası tepkiyi, kamuoyu tepkisini göze alamaz. Direnişler kamuoyuna mal oldu. Özyönetim talebini kabul etmek zorunda kalacaklar... Evet, her arkadaş kısaca raporunu sunsun. Hızlıca tamamlayalım.”

Grup komutanları, bekletmeden alanlarına ilişkin bilgilendirme yapıp sorumlulukları altındaki grupların durumunu raporlaştırdı. Halkın, uluslararası kamuoyunun desteği ile kuşatmanın kırılacağı ve ordunun geri çekilmek zorunda kalacağına yönelik inançlarını belirttiler.

Hakkı toplantıyı sonuçlandırmadan önce Erdal'dan telsiz ve telefonunu bırakmasını istedi. Koşullardan kaynaklı farklı bir uygulamaya tabi olmayacaktı. Merkez karargâha durumu aktarılacak, görevini ise şimdilik devam ettirecekti. Hakkı son kez grup komutanlarına kuralları hatırlattı, uyarılarda bulundu. Teknik takipten kaynaklı zorunlu olmadıkça telefon ve telsizlerin kullanılmamasına özellikle vurgu yaptı. Toplantı dağılırken Axin Hakkı'nın yanına giderek,

“Yaralılarımız giderek fazlalaşıyor, tıbbi malzemeye ihtiyacımız var. Nerden sağlayalım?” diye sordu.

“Bende de yok. İdare etmeye çalışın. Temin edersek size ulaştırırız.”

“Heval bak, tamam biz sonuna kadar savaşıcağız. Fakat en azından yürüyebilecek yaralıları, kadın ve çocukları tünelden gönderebilirsek daha rahat bir kafayla savaşmamızı sağlar bu.”

“Tünel konusunu kapattık sanıyordum. Tünel henüz tamamlanmamış. Ancak öncesinde deşifrasyona karşı tedbiri elden bırakmamalıyız. Hem belki ihtiyaç da kalmaz. Ordunun kent yerleşimlerine müdahalesini ne uluslararası ne de Türkiye kamuoyu kaldırır. Kısa sürede sonuçlandırmak zorundalar. O zamana kadar dayanırsak... Dayanmalıyız!”

“Kamuoyu siyaseti bize göre değil heval. Sonuçta bizi ilgilendiren askeri durum ve şartlardır. En az kayıp vermeye yoğunlaşmalıyız.”

“Etkin darbeler vurmak önceliğimiz olmalı. Daha önce üzerinde konuştuğumuz planlamaları uygulayalım yeter!”

“Dediğin gibi olsun heval. Yalnız şunu belirtmeden geçmeyeceğim, birçok grup komutanı fikrini beyan etmese de içten içe Erdal’a hak vermiştir. Her komutan savaşçıların gözetir, korur, kollar. Komutana güven böyle sağlanır. Erdal’ın yerinde olsam ben de farklı davranmazdım.”

“Kapattığımız gündemleri yeniden açmayalım heval Axin. Merkez karargâhtan yeni bir talimat ya da perspektif gelirse sizi haberdar ederim. Şimdilik herkes kendi alanına yönelsin. Eğer istersen bir sonraki toplantıya da katılabilirsin.”

Axin istemedi. Zihnine doluşan düşünceleri bir kenara bırakmalıydı. Birbirleriyle vedalaşan, coşkuyla “Serkeftin!” dileyen yoldaşlarını seyretti. Birazdan her biri ayrı yönere gidecekti. Şehrin mahallelerine, sokaklarına dağılacaktı. Ama birbirlerine hep aynı yörüngede tutunacaklardı. İnadıkları geleceği yaratmak için bedenlerini, coşku ve umutlarını öne sürmeye devam edeceklerdi.

“Serkeftin heval Axin!..”

Daldığı düşüncelerden sıyrıldığında Erdal’ı karşısında vedalaşmak için bekler halde buldu. Yüzündeki aydınlık gülümseme, gözlerindeki buruk gölgeleri gizleyememişti. Uzatılan eli sıkamadı. Erdal’ın şaşkın bakışları altında kucaklaştı. Erdal utangaçça teşekkür etti. Axin’in sıcak vedası diğer komutanları da etkilemişti. Erdal’la kucaklaşmaya başladılar. Bu yaklaşım Hakkı’ya rağmen Erdal’ın doğrulanmasıydı.

Axin, Erdal’la birlikte Hakkı’nın sığınağından çıktı, bina kapısının eşiğinde durdu. Açık kapıdan çevrenin güvenliğini tutmuş savaşılar görölüyordu. Ve onların siper olarak yaslandıkları yıkık, harabe haldeki evler... Axin evleri işaret ederek;

“Geriye ne kalır sence?” diye sordu Erdal’a. Berjin de sorulan soruyu düşünüyordu. Erdal her zamanki ciddiyetinin aksine kırık bir ses tonuyla yanıt verdi:

“Acılar, heval Axin. Çağları devirecek kadar büyük acılar...”

Ürperdi Axin. Gizli bir kehanetin açıklandığı hissine kapılmıştı elinden olmadan.

“Peki ya umut?”

Erdal bir an sessizce Axin’i süzdü.

“Umut biziz. Başka yerden beklenecek bir umut yok!” dedi.

Yakın korumasından silahını alıp omuzladı. Gitme vakti gelmişti. Başıyla selamlayıp kararlı, sert adımlarla binadan çıktı, kısa süre içinde gözden kayboldu. Axin arkasından bakarken Harun’un “Tarih biziz,” deyişini hatırladı.

Komutanlar tek tek hızla ayrılırken Hakkı’yla görüşmeye gelen yeni bir grup binaya doluşmuştu bile. Gelen grupla selamlaşıp hal hatır sorarken Berjin’in içlerinden biriyle hararetle bir sohbete başladığını gördü. Birbirle-

rini önceden tanıdıkları belliydi. Berjin'e seslenip gideceğini söyledi. Berjin ise onu durdurarak az önce sohbet ettiği gençle tanışmasını istedi.

"Heval Axin, daha önce heval Mehmet'le tanışmış mıydın?"

"Yüzü yabancı gelmiyor ama hatırlayamadım."

"Annesi basında çıkmıştı, Memom diyordu. Biz de Nuda ile kendi aramızda espri konusu yapmıştık. Hanım teyze Memo'yu 'Berxik'⁵ yaptı diye. Mehmet Riha arkadaş, kendisi cezaevi çıkışlıdır aynı zamanda."

"O sohbetinizi hatırladım. Sahiden heval Mehmet tam bir berxik'e benziyor. Gücenme heval. Çocuksu bir yüzün var o yüzden. Demek cezaevi çıkışlısın."

"Doğrudur heval, senin de cezaevinde kaldığını duymuştum."

"Ben dokuz ay kalmıştım. Bu süre zindan çıkışlı olmaya yeter mi? Bir ara Cudi tarafına gelersen seninle bir cezaevi muhabbeti yapalım."

"Mutlaka uğrarım!.."

Mehmet'in saf, çocuksu gülüşü Axin'in içini yakmıştı adeta. Raperin'le birlikte ayrılırken kendisini daha hafif hissediyordu.

Karanlık çöküyordu. Havada yağmur kokusu vardı. Ocak günlerinin kuru ayazı yağmurla kırılabilir, ölüm yağdıran hava araçlarını durdurabilirdi.

5 Berxik: Kuzucuk

Eylem, henüz evlerini terk etmeyen mahalleliden toplayabildiği erzaklarla sağlıkevine doğru hızla yürüyordu. Bulabildiği erzak çok azdı ve kimsenin elinde daha fazlası yoktu. Çocuklarının boğazından kesip yaralı savaşıclara gönülden vermişlerdi. Ancak bulabildiği bir haftadan fazla götürmezdi. Sonra ne yapacaktı? Yaralıların tedavisinden Doktor sorumlu olsa da yaralıların bakımından ve güvenliğinden kendisi sorumluydu. Şimdiye kadar idare etmişti ama halkın elinde avucunda yoksa ne yapmalı, nereye başvurmalıydı? Durumu Axin’le paylaşmalıydı. Uğraşması gereken onca problem varken bu sorunu da önüne koymak istemezdi. Fakat söylemediği takdirde sonradan duyarsa çok kızacaktı.

Gecikmişti. Gece gökyüzünde yağmur bulutları toplanmıştı. Rastgele atılan havan toplarına aldırış etmeden yürüyordu. Gündüz, kıyameti aratmayan çarpışmalar yaşanmıştı. Genellikle gün içinde yaralıların değişen oranları çatışmalar hakkında bir fikir veriyordu. Bugün, özellikle de öğleden sonra Doktor’la birlikte nefes almaya dahi zaman bulamamışlardı. Doktor’un hâlâ bir ağaç gibi devrilmemesine hayret ediyordu. Günlerin yorgunluğu neyse de uykusuzluk çekilmezdi. Bir defasında Doktor, uykusuzluğun sinir sistemini ve beyin hücrelerini nasıl etkilediğini anlatmıştı. Buna rağmen Doktor’un uyuduğunu görmüş değildi. Belki de rast gelmemişti. Yoksa uyumaz mıydı insan?

İçeri girdiğinde Doktor'u bir savaşıyla tartışır buldu. Erzakları mutfak dolabına özenle yerleştirdikten sonra büyük salona girdi. Savaşıyı tanımıştı. Selim'di. Çevresindekilerin taktığı isimle "Titiz Selim". Eylem selamlaştıktan sonra ne olduğunu, niye tartıştıklarını sordu. Selim her zorlandığında olduğu gibi kıpkırmızı kesilmişti.

"Beni heval Axin gönderdi. Doktor'u al dedi, kadına baksın dedi. Durumu iyi değilmiş. Doktor ben anlamam deyip gelmeye yanaşmıyor."

Eylem şaşkınlıkla Doktor'a döndü. Doktor'un siviller de dahil hiçbir hastayı reddettiğini görmemişti.

"Heval Selim'in hasta dediği kadın doğum sancıları çeken bir kadınmış. Senden utandığı için hamilelikten bahsetmiyor."

Durdu, gözlüğünü çıkardı, kısık gözlerle etrafına baktı.

"Ben doğumdan anlamam ki! Söz konusu olan bir bebek, minicik bir şey. Bu eller ölümle savaşıyor, yeni bir hayatı nasıl taşısın. Ben yapabileceğimi sanmıyorum."

"Belki de sırf bu yüzden gitmelisin heval Doktor. Ölümlere rağmen hayatın devam ettiğini, asla durdurulamayacağını göstermek için."

Eylem'i desteklemek üzere atılan Selim;

"Şunu da unutmayalım heval Doktor, Kürtleri bu dünya üzerinde bitiremeyeceklerini göstermek lazım," dedi.

"Alın size gitmeniz için bir sebep daha. Taş olsa yerinde durmaz."

Doktor sonunda kabul etti. İlk yardım çantasını hazırladı. Eylem'in yaralılarla yalnız kalmaması gerektiğini söylediğinde Selim birazdan Nujin'in geleceğinden bahsetti. Axin istemişti. Doktor dönene dek Eylem'e eşlik edecekti. Doktor kapının eşiğindeyken Eylem'e döndü;

"Silahımı yanıma almadım. Şu köşede, ihtiyaç duyduğunda aklında bulunsun."

Doktor'un uyarısı Eylem'e tuhaf görünmüştü. Selim; "Doktor'u kendin mi götüreceksin?" diye sordu.

"Birkaç sokak ötede bekleyen heval Pola'ya teslim edeceğim."

"Pola kim?"

Heval Mehmet Tunç. Etrafımızda Mehmetler çok olduğundan karıştırmayalım dedik. Kafamız karışıyor."

"Anladım. Mehmet abiye benden selam söyle..." dedi uğurlarken.

Yılbaşı gecesinden beri Mehmet Tunç'u görmediğini anımsadı. Kaç gün geçmişti? Üzerinden aylar geçmiş gibiydi. Cesur'dan sonra şahadetler son bulmamıştı. En son, çocukluğunu bildiği Yunus'u toprağa vermişlerdi. Çocukken komşu kızlara illallah dedirten Sarı Yunus. Vurulduğunda henüz on altısında bile değildi. "Arkadaşlarım evlerine giderken suikastçı kurşunuyla sebepsiz yere vuruldular. Ben öleceksem bir sebebi olsun," deyip çarpışmalarda yer almak için ısrar etmişti. Axin başta reddetmiş, sonunda risk oluşturmayacak bir mevziye yerleştirmişti. Yetmemişti ona. Axin'in başka mahalleye geçtiğini duyduğunda ön mevzilere geçmiş, grup komutanını dinelemeyerek çatışmıştı. Deneyimden, kurallardan habersiz Yunus, kafasından aldığı bir kurşunla ancak birkaç saat direnebilmiş, son anında, "Anama şehit düştüğümü söylemeyin, beni dağa gitmiş bilsin," demişti. Grup komutanı Rüstem, birkaç savaşıyı görevlendirerek cenazeyi sağlıkevinde aldirtmişti. Top sektirdiği, yaramazlık yaptığı, kavgaya karışıp kafasını birçok kez yardığı sokaklarda cenazesi gizlice götürölüp gömülmüştü. Tek bildiğı yer, tek gördüğü yurt kendi şehri olmuştı.

Nujin'in geldiğini gördüğünde kalktı. Ne zaman sandalyeye oturduğunu hatırlayamadı. Doktor'un sözünü ettiği zihin bulanıklığı böyle bir şey miydi? Gözleri dolmuştu.

Yunus'tan dolayı mıydı yoksa zamanın biriktirdikleri miydi? Nujin ne olduğunu sorunca Yunus'u anlattı. Anlatmaya, içindeki ağırlığı biraz olsun paylaşmaya ihtiyacı vardı. Nujin sessizce dinledikten sonra Yunus'un annesi Zeytun Teyze'yle tanıştığını söyleyince bu kez dinleme sırası Eylem'deydi.

“Nöbet yerimize yakın gelmişti. Onu geri gönderme çabamız boşa gitmişti. Elinde birkaç parça ekmekle, ‘Yunus’um nerde?’ diyordu durmadan. Birçok mevziyi, nöbet yerini gezmiş, taşıdığı ekmekleri bölüp bölüp dağıtmış, Yunus’umun başı hakkı için diyormuş. ‘Son beşiktir, babasız büyüdü, bu yüzden kabına sığmaz,’ dediğini duyduğumda arkadaşlara Yunus’un nerde olduğunu sordum. ‘Şehit,’ dediler. Zeytun Ana’ya söyleyemedik, heval Rüstem’i çağırttık, onun savaşıydı, o söylesin diye. Ancak Zeytun Ana’yla karşı karşıya geldiğinde, ‘Oğlunu dağa gönderdik ana. Yaşı küçüktü, kampta eğitim alsın, kabına sığmayı öğrensın diye. Oğlun şimdi en rahat yerde, düşman ulaşamaz ona. Yeri iyi, merak etme,’ dedi. Zeytun Ana kuşkuya düştü bir an, ‘Oğlanın kokusunu alıyorum. Buralarda olmalı,’ dedi. İçimizin nasıl parçalandığını bilemezsin. Heval Rüstem ne yapacağını şaşırmişti. Sonra birden aklına geldi. Sırt çantasında Yunus’tan emanet bir kefiye varmış. Kefiyeyi uzattı, ‘Yunus’un kefiyesi. Giderken hediye etmişti. Kokusu hâlâ üzerinde. Sen sakla bunu ana. Bir gün geri döndüğünde kendi ellerinle takarsın boynuna,’ dedi. Zeytun Ana’yı görmeliydin, Rüstem’in ellerine sarıldı, öpmeye çalıştı. Yunus’u güvenli bir yere gönderdiği için teşekkür ediyordu.”

“Heval Rüstem şimdi nasıl? Gerçi, tahmin ediyorum.”

“Öyle! Suçluluk duyuyor. Hem Yunus’u koruyamadığından hem de annesine doğruyu söyleyemediğinden dolayı. Onun yerine ben vurulmalıydım deyip duruyordu. Heval

Axin birkaç kez konuşmaya çalıştı, düzelmeyince öfkelendi. Grubu topladı; ‘Hepinize söylüyorum,’ dedi. ‘Gözyaşının, yas tutmanın ne yeri ne zamanı. Şimdi duygularınızın sizi güçlü kılması gereken zaman. İntikam yemininizi hiçbir şey unutturmamalı. Bize, duygularımıza ait bir zamanımız yok. Yaşadığımız her an, aldığımız her nefes şehitlerden ödünç bize. Ağlamak nasıl yaşayacaklarını, nasıl savaşacaklarını bilmeyenlerin işidir!..”

“İyi demiş heval Axin. Ama ben çok ağlıyorum...”

Yine yüzü kızarmış, gözleri dolmuştu. Nujin’in konuşmasına fırsat tanımadan mutfağa yöneldi. Yaralılarla ilgilenmeyi aksatmıştı. Büyükçe bir tencerede çorba pişirmeye başladı. Sadece yaralıları değil, gelip gidecek savaşçıları da düşünmüştü çorbayı hazırlarken. Kasvetli, soğuk günlere ilaç gibiydi. Nujin’in yardımıyla yaralıların bakımını yaptı. Pansumanlarını değiştirip temizledi, çorbalarını içirdi. Sigara isteyen bir yaralıyı tersledi. Saat gece yarısını geçmişti. Doktor hâlâ geri dönmemişti. Bir aksilik mi çıkmıştı? Gelip giden kimse de olmadı. Grup komutanları işi sıkı tutmuştu anlaşılan. Kısa süreli kuralsızlık yapanlar dışında kimse nöbet yerini terk etmemişti. Nujin’in “Biraz dinlen istersen, ben beklerim,” sözleriyle dinlenmeye ne denli ihtiyaç duyduğunu anladı. Yaralılar büyük bir irade göstererek dayanıyor, acının son noktasında inlemeye başlıyorlardı. Eylem yaralılara yakın bulabildiği bir koltukta oturur vaziyette hemen uykuya daldı. Çok geçmeden garip, ürkütücü bir haykırıyla yerinden sıçradı. Odanın girişinde saç sakalı birbirine karışmış bir savaşçıyla Nujin’in karşılıklı birbirini kolladığını gördü. Uykuyu tadan gözleri zor açılıyordu. Ne olduğunu sordu. Nujin bakışlarını savaşçıdan çekmeyerek Eylem’i sert bir ses tonuyla yanıtladı:

“Kapıdan girer girmez bağırmaya başladı. Doktor’un nerde olduğunu soruyor.”

Doktor'un yerini bilen Eylem olduğunu anlayan savaşçı ona doğru birkaç adım attı. Nujin daha fazla yaklaşmasını engelleyerek silahını omzundan eline aldı. Eylem;

"Doktor bir hastaya gitti. Ne zaman geri döneceği belli değil. Ne istiyorsun, bana söyle, yardım edebileceğim bir şeyse?!"

"Doktor'un nerde olduğunu söyle!"

"Dedim ya, Doktor'u acil çağırıyorlar, gitti!"

"Ne zaman döner?"

"Bilmiyorum. Neden soruyorsun?"

"Bana sen yardım et öyleyse... Uyuyamıyorum. Bombalar beynimde patlıyor sanki. Kafamın içi kazdığımız hendekler gibi, dayanamıyorum. İlaç ver bana. Uyumama yardım et. Kafamda patlamalar oluyor. Sürekli sesler. İlaç ver bana ilaç..."

"Sakin ol heval, adın neydi senin? Adını söyle bana."

Savaşçı omzunda silahı olduğu halde kafasını ellerinin arasına alıp sallanmaya başladı. Küfrediyor, anlamsız sözcükler söylüyor, tehditler sıralıyor, yalvarıyordu. Birkaç yaralı uyanmış, yattıkları yerde güçlkle doğrulmuşlardı; öfkeli, kınayan bakışlarla savaşçıyı süzüyorlardı. Eylem nasıl davranacağını kestiremiyordu. Yanlarında sakinleştirici ilaç yoktu. Olsa bile ağır yaralılar dururken bu kendini kaybetmiş savaşçıya vermezdi. Ya saldırırsa, ortalığı dağıtıp yaralılara zarar verirse. Bu ihtimaller bile kalbinin hızla çarpmasına yetmişti. Sükûnetini koruyarak savaşçıyla konuşmaya çalıştı. Doktor dönene dek onu sakin tutabilirse... Yaralılardan birinin, "Boşverin heval, korkaklığına kılıf bulmaya çalışıyor. İlaç yerine kafasına bir kurşun lazım," dediğini işittiler. Savaşçı ani bir hareketle silahını eline alıp doğrulttu. Eylem kanının donduğunu hissetti. Nujin de aynı anda silahını savaşçıya doğrultmuştu.

“Sakin olun arkadaşlar! Karşınızda düşman yok. Düşman dışarda ölümümüzü bekliyorken siz burda birbirinize silah çekiyorsunuz. Heval sen de indir silahını! Uykusuzluğunun, kafadaki seslerin sebebi düşmanken bizimle uğraşıyorsun...”

Sesinin panik halinde çıkmasını engelleyememişti. Savaşçı bir an kendine gelir gibi oldu. Doğrulttuğu silaha, Eylem’e, tam karşısında bütün keskinliğiyle durmuş Nujin’e, yaralılara baktı. Silahını indirdi. Tekrar doğrultacak gibi oldu, vazgeçti. Koşar adımlarla büyük salonu terk etti.

Eylem, derin bir nefes verdi. Kalbinin çırpınışını hâlâ duyuyordu. Nujin silahını yeniden omzuna almış, olan bitene anlam vermeye çalışır gibi bir hal takınmıştı. Eylem’e dönüp konuşacakken yeniden ayak seslerini duydular. Savaşçı geri mi gelmişti? Eylem ani bir refleksle Doktor’un silahına uzandı. Nujin’le aynı anda hazırlanmıştı. Karşılarına Doktor ve Demhat çıktı. Rahatlamışlardı. Şaşırma sırası Doktor’daydı. Neden silahlandıklarını sordu. Şaşkınlığı endişeye dönüşmüştü. Eylem gülümsemeye çalıştı.

“Önce doğumu öğrenelim, ondan sonra anlatırız. Şu an önemli olan anne ve bebek. Durumları iyi mi? Bebek kız mı oğlan mı?”

“Anne de bebek de iyi. Küçücük bir oğlan. İlk kez böyle bir deneyim yaşadım. Müthişti. O küçücük canlıyı ellerime aldığımda tüm bu yaşadıklarımızı unuttum bir an. Bambaşka bir evrendeydim sanki. Avuçlarımda hareket eden, gözlerini dikip merakla bakan küçük canlının gücü yanında ölümlerin, bombaların, tankların gücü etkisini kaybetmişti adeta. Hayata, hayatın gücüne bir kez daha inandım!”

Doktor’un neşeli, coşkulu halini izlerken Eylem de neşeye kapıldığını hissetti. Doktor’u ilk defa gülerken görüyordu.

“Hadi bu yeni hayatı sıcak bir yemekle kutlayalım,” dedi. Hafifleyen adımlarla mutfağa yöneldi. Nujin az önceki olayı anlatmaya başlamıştı bile. Doktor da Demhat da arada sorular soruyor, savaşıya ulaşmak için kimliğini öğrenmeye çalışıyorlardı. Soruların muhatabı olmaktan kurtulmuştu. Tepsiyi içeri taşıırken Nujin son soruya yanıt veriyordu.

“Saat kolunda bileğine dek inen yara izi vardı. Silahını doğrultunca dikkatimi çekti. Eskiden kalma bir yara izi gibi duruyordu. Yanılıyor da olabilirim. Sen yara izini fark ettin mi heval Eylem?”

“Fark etmedim. Dikkatim daha çok çılgınca bakan gözlerine çevrilmişti. Yuvalarında dört dönüyordu gözleri.”

“İyi misin peki? İçeri girdiğimizde yüzün bembeyaz kesilmişti.”

Soruyu Demhat sormuştu. Terslemeyi düşündü, vazgeçti. Doktor’un yanında gereksiz tartışmalara girmek istemiyordu.

“İyiyim ben. Hem sen niye Doktor’la birliktesin?”

“Mehmet abiye uğramıştım. Doktor’un işi bittikten sonra Doktor’u bana emanet etti. Mehmet abi epey keyifliydi.”

“Bebeğin ailesi akrabası mı?”

“Uzaktan akraba galiba. Ama zaten burda herkes birbirinin akrabası bilmiyor musun? Anne ve bebeğin iyi olması onu keyiflendirmişti. Çocukları çok sevdiğinden... Kardeşi Orhan’ın yakında bir çocuğu olacaktı. Yeğene isim önerisi istiyordu. Evde toplananların her biri çeşitli isimler sayıyor, kabul ettirmeye çalışıyordu. Anlayacağın tam bir curcunaydı. Değil mi Doktor?”

“Öyle öyle. Peygamber adlarını sıralayanları mı dersin, Cizre tarihinde gelip geçmiş mirlerin adlarını sıralayanları mı? Öncü şehitleri, yine şimdiki direnişte şehit

düşenleri... Yani listeler oldukça kabarıktı. Çarşaf listeyi aratmıyordu...”

Sözünü bitirmeden gülmeye başlayan Doktor’un keyifli halini kolayca dağıtmayacağı anlaşılmıştı. Yemeğini yedikten sonra yaralılarına bakmak için kalktığında Demhat da çılgın savaşçının izini bulmaya çalışacağını söyledi. Nujin’in de işi bitmişti. Fakat Eylem’in ısrarıyla bir saatlik dinlenmeyi kabul ederek bir koltuğa kıvrıldı. Birkaç dakikalık uyku azımsanmayacak değerdeydi.

Doktor yaralılarla ilgilenirken Eylem kalın perdelerle örttükleri pencerelerden birine yanaştı. Perdeyi hafifçe kaldırıp dışarı baktı. Henüz tan ağarmamıştı. Demhat’la son konuşmalarını zihninde tarttı. Doğru yapıp yapmadığından emin değildi. Ona Murat’ı sormuştu. Murat’a rastlayıp rastlamadığını. Çocukluk arkadaşını uzaktan akrabam diye tanıtmıştı ona. Demhat kuşkulu bir ses tonuyla zaten herkes birbirinin akrabası demişti. İşin içinde başka şeyler aramaya hazır. Fakat yorgunluk her ikisini de tartışmaktan uzak tutmuştu. Bedenini öne doğru eğip selamlayarak, “Senin için bakıp soracağım,” demişti giderken.

“Neredesin Murat?” diye sordu içinden. Gözleri giderek grileşen gökyüzündeydi. Savaş görüntülerinin ötesindeydi. Çocukluğuna, gençliğe adım attığı günlere takılmıştı... “Nerdesin? Bu gökler altında mısın? Bu şehrin sokaklarında, kuşatmaların tam ortasında mısın? O yüzden mi haber alamıyorum senden? Yoksa çok uzaklarda ağlayan laleler diyarında mısın? Çocukluğunun şehri direnirken, onun yazgısına uzaktan bakmak kanatmıyor mu seni?” Derin bir iç geçirdi. İlaç kokuları, kan ter kokuları arasında çocukluğunun kokularını özlediğini hissetti. Köyün, toprağın, ağacın, çimenin kokusunu... Toprakta, taşta, dikende gizlenmiş şarkıları... ne çok şey özlemişti?

Annesi onu bir akrabası eşliğinde minibüse bindirip dedesi ve ninesinin yanına gönderdiğinde sekiz dokuz yaşlarında olmalıydı. Dedesi köyüne yakın tepelik bir yerde bir çadır kurmuştu... İlk uzun yolculuğuydu onun. Sonbahardı. Cudi mahallesinden çıkıp Kasrik Boğazı'nı geçtikten sonra Cudi Dağı'na yakın bir yerde durmuşlardı. Dedesi ile Ninesi bir buçuk ay öncesinden gelmiş, ana yolu gören bir tepeye çadır açmışlardı. Çadırın duvarlarını çınar ağacından, tavanını ise naylondan yapmıştı dedesi. Rüzgârdan, yağmurdan korumak için poşetlere doldurduğu kumları çadırın etrafına yerleştirmişti. Gaz lambasının ışığında evrilen gecelerde ninesinin sıcaklığı yetiyordu. Uzun kıvrırcık saçlarını kırk örük yaparak masallar anlatan ninesi... Dedesi gün ıştır ıştır köyüne doğru yola çıkardı. Arka tarafta derenin sesini duyardı, yakınlardaki kömür ocaklarının, şantiyenin kömür tozuyla bulandırdığı derenin yumuşak akışını... Askeri konvoylar yol boyunca gider, geceyi silah sesleri bölerdi. Karşı tepede kurulmuş köyün ışıkları çisil çisil yanardı. Kısa bir süre sonra halasının eşi Şırnak'tan iki gözlü, büyük bir çadır getirmişti. Naylon çadırı kaldırmışlardı; Ninesi bir gözünü mutfak olarak kullanmaya başlamıştı... Yolun diğer tarafında bulunan toprak damlı evde oturan aileye gidip gelmeye başlamışlardı. Salih Amca, iki eşi, annesi ve çocuklarıyla kalabalık sayılırdı. Cizre'de okul okuyan çocukları olduğunu öğrenmişti kendi yaşlarında. Salih Amca'nın her sabah dedesiyle aynı saatte kalkıp atını hazırlayışını, odun toplamaya dağın eteklerine doğru gidişini, akşam yorgun argın geri dönüşünü izlerdi... Bahar geldiğinde artık dedesiyle birlikte köye gider olmuştu. İlk gittiğinde dedesi yıkık evleri işaret ederek kimin hangi evde kaldığını anlatmıştı. Dut ağaçları yeşermişti. Haftalarca, aylarca de-

desiyle birlikte çalışmıştı. Önce bahçeyi taşlardan, yanan ağaçlardan, otlardan temizlemişlerdi, sonra çapa yapmaya başlamışlardı. Alışık olmadığı için bu işlerden dolayı parmakları kanamıştı. İncir, erik, kırmızı dut ağaçları ekmiş, üzüm asmaları için çardaklar kurmuşlardı. Sabahın beşinde uyanmaya kolay alışmamıştı. Ancak toprakla uğraşmayı, ağaç yapraklarının geceden kalma ıslak kokusunu içine çekmeyi uykudan daha çok sever olmuştu. Yaz boyunca Salih Amca'nın Cizre'den gelen iki oğluyla arkadaşlık kurmuştu. Dışa dönük, hareketli, yaramaz Burhan'dan yüzmeyi öğrenmişti. Kömür karası gözleriyle içe dönük Murat'tan ise kopmaz arkadaşlık bağını ve birçok ilki. Gerillayı ilk kez ondan duymuştu. İlk heyecanı, ilk kalp çarpıntısını, onunla öğrenmişti. Aldığı ilk hediye ondandı; dereden topladığı parlak taşları bir çoraba doldurup vermişti. İlk özlem duygusunu onunla tatmıştı; sonbaharda okullarına döndüklerinde.

Diğer yıl şantiyenin bekçisinden kalma iki odalı, mutfak, banyosu olan beton bir eve taşınmışlardı. Köye gidiş gelişleri kolaylaşmıştı. Askerin baskınları da giderek artmıştı. Gece silah sesleriyle daha sık uyanır olmuştu. Radyodan dinlediği dengbêjlerle uykuya dalan dedesinin daha çok içine kapandığını sezinler olmuştu.

Köyde geçirdiği üçüncü yıldı. Bir gece yine silah sesleriyle uyanmışlardı. Tepede ışıkları görülen köye arabalar gidip gelmişti; sivil, askeri arabalar... Sabah dedesinin yanında eniştesini görmüştü. Karakol komutanı Şırnak'tan çağırtmıştı. Cenazeler alınsın diye. Ninesi yaprak gibi titremişti. Eniştesi birkaç battaniye getirmişti, cenazeleri sarmak için. Gerilla cenazesini ilk o vakit görmüştü; biri kadın, iki cenaze. Bedenleri onlarca kurşunla delinmişti, bağırsakları dışardaydı. Ellerine henüz silah almamış, dağ yollarına düşmüş savaşçı adayları... Dêrgulê köyünün korucuları her

ikisini sağ yakalayıp işkenceyle öldürmüş, sonra taramışlardı. Çok sonradan bu gerçeği öğreneceklerdi. Gecelerce kâbus görmüş, durmadan kusmuştu. Cizre'ye dönmek istemişti; kardeşlerini, çocuk seslerini özlemişti. Kış boyu artan baskınlar, dedesinin dövülerek karakola götürülüşü, silah sesleri, panzerler kâbuslarını canlı tutmuştu. Köy, toprak, dualarla ve masallarla örülü nine, bir çınar ağacı gibi dayanıklı dede, çatışmalar, silah sesleri, uzayan geceler ömrüne yön veren çocukluğunun keskin sınırlarıydı.

Muratlarla geçirdiği son yaz günleriydi. Cudi mahal-lesindeki evinden yola çıkmasının üzerinden dört yıl geçmişti. Murat ve Burhan'la dere kenarında buluşmuştu. Burhan her zamanki gibi dikkatini çevresine ve kuş avlayabileceği yeni yöntemlere vermişti. Bir ara durup, “Bir daha gelmeyeceğiz, şehirde kalacağız. Okul dışındaki zamanlarda amcamın yanında işe başlayacağız. Murat’a kalsa okula bile gitmez, buraya döner,” demişti. Ardından eğer Eylem şehre dönerse kendilerini ziyaret etmesini isteyerek evlerini tarif etmeye başlamıştı. Eylem kendi evini nasıl tarif edeceğini bilememişti. Burhan bir yılanın peşinden koşturunca Murat’la yan yana oturmuşlardı. Murat rüyalarından, hayallerinden bahsetmiş, Cizre’yi aşkla anlatmıştı. “Sen burda olduğun için Cizre’de kalmak istemiyorum,” demişti. Demek beni özlüyor diye geçirmişti içinden Eylem. Bu düşünce kıpkırmızı kesilmesine yol açmıştı. Murat anlamış olmalıydı, “Ne zaman Cizre’ye geleceksin?” diye sormuştu. Ninesinden duyduğu tarihi söylemişti: “En çok bir yıl sonra... Bir yıl ne kadar sürer?” Murat kederlenmişti bu soru karşısında, “Bir yıl uzun bir zaman!” demişti.

“Heval Eylem, heval! Pencereden nasıl bir manzara görünüyor da bu kadar dalmışsın. Sesimiz bile erişmiyor sana...”

“Kusura bakma heval Doktor. Bir an çocukluğumu anımsadım. Ne oldu, neden çağırdın beni?”

“Gel yardım et, arkadaşın yarasını temizleyelim... Ne anımsadın çocukluğuna ilişkin?”

“Bir yıl ne kadar sürer heval Doktor?”

Doktor bu sorunun çocukluğunun dokunulmamış topraklarından kopup geldiğini anlamıştı.

“Çocuklukta zaman kavramı değişik algılanır. Bir yıl çok uzun görünür, sonsuzluk gibi...”

“Böyle yorumladığınıza göre çocukluğunuzu kaybetmemişsiniz heval Doktor!”

Axin'in onay verdiği planlamaya göre grup, düşmana ani bir pusu atarak önünü kesecek, patlayıcılarla dşeli sokağa doğru çekecek, ağır zayıat verdirecekti. Ancak gruba yeni dahil olmuş bir savaşcının son anda kaçıp düşmana teslim olmasıyla planlamayı durdurmak zorunda kalmışlardı.

"Bari silahını bıraksaydı şerefsiz!"

"Sabahtan sızlanıp duruyordu, ne karın ağrısı olduğuunu anlayamamışız vicdansızın!"

Kınayan, küfreden konuşmalar arasında Nujin'in sesi yükseldi. Kararlı sesi herkesin dikkatini çekmişti.

"Biz yine de düşmana saldırımızı düzenleyelim. Hain her şeyimizi anlatmış olsa dahi biz yine de düşmana korkmadığımızı gösterelim." Nujin'in nerisi fısıldaşmalara yol atı. Yılmaz,

"Ben varım. Ama zaten düşman sayımızı, elimizdeki silah ve malzemelerin durumunu öğrendikten sonra gelir kanaatindeyim."

"Haklı olabilirsin. Fakat patlayıcıları da hesaplamak zorunda."

Axin, karşılıklı konuşmaları ilgiyle takip ediyordu. Müdahale etmek niyetinde değildi. Eğer grup bir karar alacaksa sorumluluğuunu da üstlenirdi.

Tartışmalar sonlandıktan sonra Yılmaz keşif için kendisini önerdi. Nujin'in işaretiyle barikattan hızla çıka-

rak duvar boyu ilerledi. Çevik bir hareketle sokağın hemen köşesinde durdu. Demir bir çubuğa sabitlediği aynayı cebinden çıkararak düzeltti, köşeden sarkıtarak görünümlü almaya çalıştı. Sol tarafta ejderin harekete geçtiğini görebiliyordu. Tam da düşündüğü gibi düşman grubun zorda kaldığını umuyor olmalıydı. Islık ve el işaretiyle düşmanın konumunu Nujin'e bildirdi. Kar maskeli özel timler ejderin arkasına sıralanmış, silahları hazır halde ağır ağır ilerliyordu. Derin bir nefes aldı. Aynayı geri çekmeyi düşünürken birden el aynasının bir merminin şiddetiyle paramparça olup dağıldığını izledi. Ani bir refleksle kendini geriye attı, duvarın iç girintisine yapıştı. Kalbi göğüs kafesini delercesine çarpıyordu. Keskin nişancı onunla alay edencesine sadece aynayı hedef almıştı. İstese aynayla birlikte kafasını da dağıtabilirdi. Ne yapmaya çalışıyordu? Oyun oynamak niyetinde miydi? Birkaç dakika bekledikten sonra girintiden çıkmaya yeltendi. Kurşunların hücumuna uğradı. Birkaç santim ıskalayan kurşunların beceriksiz bir keskin nişancının namlusundan çıkmadığına emin olmuştu.

Axin Yılmaz'ın zor durumda olduğunu anlamıştı. Keskin nişancının nerde konumlandığını hesaplamaya çalıştı. Keskin nişancıyı devirmeliydiler. Yoksa göz göre göre Yılmaz'ı kaybedeceklerdi. Nujin'in kaygılı bakışlarını fark ettiğinde müdahale etmeye karar verdi. Kimsenin itiraz edeceğini sanmıyordu. Hemen yanında beliren Raperin dört yüz, beş yüz metre ötede caddenin tam karşısındaki binanın çatısını gösterdi. Oraya yeni yerleştirilmiş olmalıydı. Ne yapabileceğini gözden geçirdi. Grubun elinde ağır silah olarak az sayıda mermisiyle BKC ve tek mermilik roketatar bulunuyordu. Keskin nişancının varlığı hareket alanlarını kısıtlamıştı. Harun'u yanına çağırdı: BKC'yi alarak işaret ettiği binadan nasıl mevzileneceğini anlattı.

Roketatar silahıyla hazır bekleyen Serdem'e de planından söz ederek Harun'la birlikte gitmesini istedi. Hazırlanırken Harun;

"Hadi heval Serdem, gidip şu Yılmaz'ın kıcını kurtaralım. Çoluk çocuğun eğlencesi olmasın, yazıktır!" dediğini işitti. Serdem,

"Heval üslubuna dikkat et!" uyarısında bulunduğu Harun'un;

"Üslup mu? Savaş ortamında şık bir uyarı olmadı seninki!" yanıtıyla Serdem'i susturarak onu peşi sıra sürüklediğini seyretti. Harun'la nasıl başa çıkacağını bilemediğini fark etti Axin. Kafasını sallıyordu. Nujin grubunu hazırda tutmuş, bekliyordu.

Harun mevzilendiği gibi silahını çalıştırdı. Hedef keskin nişancıydı. Mermi sıkıntısı olduğundan ağır makineliliyi tasarruflu kullanıyordu. Çok geçmeden hedefi etkisiz kılmayı başardı. Yılmaz gizlendiği yerden koşarak barikatların arkasına attı kendisini. Axin'e dönerek ejderin yaklaştığını söyledi. Serdem'in bir an önce roketi fırlatması ve Harun'la birlikte yerlerini terk etmeleri gerekiyordu. Ancak Serdem'den ses yoktu. Axin öfkeyle söylenmeye başladı. Mermi bozuk mu çıkmıştı? Mekanizma mı tutukluluk yapmıştı? Ejder yaklaşıyordu. Yılmaz küfretti. Nujin grubuna işaret verdi, silahların emniyeti açıldı. Axin, EYP'nin⁶ devreye girmesi gerektiğini düşünürken kafasını kaldırdı; Serdem'i belli belirsiz seçti. Balkonun korkuluklarına tehlikeli bir şekilde yapışmıştı. Harun, uzanır halde Serdem'i ayaklarından tutuyor, düşmesini engellemek istiyor gibiydi. Axin ne yapmaya çalıştıklarını kestiremiyordu. Serdem'in roketatar silahını omzundan aşağı dik tutmaya sabitlediğini

6 EYP: El Yapımı Patlayıcı

anladığı an haykırdı. Ancak Serdem hemen aşağıda yavaşça yol alan Ejderi hedeflemişti bile. Axin'in haykırışı, roketin gürültülü ateşlenişi, ejderin infilak ederek parçalarının dört bir yana savrulduğu aynı anda oldu. Bari-katın arkasındakiler son anda yere atılarak savrulan parçalardan korunmuşlardı. Fakat aynı şey ejderin arkasına sığınmış özel timler için söylenemezdi. Zırhlı aracın infilakı yere döşenmiş mayınlardan birini de tetiklemişti. Patlamanın şiddeti öyle yüksekti ki alev dalgalarının, toz ve duman bulutlarının oluşturduğu belirsiz kargaşa içerisinde kimin nereye savrulduğu, kimin neye ateş ettiği anlaşılmıyordu. Nujin grubuyla öne doğru fırlamış, hareket eden her şeye ateş ediyordu. Harunların yeri deşifre olmuş, havan toplarıyla dövülüyordu. Harun'dan ve Serdem'den ise herhangi bir iz yoktu. Kısa sürede binanın ikinci katı yıkılmış, içe doğru çöküyordu. Beklemeye tahammül gösteremeyen Yılmaz, Axin'in uyarısına aldırmış etmeden silahını aldı, binaya doğru koştu. Raperin de peşinden... Axin için geçmek bilmez dakikalardan sonra Yılmaz'a dayanarak yürüyen Serdem görüldü. Raperin roketatarı omuzlamış; Harun'un önünden ilerliyordu. Harun ise elinde makinalısıyla sakın adımlarla Axin'e doğru yürüyordu. Yüzü, saçları kireç ve siva parçalarından dolayı bembeyazdı. Ona kaygıyla bakan savaşçılara, "Merak etmeyin, sorun yok. Binanın gazabına uğradık sadece!" deyip duruyordu. Sırtını barikata yaslayıp oturduğunda Yılmaz'ın uzattığı su bidonuyla yüzünü yıkadı, kuruladı. Serdem omzunun acısıyla kıvranıyordu. Harun Serdem'i göstererek;

"Onu düşmekten koruyayım derken kolunu çıkardım galiba," dediğinde Raperin yerine yerleştirebileceğini söyledi.

Axin kuşkuyla Raperin'e baktı.

“Teyzem kırık çıkıkçıydı. Ondan çok şey öğrendim,” dedi.

İtirazlara fırsat vermeden Serdem’in yanına gitti. Çok acıyacağını, dişini sıkması gerektiğini söyledi. Birkaç harekette Serdem’in kolunu yerine yerleştirdi, omzuna usta dokunuşlarla masaj yapıp sakinleşmesini sağladı. Harun hoşnut bir şekilde gülümsüyordu.

“Vay canına! Ben de bizim grupta ne eksikmiş diyordum. Kırık çıkıkçımızla tamamen erdik sayılır. Serdem Arkadaş sayende ve tabi benim katkılarım ile gizli bir yeteneği deşifre etmiş olduk!.. Şimdi daha iyi misin akrobat yoldaşım!”

“Beni öyle çekiştirmeseydin kol acısı yaşamamış olacaktım. Bir de akrobat diyor.”

“Seni çekiştirmeseydim ikimizde balkondan direkt alev topuna dönüşmüş ejderin içine düşecektik. Ejder tarafından yutulmadığımıza dua et. Senin cambazlık heveslerin de umulmadık anlarda ortaya çıkıyor vesselam!..”

“Cambazlık mı? En doğru ve en etkili konumu almaya çalışıyordum. Haksız mıyım heval Axin?”

“Tamam, daha fazla uzatmaya gerek yok. Biraz dinlenin. Heval Nujin son durum ne? Sessizliği neye yoralım.”

“Ölülerini bırakıp geri çekildiler.”

“Birazdan ölüleri için geri geleceklerdir. Bizim kaybımız var mı?”

“İki yaralımız var. Biri ağır... Arkadaşları görevlendireceğim, sağlıkevine bir an önce taşısınlar diye.”

“Anlaşıldı.”

Akşam saatlerine çok kalmamıştı. Karanlığın çökmesiyle dinlenme fırsatı bulabilirlerdi belki. Axin, cenazelerini almaya gelecek düşman gücüne karşı planlamayı konuşmak üzereydi ki!.. büyük bir patlamayla geriye doğru savruldu. Patlama kulaklarında, kafalarının içinde deprem etkisi

yaratmış, geride usandırıcı bir zonklama bırakmıştı. Axin toz duman ortasında elinden fırlamış silahını arıyordu. Harun'un her zaman ki tok, kendinden emin sesiyle;

“Beni iyi dinle Yılmaz, bu patlamalar beni öldürmez ama iç organlarımin yerini değiştirmiş olabilir.”

Yılmaz öksürüyordu. O da dizlerinin üstünde silahını arıyor olmalıydı.

“Neredesin Harun, yaralandın mı?”

“Burdayım diyeceğim ama sana göre ben nerdeyim... Heval Axin iyi misin? Kenan yanında mı? Yakup, hayırdır sesin çıkmıyor, kimseye sıra vermezdin! Heval Nujin, akrobat Serdem!”

Axin ağzına, burnuna dolan tozları temizlemeye, gözlerini kırpıştırarak etrafını görmeye çalışıyordu. Harun'un sorusuna, “İyiym,” demekle yetindi. Diğer savaşçılar da iyi olduklarını söyledi. Nujin;

“Heval Axin, cenazelerini alıyorlar! Ateş için konumlanmayalım mı?” diye seslendiğinde Axin birkaç uyarı ateşle sınırlı kalmalarını istedi. Üst üste atılan sis bombaları görüş mesafesini sıfırlamıştı. Uyarı atışlarından sonra ortalık sessizleşti, duman dağılmaya yüz tuttu.

Kafasını kaldırdı Axin. Keskin nişancılar için serdikleri branda örtü aldığı yüzlerce mermiden dolayı delik deşik olmuş, yer yer parçalanmıştı. Yırılan parçalar bayrak gibi sallanıyordu üzerlerinde. Oturduğu yerden gökyüzünü seçmeye çalıştı. Üç gündür yağmur yağmasını bekliyorlardı... Hakkı'nın her mahalleye, her sokağa stratejik konumlarına göre ağır silah ve teçhizatların dağıtılması talimatını verdiği günlerden bu yana ne çok şey değişmişti. Mermileri gittikçe azalıyordu. Ağır silahlar ise her bölgede bulunamayacak kadar yetersizdi. “Eğer üzerimize fütursuzca gelmiyorlarsa yer altını mayınla, patlayıcıyla doldurduğumuz içindir. Attıkları her adımın

bedelini ödeyecekler. Mayınlı tuzaklar korkulu rüyaları olacak!” diye düşündü öfkeyle. Dayanmalıydılar. Geri çekilme yok demişti Hakkı. Düşman yarma hareketi düzenliyordu. Ön mevziler düşerse içlere doğru harekete geçecekti. Bugün ayın kaç, günlerden neydi? Mevzideki konuşmalara kulak verdi: Korku, çaresizlik yoktu. Savaşçıların günlük takılmaları ve esprileri hâkimdi. Şehre neden yağmur yağmadığı üzerine konuşuluyordu şimdi. Kenan’ı sıkıştırıyorlardı. Kenan, direniş başladığında henüz yeni evlenmiş, gencecik eşini annesine teslim ederek savunmaya katılmıştı. Her saldırıda yer almak için can attığından gözükaralığını Harun’un dengelemesini istemişti Axin. “Yanından ayırma!” demişti.

Kenan doğup büyüdüğü yeri savunma refleksiyle dedesinden dinlediği bir hikâyeyi anlatıyordu.

“Melayê Cizîrê’yi duymuşsunuzdur. Onun zamanında bugünkü üniversiteler düzeyinde medreseler varmış. Melayê Cizîrê de bu medreselerden birinde hocalık yapıyormuş. Tasavvuf felsefesinde döneminin en yetkin şahsiyetlerinden biri. Haliyle şiirlerinde, divan ve kasidelerinde ‘aşk’ konusunu işler dururmuş. Tasavvufi aşk, ilahi aşk, vuslat... Bilirsiniz işte! Mirin oğul ve kızlarına, akrabalarına ders verirmiş. Bir süre sonra sarayda bir kadına aşık olduğu söylentisi tüm şehre yayılmış. Mir Şeref’in kulağına da gitmiş. Mir Şeref korkunç öfkelenmiş. Söylentinin aslı astarını araştırmadan Melayê Cizîrê’yi önce idama mahkum etmiş, sonra idam kararını geri çekip Diyarbekir’e sürgüne yollamış. Yedi yıl kalmış sürgünde ve rivayete göre bu yedi yıl boyunca Cizre’ye tek damla yağmur yağmamış. Bana öyle bakmayın. Şehir halkı bu rivayete inanıyor. Velhasıl sürgüne dayanamayan Melayê Cizîrê oturup mire bir mektup yazmış, haksızlığa uğradığını, şiirlerindeki aşkın ilahi aşk olduğunu tek tek açıkla-

mış. Mektubu bir kamışa koyup ağzını balmumu ile mühürlemiş, Dicle'ye salmış. Mektup günlerce, haftalarca nehirde yol aldıktan sonra Bırca Belek'in kıyısına yanaşmış. Yani mirlerin bahçesinin olduğu Rezimiran'ın kıyısına. Mirin hizmetçileri mektubu bulup mire ulaştırmışlar. Mir açıklamayı yeterli bulmuş ki sürgünümüzü geri çağırması. Yine rivayetlere Melayê Cizîrê'nin Cizre'ye ayak bastığı gün yağmur yağmaya başlamış...

Kenan hikayeyi bitirdiğinde Yılmaz dayanamayıp atıldı;

“Vay be! Ne hikayeymiş kardeşim! Bugün yarın yağmur yağsa bizim Melayê Cizîrê'ye mi bağlayacağız? Mela geri mi döndü diyeceğiz? Şu mektup yöntemi de etkiliymiş doğrusu. Hangi kıyıya yanaşacağını biliyormuş... Şimdi ben bir mektup yazsam, şişeye koyup Dicle'ye salsam memleketim Diyarbekir'e ulaşır mı dersiniz?”

Yılmaz'ın sorusu her bir savaşçının takılmasına yol açmıştı. Yılmaz tüm takılmalara yanıt veriyor, ortalığı kızııştırıyordu. Harun konuşmaya başladığında herkes pürdikkat kesildi.

“Mevcut koşulları gözettiğimde ‘neden şişede mektup?’ diye Yılmaz arkadaşımızı sorgulamıyorum. Malum yoldaşımızın memleketine ulaşabileceği başka yol kalmamış. Postane binasını bizimkiler yakmış. Posta hizmetini de düşman ortadan kaldırmış. İnternet desek, elektrik şebekesi çökmüş, hem bilgisayarı nerden bulacağız? Cep telefonunu da güvenlik nedeniyle bizimkiler yasaklamış. Bu koşullarda Yılmaz arkadaşımızın on altıncı yüzyıldan kalma iletişim tekniğine itibar etmesi yadırganamaz. Yalnız çözülmesi gereken birkaç problem var ortada. Hadi diyelim mektubunu yazdın, kuşatmayı yarıp Dicle'ye nasıl ulaşacaksın? Hadi farz-ı mahal ulaştın, nehrin akış yönünü, yol güzergahını bilmen gereke-

cek. Dört yüz yıl önceki mecrasını koruyor mu, eski debisine sahip mi? Mevsim şartları, rüzgarın hızı...”

“Tamam pes ediyorum! Romantiklik bırakmadın in-sanda. Bir hayal kuralım dedik neredeyse bilimsel ölçümlere girişeceksin.”

“Bilime inanmak lazım. Öfke bilimsel bir tutum değil Yılmaz’ım. Çok çabuk parlıyorsun. Tipik Amed kişiliği!.. Neyse şunu diyecektim, mektubunu yazıp ver bana. Ben bir yolunu bulup gönderirim hiç merak etme.”

“Bırak Allah aşkına, senden iyilik isteyeceğime posta güvercinleriyle haberleşmeyi yeğlerim.”

Yılmaz’ın bu cevabı üzerine Yakup hemen araya girdi.

“Aman ha, heval Yılmaz, heval Harun’a üzerinde yorum yapacağı yeni bir konu verme!”

Neşeli kahkahalar arasında Axin kendisine seslenildiğini duydu. Savaşçılar aniden susup sese doğru döndü. Harun silahını kaptığı gibi eğilerek hızla harabeye dönmüş yandaki evlerden birine girdi. Birkaç dakika sonra Axin’e seslendi. Harun bir çocukla konuşuyordu. Üstü başı toza, kana bulanmış çocuğu tanımakta güçlük çekti Axin. Gözleriyle karşılaştığında “Umut!” dedi haykırışını zorlukla bastırarak. Ne olmuştu, yaralı mıydı? Nasıl yaralanmıştı? Umut iyi olduğunu söylese de Axin kontrol etmekte ısrar etti. Gösterilen ilgiden hoşnut olan Umut, beyaz dişlerini göstererek sırıtıyordu. Harun, Umut’un halini fark edince kafasına hafif bir şaplak indirip konuşmaya zorladı:

“İki sokak ötede yaralı bir arkadaş gördüm. Son havan saldırısıyla parça isabet etmiş. Onu güvenli bir yere götüreyim diye biraz çektim ama çok ağırdı. Üstelik ağır bir çanta vardı yanında. Sürekli seni soruyordu. Ben de seni çağırmaya geldim.”

Axin ne olup bittiğini anlamaya çalışırcasına Harun’a

baktı. Kim olabilirdi? Harun gidip bakmaya yeltendiğinde Axin durdurdu onu. Hem yaralıyı hem de çocuğun bahsettiği ağır çantayı taşımak bir kişiye zor gelirdi. Birlikte gidip bakmalıydılar. Raperin hemen arkasında hazır halde bekliyordu.

Evden eve koşar adım ilerlerken Umut'u güvenli bir yerde bırakması gerektiğini düşündü. Ancak geçerli bir bahane bulmalıydı. Sokağa açılan kapının eşiğinde yanındakileri durdurdu. Gömleğinin cebinden kalem ve bloknot defterini çıkardı. Eşbaşkan Mehmet'e bir not yazacaktı. Notunda Umut'a göz kulak olunmasını, riskli bir şekilde sokaklarda dolaşmasına engel olunmasını isteyecekti. Notunu yazıp katladı, sıkıca bantlayarak Umut'a uzattı.

"Doğruca Mehmet Başkan'a götüreceksin. Onun yanıtını bekleyeceksin. Anladın mı? Kimselere notu vermek yok. Çok dikkatli ol!.."

İyice tembihlenmesi önemli bir görev olduğuna işaretti. Umut ıslıl ıslıl gözlerle ciddiyetini takınarak başını salladı. Yaralının bulunduğu yeri tarif ettikten sonra;

"Sen beni merak etme heval Axin. Buraları benden iyi kimse bilemez. Bence dikkatli olması gereken sizlersiniz..." deyip kedi çevikliğiyle yanlarından uzaklaştı. Harun arkasından bakarken;

"Vay be! Müthiş bir özgüven. Bende bile bu kadarı yok."

"Ne o, bu kez tipik Botan kişiliği mi diyeceksin?!"

Axin, Yılmaz'la az önce giriştikleri sataşmaya gönderme yaptığını anlayan Harun hafifçe gülümsedi;

"Yok heval, Başkan'ın küçük generallerine laf söylemek bana düşmez," dedi.

Umut'un tarif ettiği yere geldiklerinde yaralıyı bir bahçe duvarına yaslanmış durumda buldular. Çantası yanındaydı. Silahını dizlerinin üzerinde sıkıca tutuyordu.

Axin yaralının karşısına çöktüğünde yaralının yüzünde bahar günlerini hatırlatan bir gülümsemeyle karşılaştı.

“Heval Axin, geldin!” diyordu. Aydınlık bir gülüşe sahip bu yüzü tanımıştı Axin. Garê’den şehre birlikte geldiği yoldaşlarından biriydi. Dağ geçmişi altı ayı bile bulmazdı.

“Heval Arhat, seni hemen burdan götüreceğiz. Biraz daha dayan...”

Arhat Axin’i durdurmak istercesine elini kaldırdı. Yarasına bastırıldığı eli kan içinde kalmıştı. Zorlukla konuşmaya başladı.

“Heval Axin bekle biraz. Bu çantada B-7 roketinin parçaları var. Heval Erdal gönderdi. Sadece iki tane antitank roket mermisini sizin için ayırabildiğini söyledi. Bir de not yazdı sana...”

Kesik kesik konuşuyor, görevinin hiçbir ayrıntısını savsaklamadan yerine getiriyordu. Montunun iç cebinden notu çıkarıp uzattığında rahatlamış görünüyordu. Axin notu alırken öfkesini kontrol etmeye çabalayarak;

“Neden seni yalnız gönderdi? Böyle bir göreve tek kişi gönderilir mi? Her şeyi hesaplamalıydı,” dedi.

“Tek başıma değildim. Suat arkadaş yanımdaydı. Ben yaralandığımda yardım getirmeye gitti. Suat arkadaş benimleydi. Çantayı o taşıyordu.”

“Muhtemelen o artık arkadaş değil.”

Harun bu sözleri Axin’in duyacağı şekilde söylemişti. Axin’in kaşlarını çattığını gördüğünde omuz silkip devam etti.

“Hiçbir arkadaş yaralısını bu halde bırakıp gitmez. Hareketin temel kurallarından biridir, yoldaşını yaralı halde bırakıp giden, ihanete adımını atmış olur. Bizim general Umut bile temel kuralı bellemişken... Neyse, artık gidelim buradan.”

Axin'in itirazına fırsat vermeden ağır çantayı sırtladı. Raperin kanı durdurmak için Arhat'ın palaskasını çözdü, şarjörlerini indirdi. Yediği parça karnını da yarmıştı. Raperin kefiyesiyle yarasını sıkıca sardı. Axin'le kaldırdılar. Arhat'ın uzun boyuna rağmen zayıf olması taşınmasını kolaylaştırıyordu.

Erdal'ı merak ettiğinden durumunu sordu Axin. Düşmanın saldırıları yoğunlaştıkça yakın mevzilerin dışındakilerle iletişimi pek kalmamıştı. Giderek daralıyordu alan. Direnişin ilk günlerinde başladıkları tünel hazırlıklarının çoğu zamansızlıktan dolayı yarıda kalmış, mahalleden mahalleye geçişi sağlayan birçok yeraltı tünelinin ya deşifre edildiği ya da yıkıldığı söylentileri dolaşır olmuştu. Nusaybin'de tünel hazırlıklarının iyi gittiğini, savaşçıların tümünden yeraltına çekilmesini sağlayacak biçimde çalışmaların olduğunu duyduğunda biraz olsun moral kazanmıştı. Düşman bütün gücüyle Cizre'ye yöneldiğinde Nusaybin'in zaman kazandığını biliyordu.

Yaralıyı yakınlardaki güvenli bir yere götürdüler. Sağlikevine taşımak için karanlığın çökmesini bekleyeceklerdi. Axin vakit kaybetmeden roketin Rüstem'e ulaşmasını istiyordu. Rüstem'in grubunda roketi etkili kullanabilecek savaşçılar vardı. Bir tankın devre dışı kalması dahi önemliydi. Raperin'in itirazlarına rağmen onu Harun'la birlikte yolladı. Şimdi yaralıyla üç katlı bir binanın alt dairesinde yalnız kalmışlardı. Evde bulabildiği battaniyelerle Arhat'ın rahat etmesini sağlamaya çalıştı. Beklemekten başka yapabileceği bir şey yoktu. Arhat'ın üşüdüğünü, titrediğini fark ettiğinde, "Dayan yoldaşım, biraz daha dayan," diye fısıldadı. Battaniyelerin ısısı yetmiyordu ve terk edilmiş hiçbir ısıtma aracı bulamamıştı. "Dayan!" dedikçe Arhat gözlerini açarak kırpıştırıyor, sebep olduğu sıkıntıdan dolayı özür dilercesine utangaçça gülümsüyordu. Arhat'ı ta-

nıyan herkesin ondan derin bir sevgi ve şefkatle bahsettiğini biliyordu.

Arhat'ın uyuduğunu anlayınca doğrulup pencereye gitti. Dışarıyı gözlemledi. Cebindeki notu çıkardı. Erdal'ın aceleyle yazılmış satırlarına göz gezdirdi. Notun uzunluğu şaşırtmıştı onu. İlk satırlarda mühimmat yetersizliğinden bahsediyordu. Diğer bölgelerden ulaştırılmak istenen gerekli teçhizat ve mühimmatın düşmanın eline geçtiğini, bu yüzden lojistik sıkıntısının baş gösterdiğini, mermilerin tükenmek üzere olduğunu okuduğunda kendi alanındaki lojistiğin durumunu düşündü. Kafasında hesaplar yapacakken vazgeçti. Yorgunluk dikkat dağıtıcıydı. Dikkatini yazılanlara vermeye çalıştı. Hakkı'nın eldeki son depoyu birimlere eşit şekilde bölüştüreceğini haber verdikten sonra bir takım askeri bilgilendirmeleri paylaşıyordu. Ancak notun devamında okudukları onu tanımlayamadığı bir kaygının derinliklerine sürükledi. Yeniden okudu;

“(...) Biliyor musun, bugünlerde sık sık dağdaki günbatımlarını anımsar oldum. Işığın gölgeyle yer değiştirdiği o anların kıızıllığa doymuş, sarp kayalıklarını, derin vadilerini, asırlık ağaçlarını, parlak yeşil taşlar arasında çağıldayan pınarlarını hatırlayıp duruyorum. Kurbağa seslerini, rüzgarın yaprakta çınlayan kahkahasını, kanat çırpmalarla, hışırtılarla dolan günbatımının tüm o kadim seslerini özlediğimi hissediyorum. Özlem bir savaşçının gücü ve güçsüzlüğüdür. Belki bu yüzden özleni ifade etmek bir mahcubiyet duygusunun eşliğinde gerçekleşir. Zira yoldaşına, arkadaşına gücünü göstermek yersizdir, büyüklenme olur adı, bilinen bilinir zaten. Zayıflığını göstermek ise bir savaşçıya yakışmaz, düşmanla muharebedeymişsin gibi zayıflığınla başetmen beklenir. Gördüğün gibi, gücümü, güçsüzlüğümü seriyo-

rum orta yere. Son kez! Obüslerin, havan toplarının gü-rültüleri arasında pınarların, rüzgarın, yaprağın, suda sürüklenen çakıl taşlarının seslerini duymak, gözleri-mizi perdeleyen barut tozları arasında mavi yeşil dağ-ları görmek zor olsa da, bu günbatımında dağ yollarına düşeceğimi seziyorum. Sezgiden de öte, biliyorum.

Tarihle nefes alıp veren bu şehrin bizi unutmayaca-ğına inanıyorum. Varsın, unutmak isteyen, yok sayan, görmezden gelsin, unutsun ne çıkar!..”

Selamlayarak, başarılar dileyerek bitirmişti notu. Söylemek istediklerini söylemeye zamanı kalmamışların telaşıyla. Axin elindeki not ile pencere kenarında öylece kalakalmıştı. Ayak seslerini duyduğunda toparlanıp si-lahına davrandı. Gelenler Harun ve Raperin’di. Rape-rin’in yüzü her zamankinden daha solgundu. Aldığı haberi nasıl söyleyeceğini bilmediği anlaşılıyordu tavır-larında. Axin ise hiç olmadığı kadar sakindi.

“Söyle heval Raperin, dinliyorum seni.”

“Çantayı heval Rüstem’e teslim ettik. Çok memnun oldu. Heyecanla saldırı planları yapmaya başladı. Ama... Biz ordayken telsizden heval Erdal’ın şehit düştüğünü duyduk. Önce düşman telsizinden duyduk. Heval Rüstem doğrulatmaya çalıştı. Yardımcısı heval Akif doğru-ladı... biz o yüzden hemen dönemedik.”

“Nasıl şehit düşmüş, öğrenebildiniz mi?”

“Bir saldırı hareketi başlatmış heval Erdal. Grubuyla etkili darbeler vurmuş. Düşman da bütün gücüyle gruba yönelmiş. Heval Erdal en öndeymiş. Adeta dağda savaşır gibi savaşıyormuş!”

Raperin boğazının düğümlendiğini fark ettiği an sustu. Axin devam etmesini istemedi. Pencereye döndü. Karanlık çöküyordu.

“Geriyeye ne kalır?” diye soruyordu Erdal’a.

“Acılar!” diyordu. “Çağları devirecek kadar büyük acılar!”

“Peki ya umut?!”

“Umut biziz!” diye yanıtlıyordu en mağrur haliyle. Dağlara doğru koşar adım ilerlerken, rüzgârın kahkahasını sırtlayıp gözden kaybolurken...

“Hadi gidelim. Kaybedecek zamanımız yok. Yas tutacak zamanımız da...” dedi kendisini seyreden savaşçılara...

“Sevgili Rıfat Amca,

Gök mavisi gözlerin beni izliyor, farkındayım. Neden yazmadığımı soruyorsun haklı olarak. Tüm ağırlığıyla üzerimize çöken günlerin ortasında yazmak da ağır geliyor. Etrafı kuşatılmış bir kentin zamanı da farklı işliyor galiba. Yaşadığın olmadığı diğer yerleri, diğer şehirleri düşünüyorum. Nasıl yaşadıklarımı mesela? Evlerinde nasıl rahat uyuyabildiklerini, çocuklarını severken neler hissettiklerini, sıcak sofraların başlarında neler düşündüklerini? Öğrenmek isterdim. Anlamak için, belki bağışlamak için. Fakat bazı şeyleri hiç öğrenemeyeceğimi biliyorum. Bu bilme hali beni dolu dolu yaşamaktan alıkoymuyor. Aksine onların yanında olmaktansa burada bir parça ekmeğini, bir yudum suyunu ve hesapsız sevgisini paylaşanlarla birlikte bin yıllık yazgıyı değiştirmeye çabalamanın onuru beni daha huzurlu kılıyor. Her şeyden önce savaşanlara inanmak... Soğuğa, açlığa, ölüme, kanlı yaralara, sakatlığa rağmen bir araya geldiklerinde gülmekten, anlatmaktan, hissetmekten, koruyup kollamaktan vazgeçmeyen savaşçıların kurdukları bağ bütün zaferlerden daha güçlü. Zaten bilirsin bu bağ; Kobanê’de ta nığın olduğun aşkın, ülke aşkının mümkün kıldığı olağanüstü bir bağ... Olağanüstü diyorum çünkü bu topraklarda hiçbir şey olağan seyrinde akışa kavuşmuyor. Yaşadıklarımızın, yapıp ettiklerimizin olağanlıkla bir ilgisi yok. Bu cüm-

leleri şimdi hangi savaşıya söylesem şaşırır, yaptıklarımızın olağanüstü bir yanı yok der tereddütsüz. Çünkü yaşamak, hissetmek, eyleme geçmek, dayanmak, sonuçlarına katlanmak... Tümü olağanüstülüğün sınırlarında oluşa geçtiğinden, olağan olanı unutmuş durumdayız.

Etrafı kuşatılmış bir şehrin zamanı da farklı işliyor demiştim. Zaman algıların ötesinde bir sınırdan bir sınıra atlıyor. Bu yüzden belirsizleşiyor, sıkıştırıldığı mekanın ve algının dışında yol alıyor. Burada yaşadıklarımız aslında bütün bilmeleri yanlışlıyor desem abartmış sayılmam. Doğrulan tek şey, özgürlük kavramının çetin mücadeleler sonucu oluştuğu... Zaman silindikçe özgürlük binlerce yıllık yükünden kurtularak gerçek ruhuna ulaşıyor sanki. Filozofluğa soyunduğumu düşünmüyorsun değil mi? Belki de son görüşmelerimizden birindeymişçesine kırçıl bıyıklarını çekiştirip ince, uzun kollarını açarak konuşmaya başlarsın. 'Felsefe hayatın akışkanlığından doğar, akışkanlığın içinde barındırdığı enerjiden, ilgi ve merak-tan. Hayatın kökeni Mezopotamya'da olduğuna göre felsefeyi batının ufkunda aramaya ne hacet? Ruhunu esir alınmamış her Kürt çocuğu, her Kürt kadını bilgelik kaynağından kana kana içmişse filozofça sözleriniz neden yadırgansın!' dediğini duyar gibiyim şimdi. Hak vermeliyim sana, bizimle birlikte direnişi seçen kadınların, çocuk ve yaşlıların konuşmalarındaki bilgeliğin başka açıklaması olamaz.

'Dilimizi, kültürümüzü özgürce yaşamak neden suç olsun. Kendi şehrimiz, mahallelerimiz hakkında karar almak, kendi kaderimizi belirlemek neden teröristlik olsun? Uluslararası yasalarda güvenceye alınmışken bu yasalardan Kürtlerin haberi olmayacak mı sandılar?' diyen yaşlı nineler gördüm. Bir Gülşeni Nine vardı ki, barikatları dolaşıp yemek dağıtırken siyaset analizle-

riyle vekillerimizi cebinden çıkarırdı. Hatta bir keresinde heval Yılmaz dayanamayıp Gülşeni Nine'ye 'Pirê, stratejik düşünce kuruluşlarına haber gönderelim de seni aktif üyelerinden yapsınlar. Yoksa bu barikat ve mevzilerde hakkı yenilmiş bir siyaset analizcisi olarak dolaşıp duracaksın. Savaşçıların senden faydalı şeyler öğrenecekleri de yok!' diyerek takılmıştı. Sonrasındaki diyaloglar tam seyirlikti. Gülşeni Nine dişsiz ağzıyla gülerek, 'Ben düşünce üyesi olmak istemem. Pratiğimi az mı gördünüz? Ben eylemci-komüncüyüm oğul!' dediğinde onu yatıştırmak heval Harun'a düşmüştü.

'Pirê sen Yılmaz arkadaşın kusuruna bakma! Kendisi bizim büyük ajitatörlerimizden. Dünyayı düşüncelerden ve sözcüklerden ibaret sayıyor. Senin pratiğin hepimizin başı gözü üstüne. Pratiğine laf söylettirir miyiz hiç,' dedikten sonra Yılmaz'a dönmüş;

'Al işte Yılmaz arkadaş, devrim seni böyle çarpar!' demişti. Hepimiz gülmeye başlamıştık. Yılmaz da bizimle birlikte gülmüş 'Haklısın, fena çarpıldım' diyerek desteklemişti. Böyle moral yüklü, eğlenceli anlarımız zamanın sonsuz akışı içerisinde küçük anlardan ibaret. Bu anlar yoğun acı ve sevinç ilmikleriyle sıkı sıkıya birbiriyle örülü. Zihnimiz, hafızamız her şeyi biriktiriyor. İlerde, kötülüğün olası yılgınlığında, bizimle birlikte olsunlar diye... Geçenlerde karanlık çöktükten sonra halktan küçük bir grup heval Axin'in bulunduğu alanları ziyaret etmişti. Ben de heval Axin'i görmek için oradaydım. Nöbetçiler belirlendikten sonra güvenli bir evin bahçesine çekildik. Hemen sohbet kuruldu. Arkadaşlar küçük bir ateş yakıp çay demlediler. Sıcak çay parmaklarımızı ve içimizi ısıtmıştı. Heval Axin, içinde benim de tanıdıklarımın olduğu orta yaşlı adamlara özyönetim savunmasını yeniden anlattı. Ödenen bedellerin anlamını, uğruna ölünen hedeflerin kutsallığını,

ondan bir kez daha dinlemek iyi geldi korunmasız ruhlarımıza. Topraklarımızı savunmaya yoğunlaşırken her türlü yoksunluğun saldırısına maruz kalan ruhlarımızı savunmayı unutabiliyorduk. Heval Axin, özyönetim şehirlerini öyle bir anlatmıştı ki, zihnimizde canlanan hayal, neden doğru yerde, doğru zamanda bulunduğumuzun kanıtı gibiydi. Sıcak çayın yanında Demhat'ın nerden bulduğuna kimsenin akıl sır erdiremediği hazır helvalardan birer parça dağıtıldı... Agirîli Serdem arkadaş, Serhatlılara özgü yanık sesiyle eski bir dengbêj kılamı söyledi. Geçen aydan beri sayımız hayli azalmıştı. Serdem'in kılamını dinlerken herkesin üstüne çöken hüznün yitirdiklerimiz adınaydı. Sanki daha kısa süre önce beraber savaştığımız, öfke duyduğumuz, beraber halay çekip şarkılar söylediğimiz, gelecek üzerine hayaller kurduğumuz şehitler yanımızda, bizimleydiler. Sıcaklıklarını, nefeslerini, seslerini işitiyor, hissediyorduk. Elimizi uzatsak ellerine, yaralarına, acılarına dokunacakmışız gibi... Onlarla dolu olmanın, onlarla fazlalaşmanın ağırlığı çökmüştü üzerimize ve onlarsız ne kadar eksik kaldığımızı fark etmemizin ağırlığı...

İçine düştüğümüz hüznün ağırlığını dağıtmak amacıyla Ali Amca 'Şehrimiz kurtulduktan sonra yeni düzeni nasıl kuracaksınız? Mal mülk dağılımı, kadastro işleri nasıl yürüyecek?' diye sordu. Şaşırmıştık. Kurtuluşun manevi geleceğiyle ilgiliydik ama maddi yönüne hiç kafa yormamıştık. Bizim için gündem dışıydı. Mesela şehrin en güzel yerinde şehitlik kuracağını söyleyen arkadaşlar vardı. Ya da Birca Belek'te direnişi temsilen heykel dikeceğini söyleyen, Dicle kıyısında gaziler için çok amaçlı tesis kurma planları yapan... Mal mülk bizim işimiz değildi. Hepimiz birbirimize baktık. Heval Axin sıkıntıyla oturduğu yerde kımıldanarak, 'Evet, elbette bu

tür işlerde kent meclisi, sokak ve mahalle komiteleri karar mercii olacak. Mahalle komünlerinin alacağı ortak kararlar bizim için de bağlayıcı olacak,' dedi. Heval Axin'in makul cevabı hepimizi rahatlatmıştı. Ancak Ali Amca'nın yakamızı bırakmaya niyeti yoktu.

'Yani siz savaşıyorsunuz, canınızı hiçe sayıyorsunuz ve tüm mal mülk, arazi, hazine işlerini siyasilere bırakıyorsunuz,' dediğinde bu kez heval Yakup yanıtlamaya girişti. Yakup'u pek fazla tanıımıyordum. Ancak heyecanlı, sözünü sakınmayan, atak bir kişiliğe sahip olduğu hemen göze çarpıyordu. Ali Amca'ya yönelttiği ses tonu da coşkuluydu;

'Siyasilere değil Mamo, halka bırakıyoruz. Halkın, yani sizin iradenize. Bizim işimiz devrimi savunmak ve korumak. Tabi yoksulların gözetileceği, şehrin zenginliklerinden eşitçe yararlanılacağı, özel mülkiyetin sınırlı olacağı sistemi yaratmak kolay olmayacak. Ama biz bu sistemin güvencesi olacağız!' Yakup'un söyledikleri başka bir misafirimizin, Xalê Eyüp'ün dikkatini çekti.

'Yani evsizlere, kirada oturanlara ev dağıtılacak, değil mi? Direnişin başında öyle vaat edildiğini duymuştum.' Xalê Eyüp'ün safça sorulmuş sorusu hepimiz gülümsetti. Savaşçıların arasında 'Vaatte bulunanlar kim? Bulup getirelim,' sesleri yükselmeye başlamıştı. Heval Yakup sessizliği sağladıktan sonra 'Tamam Xalê Eyüp, kurtuluştan sonra şehrin en büyük evini sana tahsis ederiz,' dedi. Xalê Eyüp itiraz etti.

'Yok oğul, büyük ev istemem. Komün evi olunca mecbur partinin istediği kişilerle, ailelerle evi bölüşmek zorunda kalacağım, küçük bir ev olsun. Küçük olsa parti uğraşmaz benimle,' dediğinde kahkahaların ardı arkası kesilmedi. Bir ara Harun'a döndüm: 'Hayırdır sesin çıkmıyor, konu hakkında yorumların yok mu?' diye sordum.

Son günlerde başına koyu mavi renkte eskimiş bir bere takıyordu. Gür dalgalı saçlarını zapt etmenin yolunu bulmuştu. Uzamış saçları ve yine son günlerde bıraktığı hafif sakalıyla eski zaman dervişlerini andırıyordu. Sorum üzerine başındaki bereyi çıkarıp, saçlarını karıştırdı;

‘Xalê Eyüp’ün politik öngörüsü karşısında şapka çıkarmak lazım, ben de şu gariban bereyi çıkarıyorum. Botan siyasetinin kalbi bu şehirde attığına göre iyi tahlil etmek lazım arkadaşlar! Gerekirse kendimizi Medresa Sor’a kapatıp isyan geleneğini gözden geçirmeyi ve bura siyasetinin hangi damarlardan beslendiğini öğrenmek için kurtuluştan sonra planlamalar yapmayı önereceğim...’ dediğinde hemen itirazlar yükseldi. Her çeşit itirazlar arasında ağırlıklı olanı, ‘Savaşı kazandıktan sonra bizi eğitime mi alacaksın?’ itirazıydı. Xalê Eyüp ne Harun’un söylediklerinden bir şey anlamıştı ne de ona karşı yapılan itirazlardan... Gecemiz şenlenerek devam ettikçe küçücük ateş başında uzun, ürkütücü kış gecelerine karşı birbirlerinin sıcaklığında ısınan yoldaşlarımı seyrettim. Coşkun bir şefkat ve hesapsız bir fedakârlıkla bir kez daha oluşturdukları dünyanın içinde yer almanın haklı gururunu daha derinden hissettim. Birbirleriyle uğraşan, çekişen, birbirine takılmaktan, dalga geçmekten hoşlanan, ya da sakın, kendi halinde olan, utanıp sıkılan, karar veremeyen, öneri geliştirmekten aciz, türlü karakterdeki bu gençlerin çarpışmalar esnasında adeta devleşerek nasıl gözükara savaşçılara dönüştüklerinin tanığı olmuştum. Omuzlarına yüklenen tarihi sorumluluğu bir an bile unutmadan gülüp eğlendikleri bu vakit en çocuk, en şen halleriyle ölümden çaldıkları birkaç andan ibaretti. Gazeteci Rohat, rehberi Hüseyin’le birlikte Şevbûherk’imize⁷ yetiş-

7 Eğlence, anma vb. amaçlarla yapılan gece toplantıları

miş, karşı koyanlar olduğu halde ateşbaşı sohbetimizin bir kısmını kameraya çekmişti. Belki de son günlerimizi nasıl karşıladığımızı geleceğin vicdanlı kuşaklarına bırakmak niyetindeydi.

Dedim ya, biriktirdiğimiz anlardan gerçeği yeniden kurmak arzusundayız. Maskelerinden arınmış bir hayatı en doğal şekliyle yaratmak...”

Kendisine seslenildiğini duyan Eylem, defterini kapatıp hızla çantasına yerleştirdi. Yarım bırakmak canını sıkıyordu. Yazacak onca şey varken yazma fırsatı yakalamak kolay olmuyordu. Günün ilk saatleriydi. Doktor nihayet ısrarlara boyun eğmiş, dinlenmeye çekilmişti. Fakat uykusunda bile huzur bulmadığını, silahına sarılarak kıvrıldığı yerde uyandırılmaya hazır beklediğini görüyordu Eylem. Sese doğru yürüdüğünde Demhat’la karşılaştı. Eşikte durmuş, Eylem’i inceleyici bakışlarla süzüyordu.

“Ne yazıyorsun? Yoksa günlük mü tutuyorsun?”

“Neden geldin?”

Demhat yanıt alamayacağı bir sorunun peşine nadiren düşerdi. Tam konuşacakken art arda patlamalarla sarsıldılar. Bastıkları zemin deprem etkisiyle sallanıyor gibiydi. Sarsıntı ve gürültü günlerdir doğru dürüst yemek görmemiş midesini altüst etmeye yetmişti. Kollarını ileriye doğru uzatarak tutunacak yer arandı. Demhat destek olmak için atılmıştı... Demhat’ın sabun kokan temizliği her defasında şaşırtıyordu Eylem’i. Yaşadıkları bütün o karmaşadan uzak rahatlığı, ihtiyaç duyulan her durumda aniden belirmesi, ailesinin imkânlarını devreye koyarken ki lakaytlığı, varlığını da yokluğunu da kuşkulu hale getiriyordu. Şimdi kendisini bıraksa, zayıflık gösterse, sığınılacak güvenli kollar arasa bir daha geri dönüşü olmayacağını biliyordu. Ba-

şını Demhat'ın göğsüne dayasa, bir an her şeyi unutsa, geçmiş, geleceği umursamadan sadece uyusa... Demhat'ın kollarıyla sarıldığını ayımsadığında kendisini yavaşça kurtardı. Onu itmemiş, sert tepki göstermemiş, kızıp küsmemişti. Eylem'in tavrı Demhat'ın beklemediği bir değişiklikti. Şaşkınlık ve hayranlık dolu bakışlarını Eylem'in üzerine sabitlemişken, Doktor'un seslendiğini duydular. Doktor hemen yanlarında bitmişti. Omzuna eğreti attığı silahını düzeltirken gözlüğünü çıkardı. İkisinden biriyle uğraşması gerektiğini anlayınca silahını duvara yasladı. Gözlüğünü silmeye başladı.

“Ne oluyor gençler?”

Eylem, Doktor'un patlamaları mı, yoksa az önce Demhat'la aralarında geçen belirsiz ve belirsiz olduğu için kırılğan olan teması mı kast ettiğini anlayamadı. Bakışları Doktor ve Demhat arasında gidip gelirken bu kez biraz daha uzaklaşmış patlama sesleriyle dikkati dağıldı. Neyin nesiydi tüm bu gürültüler?

Demhat içinde bulundukları duruma ters bir şekilde gülümseyerek, Doktor'a;

“Patlamalardan sizi haberdar etmek için gelmişti. Nur'dan dönüyorum. Şafak sökmeden arkadaşlar o mahallede ön mevzilerden çekildiler. Zaten birçoğu dün düşmüştü. Arkadaşların şahadetinden sonra yerleri doldurulamayınca mevzilere güçlü patlayıcılar döşendi. Düşmanın rahat ilerlemesini engellemek için. Duyduğunuz patlama sesleri ondan...” dedi.

Doktor kendisinden beklenmeyen bir aksilikle;

“Peki, bu anlattıklarının neresi komik? Ne zamandan beri şahadetlerden gülerек bahsetmeye başladık?..” dedi. Demhat, omuzlarını silkmekle yetindi. Bozulduğunu göstermeye niyeti yoktu. Hele de dışardan gelmiş bir doktor söz konusuysa. Ses tonunu sertleştirmekte sakınca duymadan;

“Gerilmeye gerek yok Doktor. Hepimiz şahadet şerbetinden içeceğiz. Sıramız geldiğinde kaçmayacağımıza tanıklık edersin,” dedi. Demhat’ın sözleri Doktor’u yumuşatmış, gerginliğini almıştı. Dostça omzuna vurarak kusura bakmamasını istedi. Demhat’ın umursadığı yoktu. Dönüp Eylem’in gözlerinin içine baktı.

“Sizin de burayı terk etmeniz gerekebilir. Hazırlıklı olmanızda yarar var. Düşmana sığınan birkaç kişi olduğunu duyduk. Bu kaçkınlar ajan da olabilir, korkak da. Hatta bazı tünellerin deşifre edilip bombalanmasını bunlara bağlayanlar var. Haberiniz olsun.”

Eylem, Demhat’ın anlattıklarını sindirmeye çalışıyordu. Göğsünün daraldığını hissetti. Aylardır kanla, canla kurdukları, savundukları dünya dağılacak mıydı? Düşünmemeye çalıştı. Başka bir soru sordu:

“Hani bir süre önce çıldırmış halde dolanan savaşçıya ne oldu? Öğreneceğim demiştin. Yoksa kaçanlar arasında mı?”

“O savaşçının silahıyla kendisini vurduğunu duydum. Dayanamayıp sıkılmış kafasına. Neden üzüluyorsun. Kaçıp düşmana sığınmak yerine şerefini kaybetmeden ölümü seçmiş.”

“İntihar da bir kaçış sonuçta. Savaşmak, mücadele etmek yerine ölüme kaçıştır.”

“Duruma ve koşullara göre değişir bence. Unutmadan Doktor, senin okuldan Metin diye birini tanıyor musun?”

“Evet tanıyorum, ne olmuş ona?”

“Nur’dan yaralılarla birlikte buraya yönlendirdiler.”

“Nasıl, anlamadım? Metin şehirde mi? Ne zamandan beri? Niye duymadım şimdiye kadar?”

“Çok olmadı sanırım. Belki o yüzden duymamışsındır. Son günlerde mahalleler arası hiç irtibat kalmamıştı neredeyse... Heval Hakkı güvenli bir güzergâh belirlemiş onlar için. Arıza çıkmazsa bu akşam ulaşmaları gerekir.”

Doktor, Metin'in adını duyduğu gibi dalgınlaşmıştı. Demhat ayrılacağı sırada toplayabildiği kadar erzak getireceğini ancak ilaç temin etmesinin mümkün olmadığını söyledi. Doktor'un dinlediği yoktu, dalgın dalgın yaralıların bulunduğu bölüme yöneldi. Demhat gitmeden Eylem'e;

"Arayıp sorduğun Murat'ı bulamadım. Yerelden katılan birçok Murat var. Ama senin sorduğun kişi değil. Ya da adını değiştirmiş, tanınmak istemiyor," dedi.

Kendisi için sıkıntılı bir konu olduğunu hissettiriyordu. Eylem;

"Tamam sağol, uğraştığın için," demekle yetindi.

"Biliyorsun Eylem, senin için her şeyi, herkesi bulurum ama demek ki benim de gücümü aşan şeyler varmış!"

Büyükleme havası Eylem'i kızdırmıştı. Kaşlarını çattı.

"Teşekkür ettik ya, elinden geleni yapmışsın, anladık."

"Yine eskisi gibi mi oldu?"

"Yeni bir şey olmadı ki! Artık gitmelisin yapacak bir sürü işim var. Hadi güle güle."

"Taşınmaya karar verirseniz haber gönderin, yardıma geleyim. Doktor'un taşınma işlerinden anladığı yok, faydası olmaz sana."

"Git artık ve dikkat et kendine! Çok konuşmaktan kafa yiyeceğin kurşunu da fark etmezsin sen."

Demhat'ın giderken "Bak bu iyi geldi ruhuma," dediğini duyduğunda derin bir iç çekti. Demhat'la nasıl uğraşacağını kestiremiyordu. Buna kafa yormalı mıydı, emin değildi. Kayıplar artmış, geri çekilmeler başlamıştı. Giderek daha dar bir alana sıkıştırılıyorlardı. Bu gerçeşler yine de gösterdiği anlık zayıflığı haklı çıkaramazdı. Bir an bütün zorluktardan, ölümlerden, acı çekenlerden uzakta olmayı istememiş miydi? Normal hayatların, sıradanlığın cazibesine kapılma-

mış mıydı? Her şeyi bırakarak çekip gitmeyi, bir anlığına da olsa! Soruların ardı arkası gelmiyordu. İçindeki sesi susturmalı, inandığı yolda yürümeye devam etmeliydi. Suçluluk duygusuyla yolun sonuna varılamayacağını iyi biliyordu. Yaşadığı anlık yenilgiyi dönüştürebilir, üstesinden gelebilirdi.

Doktor elindeki tansiyon aletiyle uğraşır halde, Eylem'in yanına geldi. Eylem'i ayakta, düşüncelere dalmış görünce merak etmişti.

"Gitti mi Deli Dumrul?"

"Deli Dumrul da kim?"

"Bir gün anlatırım. İyi misin sen? Canını sıkacak bir söz, bir davranışta mı bulundu? Gerçi seni gözünün ışığından bile sakınır!.. Geçen gün 'Eylem'e iyi bak, saçının teline zarar gelse önce düşmandan, sonra senden bilirim,' demişti. Haddini bildirdim. Bu tür feodal ağızları bırakmasını söyledim."

Doktor'un son söyledikleri Eylem'i utandırmış, utanç açlığı ise kendisine dönük öfkeye dönüşmüştü. Öfkesini dışa yansıtmak, hele Doktor'a yöneltmek haksızlık olurdu. Doktor'un yorgunluktan çökmüş yüzü ve hoşgörüle bakan gözleri Eylem'in içindekileri dökmesine yetti. Zaman yoktu, hızla anlatıyor, Demhat'la ilişkisini Doktor'un anlayacağı şekilde tanımlıyordu. Demhat'a karşı duygusal yakınlık hissetmediği halde az önceki anlık yaşadığı hissin zayıflık olduğunu, onu geriye çeken son bağ olarak gördüğünü söyledi, telaşla Doktor'un tepkisini anlamaya çalışarak... Doktor anladığını gösterircesine kafasını sallıyordu.

"Şeytanın son sınavı. Ya da Tanrının son sınavı mı demeliyim?"

"Din ile ilgilendiğinizi bilmiyordum."

"Şeytan sadece dinsel bir figür değil. Bir simge aslında. Mitolojik söylencelerde, en kadim kültürlerde ye-

rini almış bir simge. Şeytanın çıkış yerinin Mezopotamya olduğunu duymuş muydun?”

“Hayır ama tahmin etmek zor değil. Cezaevindeyken araştırdığım konulardandı. Düşmana karşı yürüttüğümüz savaş kadar hatta daha şiddetlisini kendimize karşı veriyoruz... Şimdi bile her anımızı belirleyen kendimize karşı yürüttüğümüz mücadele oluyor. Bireysel istem ve arzular, bencillikler, zaafılar inancın ve kişiliğin sınılandığı en zorlu koşullarda açığa çıkar, seni ele geçirmeye yönelir, fiziksel ve ruhsal olarak son sınıra vardığın yerde.”

Eylem kendi kendine konuşurcasına, sesini yükseltmeden düşündüklerini aktarıyordu. Ruhsal çatışmalar son nefesine dek sürecekti, şimdi daha derinden idrak ediyor, farkına vardığı bu gerçeklik onu hem korkutuyor hem de ona güç veriyordu. Doktor’un anlayıp anlamadığı, nasıl karşılayacağı önemini yitiriyordu artık.

Top atışları başladığında konuşmaya ara verdiler. Taşınma olasılığına hazırlıklı olmak için kısa sürede toparlandılar. Tıbbi malzemeler giderek azalıyordu. Eylem, malzemeleri çantalara yerleştirirken Doktor’un endişeli bakışlarını üzerinde hissetmişti. Geri çekilme demek daha fazla kayıp ve yaralı demekti. Şimdi dahi, tedavi olanağı olmadığından ağır yaralılar uzun süre yaşama tutunamıyordu. Sonsuz uykuya dalan her şehidin ardından ağlamaktan alamamıştı kendisini. Gencecik şehitleri soğuktan buz tutmuş toprağın derinliklerine saklamak, bahçelere gömmek de kolay değildi. Peki ya bundan sonra nasıl dayanacaklardı?

Eylem, akşamdan hazırladığı çorbayı taslara koydu. Akşam bulabildiği birkaç odun parçasıyla sobayı yakmış, sobanın üzerinde pişirmişti çorbayı. Köz parçalarını evin bir köşesine atılmış halde bulduğu mangala dizerek hem çorbanın sıcak kalmasına hem de odanın keskin soğu-

ğunu kırmaya uğraşmıştı. Yaralıların bulunduğu salona girdi. Konuşabilecek durumda olan iki yaralı vardı. Üç savaştının durumu ise ağırdı. Onları bu dünyaya bağlı tutan yaşam ipliği koptu kopacak gibiydi. Belli belirsiz aldıkları nefes ölüme karşı bir irade mücadelesine işaretti. Durumu daha iyi olan yaralılarla konuşup yemeklerini verdi. Ardından diğer yataklara uğradı. Gerekli her türlü bakımı yaptıktan sonra onlarla konuşmaya başladı. Karşılıksız bir konuşmaydı. Onlardan cevap alamayacağını biliyor, yine de her birine çocukluklarını, nereli olduklarını, özgürlük aşkına nasıl tutulduklarını, ilk sevdalarını soruyor, anne şefkati aramasınlar diye saçlarını düzeltiyor, ellerini tutuyor, annelerinden emanet olarak görüyordu.

“Elini tuttuğun arkadaşın adı Bahoz!”

Sese doğru dönen Eylem, konuşanın az önce yemeğini yedirdiği iki yaralıdan biri olduğunu gördü. Diğerine göre yaşça daha büyük olanıydı. İsimlerini öğrenmişti.

“Arkadaşın nereli olduğunu biliyor musun heval Sinan?”

“Yok heval Eylem, nereli olduğunu da soyadını da bilmiyorum. Zaten bizim gruba kısa süre önce gelmişti. Konuşkan değildi. Fakat çok fedakârdı. Her işe koşturur, tehlikeli görevlere kendisini önerirdi. Zaten ağır yaralanmasının nedeni de panzerin geçişini engellemek için patlayıcıyı panzer hareket halindeyken altına yerleştirmesiydi. Son anda arkadaşlar onu düşmanın elinden çekip aldılar. Müthişti, adı gibi fırtına yarattı yani.”

“Grup komutanınız kim? Belki o bilir heval Bahoz’un kimlik bilgilerini...”

“Rojhilatlı Mahsum heval. Dünkü havan saldırısında şehit düştü. Büyük bir komutandı. Moral kaynağımızdı. Güzel sesiyle şarkılar söyler, bulduğu teneke parçasını ar-

bane gibi çalar, tenekeye ruh verirdi adeta. ‘Lêxin birano lêxin’⁸ şarkısını söylediğinde kendimizi serhildana kalkmış hissederdik. Bahoz da çok severdi komutanını...”

“Heval Bahoz’dan şehit düşmüş gibi bahsediyorsun. Hâlâ nefes alıyor. Belki iyileşir, belki o da seninle beraber anılarını anlatır.”

“Şu an onun yola düşmesini engelleyen sensin heval Eylem. Bırak yoluna gitsin. Ben de bu akşam grubuma döneceğim. Komutanımın, yoldaşlarımın intikamını almadan hiçbir yere gitmeye niyetim yok!..”

Eylem bir süre daha Bahoz’un başucunda kaldıktan sonra yaralıların olduğu bölümden ayrıldı. Sinan’a hiçbir sözün etki etmeyeceğini bildiğinden kalması gerektiğine yönelik iknaya uğraşmamıştı. Yaraları henüz iyileşmeden Doktor’un onu bırakmayacağından emin olduğu kadar Sinan’ın da savaşmaya gideceğinden emindi. İkiisi arasındaki çekişmeden Sinan galip çıkardı. Doktor’un daha fazla enerjisi kaldığını sanmıyordu.

Ansızın tuhaf bir ses duydu. Alışlageldik, bildik savaş seslerinden farklı. Su damlaları gibi damlayan sular...

Doktor okuduğu tıp kitabından kafasını kaldırdı.

“Yağmur mu başladı, yoksa zihnim oyun mu oynuyor?”

Yağmur tabi ya, Eylem heyecanla pencereye koştu. Günlerdir, haftalardır bekledikleri yağmur nihayet yağıyordu. Bir süreliğine de olsa artık kobralar şehrin üstünde dolanıp güç gösterisi yapmayacak, insansız hava araçları görüntü kaydedemeyecek, top atışları duracaktı yağmur yağdığı sürece...

Yağmurun altında uzun kıvrıcık saçlarını açıp ıslanmayı hayal etti. Çocuklar gibi şen şakrak, çığlıklar atarak kollarını açmayı, yağmur damlalarının teniyle giriştiği fi-

sıtlılı konuşmayı ve sonra şarkılar söylemeyi... şarkılar, şarkılar... çocuk değildi ve artık çocuklar şen şakrak çığlıklar atmayı bırakmış, erken büyümenin ürpertisiyle ciddiyetin taşlarıyla kanayarak savaşı öğrenmişlerdi.

“Heval Eylem, Doktor Metin gelmediğine göre onu görmeye biz gidelim mi? Ne dersin?”

Bir an Doktor Metin’in kim olduğunu hatırlayamadı. Hatırladığındaysa şaşırıldı. Şimdiki görülmemiş sabırsızlığını neye yoracağını bilemedi Doktor’un.

“Nerede olduklarını bilmiyoruz ki heval Doktor! Dem-hat, Doktor Metin’in akşama kalmaz geleceğinden söz etmişti. Biraz daha bekleyelim, mutlaka gelecektir.”

Doktor’un itirazı olmadı, kafasını sallamakla yetindi. Eylem mangala yaklaşıp soğuktan yamulmuş ellerini ısıtmaya çalıştı. Parmaklarını hareket ettirirken düşüncelere gömülen Doktor’u izliyordu. Ona karşı şefkat ve acıma duygusunun iç içe depreştiğini hissetti içinde. Bir tabure alıp karşısına oturdu. Közleri şişle karıştırırken;

“Çay yaparsam içer misin?” diye sordu.

“Çayımız kalmış mıydı? Bitti sanıyordum.”

“Zor günler için biraz kaldırmıştım.”

Söylediklerinin ne kadar tuhaf olduğunu anladığında küçük bir kahkaha attı. Doktor gözlüklerini çıkarmış, kı-sılmış gözlerini Eylem’e dikmişti. Neden güldüğünü anlamaya çalışıyordu. Anladığındaysa Eylem’e hak vermişti.

“Her şeyin olağanüstülüğüne alıştık galiba. İnsan doğası her koşula kendini ayarlama yeteneğine sahip. Aksi halde çıldırmamak, insanlıktan sıyrılmamak işten bile değil.”

“Sadece insan doğası değil heval Doktor. Saf, bütünlüklü inanç, insan doğasını yoğurarak şekillendiriyor. Mesela hemşerim olan genç kızları hatırlayın. Direnişin ilk zamanlarına siz de tanıksınız; baba, abi baskısından

dolayı evlerinden çıkamayan, zorla giydikleri kara çarşafın sınırlarında dünyayı izleyen, kumanın üzerine gitmeyi onura sayan genç kızlar vardı.”

“Evet hatırlıyorum. Hatta biri vardı, akrabasıyla zorla nişanlandırılmıştı. Evlendirilecekti. Asya Başkan onu bulup getirdiğinde sokakta ağlıyormuş. İlgimi çekmişti, çok güzeldi. Kısa sürede yaman bir savaşçı olduğunu duydum. Geçen gün Yılmaz’a sorduğumda şehit düştüğünü söyledi. Eger dağlara yol alsaydı müthiş bir öncü olurdu. Daha on yedisinde bile değilmiş.”

Eylem, sohbetin hüzünlü bir havaya evrilmesini önlemek istiyordu.

“Peki ya Zeynep’i hatırlıyor musun? Kara çarşaf giyip öyle gelmişti. Kim bu falan derken çarşafını çıkarmış, çarşafın altına gizlediği keleşini göstererek babamın silahını alıp kaçtım, demişti.”

“Hatırlamaz mıyım?! Silah elinde o kadar çok gülmüştü ki; ‘Ben özgürce gülebilmek için geldim. Bana özgürce güleceğim tek yer devrimdir demişlerdi. Beni susturamazsınız,’ diyerek hepimize çıkışmıştı.”

“Sizin o durumda ne dediğiniz hâlâ konuşuluyor heval Doktor. Dur bakayım, ‘Allah’tan Zeynep, Emma Goldman’ı bilmiyor. Yoksa, ben buraya özgürce dans etmeye geldim diyerek dans edecek, biz de onu durdurmaya çalışırken İHA’lara görüntü verecektik.’ Böyle demiştiniz değil mi?”

“Ya, tamam feminizme gönderme yaparak gaflette bulundum. Neredeyse, kadın askeri gücünün hışmına uğrayacaktım.”

Direnişin ilk günlerinden bahsetmek, birer anıya dönüşmüş yakın geçmişi yad etmek her ikisine de iyi gelmişti. Anılar ancak yenilmişliğin gölgesinde solmaya yüz tutar, acı verir. Bir zamanlar çok daha iyi olan bir dünyayı seyretmenin çaresizliğidir acının kaynağı. Fakat di-

renişin ortasında direnmeye, devam edilen, son sınıra kadar hatırlanan anılar halen o dünyanın sağlam durduğunun ve o dünya için savaşmanın kutsal olduğunun işaretiydi. Doktor’la beraber, sönmeye yüz tutmuş mangalın sıcaklığıyla ellerini ve yüreğini ısıtırken Eylem, bir kez daha anıların gücünü duyumsuyordu.

Bir an başını kaldırıp şimdiki an’a geldiğinde Sinan’ı gördü. Çıkıp gitmeye hazırlanıyordu. İtiraz etmesine fırsat bırakmadan kendisini iyi hissettiğinden, yağmur yağdığından, karanlığı beklemeye gerek kalmadığından, grubuna ulaşmak istediğinden söz etti. Doktor karşı çıkmakta gecikmedi. Karşılıklı, ayakta birbirini iknaya çalışıyorlardı. Doktor bir ara destek beklercesine Eylem’e baktı. Eylem sessiz kalacağının işaretini verdi. Sinan’a hak veriyordu. Beklemektense harekete geçmek, seyretmektense içinde yer almak en iyisiydi. Tartışmalar hararetle sürerken Harun içeri girdi. Tartışmanın ortasına düşmüştü. Eylem’e ne olduğunu sordu. Eylem kısaca durumu anlatırken Sinan bir savaşçı yoldaşını görmenin güveniyle bastırıyordu. Sonunda Harun’a döndü;

“Gitmekte haklı değil miyim heval Harun?”

“Kendini iyi hissediyorsan elbette durmak olmaz. Grubunun sana ihtiyacı vardır.”

“Sağol heval Harun, bu desteğini unutmayacağım!..”

Silahını omuzladığı gibi Doktor’la tokalaştı. Eylem’i kucakladı Sinan. Kararlı adımlarla sağlıkeviden ayrıldı. Harun arkasından bakarken gizleyemediği bir hüznle kendi kendine söylenir gibi;

“Gören de onu savaşa değil de evine gönderdiğimi sanır,” dedi.

Sinan gittikten sonra bakışlar Harun’a çevrilmişti. Eylem, Harun’un yaralı olduğunu anlayınca hemen yanına koştu. Doktor;

“Hayırdır Harun arkadaş, kan ve çamur içinde kalmışsın,” diye takıldı. Öyle çok savaş yarası görmüştü ki, ilk bakışta Harun’un yarasının ağır olmadığını anlamıştı. Oturmasını istedi.

“Nerden geldiği meçhul bir kurşun sol kolumu sıyırdı. Ağır bir yara olmadığını söylediğim halde, zorla gönderildim. Yılmaz iki de bir ‘Git biraz kafamızı dinleyelim,’ diyordu. Tam da ‘Melayê Cizîrê sürgünlükten döndü ve yağmur başladı,’ tartışmasının ortasında beni gönderdiler. Büyük haksızlık!..”

“Melayê Cizîrê de kim? Yağmurla ne ilgisi var?..” diyen Doktor soruyu asıl Eylem’e sormuştu. Eylem, Harun’a hikâyeyi kimden öğrendiğini sorunca, “Hemşerin Kenan’dan,” yanıtını aldı. Bunu üzerine kısaca hikâyeyi Doktor’a anlatmaya başladı. Doktor bir yandan dinlerken diğer yandan Harun’un yarasıyla ilgileniyordu. Harun’un üzerindeki askeri montu çıkardıktan sonra altına giydiği siyah boğazlı kazağın çok eski olduğunu fark etti. Takılmak için;

“Dervişane yaşadığını görüyorum Harun,” dedi, kazağını işaret ederek. Harun takılmaları savuşturmak niyetiyle, direnişe katıldığı ilk günlerde gayet şık, havalı bir askeri gömlekle dolaştığını görenlerin onu komutan sanıp selamladığını, kışın bastırmasıyla da ortada cıscıplak kaldığını anlattı. Eylem, Harun’u şehre geldiği ilk günlerden beri tanıyordu. Her zaman sadeydi, sadeliği önemserdi. Harun’un aşırı sakın mizacı ile kendi heyecanlı tabiatı arasındaki zıtlaşmaları zamanla aşmaya gayret göstermişlerdi. Eylem kazağı çıkarmasına yardım etti. Kazağın altına giydiği tişört kandan kırmızılaşmıştı. Doktor yarasını temizleyip pansuman yaptı. Harun acısını göstermeye tenezzül etmeyenlere has bir havada sakince duruyordu. İlaç sıkıntısı olduğunu bildiğinden Eylem’in uzattığı ağrı kesiciyi içmemişti. Yarası sarıldıktan sonra derin bir iç geçirdi.

“İnsan savaşta çok yaşayıp çok şey gördüğünde bütün ruhsal, duygusal, maddesel fazlalıklarını attığı bir evreye geliyor. Her fazlalık savaşçı için birer yükür. Ben bu evreye Cesur’un şahadetinden sonra ulaştım.”

“Hele dur, savaşta daha beş ayın bile dolmamış. Ne öyle savaşta yıllarını geçirmış eski tüfekler gibi konuşuyorsun?!”

“Beş ayda beş kez yaralandım be Doktor, yetmez mi? Ha bak şu eski tüfek tanımını beğendim. Hem benim duruma da uygun düşüyor. Heval Eylem anımsar, ilk geldiğim günlerde silah kıtlığından dolayı birinci dünya savaşından kalma bir tüfek vermişlerdi elime.”

“Sen de, ‘Dedem zamanında bile bu silah müzelik ilan edilmiştir. Söyleyin hangi müzeyi kamulaştırdınız?’ diye sıkıştırıp duruyordun. Dur bakayım silahına isimde takmıştın, yanılmıyorsam Zülfo Bey diyordun ona; ‘Zülfo Bey bu cenkte beraberiz, beni yarı yolda bırakma!’ Arkadaşların diline az dolanmamıştı bu cümleler!..”

“Zülfo Bey, rahmetli dedemin adıydı. Düşmana kurduğumuz bir pusu esnasında elimde parçalanmasaydı onunla yapacak daha çok işimiz vardı. Hemen orada gömmek zorunda kaldım. Sağ olsun heval Rüstem kendi silahını verdi bana.”

Harun konuşmaya devam ederken Doktor, sırt çantasından temiz bir fanila ve tişört çıkardı. Onun daha çok ihtiyacı olduğunu söyleyerek uzattı. Harun’un itirazlarına rağmen Eylem onu giydirmeyi başardı.

“Ooo! Demek sen de yaralanıyor muşsun heval Harun! Seni devrimin çelik yeleğı sanıyordum. Kurşun geçirmez, top mermisi işlemez!..”

Aynı anda sesin sahibine döndüler. Titiz Selim’di. Eylem gülerek başını çevirdiğinde Harun’un bu sataşmayı karşılıksız bırakmayacağını biliyordu.

“Sende devrimin rafine merkezi gibisin mübarek.

Senin arazi sınırlarına giren her şey pırl pırl temizlenmiş olarak çıkıyor. Bu kadar titizlik savaşın karakterine ters arkadaşım. Mevzide nasıl savaştığını, barikatı nasıl koruduğunu bilmesem, ortalıkta sırf gösteriş olsun diye dolandığını sanırdım.”

“Savaşın karakterine ters olduğunu kim söylemiş?! Ben her zaman derim, devrim titizlik ister.”

“Hay Allah! Goyîlere⁹ laf anlatmak da kolay değil. Heval Doktor, Zafer Tanrıçası’nın nasıl resmedildiğini görmüş müydün? Zafer Tanrıçası elinde bir çelenkle öne doğru uzanır, kanatlıdır. Ama ayakları kan ve çamur içindedir. Şimdi bu kurama göre Zafer Tanrıçası elindeki çelengi kan ve çamur içinde debelenen benim gibi birine mi uzatır, yoksa tanrıçayı kışkandıracak titizlikte olan heval Selim’e mi?”

Doktor kahkahalarla gülüyor, Eylem ise Selim’i kızdırmamak için gülüşünü bastırıyordu. Selim’in yüzündeki çiller anında kaybolmuş, utançtan kıpkırmızı kesilmişti. Eylem haline üzülerken ciddiyetini takındı ve niye geldiğini sordu. Soru Selim’i rahatlatmış, bildiği alana adım atmasını sağlamıştı. Zafer Tanrıçası’yla ne işi olurdu?

“Heval Axin yolladı beni. Rüstem’in grubunun savunduğu hatta şimdi. Sabahki çarpışmalarda çok arkadaş yaralanmış. Doktor gelebilirse iyi olur dedi.”

Doktor kafasını salladı, çantasını almaya yöneldiğinde kapıda tanıdık birileriyle karşılaştı.

“Bu cehennemde hâlâ gülen, kahkaha atan birileri varmış. Hele bizim Doktor’u okul zamanlarından daha canlanmış halde görmek tek kelimeyle mucize!.. Eee beni gördüğüne sevinmedin mi?”

Eylem konuşanın beklenen Doktor Metin olduğunu

9 Kuzey ve Güney Kürdistan sınırlarının her iki tarafında da yaşam süren geniş bir aşiret

anlamış, ses tonuna yansıyan kibirlilik ise ilk başta itici gelmişti. Ancak Doktor Firaz'ın hatırına önyargı oluşturmayacaktı. Kucaklaşmalarını izledi. Bu kucaklaşmada nedenini çözemediği bir mesafe seziliyordu. Her iki Doktor'u baş başa bırakarak Metin'le beraber gelen savaşçılarla selamlaştı, geri çekildikleri mahallede gelişen son durumları sordu. Savaşçılar geri çekilmenin duyulduğundan habersizdiler. Sıkıntıyla durumun pek iç açıcı olmadığını, cephane sıkıntısı yaşandığını, kayıpların fazlaşması üzerine Hakkı'nın bir grubu buraya yönlendirdiğinden söz ettiler. Harun ve Selim de dikkatle savaşçıları dinliyordu. Ne düşündükleri anlaşılmıyordu. Savaşçılardan henüz on sekiz-on dokuz yaşında olanı;

“Heval Hakkı yanında kalan grupla kuşatmayı kırmak üzere son kez saldıracaklarını, eğer kırabilirlerse takviye yollayacağını söyleyerek bizi yolladı. Biz mevzilerimizi bırakmamak için çok direndik fakat düşman hesaplamadığımız düzeyde ağır yöneldi. Sadece ordu, özel tim değil, birçok gizli vahşet örgütü de katılmıştı operasyona... Her türlü vahşeti sergilediler.”

Adının Andok olduğunu söyleyen genç savaşçının tanık olduğu vahşetten etkilendiği ama soğukkanlılığını korumaya çalıştığı görülüyordu. Eylem, diğer savaşçının yaşça Andok'tan pek büyük olmadığını öğrendiğinde sarıldı. Karşısındaki savaşçı on yaş birden çökmüş gibiydi. Andok irice gözlerinde bir ışık huzmesi gibi parlayan saf inanca tutunarak korumuştı kendisini. İçinde büyüyen şefkat duygusuyla, her iki savaşçının ihtiyaçlarını sordu. Ancak her iki savaşçı da minnetle başlarını eğerek teşekkür edip reddettiler.

Selim, Doktor Firaz'a gitmeleri gerektiğini hatırlattığında Harun harekete geçti. Doktor'a teşekkür ederken;

“Beyzademizin seni daraltmasına izin verme heval

Doktor. Eğer zorlanırsan bize bir haber uğurman yeterli, biliyorsun,” diyerek Metin’e soğuk ve dikkatli bir bakış attıktan sonra gitti.

Harun’unda Metin’den hoşlanmadığını anlamak rahatlatmıştı Eylem’i. Demek ki sezgilerinde yanılmamıştı. Harun ısınmadığı kimselerle değil konuşmak, selam dahi vermezdi. “Enerjimi değmeyen insanlara niye harcaıayım?” derdi. Bir tek bu konuda Axin’in uyarılarına kulak asmıyordu. İşin tuhafı Yılmaz da Harun’la aynı fikirdeydi. “Sistemde yalancı, hesapçı, bencil kişiliklerle çok cebelleştik. Bırakın burda gönlü, yolu bir olanların içinde rahatça davranalım,” diyorlardı.

Metin, Harun’un söylediklerinden hoşlanmamıştı. Bir açıklama beklercesine Doktor Firaz’a bakıyordu. Ancak Firaz konuyu değiştirerek Metin’e kendisiyle gelip gelmeyeceğini sordu. Hem yaralıların bakımını daha erken bitirirlerdi hem de sohbet imkânı bulurlardı. Ancak Metin, salondaki tek kanepeye kendisini atarak kollarını açtı.

“Ben yeterince yaralıyla uğraştım. Yeterince ölüm gördüm. Hatta senden daha çok çalıştığım ortada. Siz burda gayet iyi koşullarda yaşıayıp çalışmışsınız. Benim çalıştığım koşulları bir görseydiniz! Üstelik bir hemşiren bile varmış. Nerden buldun bu genç ve güzel hemşireyi?”

Eylem öfkeden köpürüyordu. Selim omzundaki silahı eline alıp tetikte bekledi. Yanlış anlaşılmaya açık tek bir sözcük dahi, Selim’i harekete geçirmeye yetecekti. Doktor Firaz bakışlarıyla durdurdu onları.

“Heval Eylem hemşirem değil, bir sağlıkçı bile değil. Kobanê savaşı sırasında sınırdan bu tarafa geçen yaralılarla ilgilenerek biraz deneyim kazanmış. Alan komutanı heval Axin, bu yüzden bana yardım etmesi için görevlendirdi. Bu direnişte yer alan herkes gücünün üstünde çalışıyor, çabılıyor. Son noktada canını veriyor. Ve

kimsenin şikayet ettiği yok. En azından ben rastlamadım. Senin biraz yıpranmış olmanda normal.”

“Normal mi? iki haftadır geceli gündüzlü çalışıyorum. Günde birkaç saatlik uykuyla yetinmek zorunda kalıyorum. Ve sen bana biraz yıpranmış olabilirsin diyorsun.”

“Haklısın, fazlasıyla zorlanmışsın. Ben dönünceye kadar sen dinlen istersen.”

Eylem, Doktor’a hayretle bakıyordu. Aylardır Doktor’un doğru dürüst uyumadığına, sürekli yaralılarla, hastalarla ilgilendiğine tanık olmuş, bir defa bile yakındığına rastlamamıştı. Hele şu son bir aydır gücünün sınırlarının çok ötesinde bir yerdeydi. Metin’e neden bu denli müsamaha gösteriyordu. Okuldan arkadaş olmak yeterli bir sebep değildi. Bencil olan her yerde bencildi. Hoşgörüyü yaklaşmak sadece egosunu şişirmeye yarardı. Axin gibi düşündüğünü fark etti. Hemen ardından Doktor Firaz’ın neden devrimin görünmez emekçisi olmayı tercih ettiğini merak etti.

Metin direnmekten vazgeçmişti. Eylem’in ve Selim’in reflekslerini gördükten sonra kalmasının kendi hanesine negatif yansıtacağını öngörmüştü. Firaz’a kendisiyle geleceğini söyleyerek koluna girdi. Savaşçılar da Eylem’le vedalaşıp çıktı. Selim ayrılmadan önce;

“Heval Eylem köşebaşında nöbetçilerimiz var. Bir problem olursa seslenmen yeter. Ben yine tembihlerim onları,” dedi ve hızla Firaz’ın arkasından koştu.

Salonda Eylem yaralılarıyla yalnız kalmıştı. Derin bir nefes alarak günlük işlerini yapmaya koyuldu. Yaralıların bulunduğu bölümden çağrıldığını duyunca hemen oraya yöneldi. Çağırın Ali’ydi. Yarası ağır olduğu halde kendisini hafif yaralılar kategorisine koymuştu. İrade gücüyle üstesinden geleceğine inanarak yükleniyordu bedenine. “Benim iman gücüm var. Elbette ki Rêber’in savaşçılarına

da bu yakışır,” diyordu. Ten rengi kumral olmasına rağmen Kara Ali diye çağrılıyordu. Eylem bir defasında nedenini sordu, merak etmişti. Ali tüm ciddiyetiyle, “Esmer olduğumdan arkadaşlar öyle çağırmayı uygun bulmuşlar, diğer Alilerle karışmasın istedik,” dediğinde kendisiyle dalga geçtiğini düşünmüştü Eylem. Tepki göstermiş, ciddiyetini anladığındaysa şaşırmıştı. “Sen esmer değilsin ki! Aynada hiç kendine bakmaz mısın? Kumrallığın neredeyse buğday rengine çalıyor!” Ali gözlerini dikerek nasıl anlatacağını düşünen bir havada;

“Heval Eylem bence sen bakış açını sorgulamalısın. Bütün arkadaşlar benim esmerliğimde hemfikirler, bir tek sen arıza çıkarıyorsun. Sana kalsa bana Kara Ali yerine Buğday Ali denmeli. Hem bizim aşiret Urfa-Adıyaman hattının en esmer tenli aşireti. Aşiret bağlarını bırakalım dedik ama insan kendi rengini de bırakamaz ki!..” Ali’nin gücenerek söylediği bu sözlerden sonra Eylem bir daha konuyu açmadı. Ancak Ali’yi her gördüğünde “İman gücü göz önündeki gerçeği görmesine yetmiyor-muş,” diye düşünmekten ve gülmekten alamadı kendisini.

“Ne oldu heval Ali? Ağrın mı var?”

Ali, Bahoz’un yatağını işaret etti. Endişeli olduğu anlaşıyordu. Eylem kalbi çarpa çarpa Bahoz’un yatağına yanaştı. Derin bir uykundaydı. Uykusunun güzelliği yüzünün tüm saflığını, masumiyetini ortaya çıkarmıştı. Oyun oynamaktan, koşuşturmaktan yorulmuş çocukların uykuya daldıkları an gibi güzel ve duru görünüyordu. Sessizliği bozmaktan korkarcasına Bahoz’un yanına oturdu. Elini tuttu. Isısını yitirmişti. Kendi sıcaklığını vermek, onu ısıtmak için neler vermezdi? Ama o uykuya dalmıştı, uyandırılmak istemiyordu. Gözleri doldu. Ağlamamak için kendini zorladıkça ciğerleri yanıyor, boğazına yerleşen yumruyu yutkunamıyordu. Axin onu her defasında tembihliyordu,

“Yaralıların yanında ağlamayacaksın!” diye. Ama nasıl güç getirebilirdi gözyaşlarına? Bahoz’un yastığının altından bir cüzdan çıkardı. Ameliyat sırasında Doktor Firaz cebinde bulmuş, uyandığında aramaması için yastığının altına koymuştu. Ona dair bir bilgi bulmak umuduyla cüzdanı karıştırmaya başladı. İki fotoğraf buldu. Biri Rêber’e aitti, fotoğrafın bir köşesine “Özgürlüğün özgürlüğümüzdür!” cümlesi özenerek yazılmıştı. Diğer fotoğraf beyaz tülbentli bir kadına aitti. Annesi olmalıydı. Birilerinin ısrarıyla poz vermişçesine utangaç bir gülümsemeyle objektife bakmıştı. Fotoğrafın arkasında bir şiirden dizeler vardı. Tanıdık geldi dizeler. Gözlerine dolan yaşları elinin tersiyle silerek Bahoz’un seçtiği dizeleri okumaya başladı. Harfler, sözcükler, imgeler iç içe geçiyor ama anlamı giderek netleşiyordu;

“(…) Tütüne süt emziren
Kandan çiçek yapan anne
Kaç yıldır uyuyorum
Senin kanlı beşiğinde
Uyandır, anlat bana acını
Ağaçtan ağaca uykular kuran anne,
Yaralar saran anne(…)”

Cüzdanda bu iki fotoğraf dışında yazılı hiçbir bilgi, bir adres ya da bir işaret bulunmuyordu. Olsaydı, belki bir yolunu bulur annesine ulaşırđı. Oğlunun son anlarını anlatırdı; hiç kimseye yük olmadan, sessiz bir kahraman olarak şehit düştüğünden bahsederdi. Az sonra gömmek zorunda kalacakları bahçenin adresini verirdi.

Yanaklarına düşen yaşları silerken Ali’den yana bir hareketlilik sezdi. Güçlölkle doğrulmaya çalışıyordu Ali. Ayağa kalkmayı başardığında silahına uzanıp düzeltti. Tok bir sesle, bir taburluk güce sesini duyurmak istercesine;

“Şehit selamı ver!” diye bağırdı. Bu inanç dolu azametli sesleniş Eylem’i ürpertmiş, tüylerini diken diken etmişti. O an sanki Kara Ali’nin arkasında tanıdığı tüm şehit arkadaşları saf tutmuş, Bahoz’u karşılamaya, aralarına almaya gelmişlerdi. Yanındaki yatakta ağır yaralı yatan kadın savaşçı gözlerini açmış, zafer işareti yaparak başını sallıyordu bir slogana eşlik edercesine.

Eylem içinin umutla dolduğunu hissetti. Kalbini ansızın kuşatan bu duygunun sebebi, Bahoz’un ismini, adresini, doğup büyüdüğü toprakları bilmese de onun yalnız kalmayacağını, şehitlerle birlikte bu şehri bırakmayacaklarını anlamasıydı...

Bir kayanın üzerine çıkmış, ufuk boyunca uzayıp giden ve ona sonsuzluk gibi görünen yeşil ovayı, tarlaları, meyve bahçelerini seyrediyor. Ve tabi çocukluğundan beri nereye gitse onu bırakmayan Dicle nehrini... Hayatının her döneminde karşılaştığı, kimi zaman akış seyirlerinin birbirine karıştığı ve onunla her rastlaştığında çocukluğunun güneşiyle sarmalandığını hissettiği nehir... Yaşamının ilk dönemlerinden itibaren efsunlu dünyasında durmadan akan nehir... Dönüp ellerine, ayaklarına, bedenine göz atıyor. Zaten çocukluk günlerinde olduğunu görüyor; çocukluğun sorumluluktan azade olduğunu hatırlıyor birden. Yaşam ve ölüm kararına sahip olmamak, bu sorumluluğu üstlenmemek olduğunu biliyor. Düşmekten korkmayarak kayanın üzerinde zıplamaya, sevinç çığlıkları atmaya başlıyor. Hemen aşağılarda, üst üste, iç içe geçmiş, tek katlı avlulu Fiskaya evlerini tanıyor. Cizre’de olmadığını anlıyor. Bir ses işitiyor, biri “Mamoste!” diye sesleniyor. Nerde olsa, hangi yaşta, hangi durumda olsa tanır bu sesi; annesi Gülizar. Anne sesi; hayatın duyulan ilk sesi. İki kalbin birlikte attığı aylardan sonra kopuşun acısını hafifleten aşkın ve şefkatin sesi... Annesi yine “Mamoste!” diyor. Mamoste babası. Demek hemen yakınlarındalar. Kayadan korkusuzca atlayıp toprağa basıyor. Bahar, ilk yağmurlarıyla gelişini haberdar etmiş. Yağmur sonrası bir tazelik sarmış havayı. Toprak, ıslak çimen kokusuyla baş

döndürüyor. İçine çekiyor havayı; özgürlük ruhunun, bedeninin her zerresine dağılıyor. Kardeşi Hasan koşarak yanına varıyor, elini tutuyor. Birlikte güle oynaya Hz. Süleyman Cami'nin bulunduğu yolda ilerliyorlar. Ezan sesini duyuyor. Çocuk sesleri ezan sesine karışıyor. Hz. Süleyman'ın taş avlusunda buluyor kendini. Hasan hâlâ elini sımsıkı tutuyor. Annesi görünüyor, cebinden lokum, bisküvi ve halkalı şekerle doldurduğu torbayı çıkarıyor. Hz. Süleyman çocukları etrafını sarıyor. Herkes dağıtılandan bir pay almak için kapışıyor. Yoksul, lastik ayakkabılı çocuklar lokum ve bisküvilerle topluca, bağıra çağıra, en fırlama halleriyle yan sokaktan yokuş aşağı koşuyorlar. Kendisi de Hasan'ı çekiştirerek peşlerinden koşuyor. Giderek yükselen heyecanla kalbi hızlı çarpıyor. Çocuklarla birlikte dar sokaklara dalıyor, küçelere girip çıkıyor. Hasan ıslıl ıslıl koyu renk gözlerini üzerine dikmiş, şikayet etmeden onu izliyor. Girdikleri dar bir küçede çember halinde oturmuş kızlı erkekli gençlerle karşılaşılıyor. Gençler zafer dolu gülümseyişleriyle el sallıyor. Silahları kucaklarında. Duvarlarda yazılar görünüyor; sloganlar, YPS-Asayiş, YPS-Jin, mizahi duvar yazıları... İçi gururla doluyor. Gençlerin yanına gitmek isterken çocuk kalabalığı köşeyi dönüyor. Hasan elini bırakıp çocuklara karışıyor. Yeniden onların peşine düşüyor. Hasan'ın kaybolmayacağından emin. Onun adına korkmasına gerek yok. Yolların ustası... Bazalt taşlarıyla örülmüş sokakları haykırarak, şarkılar söyleyerek geçiyorlar. Dört ayaklı minarenin altından dilek tutarak ilerliyorlar. Girdikleri sokakta Jiyan Şer Amed, dağ arkadaşı karşılıyor onları. Başında hiç çıkarmadığı Diyarbakırspor şapkası, gülererek gökyüzünü gösteriyor. Kobralar dolanıyor gökyüzünde. Jetler alçak dalış yapıyor. Jiyan elindeki silahı gökyüzüne doğrultarak bir çığlık koyveriyor. Kobraları nişan alıyor. Çocuklar el çırpmaya, ol-

dukaları yerde zıplamaya başlıyorlar. Kendisi de onlara eşlik ediyor. Hep beraber el çırpıyorlar. Jiyan gülüyor. Çiyager dağdaki gibi mağrur, başında kefiyesi. Üç katlı bir evin damına çıkıyor. Güvercinlerle konuşup uçuruyor onları. Gökyüzü güvercinlerle doluyor. Kınalı, zilli, taklacı güvercinler dans etmeye koyuluyor. Kobralar, jetler, insansız hava araçları güvercin kanatlarının yarattığı rüzgara kapılarak tek tek düşmeye, yere çakılmaya başlıyor. Aynı anda babasının seslenişi kulaklarında çınlıyor: “Derya! Derya! Hasan yok! Bul onu! Derya!...”

“Heval Axin! Uyuyor musun Heval?!”

Gözlerini açmaya çalıştı. Nerde olduğunu anımsaması kolay olmadı. Soğuktan ve yağmurdan korunmak için yarısı yıkılmış betonarme bir evde geçici olarak sığınmışlardı. Taş ve moloz yığınlarını bir kenara çekerek oturacak kadar yer açmışlardı. Gelir gelmez küçük bir ateş yakmaya uğraşan arkadaşlarına yardım eden Axin, keyifle ateşin yükselmesini izlemişti. Ateşin etrafına yeni savaşçıları çağırmıştı. Komutan tarafından çağırılmak gençlerin hoşuna gitmiş, ısındıkça kendilerinin esas kahramanı olduğu hendek barikat anılarını anlatmada birbirlerine sıra vermemişlerdi. Duvara sırtını dayayan Axin, kefiyesini üzerine atarak gençleri dinlemeye koyulmuştu. Daha önce savaşçılıkla bir bağları olmayan ama Eylül direnişinde devletin vahşi yönelmelerine maruz kalmış ya da tanığı olmuş genç kız ve erkeklerin öz savunmaya katıldıkları ilk günlerini hatırlamıştı. Kısa süreli pratik bir silahlı eğitimden geçirmişlerdi hepsini. Yine basit düzenekli patlayıcı eğitimine de hevesle gelmişlerdi. Asıl ders konusu olan mevzi-barikat savaşı taktikleri, hendek taktikleri, manevra kabiliyeti, planlama, istihbarat, kamuflaj gibi askeri dersleri ise kulak ardı etmişlerdi.

“En ağır silahı verin bana, işgalcilerin mevzisini nasıl

yok ettiğimi görürsünüz?!” diyenler az değildi. Ateşin etrafında sohbet dalmış, kendilerinin görülmesini, kahramanca davranışlarının övülmesini isteyen gençleri bir süre seyrettikten sonra yanlarına gidip sohbetlerine katılmış, kahkahalarını paylaşmıştı. Daha önceleri şehrin en iş bitirici, uyanık esnaflarından olan, bu yüzden Hışyar adıyla seslendikleri milis, zulaladığı kahve paketlerini çıkarmış, herkese sıcak bir kahve ikram etmişti. “Hayırdır, nerden esti?” diye soranlara da “Allah belamı vermesin, bu sıcak beni galeyana getirdi, zulam tamamen boşaldı, haberiniz olsun!” demiş, karnını tuta tuta gülmüştü. Grubun lojistikçisi aç karnına kahve içilirse kahveye yazık olur diyerek herkese bir parça ekmek dağıtmıştı. Nöbetçiler değiştikçe sohbet sonlanmadan süregelenleşmişti. Hangi ara daldığını, hangi ara rüya gördüğünü hatırlamıyordu. Haftalardır kısa uykularla idare etmişti, son hafta ise daha da kısaltmıştı uykusu zamanını...

Raperin onu uyandırmaya çalıştığında gerçeğin nerde başlayıp rüyanın nerde bittiğini algılaması kolay olmadı. Kulaklarında çınlayan babasının sesini öteleyerek Raperin’i duymaya çalıştı.

“Uyandırmak istemezdim. Fakat heval Hakkı’dan not gelmiş. Belki acildir, bakmak istersin.”

“Çok oldu mu uyuyalı?”

“Bir saat oldu galiba.”

“Neden not göndermiş, cihaz çalışmıyor mu?”

Bu soruyu sorduktan sonra elindeki cihazın günlerdir çalışmadığını hatırladı. Son saldırılardan birinde kendisi kıl payı kurtulmuş, fakat cihazı yara almıştı. Telsizden anlayanlar uğraşmış, çalıştıramamışlardı. “Tamam, hatırladım,” deyip ayağa kalktı. Kısa saçlarının içine dolan tozları silkeledi. Bir köşede kıvrılıp uyumuş savaşçının üzerine kefiyesini serdi. Raperin’e işaret ederek notu uzat-

masını istedi. Yağmurdan dolayı top atışları seyrelmişti. Günlerin yıldırıcı gürültüsünden sonra ağır bir uğultu şehrin üzerinde asılı kalmış gibiydi.

Axin, Raperin'in mahcubiyet dolu bakışları altında notu aldığı anda, Raperin'in neden hep bir mahcubiyet duygusuyla yaşadığını düşündü. İyi bir savaşçıydı, taktik zekası gelişkindi. Birçok kez, son anda hedef haline gelmekten onun sayesinde kurtulmuşlardı. Sezgileri güçlüydü ve tanık olduğu her defasında hayranlık duymuştu. Peki ya bu suçluluk ve çaresizlikten doğan mahcubiyet duygusu neyin nesiydi? Bir keresinde sormuştu. Sıkıntılı anlarında hep yaptığı gibi yine gözlerini ovuşturmuş, "Bilmiyorum," demiş, silahının omuz kemeriyle oynayarak, "Belki olanlardan, belki olacaklardan dolayıdır suçluluk hissim," diye eklemişti. Axin sertçe, "Sen bir savaşçısın. Net, açık konuşmalısın. Böyle bilmece gibi konuşmanın bize yakışmadığını bilmiyor musun?" dediği halde Raperin, omuzlarını silkmekle yetinmişti. Raperin'e geri adım attıramayacağını anlayınca bir daha üstelememişti.

Notta bilmediği yeni bir şey yoktu. Hakkı'nın bölgesinde tutulan birçok ön mevzi bırakılmış, geri çekilmeler yaşanmıştı. Cephane sıkıntısı arttıkça tank atışlarının şiddetini bertaraf etmek oldukça zordu. Toprak, kum çuvaları ve taşlardan oluşan mevzilerin şansı çok çok azdı. Yüzde bir ihtimal veren savaşçılar vardı. Yüzde bir ihtimal ya da ihtimalsizliğe dayanarak direnmeye devam ediyorlardı. Geri çekilen bir grubu dün konumlandırmış, yaralılarla ilgilenmişlerdi. Grup sorumlusu geri çekilmek yerine şehadeti seçmişti. Yardımcısı Dılxwaz gruptan geriye dört savaşçının kaldığını bildirmişti. Hakkı yazdığı notta bir grubun daha kendilerine ulaşacağını söylemişti. Gelecek grubu yeniden konumlamak sorun değildi ama ih-

tiyaçlarını karşılamak ciddi probleme dönüşmüştü. Üstelik mevziler bırakıldıkça düşman adım adım kuşatmayı daraltıyordu. Hareket alanından yoksun kalmak en büyük korkusuydu. Hakkı'nın hâlâ ne beklediğini ise anlamış değildi. Devletin geri çekileceğini mi? Kamuoyu baskısına dayanamayıp ablukayı kaldıracağını mı?

Kısa bir not yazıp Raperin'e uzattı.

"Notu, dördüncü grup sorumlusu Gabar'a ulaştır. heval Gelecek olanlarla o ilgilensin. Kendi savunma alanı için takviye alabilir. Notu hızla ulaştıracak bir arkadaş ayarla."

Raperin ikiletmeden yanından ayrıldığında Axin, yeniden Hakkı'nın yazdıkları üzerine düşünmeye başladı. Grup komutanlarına mevzilerin bırakılmaması talimatını vermişti. Elbette, en baştan beri kendisinin de katıldığı bu karar en doğru olanıydı. Geri çekilirlerse bu, hem düşmanın başarısı sayılacak hem de halkta moral bozukluğu yaratacaktı. Farqin'de savaşçılar geri çekilmek zorunda kaldıklarında, halkta yalnız bırakıldıkları algısının oluştuğunu ve bunun düşman tarafından çokça kullanıldığını duymuştu. Geri çekilemezlerdi. Son nefeslerine dek direnmek en onurlucaydı. Yarma harekatıyla kuşatmanın bir zincirini kırabilselerdi yaralıların da içinde olduğu bir grubu dışarı çıkarıp Nusaybin'e ya da Cudi dağına yönlendirebilirlerdi. Kendisiyle gönüllü kalacak bir grupla da düşmanın dikkatini üzerlerine çekmeye devam ederlerdi. Fakat kuşatmayı içten kırmak mümkün görünmüyordu. Hakkı ise, dıştan gelecek desteğe ve kamuoyuna bel bağlamıştı... Son günlerde kamuoyunun durumu, halkın tepkisini öğrenme imkânı yakalayamamıştı. Dış dünyadan neredeyse soyutlanmışlardı. Pıl sıkıntısı baş göstermişti ve pilleri daha acil durumlara ayırdıklarından dikkatini sadece savunmaya ve savaşçılara yoğunlaştırmıştı. Ara sıra Rohat'a rast geldiğinde gelişmeleri ona soruyor, neler

olup bittiğini öğrenmeye çalışıyordu. Artık Rohat'la her rastlaştıklarında, "Esmer çocuk, ne var ne yok?" diye sorup Rohat'ın cınlayan bir sesle, "Sur direniyor Axin yoldaş!" demesine herkes alışmıştı. Sur'dan direniş haberleri almak, Çiyager ve Jiyan Şer Amed yoldaşları anımsayıp yanında hissetmek her defasında gücünü artırıyordu. Nusaybin'de direnen Kawa ve Xebatkar yoldaşları anımsamak da... Garê'yi düşündü. Erdal'ın dokunaklı bir özlemle bahsettiği dağları... Zamana yetişme telâşındaki Erdal'ı; Yalnız ve hüzünlü kahramanı... Gördüğü rüyayı hatırladı birden. Neden böyle bir rüya görmüştü?! Hasan her an onunla birlikteydi zaten. Kardeşini incitecek bir şey mi yapmıştı? Kardeşinin şehadetinden sonra aileye destek ve remediğini biliyordu. Arayamamış, yazamamıştı onlara.

Ne yazacağını bilememişti. Kendisi yanıp kavrulurken annesine hangi teselli sözcükleriyle seslenebilirdi? İntikam sözü vermek ne annesinin nede kendi yüreğini soğutabilirdi! Yalnızca özgürlük idealiyle kurtarılmış ülke, gerçek intikam yerine geçebilirdi. Bu şehre ilk geldiği günlerde kızkardeşini telefonla arayarak nerde, niye bulunduğunu kısaca anlatmıştı. Kimseye söylememesini sıkı sıkıya tembihlemişti. Kızkardeşi şehirden çıkışın olmayacağı bilgisiyle neden geldin diye sormuştu. "Zulüm neredeyse ben ordayım!" demişti içindeki coşkuyu gizlemeye gerek görmeden.

"Heval Axin, notu ulaştırdım. Heval Gabar'ın yakınlarda olduğunu duyunca kendim gittim, sözlü ilettiklerini de bildirdim."

"Tamam öyleyse, heval Agit'i görüp öyle çıkalım. Burdaki grup çoğunlukta yurtsever gençlerden oluşuyor, savaşçı geçmişli olan çok az arkadaş var. Takviye alıp savunma hattını güçlendirmezse fazla dayanamaz."

"Heval, grupları dolaşmadan önce birkaç lokma yeseydin. Sabaha doğru lojistikçinin dağıttığı bir parça ekmek

dışında günlerdir doğru dürüst bir şey yediğini görmedim. Şimdi yanımda konserve var, açarsam yer misin?”

“Heval Gabar’ın grubu sızma eylemi düzenlemişler. Bolca konserve ele geçirmişler, çok az miktarda da tıbbi malzeme. Doktor’a yollamış çoğunu. Kalan konserveleri de ulaşabildiği gruplara dağıtmış. Arkadaşlar epey keyiflenmişlerdi.”

“Askeri malzeme bulamamışlar mı? Neyse... Konserveleri yemeden önce kontrol etselerdi, zehirli olabilir.”

“Allah affetsin onları. Günlerdir yanlarından ayrılmayan bir sokak köpeğine yedirmişler. Eleştirdim tabi. Arkadaşlar günlerdir aç, ne yapabiliydik dediler... Agit arkadaşın grubuna da bir miktar gönderdiler. Köpek onlara epey alışmış durumda... Beni gördüğü gibi hemen yanıma geldi, onu düşündüğümü anlamış olmalı.”

Axin, terörist olarak ilan edilen bu gençlerin canlılara, doğaya ne denli duyarlılık gösterdikleri bilinseydi dünyanın yaklaşımı değişir miydi diye merak etti bir an... Raperin’in yemek önerisini erteleyip Agit’i görmeye gitti.

Agit yağmurun altında mevzileri sağlamlaştırmak, barikat duvarlarını kalınlaştırmak uğraşındaydı. En küçük ayrıntıya dahi özen gösteriyor, savaşçılarıyla birlikte kendisi de çalışıyordu. Direnişin ilerleyen günlerinde ayağından aldığı yara hafif aksak yürümesine yol açmıştı. Buna rağmen sürekli hareketlilik ve koşturma içerisinde olması Axin’in en çok saygı duyduğu kişilerden biri yapmıştı. Yalnızca zamanı değil, mekânı da kovalıyordu adeta. Agit’le selamlaşıp kısaca son durumları aktardı. Agit’i fazla tutmak istemiyordu. Zira durduğu yerde gözleri yuvalarında hareket ediyor, sürekli çevreyi kolaçan ediyordu. İri gözlerine sevecenlikle baktıktan sonra;

“Heval Agit!...” dedi. Bu sesleniş bir komutanın keskinliğiyle değildi. Axin’in ses tonundaki sevgi ve sıcaklık Agit’in dikkat kesilmesini sağlamıştı.

“Heval Agit, kuşatmayı kıramayabiliriz. Savunma hattımız tümünden çökebilir. Eğer dıştan yardım gelmezse elimizdeki tek seçenek son nefesimize dek direnmek!..”

“Biliyorum heval! Direnmek ve bir savaşçı onuruyla şehadeti karşılamak... Bütün bu çabam gerçeği görmediğimden değil, aksine toprağa düştüğümüz an’a kadar düşmanıma pahalıya ödetmek. Anamın, yoldaşlarımdan üzerimdeki emeğini ucuza kapatmaya niyetli değilim.”

“Peki ya savaşçıların?”

“Çoğu yurtsever, evini, ailesini savunmak üzere gelmiş, sokaklarındaki mevzilere girmiş ve çıkmak istememiş gençlerden oluşuyor. Gönül bağları güçlü ve çoğu arkasını dönüp gitmeyecek kadar gururlu. ‘Savaşçısına inanan komutanı, savaşçısı sonuna kadar takip eder. Korkuyu tanımayıp tereddüt etmeyen komutanı bütün dünya takip eder!..’ Bu söz size ait. Taktik komutanlık dersinde siz söylemişsiniz. Bu söze göre yaşamaya çalıştım.”

Axin, büyük bir komutanı selamlarcasına selamladı Agit’i. Ardından kucakladı. Yıkık evlerin gölgesinde son bir çarpışmaya hazırlanan savaşçılar bir kez daha yoldaşlık adına kazanılmış zaferlerin tüm zaferlerden kalıcı olduğu anladılar.

Agit ve savaşçılarıyla vedalaşan Axin, hızla yer değiştirerek yönünü Rüstem’in alanına çevirdi. Raperin hemen ardı sıra sektiriyordu. Rüstem’le ayaküstü durum değerlendirmesi yaptıktan sonra önceki gün Hakkı’nın gönderdiği grubu ve yaralıları sordu. Rohat’ın yaralılarla birlikte olduğunu öğrendi. Yaralılarla ilgili haber yaparak kamuoyunu harekete geçirmek isteyen Mehmet Başkan’a yardım ettiğini anlattı Rüstem...

“Şu bizim gazeteci delikanlı korku nedir tanımıyor,” dedi gülerek. Yağmurdan sıırıslı halde, oldukça solgun görünüyordu. Gözleri çukura kaçmış, yorgunluk ve

uykusuzluk etkisini göstermişti. Yorgunluk yalnızca çakmak çakmak yanan koyu renk gözlerini ele geçirememişti.

“Biraz dinlen heval Rüstem, böyle giderse elimizde kalacaksın. Sonra, ablukanın diğer tarafında seni bekleyen annene ne söyleriz?”

“Annemin şehirde olduğunu siz de duydunuz demek! Gerçi arkadaşların bu tür konulardan çok iyi takılma malzemesi çıkardıklarını düşünmeliydim...”

“Tabi ki öyle! Gruplarda neler söylenmiyordu ki? Heval Rüstem nereye gitse annesi de onun peşinden gider. Parti, heval Rüstem’in düzenlemesini kutuplara yapsa, bir bakar ki annesi elinde kazakla onu orda bekliyordur. Hatta Eskimoları bile Rüstem’i için örgütlemiştir. Geldiğinde zorlanmasın... Daha birçok şey...” Rüstem tüm içtenliğiyle gülüyor, kahkahaları arasında, “Şu kutuplar meselesini duymamıştım,” diyordu. Axin yüzünü kaplayan bir gülümsemeyle Rüstem’i izliyordu. Kahkahaları durulur gibi olunca.

“Gabar’ın konserveleri ulaştı mı size?” diye sordu.

“Ulaştı, ulaştı. Öyle ki arkadaşlardan birkaçı kurtuluştan sonra Gabar konserve markasıyla bir fabrika açma önerisinde bulundular... Gabar çocukluğundan beri sızma eylemlerinde bizden daha iyi ve gözü pekti.”

“Çocukluk arkadaşsınız, değil mi?”

“Evet, aynı köyde büyüdük, aynı okullarda okuduk, yollarımız üniversite sıralarında ayrıldı. Farklı şehirlerde başladık üniversiteye. Harekete katıldıktan sonra onun da katıldığını duydum. Burada kaderimiz yine birleşti. Başlangıç ve sonuç. Mükemmel bir son. Onunla aynı gökyüzü altında çarpışmak beni onurlandırıyor. Gözlerimi yumduğumda içimde büyüyen sevinç, Van Gölü’nün kıyılarında geçen çocukluğumun sevinci oluyor.”

Axin, Rüstem’in yanından ayrıldığında söylediklerini

düşünüyordu. Dinlenmeye ikna edememişti. “Sonsuza dek dinleneceğimiz günler çok uzak görünmüyor bana,” demişti. Gerçekliğin farkında olarak ama umudun verdiği iyimserlik gücünü taşıyarak. Son günlerde görüştüğü çoğu grup komutanlarında aynı gerçekçiliğe, coşku ve inanca rastlamıştı. Kendisinden çok yoldaşlarına duyulan inanç... Bugünden çok yarına duyulan inanç... Kanın, emeğin, acının boşa gitmeyeceğine ve unutulmayacaklarına duyulan inanç...

“Heval Axin, şimdi nereye uğrayacağız? Yaralılara mı?”

Raperin’in sorusuyla düşüncelerinden sıyrıldı. Gülerek baktı.

“Önce bir Nujin’e uğrayalım. Bakalım, bizim çılgınlarla başedebiliyor mu? Daha sonra yaralılara uğrarız. Doktor Metin diye biri de gelmiş gruplara, öyle deniliyordu. Doğru mu?”

“Doğrudur. Birkaç gündür bizim heval Doktor’la çalışıyor.”

“Ah, demek Doktor Firaz, bizim heval Doktor oluyor.”

“Ama öyle değil mi heval Axin? Doktor Firaz başından beri bizimle. Elbette yanımızda yeri farklı olacak.”

“Tamam, tamam! Bizim Doktor’un ne çok savunucusu varmış!?”

Nujin’in grubunun bulunduğu sokağa vardıklarında nöbetçiler karşıladı onları. Nöbetçilerle selamlaşıp grubun kaldığı evi sordular. Kurşun delikleriyle kalbura dönmüş, tavanı yer yer dökülmüş, tek katlı bir evi gösterdiler. Pencereleeri, bombaların etkisiyle patlamış, duvar yarıya kadar yıkılmıştı. Evin korunaklı bahçe duvarına yaslanmış bir nöbetçiye daha rastladılar. Kafasına naylon bir torba bağlamış, silahını parkesiyle korumaya çalışan Yakup’u tanıdılar, selamlaşıp hal hatır sordular.

Axin’in gelişiyle herkes ayağa kalktı. Nujin öne çıkıp

yer gösterdi. Önceki grup komutanı geçimsizliğiyle grubun eleştirisine bolca maruz kaldığından görevden alınmış, onun yerine Nujin'i görevlendirmişti. Hem fedakârlığı hem de cesaretiyle takdir edildiğinden, doğru seçimdi.

Grup küçük bir ateşin etrafında toplanmıştı. Bir araya gelişleri birkaç ayı bulmayan bu gençlerin her biriyle yıllardır tanışıyormuş gibiydi. Kendisine çevrilmiş bakışlardaki sıcaklık ve ilgi beklentinin büyüklüğünü gösteriyor ve içini ürpertiyordu.

"Nasıl gidiyor heval Kenan, koşullar zorlamıyor mu seni?"

Sorulan İlk kişinin Kenan olması grupta gülüşmelere yol açtı. Yılmaz ciddiyetini korumaya çalışarak çenesini sıvazlıyordu. İmkân bulamadığından kirli sakal bırakmıştı. Sakala alışık olmadığı, çenesini, yüzünü sıvazlamasından anlaşıyordu.

"Komutan seni kayırdı Kenan arkadaş. Malum yerelden örgütleniyoruz. Yereli kazanmak geneli kazanmaktır."

Kenan gösterilen ilgiden memnun, Yılmaz'a cevap verecekken vazgeçip Axin'e döndü. Gözlerinde alev parıltıları yanıyordu.

"Sen sağol heval Axin. Benim için bir sıkıntı yok. Nihayetinde namusumuzu, yurdumuzu koruyoruz. Kadın arkadaşlar bile bu koşullara dayanıyorlar bizim pes edecek halimiz yok. Kadın arkadaşlar bile şikayet etmiyorlar sesimizin çıkması ayıp."

"Kadınların ne eksikliği varmış, iki de bir 'kadın arkadaşlar bile' diyorsun?"

Araya giren Faraşin'di. Gruba yeni katılmıştı. Görev yeri bir kaç sokak ötedeydi. Yaralı bir savaşıyı tek başına taşıyıp Doktor Firaz'a teslim ettikten sonra geçiş güzergahı bombalanınca grubuna geri dönememiş, Axin de kalmasını istemişti. Faraşin'in sert çıkışı Kenan'ı şaşırttı.

“Ben yanlış bir şey söylemedim ki! Aksine kadınları takdir ediyorum. Bizden daha yaman çıktıklarını düşünüyorum. Heval Harun, sen söyle nerde yanlış yaptım?”

Kenan’ın şaşkınlığı grubu coşturmuştu.

“Yoldaşım, Kenan’ım! Kadınlar konusunda söylediğin, hatta düşündüğün her kelimeye dikkat edeceksin. Senin hatan ‘bile’ kelimesini safça kullanmış olmandır. O küçük dört harfli kelimenin neler değiştirdiğini bir bil sen. Neredeyse tarihi kadın-erkek çatışmasının anahtarı o basit sandığın ve küçümsediğin ‘bile’ sözcüğünde saklı. Şimdi sana anlatmaya kalksam sözcüğün etimolojik kökenine kadar inmem gerekecek ki, hiç sırası değil.”

“Ne kökeni? Neyin kökeni, daha açık konuş heval?!”

Axin gülererek bir süre sessizce konuşmaları, takılmaları dinledi. Sonra Nujin’i bir köşeye çekti. Diğer grup komutanlarına aktardığı gibi kısaca son gelişmelerden, Hakkı’nın notundan bahsetti. Mevcut durumu tüm çıplaklığıyla algılamasını sağladı. Nujin’in gözlerinde korkudan, panikten eser yoktu. Yalnızca, iri kahverengi gözlerinde anlık bir hüznün şavkımı geçti. Savaşçılarına kurtuluşu, zafer günlerini vaat eden bir komutan, son dönemde cehennem günlerine hazırlanması emrini aldığı anda neler hissederdі acaba? Aldığı son emirle vaat edilenlerden vazgeçmesi gerektiği söylendiğinde hissettiği saf bir yalnızlık mıydı? Nujin’in gözlerinde gördüğü bu muydu? Ya kendi gözlerine yansıyan?

“Hoş geldin heval Eylem. Şu arkana saklanan Umut değil mi?”

“Evet, sokakta kaçak geziniyordu. Size uğrayacağımı anlayınca peşime takıldı.”

Axin ve Nujin seslere döndüler Eylem, grupla tek tek tokalaşıyor, Umut’u da ateşe doğru çekiyordu. Her ikisi de ıslanmıştı. Umut’un çekindiğini gören Harun;

“Hayırdır generalim, mütevazı mangamızı beğenmediniz mi? Gelin hele, şu yanıma oturun dedi...”

Umut, ağzı kulaklarında hemen Harun ve Yılmaz’ın arasına yerleşti. Axin’den yana bakmamaya çalışıyordu. Yılmaz’a döndü.

“Heval Yılmaz, heval Axin bana, ‘Ortalıkta dolaştığını görürsem seni uygulamaya alırım,’ demişti. Beni savunursunuz değil mi?”

Yılmaz, Harun’a göz kırparak kafasını indirdi. Umut’un duyabileceği bir fısıltıyla yanıt verdi.

“Seni savunmak ha! Uygulamada yalnız kalmak istemiyorsun galiba. Komutanın talimatına karşı beni savunun ve bana yardım yataklık yapın diyorsun. Doğru mu anladım Umut yoldaş?!”

“Ben... Ben... öyle demedim ki! Hem ben sizi özlediğim için geldim.” Umut kıpkırmızı kesilmiş, başını önüne eğmişti. Harun, aralarına sıkışmış olan Umut’a hissettirmeden Yılmaz’ın omuzuna hafifçe vurdu. Umut’a yüklenilmesini istemiyordu.

“Özlemek hafifletici sebep sayılabilir heval Yılmaz. Madem özledim diyor, mecbur savunacağız!.. Generalim sen merak etme, heval Axin’in kafası dolu şimdi. İşin içinden sıyrılırız...”

Axin onları izliyordu. Harun’dan söz alan Umut’un gevşeyerek oturduğu yerde iyice kurulduğunu gördü. Eylem Faraşin’le sohbete dalmıştı. Axin, ateşin etrafındaki gruba dahil olduğunda Eylem, onu selamlayarak son durumları sordu. Demhat’ın geri çekilmeye ilişkin söylediklerini orta yere sermek istemiyordu. Axin’in her şeyden haberdar olduğundan emindi. Axin, direkt yanıt vermek yerine yaralıları, herhangi bir ihtiyaçları olup olmadığını sordu. Eylem anlamıştı, diğerleri de... Faraşin nöbet sırasının geldiğini belirterek kalktı. Yakup üşümüş halde ateşin etrafında ye-

rini aldığında Eylem yaralıları, Doktor Metin'i anlatmaya devam ediyordu. Gabar'ın gönderdiği yiyecek ve az miktardaki tıbbi malzemenin doktorları rahatlattığından söz ederek konuşmasını bitirdi. Nujin'e dönüp yemek yiyip yemediklerini sorduğunda, Gabar konserve esprileri peş peşe gelmeye başladı. Eylem gülerek dinliyor, kendisini ait hissettiği özverili, hesapsız, her an'ı dolu dolu karşılayan bu dünyada mutlu olduğunu biliyordu. Parkesinin cebinden küçük bir poşet çıkarınca tüm gözler merakla poşete dikildi.

"Güzel bir sürprizim var. Ama önce bir çaydanlık ve birkaç bardak bulmak lazım. Muhabbetimiz daha da demlensin değil mi? Heval Axin?"

"Sıcak bir çayı kim reddedebilir ki?! Heval Serdem hadi harekete geç, daha ne bekliyorsun? Lojistikçi dediğin fırsattan istifade edendir."

Serdem ayağa fırladığında Eylem poşeti ona uzattı. Serdem'in "Acaba birkaç kez yetecek kadar mı demlesek?" sorusuna itirazlar yükseldi.

"Namuslu bir çayı çok görme bize!" seslenişleri eşliğinde çay hazırlıklarına girişti. Yılmaz yardım etmeye kalktı. Bu arada Nujin de büyükçe bir torbayı yavaşça açtı. Merak ve heyecandan yüzü kıpkırmızı kesilmiş, torbanın içinden çıkan gitara hayretle bakıyordu. Yaşadıkları bu kıyamette bu gitarın nasıl bulunduğunu anlamaya çalışıyordu. Gitarın alt gövdesinde çatlaklar vardı, bir iki teli kopmuştu. Kırık da olsa bir gitardı işte ve bir zamanlar güzel olduğu, sevildiği anlaşılıyordu. Soğuktan büzüşmüş, çatlamış elleriyle gitarı okşadı. Nujin gitarın hikâyesini anlatıyordu.

"Heval Yılmaz bir evin yıkıntıları arasında buldu. Ev bombalanmış, üst katlar yıkılmıştı. O zulüm bombardımanından yine de gitar hafif yaralı kurtulmuştu. Heval Yılmaz gitarı gördüğü gibi 'Heval Eylem çalmasını bilir, ona hediye edelim,' dedi."

Nujin sözünü tamamladıktan sonra Axin'e baktı. Axin:

"Ateş, çay ve yoldaşlar! Bundan daha güzel bir ortam bulamazsın heval Eylem. Hele bir çal da hem gitarının hem senin güzel sesini dinleyelim. Kulaklarımız barut tozundan temizlensin," dedi. Onaylayan hareketler arasında Eylem, gitarının tellerine dokunmaya başladı. Çay demlemeyle uğraşan Yılmaz'a içten teşekkürlerini söyledi. Yılmaz, bu içtenlik karşısında utangaçça başını eğerek kabul ettiğini gösterdi.

Eylem'in beklenen sesi, sessizliği derinleştirmişti. Eylem, uyuşan parmaklarını açmak için denemeler yapıyordu. Uzun süredir eline almadığı gitarla iletişim kurmak, onunla bütünleşmek ister gibiydi. Kopuk tellerin varlığı canını sıkıyor, yaralı memleketini hatırlatıyordu... Başta istediği sesleri bulmakta zorlansa da giderek gitarla birbirlerini anlıyormuşçasına bir uyum yakalayabildi. Önce Kürt müziğinin en hareketli parçalarını çaldı. Savaşçılar müziğin sesini bastırmadan gövdeleriyle tempo tutmaya başladılar. Şarkılar art arda geliyordu. Serdem bildiği parçalara avazıyla eşlik etmeye çalışıyordu. Çaylar demlenip dağıtıldığında hareketli parçalar giderek yerini daha yavaş tempolu müziğe bıraktı. En son, sevdiği bir şarkı olan, "Hey lê çûka serê darê" parçasını söyleyerek müziğini tamamladı. Son şarkı savaşçıları uzaklara götürmüştü. Axin'in teşekkürü ve Umut'un alkışlarıyla dalgınlıklarından sıyrıldılar. Harun, Umut'un başını sıvazlayarak;

"Generalimiz bizi temsilen alkışladı. Ağzına, yüreğine sağlık heval Eylem. Sadece kulaklarımızın değil ruhumuzun da pasını temizledin... Kulakların buz gibi olmuş Umut'um. Kalın giyinmediğinde annen kulaklarını çekmiyor mu?"

"Ayıp oluyor ama heval Harun. Böyle arkadaşların içinde..."

“Doğrudur paşam! Kusura bakmayın. Fakat şunu da unutmayın ki anneler karşısında generallik, paşalık rütbesi sökmez. Tüm arkadaşlar bunu bilir.”

Axin söze karıştı. Umut’a daha fazla ilgisiz kalamazdı. Ailesini sordu, nerde kaldıklarını, nasıl olduklarını öğrenmek istedi. Asya Başkan’ın aileye güvenli bir yer ayarladığını duymuştu. Yine Mehmet Başkan’ın neler yaptığını sordu. Umut, ciddi bir ses tonuyla, Mehmet Başkan’ın koşuşturduğunu, bodrumlara sığınmış ailelere ulaşmaya çalıştığını, herkese moral verdiğini söyledi. Mehmet Tunç’tan söz ederken yüzünde beliren hayranlık dolu ifade herkesin dikkatini çekmişti. Axin, henüz on üçüne basmamış olan Umut’u izlerken bu topraklarda ihtiyaç duyulan öncülüğün vasıflarını da düşünüyordu. Umut’un yansıttığı hayranlık belki de bu öncülüğün işaretlerini barındırıyordu içinde.

Eylem söze devam etti.

“Ağır yaralıların hastaneye gönderilmesi için Mehmet abi vekillerle, insan hakları temsilcileriyle sürekli irtibat halinde. Gazeteci Rohat’la kamuoyunu bilgilendirmeye uğraşıyorlar. Ambulans görevlileri izin verilmiyor diye gelmiyor, devlet de can güvenlikleri sağlanmaz diye açıklama yapıyor. Doktor Metin de baskı uygulamasını isteyerek Mehmet abiyi sıkıştırıyor.”

Doktor Metin’den bahsederken Harun’la göz göze gelmişti. İkisinin yüzünde aynı anda beliren hoşnutsuzluk üzerine Axin, Doktor Metin’in nasıl biri olduğunu sordu. Eylem:

“Doktor Fıraz’ın okuldan arkadaşı. Yaralıları ziyaret ettiğinizde nasıl biri olduğunu anlarsınız!..” dedi.

“Heval Axin! Birkaç saat önce duydum. Dediler ki üst sokaktaki mevzilerin birinde bir ajan çıkmış. Galiba heval Jiyan’ın grubu. Arkadaşlar engellemeseymiş tüm grubu tarayıp kalacaktı...”

Umut'un son söyledikleri adeta bir şok dalgası gibi grubun yüzüne çarpmıştı. Haberin bilinmediğinden emin olan Umut, büyülenecekken yüzlerindeki acı ve şaşkınlık karşısında omuzlarını indirerek başını Yılmaz'ın gövdesine yasladı. İlk şaşkınlık atlatıldıktan sonra Axin, bahsedilen sokağı, sokağın mesafesini sordu. Raperin fark ettirmemeye çalışarak Axin'in hemen yakınında konumlandı. Eylem, ajan haberlerinin yayıldığını ama Jiyan'ın grubuyla ilgili bir bilginin ulaşmadığını söyledi. Nujin, Axin'e dönerek;

“Heval Kenan'la birlikte kısa sürede heval Jiyan'ın grubunu bulabilir, işin aslını öğrenip geri dönebiliriz,” dedi.

Ajan söylentileri güvenlik açısından tehdit edici olduğu kadar kuşku ve güvensizliğin yayılıp moral yıkımına yol açacak etkiye de sahipti. Nujin'in bir an önce işin aslını öğrenmek istemesi anlaşıldı.

“Grup komutanları mevzilerinden ayrılmayacak. Yılmaz ve Kenan birlikte gidip gelsinler. Heval Nujin sen de grubunla...”

Sözü bitirmeye fırsat kalmadan bombardıman sesiyle irkildiler. Yakındaki mevziler hedef alınıyordu. “Rüstem'in grubuna yükleniyorlar” diye düşündü Axin. Yağmur dinmek üzereydi. Mola bitmişti. Savaşçılar alışık reflekslerle toparlanıyor, geride hiçbir şey bırakmamaya özen gösteriyorlardı. Serdem, kalan erzağı paketleyip sırt çantasına yerleştirirken, Eylem gitarını omuzlamış Umut'u çağırıyordu. Umut ise Harun'a özenerek sakince oturmaya devam ediyordu. Nujin, Umut'u çekiştirip Eylem'e yönlendirirken;

“Heval Harun, hadi sen de toparlan artık,” dedi hızla.

“Siz gidin, ben yetişirim size. Bardağımda kalan şu son namuslu çayı içmeden gelmem. Değil havan topları, NATO'nun en etkili hava filosu dahi üzerime bombalar yağdırsa çay keyfimi bozamaz.”

Yılmaz telaşla Harun'a doğru koştu. Kolundan tuttu.

"Ne çay keyfiymiş mübarek. Görende İngiliz asilzadesi sanacak seni," dedi kızgınlıkla.

Harun son yudumu ayakta içip bardağını sırt çantasına yerleştirdi. Bombardıman artmıştı. Savaşçılar sese, istikamete göre kendilerini ya korunaklı bir yere yada yere atıyordu. Duvarlara, taş bloklara isabet eden bombalar daha etkili oluyor, kopan taş parçaları şarapnel parçası gibi deriyi yırtıp parçalıyordu. Barut ve duman kokusu ciğerlerini yakıyor, yüzlerini dayadıkları çamur birikintileri biraz hava almalarına olanak veriyordu.

"Heval Faraşın yaralanmış!"

Nujin'in çılgınlığıyla Kenan ve Yakup aynı anda Faraşın'ın yanına vardılar. Faraşın, bahçe duvarının altında kalmıştı. Nujin, yardıma gelenlerle Faraşın'ı taşların altından çıkarmaya giriştiğinde bunun kolay olmadığını anladı. Serdem, yardıma gitmek istediğinde Axin izin vermedi. Herkesin bir araya toplanmaması uyarısında bulundu. Ortalarında patlayacak bir bomba tüm grubu imha edebilirdi. Uyarıya rağmen Harun'un durmaya niyeti yoktu. Yaralıya en yakın konumdaydı. Sürünerek arkadaşlarına ulaştı. Büyük taş parçalarını temizlemeye yardım etti. Faraşın'ı taşların altından çıkardıklarında durumunun ağır olduğunu gördüler. Zor nefes alıp veriyordu. Kafasının bir bölümü ezilmiş, kolları, bacakları kırılmıştı. Silahını sımsıkı tuttuğu elini oynatmaya çalıştı. Üzerine eğilen Nujin'in kulağına fısıldadı. Savaşçılar Nujin'in gözlerinin içine bakıyordu. Nujin Faraşın'ın elini tutup silahını aldı. Nabzına baktı, hafif vuruşlarla belli belirsiz hissediliyordu. Silahı Kenan'a uzattı;

"Senin almanı istiyor. Onun emanetine iyi bakmalısın," dedi. Kenan gözyaşları içinde silahı alırken tanıklık edenlerin zihninden az önceki tartışmaları geçiyordu...

Karanlığın çökmesiyle yağmur tümünden dinmişti. Kuru soğuk, pusuda avına hazırlanan bir avcı gibi yağmur sonrası mevsizlerde, nöbette, taş yığınları arasında, kanlı sedirlerde bekleyen, savaşı, direnen savaşçıların üzerine atlamıştı. Kuru ayaz, önüne çıkan her bedeni önce ısıyor, yakıyor, sonra çatlaklarla varlığını kalıcılaştırıyordu. Çatlaklar derinleştikçe ruha sirayet ediyor; mutlak inançla korunmayan her ruh zorlu bir sınavla karşı karşıya olduğunu anlıyordu. Geçici kuşklar, güvensizlikler geçici yalpalanmalara yol açıyor ama etkisi kalıcı olmadığından yeniden bütünlüğe kavuşma gerçekleşiyordu. Ancak güvensizlik korku tarafından beslendikçe hiçbir şey geçici olmuyor, düşmanın yıkımına benzer korkunç bir yarılmaya yol açıyordu. Her an tehlike altında bulunma, sürekli tetikte olma hali, ölüm duygusu, uykusuzluk, açlık... bu yarılmayı derinleştiriyor ve sonucu belirliyordu.

“Özgürlük mü kölelik mi?” Axin önündeki kağıtlara bakarken bu ikilemi düşünüyordu. İnsanlığın binlerce yıldır kendisine sorduğu ve tartıştığı kadim ikilem... önünde bir harita bulunuyordu. Savunma hatlarını ayrıntılı gösteren şehrin haritası. Raperin’in güçlkle temin ettiği gaz lambasının giderek tükenen ışığında şemayı incelese de zihni özgürlük ve kölelik ikilemine takılmıştı. Önceleri üç dört katlı olduğu muhtemel fakat top atışlarından dolayı birkaç katı yıkılmış binayı mevsizlere yakınlığından dolayı

seçmişlerdi. Duvarda açılmış oyuklar rüzgârın korkunç uğultusunu engelleyemese de korunaklı yerler içerisinde en iyisi sayılabilirdi. Binanın sokağa saçılmış taş, beton ve demir parçaları zamanın donmuş bir anında yakalanmış-çasına öylece kalakalmışlardı.

Axin, haritadan başını kaldırıp birkaç metre ilerde küçük bir ateşin etrafında ısınmaya çalışan bir grup savaşıya baktı. Kendi aralarında giriştikleri sohbet havaya çökmüş olan ağırlığı hafifletmeye yetmiyordu. İç çekerek yeniden kâğıtlarına döndü. Savunmasını üstlendikleri mevzilerin dayanma noktası son sınırdıydı. Sur mahallesinden geri çekilmeler yaşandıkça kuşatmanın kırılma ihtimali giderek imkânsız hale geliyordu. Her an mevzilerin düştüğü haberini bekliyordu. Rüstem'in ve Agit'in grupları güçlü bir sabotaj eylemi yapmış fakat düşmanı kısa süreliğine durdurabilmişti. Kısa süreli bir soluklanma... Nujin'in hazırlığını yaptığı eylem ise gerçekleşmemişti. Patlayıcılar anlaşılmaz bir şekilde devre dışı kalmıştı.

"Araştırın," demişti. "Vakit kaybetmeden nedenini bulup netleştirin!"

Nujin'in başarısızlığı hazmetmediğini, öfke ve suçlulukla kabaran duygularını zor kontrol ettiğini görmüş, yine de sertçe eleştirmişti. Tek bir merminin dahi değeri ölçülemezken kilolarca patlayıcının heba olması kabul edilemezdi. Boyun damarları şişen Nujin, "Nedeni ajan olabilir. Her ayrıntıyı defalarca gözden geçirmiştik!.." demişti.

"Bu yine de senin sorumluluğunu azaltmaz. Aksine artırır. Grubunda bir ajan varsa ve rahat hareket ediyorsa sorumluluğunu yeterince yerine getirmediğini gösterir." Axin'in sözleri üzerine Nujin tek kelime etmeden çıkıp gitmiş, grubuna geri dönmüştü.

Tartışmaya tanık olan Raperin, "Seni daha önce tanıma-

saydım...” cümlesini tamamlamadan durmuş, hemen ardından ani bir refleksle, “Şehir savaşı seni çok değiştirdi. Sert bir kabukla donandın sanki. Daha öncede eleştiriyordun, arkadaşlara yükleniyordun. Fakat bakışlarındaki sevecenliği, şefkati eksiltmiyordun,” diye tamamlamıştı. Üzerine düşündükçe Raperin’e hak veriyordu. Kuşatılmışlık gerçeği çaresizlik hissini derinleştiriyor, bir sonraki günün belirsizliği kuşkularla besleniyor, bir kurt gibi hayatı kemiriyordu. Çaresizlik onu çıldırtıyordu. Uğruna savaştıkları ideallere dönük bir kuşkusu yoktu. Ancak, gerçeği ideallerine göre değiştirememek, gücünün yettiğince mücadele etmek ama değiştirememek... tüm meselenin düğümlendiği yer... Nerde eksik kalmış, hatalı davranmışlardı? Cevabını az çok bildiği, sonuçları üzerine düşünmekten kaçtığı sorular... Savaşçılarına, karşılaştığı halktan sivil insanlara içinde bulundukları yıldırıcı çaresizliğini sezdirmemek için üzerine geçirdiği zırh kimi zaman olmadık anlarda deliniyor, o vakit adeta sersemliyordu. Kapana kısılmışlık hissi insana her şeyi yaptırır diye düşünür olmuştusu sık sık.

“Heval Axin, al şu sıcak suyu, için ısınır, birazcık şeker attık içine. Bir parça da ekmek. Çok değil ama bir süre tok tutar seni.”

“Arkadaşlara ver, ben böyle iyiyim.”

“İyiyim diyorsun fakat iyi görünmüyorsun. Gözlerinin altındaki morluklar, yüzünün rengi. Doğru dürüst uyuduğun da söylenemez. Böyle giderse kalbin bir kurşundan önce devirecek seni. Hem lojistikçi Kendal arkadaşlara şerbet ve ekmeklerini dağıttı. Yani bir tolerans yok ortada.”

“Tamam, sırf bu konuşma uzamasın diye kabul ediyorum. Raperin sen hangi ara bu kadar çok konuşmayı öğrendin?”

“Bilmem! Son zamanlarda herkes bir şekilde değişmiş görünüyor. Savaş şiddetlendikçe aşırı basınçtan dolayı içi-

mizde gizli saklı ne varsa açığa çıkıyor. Bende de çok konuşma potansiyeli varmış demek ki! Potansiyel canavarlar!”

Gülüyordu Raperin, yine uzun örüğünü bir taç gibi sarımsı başına. Yüz çizgileri en çok güldüğünde çocuksu şekline bürünüyordu. Axin onu izleyerek şerbetini içip ekmeğini yedi. Raperin de olağan olmayan bir tez canlılık ve hareketlilik dikkatini çekmiş, anlamaya çalışıyordu. Raperin’i konuşturmak istediğinden bıraktığı yerden devam etti.

“Evet, haklısın, sanırım herkes bir şekilde değişime ayak direyemeyeceğini fark ediyor. Bir değişmeyen, istikrarlı devam eden Harun oldu.”

“Heval Harun karakterinden taviz vermedi ama görünüşü değişti. Abdallara dönüştü. Bizim orda ‘Evdalê xwedê’¹⁰ derler. Heval Harun’u her gördüğümde ‘Evdalê xwedê’ diye çağırmamak için kendimi zor tutuyorum. Saçlar omuzda, sakal uzamış. Kafasında eski bir kahverengi kefiye, ayağında dizlerine kadar çektiği uzun, yün çoraplar...”

“Ben pek Harun ile abdallığı yan yana getiremiyorum... Bir defasında iki panzerle karşı karşıya geldiğini gördüm. O kadar rahat ve sakın davrandı ki düşman tereddüde düştü. O bir anlık şaşkınlıktan faydalanan Harun, sakince ilerleyip patlayıcıyı bir panzerin altına fırlattı. Geri çekilirken elleri ceplerinde diğer panzerin atışlarını umursamadan mevzisine döndü. Düşmanı bile sakinliğiyle çıldırttı anlayacağın.”

“Sahiden Allah’ın dervişiymiş. Gerçi heval Selim’i de değişmeyenler listesine koymalıyız. Hatta listenin ilk sırasına yerleşmeyi hak ediyor. O şekli şemalinden de taviz vermiş değil. İki yıl önce Zap’ta onu nasıl gördüysem hâlâ aynı.”

Ateşin başında oturanları ya da sırt sırta dayayıp

uyuyanları rahatsız etmeden alçak sesle konuşuyor, gülüyorlardı. Raperin'in yüzündeki gülümseme aniden donduğunda ciddi bir meseleye takıldığını anlamıştı Axin. Tez canlılığı, değişken ruh haliyle daha da belirginlik kazanıyordu. Axin'in önündeki kağıtları gösterip;

“Durumumuzun vahametini öğrenmek istiyorum,” dedi. Söylentiler alıp başını gitmiş. Düşman bilerek korku dalgasını yaymak ve savaş gücünü kırmak peşinde. Takati kırılan savaşçı elbette savaşıamaz. Ben söylentilere inanmıyorum. Tarihten bu yana gerçekleri ters yüz eden bir düşmana neden inanayım?! Bu yüzden sana soruyorum. Sende, ‘zor durumdayız kurtuluş yok!’ dersen sana da inanmam. Savaşmaya devam ederim.”

Fısıltıyla ama keskin bir ses tonuyla söylenmiş bu sözler, Axin'in yüreğini sızlatmıştı. Raperin yanıt beklemiyordu. Aslında hiçbir şey beklemiyordu. Sonuna kadar savaşacak, gittiği yere kadar durmayacaktı. O, katı gerçekliğin dışında ama ideallerin içinde büyümüş, donanmış bir savaşçıydı. Gerçeklik ona uymadığında o gerçekliği yok saymaya alışmıştı. Kendisi de öyle değil miydi?

Axin önündeki kağıtları toplayıp cebine yerleştirdikten sonra dikkatli bir ses tonuyla konuşmaya başladı.

“Elbette savaşmaya devam edeceğiz. Ülkemiz işgal altında olduğu sürece savaşmaktan vazgeçmeyeceğiz. Toprağa düşsek dahi, paramparça edilsek dahi savaşmaya devam edeceğiz.”

Sözünü henüz bitirmeden lojistikçi Kendal'in sesini duyular. Sığındıkları yerin diğer köşesinde biriyle tartışıyordu. Tartışmıyor, kavga ediyor gibiydi. Ateşin aydınlatmaya yetmediği köşede kime, niye kızdığını anlamak isteyen Axin ayağa kalktı, Raperin de hemen ardından. Kendal'ın sesi giderek yükseliyor, öfkeden titriyordu. Uyuyanlar da uyanmış, bakışlarını Axin'le Kendal arasında gezdirerek ne ol-

duğunu soruyorlardı. Kendal tecrübeli bir savaşçıydı. Dağın zorluklarına göğüs germiş, kendisini birçok yönüyle kanıtlamıştı. Bu yüzden özyönetim savunması gündeme geldiğinde kendisini önerince önerisi kabul görmüştü. Fakat şehir savunması birkaç ay içinde saçlarını ağartmıştı. Soranlara, “Benim direncimin kaynağı dağlarmış arkadaşlar! Saçlar beyazlaşınca anladım,” diyordu.

“Ne oluyor, neden bağırıp çağırıyorsun heval Kendal?”

“Şu gördüğün sefil yaratık, ekmeğimize göz koymuş!

“Üslubuna dikkat et heval!”

“Ne üslubundan bahsediyorsun heval Axin?! Şu değer hırsızına canım yoldaşım mı demeliyim?!”

“Önce bir meseleyi anlayalım. Hele baştan anlat!”

Kendal, “her şey ortada” gibisinden elini savurduktan sonra derin bir nefes aldı. Yüzü, gözleri hâlâ öfkeden seğiriyordu.

“Arkadaşlara ekmeklerini bir parça şekerle dağıttıktan sonra ateşin başında ısınayım dedim. Uyuya kalmışım. Köşeye sakladığım erzak torbasının üstünde bir karaltı seçtim. Karanlık olduğundan yanlış gördüğümü sandım. Fakat hışırtı sesleri geliyordu. El fenerini doğrultunca ki el fenerimi pillerden dolayı kolay kolay kullanmam, cebine ekmek doldurduğunu gördüm. Neden ekmek çaldığını sorduğumda inkar etti. Cebine bakmama da izin vermedi.”

“Adın ne senin? Ne kadar oldu bize katılalı?”

Karşısında Kendal’ın öfkesiyle sinmiş, oldukça genç bir çocuk duruyordu. Çiçek bozuğu yüzünde küçük, kara gözleri dikkat çekiyordu. Daha doğrusu tüm sinmişliğine rağmen gözlerinde bir kıvılcım gibi yanıp sönen ışıktı dikkat çeken. Axin’in karşısında ellerini önüne kavuşturmuş, suçsuzluğundan çok zararsız olduğu intibasını vermek istiyordu.

“Furkan...” dedi çatlak bir sesle. İki ay önce katıldım savunmaya. Büyük şehirlerde işçilik yaparak geçimimi kazanıyordum. İnternette evlerinin önünde öldürülen yaşlıları, beyaz tülbentlerini bayrak gibi sallayan kadınları izleyince dayanamadım. Dursaydım Kürtlüğünden utanırdım.”

“Savaşçıların yarınki tayınını çalarken Kürtlüğünden utanmıyor muydun?”

“Sakin ol heval Kendal! Anlayacağız! Peki, heval Kendal’ın gördükleri doğru mu? Neden ekmek çalışıyordun?”

“Ben... Ben metropollerdeyken iş bulamadığımız zamanlarda aç kalıyor, aç karnına günlerce dolanıyorduk. Fakat buradaki açlık bambaşka, sürekli yarı aç yarı tok durumdasın. Orda birkaç gün aç kalıyor, sonra karnımızı tıka başa dolduruyorduk.”

“Alışmış ekmek kırıntılarıyla beslenmeye! Kim önüne ne atarsa ona koşar bu tipler!”

“Akli fikri midesinde! Bir de Kürtlükten bahsediyor utanmaz!”

“İçimize ajan olarak gönderilmiş. Bizi birbirimize düşürecek. Onu öldürmek zorunda kalacağız.”

“Düşman da kendi arkadaşlarını öldürüyor diyecekler!..”

Tepkiler dinmek bilmiyordu. Arada bağırıp çağırانلار, kontrolsüzce küfredenler de oluyordu. Axin küfredenleri, yumruklarını sıkıp Furkan’ın üstüne atılmak isteyenleri sertçe uyardı. İçinde bulundukları koşulların, zorlukların nedeni Furkan’mış gibi acısını ondan çıkarmaya hazırlananlar toplanmıştı. Düşmana yöneltilecek öfke, güç dengesizliğinden dolayı akacak mecra bulamadığında asıl kaynağından uzaklaşıyordu. Kendal, oluşan havadan memnun, suçun cezasız kalmayacağından emin bir şekilde kollarını kavuşturmuş bekliyordu.

Furkan, Axin'in varlığından güç alarak konuşmasına devam etti, davranışını haklı çıkarma çabasıındaydı artık. Axin, şaşırarak gördü ki, Furkan'ın gözlerinde korku yoktu.

"Ben ekmegi kendim için almadım ki! Sonraki günler için. Saklayacaktım, yarın hemen bitmesin diye..."

"Bunu düşünmek sana mı kalmış? Biz burda ne güne duruyoruz? Hırsızlığına bir de sorumluluk kılıfı uyduruyor, soyтары!"

Kendal'ın sözleri keskin bir bıçak gibi hedefini bulmuştu. Furkan sarsılmış, dengesini bulmak istercesine ellerini öne uzatmıştı. Ancak kimsede hoşgörü havası yoktu, elleri havada kaldı. Furkan, bu kez Kendal'a gözlerini dikerek devam etti.

"Bir film seyretmiştim. Savaş esirleri çok aç kalınca yaralı ya da ölmekte olan arkadaşlarının vücudunu yemeyi planlıyorlardı. Ben düşündüm ki, ekmek kaldırırsam..."

Furkan sözünü tamamlamadan suratının ortasına bir yumruk yedi yere kapaklandı. Burnu kırılmış kanıyordu. Yumruğu atan grup sorumlusu Şervan'dı. Nöbet yerini denetlemekten yeni gelmiş, tartışmanın başına yetişmemişti. Furkan'ın son söylediklerinin grupta yaratacağı dehşeti hesaplayabilecek düzeydi.

"Gerçekten delirmiş, kafayı yemiş!"

"En iyi ihtimal delirmiş olması. Yoksa ajan diye kendi ellerimle boğacağım onu!"

"Eline sağlık heval Şervan, izin ver bizde yüreğimizi soğutalım."

"Heval Axin'den izin çıkmadı!"

Fısıltıyla söylenenler giderek sesli sataşmalara dönüşmüştü. Şervan'ın varlığı tepkilerini açığa vurmada güç kaynağı oluyordu. Raperin herkesi susturdu. Axin yere çömeldi, tam Furkan'ın karşısına. Cebinden mendil çıkarıp uzattı. Gruptan hoşnutsuzluk yükseldi. Furkan mendili aldı. Dav-

ranışlarındaki rahatlık Axin'i bir kez daha hayrete düşürüp, "Delilik mi, ajanlık mı?" sorgulamasına götürdü.

Şervan'ın hemen Axin'in yakınına oturmasıyla birlikte tüm savaşçılar halka biçiminde yerleşip kuruldular. Axin konuşmaya başladı.

"İyi dinle heval Furkan, bizler ne kadar aç kalırsak kalalım ne düşmandan medet umarız ne de kendimizi o duruma düşürürüz. Halkımız bizi aç bırakmaz bu bir. İkincisi biz o denli vahşileşmeyiz. Aç kalırız, toprak yeriz, hiçbir şey yemeyiz ama ahlak, inanç, vicdan bizi her türlü yozluktan, vahşilikten koruyor. Her türlü pislikten uzak tutuyor. İzlediğin filmin etkisi mi, tüm bunları kafanda mı kuruyorsun, yoksa bilinçli mi karıştırıyorsun, şimdilik emin değilim?! Fakat gözüm üzerinde olacak. Çıkar şu ekmekleri cebinden, heval Kendal'a ver. Merak etme aç kalmayacaksın. Bu harekette herkes kendisinden önce yoldaşını düşünür."

Hoşnutsuz sesler yeniden duyuldu. Axin tahmin ediyordu. Birebir savaş alanında olmasalardı suçu ve suçluyu savaşçı yapının gündemine getirir, tartışmalar sonucu bir hükme varılır, ya da tüzük uygulanırdı. "Cezanın amacı suçluyu ortadan kaldırmak değil, suçu ortadan kaldırmaktı..." Kendal'ın tepkisini anlıyordu. Bugün yoldaşının ekmeğinde gözü olanın, yarın yoldaşının canında gözü olurdu. "Ne yani cezasız mı kalacak?" itirazları ortamı giderek gerginleşiyordu. Raperin kaşlarını çatmış Axin'e yönelik ulaşabilecek bir tepkiye karşılık tetikte bekliyordu. En son kaba, kışkırtıcı bir ses yükseldi.

"Kadın komutanların savaşta daha tavizsiz, keskin olduğu söyleniyordu. Doğru değilmiş! Üstelik bizim komutan kanı beş para etmez şu ajana 'Heval' deyip duruyor. Kadınlara komutanlık vermemek lazım!.."

Bu sözler Raperin için bardağı taşıran son damla oldu. Ayağa fırladığı gibi silahını konuşana doğrulttu.

“Kanının kaç para ettiği sana mı kalmış? Sen mi fiyat biiyorsun kana? Hem Furkan’ın ajanlığından nasıl bu kadar emin olabiliyorsun? Birlikte mi çalışıyorsunuz?”

“Ne diyorsun sen? Neyle suçluyorsun beni? Beni suçlayacağına yanındakilere dönüp bak.”

“Ben seni görüyorum. Kadınlara komutanlık vermek lazım diyen bir kafa yapısını kurşunla dağıtmak gerek. Bu kafa yapısı en az düşman kadar zarar veriyor bize. Heval Axin sadece bir işaret versin o vakit zihniyet yapın nasıl değişirmiş, arkadaşlara uygulamalı ders de vermiş oluruz.”

Axin, konuşanı tanı mıyordu ama yabancı sı değildi söylenenlere... müdahalesine gerek kalmadan grubun sorumlusu olarak şervan’ın duruma el koyduğunu gördü. Raperin’i yoldaşına silah çektiğinden dolayı ciddi uyarırken, konuşan savaşcısını bir köşeye çekip sert bir dille eleştirdi. Furkan’a tiksintisini hissettirerek silahsızlandırıyor, ancak Axin’den dolayı farklı bir uygulamayı geliştirmediğini de savaşlarına gösteriyordu.

Kendisine yönelik gelişen tepki Axin’i dşndrtmşt. Daha önce sık rastlayıp da idare edemediği ya da iyi niyetle yaklaştığı birçok şeyin anlamına özsavunma günlerinde var mıştı. zgrlēe kanat açmak isteyen kadına karşı erkeğin tepkisini sık sık değerlendiren Rber’in tahlillerini de... konuşanın tepkisi savaş ortamının gerçekliğine denk bir kabalıktaydı. Fakat Hakkı’dan, diğer birçok erkek yoldaşından yansıyan aynı gerçekliğin farklı biçimleriydi yalnızca. Kadının gücünü küçümseyen, bu gücü grdğndeysel geriye çekilip fırsat kollayan, başarısız bir an’ı yakaladığındaysa, “Ben demiştim!” diyerek bütün olumsuzlukları onun üzerinden çözümleyen erkeğin klasik tepkisi...

Axin, savaşlarını yatıştırıp tekrardan eski yerine otu-

ran Şervan'a baktı. Onunla birçok kez Başur'da karşılaşmış, Amed üzerine keyifli sohbetে girmişlerdi. "Hemşericilik yapıyorsunuz!" takılmalarını gülerek geçiştirmişlerdi. Ne de olsa Amed sevdası her Kürdün yüreğinde canlıydı. Ancak Şervan'la ortak bir çalışma ya da görevde bulanamışlardı. Bu yüzden çok iyi tanıdığını söyleyemezdi o vakitler. Rêber'den öğrenmişti; kişinin karakteri ya görev aldığı yada yüksek baskı altında olduğu zaman açığa çıkardı. Şervan'ı her iki durumda da izlemişti. Ani öfke parlamaları olmasa sağlam bir karaktere ve askeri yeteneğe sahipti. Etrafında yarım daire biçiminde oturan kadın-erkek genç yüzleri inceledi. Konuşmaya başladığında sesi tok ve kararlı çıkıyordu.

"Arkadaşlar! Furkan'a karşı öfkeyle dolu olduğunuzu biliyorum. Girdiği suç pratiğiyle öfke ve tepkinizi fazlasıyla hak ediyor... Fakat bunu unutmayalım, Furkan gibiler bizim en zayıf halkamızdır. Zaten düşman da sürekli en zayıf halkamıza yöneliyor, halkalar arası bağlantıyı koparmak amacıyla parçalamak istiyor... Korkunun, zayıflığın uç noktaya vardığı yer Furkan gerçekliğidir. Furkan'ı cezalandırabilir ya da atabilir, düşmana gönderebilirdik. Fakat akıl sağlığını yitirdiği anlaşılıyor. Onu cezalandırmak ya da göndermek şimdiki mücadelemizi büyütmeyecek, aksi durumda küçültmeyecektir. Eğer bir daha benzer bir suç pratiğine girerse o vakit grup komutanı gerekeni yerine getirecektir. Şimdi odaklanmamız gereken asıl konu düşman gerçekliğidir. Düşman bizlerde özellikle zafer inancını kırmak istiyor. İnanç kırılırsa her şeyin kırılacağını, yenilginin bir çorap söküşü gibi art arda geleceğini biliyor. Kamuoyunun tepkisine rağmen ablukayı derinleştirmesinin nedeni bu. Avucumun içindesiniz, istersem sizi açlıkla, soğukla, ölüm korkusuyla terbiye edebilirim, teslim alabilirim. Teslim olmazsanız tek tek ölümünüzü bekleyebilirim;

devlet sabırlıdır... Verdiği mesaj budur. Suçlu olduğumuzu ilan ediyor. Kimliğimizi, dilimizi, irademizi savunduğumuz için suçlu ilan ediyor ve suç işlediğimizi her şeyden önce bize, halkımıza kabul ettirmeye çalışıyor. Teslim alınırsak işte suçlu olduğumuzun kanıtı diyecekler!..”

“Beni asla teslim alamayacaklar!”

Axin sese doğru döndü. Raperin kendini tutamayıp haykırmıştı. Axin soluklanmak için durdu. Üzerine çevrilmiş yüzlere baktı. Küçük ateşin soluk ışığında yüzler, bakışlar gölgelerle sarmalanmıştı. Her insan kendi gölgesini içinde taşırdı. Nerden duymuştu bu söz? Bir yerde gölgeler büyüyorsa güneş batıyor demektir. Gece- nin sükun etmesine çok kalmamıştır... kararlı yüzler gördü, yorgun kaygılı yüzler. İkircikli, tedirgin yüzler... Çoğu savaşçı bile değil. Okulunu, işini bırakmış, bir anda evini terk etmiş gençler, sorumluluğun farkına varma- dan kendilerini bu küçük ve yalnız şehrin yollarına vur- muştı. Çok azı ailelerine birkaç satırlık not bırakmaya yeltenmişti. “Beni asla teslim alamayacaklar!” diye hay- kıran Raperin, onu onaylayan Şervan, Kendal gibi genç- lerden niceleri de gölgelerinden kurtulup ışığı var etmeye, taşımaya, devretmeye yeminliydi. Konuş- maya başlayınca sesi gür ve sakınımsızdı. Bir hayali ku- caklayıp korumaya çalışırcasına kollarını ileriye doğru uzattı. Bir kez daha özyönetim hamlesini neden savun- mak gerektiğini, bu savaşın katliam planlarını nasıl boş- çıkardığını, neden bunca acıya göğüs gerdiklerini anlattı. İçinden kopan her sözcük bozkırı tutuşturan bir kıvılcım gibi göğüs kafesini sarıyor ve yayılıyordu sonunda:

“Bizi asla teslim alamayacaklar!” dedi. “Zulüm nere- deyse biz orada olmaya devam edeceğiz. ‘Baş Üstünde baş, taş üstünde taş bırakmayacağız’ diyen, kadim zamanlar- dan beri kök saldıığımız bu topraklardan kökümüzü kazı-

maya çalışan katliamcı zihniyete karşı savaşmaya devam edeceğiz. Onların kabusu olacağız. Ölümlerimiz bile onlara rahat nefes aldırmayacak. Yaşamadığımız zamanların laneti onları içten içe yiyip bitirecek. Lanetimizin zehriyle çürüyen ruhları bizden aman dileyecek. Yaşayamadığımız özgür günlerin hayali onların esareti olacak. Kanla mühürlenmiş bu yemin, halkımız onuru ve kimliğiyle özgürleşinceye dek bozulmayacak!..”

Yıkılmış evlerin, etrafa savrulmuş taşların ve yanmış ağaçların arasında hızla yürüyordu. Yol boyu karşılaştığı görüntülere takılan bakışları adeta bir yarayı animatıyordu. Kanlı, iyileşmek bilmez bir yara... Havan topları, kurşunlarla delik deşik edilmiş evler, sokaklar, açılmış çukurlar, bez parçaları, oraya buraya dağılmış naylon, tahta, teneke parçaları, bir zamanlar parlak renklerle yazıldığı anlaşılan çamurlu kapı numaralarının, sokak isimlerinin, dükkân isimlerinin yazılı olduğu levhalar... Çukurlara dikkat ederek yürüyor, çamura bulanmış ayakları adeta kendi başlarına hareket ediyordu. Duvarları yıkık bir bahçeye girdiğinde bir güvercin ölüsüyle karşılaştı. Kurşunlanmıştı. Soğuk toprağın üzerinde kanatlarından biri su çukuruna girmiş, diğer kanadı ise rüzgârda dalgalanıyordu. Kan, beyaz göğsünden ince bir şerit olarak kıvrılmıştı. Güvercinin etrafına dağılmış takvim yaprakları yaşayan zamanla alay ediyor gibiydi. Bir yaprağı kaldırdı, okumaya çalıştı. Kasım. Kasım sonları. Büyük kutlamalar yaptıkları, coşkuyla halay çekip marşlar söyledikleri, skeçlerle eğlendikleri günler... Çocukların havai fişek patlatıp koşuşturarak attıkları sevinç çılgınlıkları, yaşlı kadınların toprağın gücüyle yoğrulmuş şarkıları, genç kızların utangaç gülüşleri, erkeklerin hararetli tartışmaları kulaklarında çınlıyordu. Ani bir itkiyle kulaklarını kapattı, gözlerini

yumdu. Ne çok şey değişmişti? Şimdi takvim yaprakları hangi zamanı gösteriyordu? Hangi kahrolası yıkıma işaret ediyordu? Yüzünü ısıran keskin kış rüzgarından olmasa bir karabasanın ağlarına takıldığına inanabilirdi. Gözlerini açtığında değişen bir şey yoktu; çukurlar, güvercin ölüleri, takvim yaprakları... Akşam güneşinin solgun ışığında gözlerinin değdiği her yer can çekişerek ölen bir çağın, pörsümüş bir vicdanın resmine dönüşmüştü. İcini derin bir öfke kapladı. Onları, şehrini, halkını yalnız bırakan, çığlıklarına kulaklarını kapatan dünyaya karşı katıksız bir öfke... Kan çanağına dönmüş gözleri yanıyor, gözlerine dolan yaşları akıtmamak için elinin tersiyle siliyordu. Ardından güvercin ölüsünün mü, takvim yapraklarının mı açtığına karar veremediğı bir boşluk duygusuyla yürümeye devam etti.

“Eylem!.. Eylem!..”

Sese doğru döndü. Demhat yan sokaklardan birinden koşarak geliyordu. Yanına vardığında soluk soluğaydı. Üzerinde yeni olduğu anlaşılan toprak renkli montu, sağlam çizmeleri ve kefiyesiyle başka bir zamandan bu yıkım tablosunun içine düşmüş gibiydi. Öfkeyle süzdü, fakat tek kelime etmeden yoluna koyuldu.

Demhat da yanısıra yürümeye başladı. Eylem’in öfkesinin nedenini anlamaya çalışıyordu.

“Nereye gidiyorsun? Yeni taşındığınız bina gerilerde kaldı. Sokaklarda böyle yalnız yürümemelisin. Artık tehlike daha büyük.”

“Neden? Bu sokaklarda ne zaman, nasıl yürüyeceğimi sana mı sormalıyım? Ah, tabi her şeyi bilen, duyan sen tehlikenin neden daha da büyüdüğünü açıklayabilir.”

Demhat omuz silkti, sorunun muhatabı ben değilim havasına bürünmüştü. Ama Eylem’in ciddi bakışları karşısında geri adım attı.

“Sen önce nereye gittiğini söyle, bende istediğin açıklayamayı yapayım.”

“Tamam. Halamı görmeye gidiyorum. Israrla beni görmek istediğini söylemiş arkadaşlara. Bizi neyin beklediğini bilmediğinden son bir kez uğrayayım dedim. Halamın üzerimde çok emeği var.”

“Peki ya annenler, kardeşlerin? Onlarla görüşebildin mi?”

“Son yasağın başlamasının ardından birkaç kez telefonla görüştüm. Arkadaşlar güvenlik nedeniyle telefonu kısıtlayınca benim de girişimim olmadı. Kız kardeşimin ziyaretleri oldu... Annem, evi kullanılmaz hale gelince kardeşlerimi alıp caddenin diğer tarafındaki akrabaların yanına gitmiş, gidişini onaylamasam da anlıyorum. Her sabah panzerlerin çizdiği sınıra kadar gelip oturuyormuş, akşamın karanlığına dek. Öylece oturup bu tarafa bakıyormuş. Onlarca kadınla birlikte. Çocuklarından haber almak isteyen onlarca anne ve baba... Kaygıyla, endişeyle, acıyla öylece durup bekliyorlar, devlet insafa gelecekmiş gibi... Neden yeryüzü sarsılmıyor, neden kıyamet kopmuyor bunca acı varken, halâ anlamıyorum?”

“Kıyamet istiyorsan al sana kıyamet! Bak, evlerini terk etmek zorunda olanları suçlamamalıydın. Hiç kimse evini, bahçesini, topraklarını isteyerek terk etmez. Eğer kalma imkanları olsaydı tek bir saman çöpünü bile düşmana bırakıp gitmezdi.”

“Sen ne anlarsın ki imkansızlıktan? Mahfuz dayın seni her yerde koruyup kolluyor. Önceleri dayının devletle ilişkileri olduğunu, devletin onu palazlandırıldığını söylerlerdi de inanmazdım. Şimdi seni her gördüğümde senin iyi niyetine inandığım için kendime kızıyorum.”

“Benden ve iyi niyetimden şüphe duyma Eylem! Dayımı günahım kadar sevmem. Adam fırsatlardan yararlanmayı

biliyor. Onun tek davası paradır. Farkında değil miyim saymıyorsun? Onun nezdinde ahlakın, vicdanın, bir topluluğa ait olmanın hiçbir önemi yoktur. Devlet para kaynağıysa ilişkilerini sürdürür, yok eğer Kürtlük kazandırıyorsa ona yanaşır. Adamın ruhunu iyi tanıyorum.”

“Madem iyi niyetinden şüphe etmemi istemiyorsun neden hâlâ dayınla görüşmeyi sürdürüyorsun?! Hiç inkar etme, bir yolunu bulup onu görmeye gidiyorsun. Kıyafetlerinden de belli. Seni yakalatacağından, teslim edeceğinden korkmuyor musun?”

“Ben istemediğim müddetçe kılıma bile dokunmaz. Belki duymuşsundur, çocukları olmadığından dolayı biz yeğenlerine çok düşkündür.”

“Özellikle de sana. Zira yeğenlerinden biri şehit, diğeri dağda. Buna rağmen devletle ilişkilerini koparmıyor.”

“Öyle de olsa, bu süreçte arkadaşlara lojistik destek sağladı. Ve inan benden dolayı değildi. Kendi şehri, kendi toprakları söz konusu olduğundandı. Babamın, dedemin mezarları hakkı için yapıyorum diyordu.”

“Tuhaf bir durum. Kürt kapını denilen gerçek bu olsa gerek.”

“Elbette! Duymuşsundur, daha düne kadar gerillaya karşı savaşıyor bir başkorusu devletin tanklarla, toplarla yönelmesinden sonra oğlunu öz savunmaya gönderiyor. ‘Git şehri savun,’ diyor. Yani sadece gerilla savunması diye yansıyanlar -düşmanın bilinçli yönlendirmesini saymıyorum bile- tamamen yanıltıyorlar. Her kesimden insan bir biçimde özyönetim savunmasını desteklemiştir. Çünkü mesele direkt kimlik çarpışmasına dönüşmüştür.”

“Bana propaganda yapıyorsun! Bence gazeteci Rohat seni röportaja çağırmalı. Belki dünyanın kafasına dank ettirmesini sağlarsın.”

“Benimle dalga geçiyorsun. Neyse, sorun değil. Heye-

cana kapılınca kendimi kaptırıyorum. Ama bu düşünce-lerimi gazeteciye anlatmıştım, hatta kaydedip merkeze yollayacağını söylüyordu.”

Eylem durdu, halasının evine gelmişlerdi. Üst katları hasar görmüş bir binanın önündeydiler. Yoğun, elle tutulacak katılıkta bir sessizlik hakimdi. İçten bir ürper-tiyle titreyen Eylem, çevresine baktı.

“Neden tehlikenin daha da büyüdüğünü açıklamış de-ğilsin,” dedi. Sesi fısıltıyla çıkmıştı.

Anlaşılmaz sessizliğin gazabını üzerine çekmek iste-miyor gibiydi. Demhat da aynı ses tonuyla cevap verdi. Başını Eylem’e doğru indirmişti.

“Belki duymuşsundur, düşman hattıyla aramızdaki sınır hemen hemen silinmiş durumda. Birçok mevzi ele geçti, direnen barikatlar hâlâ var. Fakat düşman cadde-nin bu tarafına ilerlemiyorsa eğer, psikolojik sınırdan kaynaklıdır. Sokak girişlerindeki patlayıcı ve mayın tu-zaklarından korkuyor. Ama ajanları, kontraları her an her yerde cirit atabilir. O yüzden her zamankinden daha dikkatli olmak lazım...”

“Demhat’ın soğuk havayı bir bıçak gibi kesen sıcak nefesi sözlerinin ayazını hafifletmeyip aksine ağırlaştırmış, sıcak-lığın, sıcak günlerin bir hayal olarak kalacağının işaretine dönüşmüştü. İçinde büyüyen panik duygusunu bastırmaya çalışarak binanın girişine doğru yürüdü. Demhat hemen ar-kasındaydı. Aşağıya inen merdivenlerden bodrum katına vardılar. Kapı gecikmeli açıldı. Halasıydı. Korkulu yüz çiz-gilerinin şaşkınlığa, ardından sevince çevrildiğini görüyordu. Beyaz uzun tülbendinin üstüne atıp başına bağladığı siyah yazma uzun bir yas dönemine girdiğini anlatıyordu. Kalbini bir taş gibi ağırlaştıran acıyı, öfkeyi, özlemi, paniği, kaygıyı halasının sevgisiyle sağaltmak istercesine sımsıkı kucakladı. İçeri geçtiklerinde yanaklarındaki yaşlar kurumamıştı.

Bodrum katı büyükçe bir odadan oluşuyordu. Daha önce Mehmet Başkan'ı aradığında karşılaştığı bodrum katlarından farklı değildi. Bir toplantı esnasında Mehmet Tunç her binanın bir bodrum katına sahip olması gerektiğini söyleyerek;

“Barış zamanlarında erzakınızı, odununuzu, eşyanızı koyacak depo işlevini görür, savaş zamanında da çoluk-çunuzu, çocuğunuzu koruyacak bir sığınak olur. 90'lı yılları hatırlayın, o vakit sığınağı olan evler hedefli-hedefsiz kurşun ve bombalardan sığınağa girerek kurtulmuşlardı. Bir daha o günlere dönmeyiz, demeyin. Devletin askeri ve idari varlıkları durduğu sürece hiçbir şey bitmiş değildir. Her şeye hazırlıklı olmalıyız. ‘Savaşa göre yaşamak’ diyor Rêber. Biz buna hazır mıyız?” diye sormuştu. O toplantıya katılmış birçok siyasetçi soruya yanıt veremediği gibi ciddiye de almamışlardı. Eylem toplantıya ve sonrasında gelişen sorumsuz yaklaşımlara tanık olmuştu. Şimdi o siyasetçilerin yüzünü görmek ve hıncını onlardan çıkarmak isterdi.

Oda kalabalıktı. Birçok aile sığınmıştı. Annelerinin eteklerine yapışmış ya da ortalıkta koşuşturan çocukların sayısı da az değildi. Fakat varlıkları belli belirsiz hissedilen yarım bir canlılığa sahipti. Oyunları, yaramazlıkları kanlı bir duvara çarpmış gibiydi... Odadakiler diri bir umudun güleç yüzüyle selamladı her ikisini. Hal hatırlarını sordular. Eylem içtenlikle yanıtladı herkesi. Tanıdığı, tanımadığı ama kendi halkından, kendi kanından olan bu insanlar umudu, saygıyı ve değeri hak ediyorlardı. Tüm baskı ve şiddete rağmen direnmeye devam ettiklerinden; ölümü, açlığı, açıkta kalmayı göze aldıklarından; devletlerin yüzlerce yıllık göçertme dayatmalarına karşı köklerine sınıksız tutunduklarından dolayı... Gözleri önünde paramparça edilen gençlerin, kapı önlerinde kurşunlanan yaşlıların, kadınların

kanları yerde dururken, ahı alınmamışken korkunun güvenli çeperlerine sığınmışlardı. Korkuyu kaçışlarına haklılık kılıfı olarak giydirmeyi reddetmişlerdi. Korkuyorlardı ama buna rağmen kalmayı tercih etmişlerdi. Yeri geldiğinde savaşçılara evlerini, gönüllerini açan, onları koruyup besleyen, yeri geldiğinde serhildanlarda coşkuyla yürüyen, karşı koyan, öfkelenen, heyecanlanan, küfreden, kahreden ve şimdi ise bekleyişi direnişe dönüştüren tüm bu insanlara tek tek bakarken, “Rêber’in bahsettiği, özgür Kürt onuru bu olsa gerek” diye düşündü. Az önce hissettiği panik duygusu şimdi gözüne gülünç görünüyordu.

Kadınlar Eylem’in, erkekler ise Demhat’ın çevresine toplanmıştı. Neler olup bittiğini öğrenmek istiyorlardı. Alacakları güzel bir haber tüm çektiklerine değermiş gibi beklentili bakışlarını her ikisinin üstünde yoğunlaştırmış, barikatlardaki durumu, kamuoyunun tepkisini, kuşatmanın kaldırılıp kaldırılmayacağı, devletin geri adım atmayacağını soruyorlardı. Eylem bir an durup Demhat’ın gözlerinin içine baktı. Demhat’ın tek bir olumsuz haber, karamsar bir yorum ya da duyum aktarmasını istemiyordu. Demhat anlamıştı. Eylem rahat bir nefes alıp sırt çantasını indirdi. Bir yandan sorulara cevap verip her şeyin iyi olacağına ikna etmeye çalışırken diğer yandan sırt çantasından büyükçe bir poşeti çıkarmaya uğraşıyordu. Sonunda poşeti çıkarabildi. Gözler poşete çevrilmişti. İçinden birkaç tane büyük tandır ekmeği ve konserve kutusu çıkardı. Doktor Firaz, halasına gideceğini öğrenince yanında biraz erzak götürmesi için ısrar etmişti.

“Çocukların aç gözlerine dayanamazsın, asıl yaşaması gereken çocuklardır. Eğer onlardan birinin dahi açlıktan kıvrandığını görürsem ya da işitirsem ben neyin savaşını yürütürüm,” demişti. Yaralı savaşçılar da onu destekle-

mişlerdi. Fakat kısa süre içinde yardım gelmezse, kuşatma kırılmazsa yaralılar için erzak sorunu baş gösterecekti.

Demhat anlaşılmaz bir yüz ifadesiyle Eylem'i izliyordu. Tam da ekmek poşetini halasına uzatıp, "çocuklara bölüşürsünüz" dediği anda bir kadın öne atıldı, elindeki ekmeklerden birini kaptı. Ne olduğunu anlamadan kadın arkalara doğru sıçramıştı. "Bunu vermem size, bu ekmeği çocuğuma yedireceğim. Onun yaşaması lazım! Çocuğumun yaşaması lazım!" sözleri odada çınılıyordu. Eylem, şoka uğramış halde bir kadına bir halasına baktı. Kadının başındaki uzun, beyaz tülbent yana kaymış, saçları ortaya çıkmıştı. Bıçakla kesildiği anlaşılan saçlarının bir kısmı kısacıkken bir kısmı kırpılmış halde salınıyordu. Bunu ancak o kendisine yapabiliirdi. Gözlerinde çıldırmış birinin ifadesi seçiliyordu. Eylem, bu korkunç umarsız görünüm karşısında tüylerinin diken diken olduğunu hissetti. Halası sesini alçaltarak;

"Siz onun kusuruna bakmayın," dedi, "Xwişka Guhar oğlunu kaybettikten sonra böyle oldu. Tek oğluydu. İkinci yasağın başlarında gözlerinin önünde öldürdüler. Öldürmekle yetinmediler, cenazesini parçaladılar. Guhar'ı da bağlayıp bir köşeye atmışlar. Zavallı kadın, günlerce kendisine gelemeydi. Bazen, 'Bana bir bomba verin, kendimi onların içinde patlatacağım!' diyor. Bazen, 'Bırakın beni, gidip hepsinin kanını içeceğim!' diyor. Zor zapt ediyoruz."

Guhar bir köşeye büzülmüş, koynundaki tandır ekmeğini sıkı sıkıya kucaklamıştı. Gözlerini yuvalarından fırlayacak gibiydi. Ağzından çıkan, "Çocuğumu beslemeliyim! O büyüyecek! Onun karnını doyurmalıyım!" sözleri artık çaresizliğin dipsiz uçurumlarını anlatıyordu. Bir iki çocuk ağlamaya başlamıştı. Eylem gözlerine dolan yaşları silerek Guhar'a ve orda bulunan herkese

başsağlığı diledi. Guhar'ın onu duymayacak uzaklıkta olduğunu bildiği halde, çocukları susturmak Demhat'a kalmıştı. Cebinden çıkardığı küçük çikolata paketleri sihir etkisi yaratarak çocukları önce şaşırttı, ardından yüzlerini güldürdü. Bir anlık dahi olsa çocukların gülüşleri bodrum katını adeta ısıtmıştı. Eylem minnetle Demhat'ı izliyordu.

Ortalık biraz durulunca odaya ilk girdiğinde dikkatini çekmiş olan genç kadına yöneldi. Genç kadın, gözden uzak bir köşeye serilmiş bir minderin üzerinde yarı oturur vaziyette sessizce duruyordu. Üstüne atılmış battaniyeyle ilişkisi yokmuş gibi kollarını göğsünde kenetlemiş, bakışları duvara sabitlenmişti. Genç kadının yanına oturdu. Selamlayıp hal hatırını sordu. Kadın ne yanıt verdi nede bakışlarını duvardan aldı. Kadını bir yerlerden hatırlıyor gibiydi. İnce yüz çizgilerini, esmer tenini, beyaz başörtüsünün kaymasıyla görünen siyah saçlarını seyretti bir süre. Nerden tanıyordu? Halasına baktı. Halası ne sorduğunu anladı, şişik bir kadın hareketi yaptı. Genç kadının daha önce hamile olduğu ama artık iki can taşımadığını anlamıştı Eylem. Etrafına bakındı. Eskimiş kilimler üzerinde oynayan çocuklar, dillerinde eski zaman dualarının mırıltılarıyla tespih çeken yaşlı kadınlar, acının takatlerini tükettiği beyaz sakallı adamlar, kor bir öfke ve derin bir endişeyle yanan genç ve orta yaşlı anneler; tümü farkında olmadan tarihin ve geleceğin parçası olmuşlardı. Oysa onlar artık sadece özgürlük uğruna ödenen ağır kefaretin karşılığını bekliyordu. Şehitlerin koruduğu özgür bir vatan parçası... Elini yere serilen kilimin üzerinde gezdirdi. Kırmızı, yeşil, kahverengi, rengârenk motifler işlenmişti. Kilimle temas eden parmakları hafızasını harekete geçirip çocukluk zamanlarına fırlattı onu. Köyden döndükten kısa bir süre sonra halı kursuna yazılmıştı. İlk za-

manlar ilmeklere, sert düğümlere yabancı olan çocuk parmakları yarılmış, jiletle kesilmiş gibi sürekli kanamıştı. Ondan deneyimli kurs öğrencileri kına yakmasını önermişlerdi. “Yakında alışırsın,” demişlerdi. Artık devamlı kınalamıştı parmaklarını ve alışmıştı. Çok geçmeden halı, kilim çeşitlerini, kilimlere takılan isimleri öğrenmişti. Luleper vardı mesela ya da Kesneker. Gül motifleriyle bezenmiş Gulhezar. Şimdi dokunduğu bu yıpranmış kilime Gulgever derlerdi. Çocukluğundan bu yana kaç mevsim geçmişti? Kaç kış atlatmış, kaç bahar beklemişti? Saymayı denedi, aklı karıştı. Zihni, yorgunluğun ateşiyle hafızasına hükmediyor, geçmiş, mutlu anların üzerine sisli kış sabahları gibi çöküyordu.

“Berivan! Hadi yeğenim, bak Eylem gelmiş seni ziyarete. Konuşmayacak mısın? Selamını almayacak mısın?”

Halasının sesiydi. ‘Berivan’ diyordu. Berivan... Birden hatırladı. Üst üste birikmiş olağanüstü olayların hafızasında bıraktığı kanlı izleri takip ediyordu şimdi. İzlerin giderek azaldığı, havada coşkulu devrim söylemlerinin uçtuğu, mahalle meclislerinde hararetli tartışmaların yaşandığı günlere vardı. Kaç ay öncesiydi? Berivan’la ilk o toplantılardan birinde karşılaşmıştı. Yeni evlendiğini söylemiş, ellerini incelikli bir salınıyla karnının üzerine koymuştu. İkicanlı olduğunun mesajıydı. Utangaçlığın ve gururun iç içe geçtiği bu davranış Eylem’i gülümsemişti. Hamileliğin yakıştığı kadınlardanandı. Gözlerinin parıltısı bebeğinin ışığını da yansıtıyordu adeta. Tebrik etti Eylem, Berivan’ın heyecanını paylaşarak, “Devrimin çocukları olarak büyüyecekler!” dedi. Cinsiyetini sordu, kesinleşmemişti henüz. Eylem’in ilgisinden memnun, so-luksuz konuşmuştu Berivan;

“Kaynanam, cinsiyetini öğrenmeyin, günaha girersiniz diyor. Ona göre dokuz ay bekleyememek Allah’ın ezel-ebed

sabrını kabul etmemekmiş. Ama ben kız olacağını hissediyorum. Eğer karnımda büyümek için bu zamanı seçmişse kız olduğundandır. Devrim kızlarla, kadınlarla güzelleşiyor, değil mi? Genç kızların tuttukları mevziler nasıl da cıvı cıvı? Devrimin neşesi diyorum onlara... mevzilerde nöbet tutan kadın savaşçılar olmasaydı, evlerimizden çıkmamıza izin vermezlerdi. Kayınbabam, hendeklerin, barikatların başında kızları gördükten sonra, şehitlerimizi savunan meleklerdir, artık bu şehir kutludur, kutsaldır, diyordu. Benim kızımda o meleklerden biri olacak...”

Birdenbire anımsadığı bu kesit ile şuan yaşadıkları zaman arasındaki uçurum öyle derindi ki, altındaki zeminin sarsıldığını sandı. Karşıtlığın dipsiz yankısı aniden ruhuna çarpmış, kulakları uğuldamaya başlamıştı. O günlerde yüzlerce insanın katılımıyla, arbane, davul zurna, bağlama eşliğinde söylenen marşlar, türküler, halay şarkıları, zılgıtlar şimdinin çıldırtıcı uğultusu olarak kafasında zonkluyordu. “Hevalno!”¹¹, “Serkeftin ya me ye!”¹², “Bijî berxwedana gelê me!”¹³, “Bijî xweseriya azad!”¹⁴ haykırışları bodrumun ıssızlığında dağılıyor ve gerçekliğe yükleniyordu... Yorgun bedenini öne doğru uzatarak derin bir nefes aldı. Ardından ani bir hareketle atılıp Berivan’ı kucakladı. Teskin edici sözlerin ruhun yarıklarına işlemediği anlardandı. Biliyordu.

Halası yanbaşında, tekdüze bir ses tonuyla Berivan’ın başından geçenleri anlatmaya başlamıştı. Çok acı yaşamanın sürüklediği sıradanlığın çıkmaz sokaklarında dolanıyordu sanki.

“Bebesi karnında yedi aylıktı. Sığındıkları bodrumlarında içecek suları kalmayınca su almaya gidiyor bahçedeki

11 Arkadaşlar

12 Zafer bizimdir

13 Yaşasın halkımızın direnişi

14 Yaşasın özgür özyönetim

kuyudan. Kaynanası, kayınbabası yasaklar başladığında Yafes'te diğer oğullarının evindeymiş. Berivan birkaç komşu kadınla kalmış. Ne yapsın kızcağız, susuz yaşanmaz ki! Bahçeye çıktığında havan topları yağıyor başına, kuyunun yanında yere yığılıyor. Rahmi bu şiddet karşısında direnemiyor artık, tutamıyor içinde. Rahmin de düşünür, anlar, karar verir, en uygun zamanı kollar. Eğer tutamamışsa içinde bir bildiği vardır. Demek ki, zulüm günleri uygun zaman değildir. Demek ki, rahmimizde soy sürdürececek çocuklar değil, intikam büyütmeliyiz. Soyumuza katli reva görenlere karşı intikam!.. Öyle değil mi kardeşler? Berivan bunu anlamalı ve kendini kuyuya atmayı, yok etmeyi düşünmemeli artık...”

Halasının konuşmasına etrafındaki kadınlardan destek geliyordu. Berivan'ı çıkmak istemediği kuyudan çıkarmak için ellerinden geleni yapıyor, hararetle yas tutma hakkından feragat etmesini istiyorlardı. Eylem bir an Berivan'ı bırakıp etraflarını saran her yaştaki kadını incelemeye koyuldu. Ağızlarından çıkan nasihatler, dualar, serzenişler, beddualar kadınlığın kadim işaretlerine dönmüştü Eylem için. Bakışları Demhat'la karşılaştı. Demhat, az ilerde erkeklerle birlikte sessizce garip topluluğu seyreliyordu. Erkeklerin müdahil olmaması gereken anlardan biri olduğunu içsel bir sezgiyle anlamışlardı.

Bodrum kapısının önünde konuşmalar işitilince Demhat oraya yöneldi. Kapıdaki gürültüler içeriye suskunlaştırmıştı. Tanıdık sesleri ayırt eden Eylem, kalkarak gelenleri karşıladı. Diğerleri de onu takip etti. Kent meclis eşbaşkanları Mehmet Tunç ve Asya Yüksel beraberindekilerle içeriye girdiğinde suskunluk yerini coşkunun hareketliliğine bıraktı. Eylem hoşnutlukla yeni gelenleri selamlıyor, kucaklıyordu. Gittikleri her yere, her eve geleceğe yönelik inancın ışığını taşıyan eşbaşkanların varlığı,

görmek, anlamak isteyenlere yöneltilmiş bir dirilik ve mütevazilikteydi. Önce Mehmet, ardından Asya yaşlıları hürmetle selamladıktan sonra çocukları öpmeye başladılar. Acele etmeden, tek tek ilgilenerek, her birine nasıl olduklarını soruyor, cesaretlerinden dolayı onları kutluyorlardı. Eylem'in bakışları Guhar'a kaydı. Guhar tandır ekmeğini göğsünde sımsıkı tutmuş halde onları izliyor, yakın geçmiş ile şimdi arasında gidip geliyordu. Eşbaşkanlar karşısına geçtiğinde odadaki kadınları duygulandıran bir davranışta bulundu; çocuklar gibi başını uzatıp öpülmeyi bekledi. Tülbendi kaymış şekilsiz saçlarından öptükten sonra Asya, bir anne şefkatiyle tülbendini düzeltti. Guhar'ı kolundan tutup Berivan'ın bulunduğu yere sürükledi. Kulağına fısıldadığı sözcükler Guhar'ı sakinleştirmiş, uysalca oturmasını sağlamıştı.

"Nasılsın Eylem'im? Halanı görmeye mi geldin? Sen de bizim gibi yerinde duramayanlardan sın ha, ne dersin?"

Mehmet'in eski bir dostla karşılaşanların sevinçli sesiyle ona dönmesi, içini ısıtmıştı. Yüzünde beliren tebesümün farkında olarak yanıtladı.

"İyiym Mehmet abi. Sen beni merak etme. Asıl sen nasılsın?" Başkanlarını ayakta, umutlu ve kararlı görmek halka da iyi geliyordu. Düşmana rağmen yaşıyor olmanın direngenliği başka oluyor galiba.

"Elbette başka oluyordur! Fakat şunu unutma, düşmana inat biriktirdiğin ve harekete geçirdiğin yaşama gücü seni bir vakte kadar ayakta tutar. Asıl olan inatla değil, hayata aşkla bağlı olmaktır. Onur ve özgürlük mücadelesi aşkın getirdiği sorumluluktur. Ölüm de bunun doğal bir parçası olacaktır zaten."

Etraftan onaylayıcı mırıltılar yükselince herkesin onları pürdikkat izlediklerini anladı Eylem. Hafif bir gülümsemeyle Mehmet'i doğrulayarak Asya'nın bulunduğu yere yö-

neldi. Yakın bir yere oturdu. Ansızın “Halk olarak benzetmeleri, simgeleri seviyoruz” diye geçirdi içinden. Mesela Mehmet Tunç gibi insanlara rastladığında ‘mum ışığı’ simgesini hatırladı. Yahut Asya Yüksel’i kökleri derinlere uzanmış bir söğüt ağacına benzetirdi. Gölgesi, dalları ve güzelliğiyle dünyayı güzelleştiren ve kendi varlığının sağaltıcılığıyla hayata inancı baki kılan ağaç... benzetmelere, simgelere başvurarak gerçekliği açıklama çabası halkının da dahil olduğu dağ kavimlerinin ortak bir özelliğiymiş belki de...

Asya, Berivan ve Guhar’ın ortasına oturmuş; her ikisinin kadınlıktan ve annelikten doğan yaralarını kalbinin ve rahminin şefkatiyle sağaltmaya çalışıyordu. Eylem, kadınlarla birlikte bir çember oluşturmuş, her üçünü erkeğin ve devletin gölgesinden korumak istercesine kararlıca kurulmuşlardı. Çocuk yaşta evlendirilip eşini bir kazada kaybettiğinde henüz yirmi yaşına basmış olan Asya’nın iki çocuğuyla hayata tutunmasını ve feodal aile geleneklerine karşı kavgasını kadınlar iyi bilirdi. Eylem de annesinden duymuştu. Annesi sanki geleneklere kafa tutan kendisiymiş gibi gururla anlatmış, kızını ve arkadaşlarını yermekten geri durmamıştı.

“Ne kendi ailesine ne de kayınbabasığıle boyun eğmedi. Ne eve kapatmalarına izin verdi ne de yeniden evlendirilmeye. Çocuklarını kendi başına büyüttü. Kendisini kanıtladıktan sonra kadın hareketinde yer aldı. Artık hiç kimse ona tek laf söyleyemezdi. Siz öyle misiniz? Onun gibi savasını vermediğiniz, bedelini ödemediğiniz halde en küçük bir zorluk karşısında kıyamet koparıyor, kendinizi yerden yere vuruyor, ‘Haksızlık’ diye bağıırıyorsunuz. Ortada haksızlık var ise bağırıp çağırarak yerine kafa yormalı, onu bir hakka dönüştürmelisiniz...” demişti. Haklıydı. Anneler her zaman haklı çıkardı. Fakat şimdi, annesi karşısında olsaydı şunu sormak isterdi:

“Ödediğim bedel yetmez mi? Hâlâ az mı görüyorsun?” İçinin acılaşmasını önlemek için dikkatini Asya’ya verdi. Berivan ve Guhar onu sakince dinliyorlardı. Sakince ve ilgiyle...

Eylem, yakın zamanda Asya’nın gazeteci Rohat’a verdiği röportajı hatırladı. Kameraya özyönetim direnişlerini, devrimsel dönüşümleri anlatıyordu. Söyleşinin sonlarına doğru vakur bir edayla başını kaldırıp uzaklara dalmış;

“Kadınlar insan gibi görülmeli. Kadın da bir irade olarak görülmeli. Anne ve babalar çocuklarını eşit görmeli. Bütün mücadele kızım ve tüm kız çocukları için. Benim gibi hayat yaşamalarını diye...” demişti. Söyleşinin dış dünyada, şehrin ötesinde nasıl yankı bulduğunu bilemeyeceklerdi. Fakat onun içten, eğilmez sesiyle hayatına dokunduğu o anda orada bulunanları etkilediği kesindi. Rohat, Asya’yı dalgınlığından sıyırmak amacıyla;

“Başkanım, kameralara karşı çekingenliğinizi yendiniz galiba. Öyle bir özgüvenle kameraya bakışınız var ki, sistemin kendisiyle hesaplaşma içindeydiniz sanki!” diye takılmıştı. Asya, rahat bir tavırla, “Doğrudur Rohat’ım, özyönetim demek özgüven demektir. Hâlâ anlamadınız mı?” demiş, ardından attığı kısık kahkahasıyla herkesi kendi coşkusuna katmıştı. Eylem, Asya’nın özgürlükten kaynağını alan dinmez coşkusuna ilk kez, halk meclisi çalışmalarında tanık olmuştu. Halk meclisinin aldığı öncelikli kararların kadını kısıtlayan, aşağılayan gelenekleri yasaklamak olduğunu duyduğunda Asya’nın varlığına yormuştu. Çocuk yaşta evlendirmeler, berdel, kuma, başlık parası gibi geleneklerin yasaklandığı haberi şehre yayıldığında şehir adeta kaynaşan kazana dönmüştü. O günlerin üstünden çok zaman geçmemişti. Kimlikleri, “Karar alırlar ama uygulamazlar. Kâğıt üzerinde kalır. Siyaset bizde de böyle yürütülüp konuşulur,

karar alınır fakat uygulama yok,” diyerek kayıtsızlıkla karşılamış, kimileri, “binlerce yıllık gelenegimizi yıkmaya çalışıyorlar” tavrıyla sertçe karşı koymuştu. Erkeğin belirlediği sınırlardan ve zincirlerden kurtulmak istemeyen bir kesim kadın dışında kadınların büyük çoğunluğu desteklemişti. Halk meclisine karşı devletin ve gericî erkeğin bir kez daha birleştiği, adeta ittifak halinde çalıştığı o günlerde Asya’nın dimdik durduğuna, geri adım atmadığına şahit olan Eylem, “Nasıl bu kadar sakın kalabiliyorsun? Nasıl dayanabiliyorsun?” diye sormuştu. Asya kararlı bir gülümsemeyle, “En büyük inancım hayat,” demişti. “Hayat, haklılığımızı, doğruluğumuzu kanıtlayacak...” Kısa bir süre sonra hayat gerçekten de onu doğrulayacaktı. Genç kadınların barikatlarda, mevzilerde boy gösterdiği her an, halk meclisine dolayısıyla eşbaşkan Asya’ya inancı tazelemişti. Öyle ki, adeta kara bir büyüün gün ışığında çözülüp etkisini yitirmesi gibi, şehrin her sokağı, her evi bin yıllardır özgürlüğü zehirleyen her türlü gericiliğin zehrini yavaş yavaş bünyesinden atıyordu.

Artık gitmeliydi. Yeterince kalmıştı. Asya, çevresini saran kadınlarla derin bir sohbete dalmıştı. Onu rahatsız etmek istemediğinden halasına işaret edip yavaşça kalktı. Kapının eşiğinde halasına artık gitmesi gerektiğini söyledi. Halası tıpkı çocukluğundaki gibi başını kendi göğsüne yasladı, koruyucu dualar mırıldamaya başladı. Bu duaların faydasını ne çocukluğunda nede sonrasında görmüş değildi. Yine de halasının her ayrılışlarında tekrarladığı ritüeli tamamlamasını bekledi.

“Herhangi bir şeye ihtiyacın yok mu yeğenim? Elbise, çamaşır, ne olursa... Ben ne yapar eder ulaştırırım. Sen bana babandan emanetsin. Pek göstermezdi ama seni gözü gibi severdi. Senin için gözümün ışığı derdi. Tek bir saç teline zarar gelmesini istemezdi. Dikkat edecek misin kendine? Koruyacak mısın kendini?”

“Hayırdır? Halam, az önce bir militan gibi konuşuyordun. İntikamdan bahsediyor, yas tutmayı erteleyin diyardun. Şimdi annemden farklı konuşmuyorsun. Peki söyler misin, bu kıyametin ortasında kendime nasıl dikkat edeceğim?”

“Ne bileyim kızım?! Son günlerde deden sık sık rüyama giriyor. Seni çok özlediğini ama seni görmek için henüz zamanın gelmediğini, çok genç olduğunu, senin yaşaman gerektiğini söylüyor. Gerekirse kendinize bağlayın gençleri, o bodrumun yıkıntıları arasında bırakmayın onları... Böyle diyor. Üç gece üst üste aynı rüyayı görmek hayra alamet değil.”

Eylem şaşkınlıkla dinliyordu. Halasını tanımasa üstünde durmaya değmez laflar deyip geçerdi. Fakat halası ne dediğini bilen, sağduyusunu kolay yitirmeyen insanlardandı. Bugüne dek, “Ne bileyim?” dediğini duymamıştı. Şimdi bu sözcükler, anlatılmayan bir acının, karanlık bir kehanetin anahtarı gibiydi. Kalbine çöken ağırlığı uzaklaştırarak halasının ellerini avuçladı, yavaşça öptü;

“Güzel halam, sen beni merak etme. Kaygılanıyorsun, o yüzden öyle rüyalar görüyorsun. Eğer annemi görürsen, iyi olduğumu söyle. Ve hiçbir şeyden korkmadığımı. Benim için endişelenmesin ve yolumu gözlemeyi bırak-sın. İnançları ve sevinçleriyle dünyayı sarsan bu gençlerin yanında olmaktan mutluluk duyduğumu söyle. Ve son günün güneşini de onlarla birlikte karşılamaktan mutluluk duyacağımı...”

Son cümleleri fısıltıyla kendisi için söylediğini fark etti Eylem. Halası ağlıyordu. Ölümünün üst üste yığıldığı bu günlerin kanlı perdesi ardında kalmıştı annesi. Annesinin yüz çizgileri zihninde giderek belirsizleşiyordu. Tamamen silikleşeceği an gelecek miydi?.. Hala-

sının ellerinden kurtularak kapıya yöneldi. Demhat da hareketlenmişti.

Bodrumdan çıkıp binanın girişine vardıklarında Rohat ve ona eşlik eden Hüseyin’le karşılaştılar. Rohat’ın Harran topraklarının kavrukluğundan aldığı esmer yüzünü ve ışıltılı gülüşünü her gördüğünde olduğu gibi çocukluk arkadaşına rastlamışçasına aynı sıcaklıkla karşılık verdi.

“Ne haber Eylem arkadaş, kaç gündür yoksun, görünmüyorsun.”

“Haberci sensin Rohat arkadaş, asıl haberler sende. Ben her zamanki gibi memleketimin sokakları ve yarılların arasında mekik dokuyordum. Sen nerelerdeydin?”

Rohat koluna astığı kamera çantasına birkaç kez vurarak;

“Haber takibindeydim. Dün Yafes’e geçebilir miyiz, son durumları öğrenebilir miyiz diye Hüseyin’le beraber geçiş yolu aradık. Fiyaskoyla sonuçlandı. Halktan öğrendiğimize göre arkadaşların bahsettiği tünel bir hain tarafından düşmana gösterilmiş, düşmanda bombalanmış... Nur’dan gelen son yaralı gruptan sonra tüm giriş güzergahları ele geçmiş,” dedi.

Sesinde ne bir kaygı, ne bir telaş seziliyordu. Ama bir habercinin soğuk analizciliğinden uzaktı. Eylem de pek farklı olmayan bir ses tonuyla;

“Demek, biz bize kaldık,” diye karşılık verdi. Rohat da Hüseyin de aynı anda kafalarını salladılar. Bu bilgi nedense her dördünü de rahatlatmıştı sanki. Sonuçları ne kadar korkunç olursa olsun, bilmenin huzur verici bir yanı vardı... Ayrılırlarken Rohat;

“Gidip eşbaşkanları göreyim. Basına söylemek istedikleri şeyler olacaktır. Doktor Fıraz’a sonra uğrayacağımı söyle! Sahi heval Axin nerelerde? Onu nerde bulabilirim?”

Eylem omuzlarını kaldırdı, Axin her yerde olabilirdi.

“Şimdi nerde bilmiyorum. En son Rüstem’le birlikte kalan grupları toparlamaya çalıştığını söylemişlerdi.”

“Tamam, ben ulaşırım ona. Hüseyin’le birlikte girip çıkmadığımız delik kalmadı zaten. Hüseyin’in bulamayaacağı kimse yoktur, değil mi?”

Hüseyin yaptığı işten ve aldığı övgüden memnun bir şekilde Rohat’ı onaylarken Demhat’a hoşnutsuz bir bakış attı. Eylem’in gözünden kaçmamıştı. Sokağa çıktıklarında Demhat’a Hüseyin’le bir sorun yaşayıp yaşamadığını sordu. Öğrenmesi iyi olabilirdi. Demhat kayıtsızca çenesini sıvazlayarak yanıtladı.

“Geçen gün onu elinde cep telefonuyla gördüm. ‘Telefon kararını bilmiyor musun, arkadaşlardan izin aldın mı?’ diye sordum. Tersledi, ‘Seni ilgilendirmez,’ dedi. Ben de, ‘Bu savaşçılar benim arkadaşlarım ve onların güvenliği elbette ki beni ilgilendirir. Ajan mısın nesin?’ dedim. Panikledi, aileyle konuştuğunu söyleyip yemin billah etti.”

“Niye ajan dedin? Birçok kişinin elinde hâlâ telefon var. Kuralsızlık yapanlarda da. Her kuralsıza ajan denilmez ki!”

“Ben orasını bilmem. Bildiğim bir şey var. O da hiçbir Cizreli ailesiyle, ana babasıyla Türkçe konuşmaz. Onu yakaladığımda Türkçe konuşuyordu.”

Eylem de kuşkuya düşmüştü. Bir an ne yapması gerektiğine karar veremedi. Aklına gelen ilk soruyu sordu.

“Arkadaşlara söyledin mi? Heval Axin’e söylemelisin!”

“Heval Axin’in daha ciddi sorunları var. Hüseyin meselesini kendim hallederim.”

“Nasıl halledeceksin? Sırf kuşkuya düştün diye adamı cezalandırmaya kalksan birçok kişiyi sıraya koymam lazım.”

“Ben hallederim dedim ya! Hem senin kuşkulandığın birileri mi var?”

Eylem yanıt vermedi. Karanlığı yaran top atışları yeniden başlamıştı. Süreklileşen ve günlük hayatlarının bir parçası haline gelen top atışları, taramalar, patlamalar onları korkutmuyor, içinde bulundukları durumun doğal bir seyri olarak kabul ediyorlardı. Birkaç sokak ötede isabet alan evler, binalar yanmaya başlamıştı. Adeta zamanın yükünü kaldıramayan evler kendi ağırlıkları altında çöküyor, çöküş gözlerden ırakta, dokunaklı bir sessizlikle gerçekleşiyordu. Eylem dalıp gitmişti. Dalgınlığından Demhat'ın sesiyle uyandı. Top atışlarının geldiği yeri işaret ederek:

“Her zamanki konumlarından atış yapmıyorlar, değil mi? Cepheyi genişletmiş olmalılar,” dedi.

“Dün arkadaşlardan duydum. Şehre yakın köylere tanklar konumlanmış. Gerektiğinde oradan da ateş yapılması için. Bence asıl amaç korkuyu canlı tutmak. Mehmet abi, başına halkın her taraftan Cizre'ye akması gerektiğini söyledikten sonra düşman da işi sıkı tutuyor. Önce psikolojikmen yöneliyor, çöktürüyor, takatlerini keşiyor, ardından istediği gibi at koşturacağını sanıyor... Hadi acele edelim, yeterince oyalandık.”

Hızlanmışlardı. Sokak boyunca nereye bastıklarına dikkat etmeden, yıkıntılar arasında kendilerine yol açarak ilerliyorlardı. Koşuşturan birkaç gence rastladılar. Yaşları on beş, on sekiz arası anca vardı. İçlerinden birini tanıyan Demhat; “Ali! Güvercin Ali!..” diye seslendi. Seslenilen genç çağrıyla uyararak yanlarına geldi, soluk soluğa kalmıştı. Eylem, daha önceleri Ali'yi birkaç kez sokak savunmasında görmüştü. Hareketlerindeki hafifliği, güleç yüzü ve tezcanlılığıyla ilgisini çekmişti. Eylem'i görünce sıcaklıkla selamladı. Demhat'ın ne soracağını tahmin etmiş olmalı ki beklemeden;

“Bizim eve koşturuyorum Demhat abi! Güvercinle-

rim için. Belki geri dönmüş olanlar vardır, bizim gibi evini, sokağını bırakamayıp geri dönenler... Yangın eve sıçramadan gidip bakmalıyım.”

“Sen dememiş miydin düşman güvercinlerimi katletti, önce toplu katliamdan geçirdi, kalanları da tek tek suikastla öldürüyor...”

“Doğrudur abi, ilk sokağa çıkma yasağında çok kayıp verdiler. Hepimiz o zaman savunmasızdık, hazırlığımız yoktu. Kırk güvercinimden yirmi üçünü öldürdüler. Heval Harun dedi ki, ‘Senin güvercinlerin özsavunma bilinci almamış, konformizme kapılıp rehavete gelmişler. Yoksa bunca kayıp vermezlerdi. Güvercin olmak ille kolay av olmak değildir. Bu kadere değiştirmek senin elindeydi. Haklıydı heval Harun. Yasaktan sonra son kez onları beslediğimde konuştum, anlattım durumu. ‘Kimse sizden şahin olmanızı bekleyemez ama arkadaşlar haklılar. Madem kavim olarak zayıfsınız, o vakit özsavunmanızı geliştirmeliydiniz. Barışın simgesi olmanız hiçbir şeyi değiştirmez. Savaş halindeyiz ve barışın geleceği de yok. Ne yapacağınıza karar verin, tercih sizin,’ dedim. Vedalaştım. Söylediklerimi düşündüler. Kendi aralarında toplantı yapıp tartıştılar. Üç tane yaralıları vardı, yaralılarını da alıp gittiler. İçlerinden belki geri dönenler vardır, gidip bakmalıyım.”

Hızla, peş peşe sıralamıştı cümlelerini. Konuşmasını bitirdikten sonra her zamanki gülümsemesi yeniden yerleşti yüzüne. Demhat, Ali’nin güleçliğine uymayan bir ciddiyetle;

“Gitme oraya, gidip bakma,” dedi. “Güvercinlerin dönmemiştir. Dönüp de ne bulacaklarını bildiklerinden dönmemiştir.”

“Öyle mi Demhat abi? Hiç dönmeyecekler mi artık? Sen de aynı fikirde misin heval Eylem?”

Eylem kendisine yöneltilen soru karşısında bir an bocaladı. Ali'nin sesinde beliren kırıklığı fark etmişti. İncecik bedeni, yeni yeni çıkmaya başlayan sakalı ve güleç yüzüyle bu delikanlıyı unutmamasının mümkün olmayacağını düşündü.

“Bende aynı fikirdeyim, onların özgür göklerde uçtuğunun hayali sende kalsın. Buradan uzakta, başka göklerde senin ve yanında olmayan yoldaşlarının özlemiyle uçuyorlardır. Bunu bilmek, hayal etmek güç vermiyor mu sana?”

“Evet haklısınız. Dedğiniz gibi olsun. Gidip bakmayacağım. Son nefesime dek katledilen güvercinlerimin, yakılıp yıkılan evimin, sokağımın, kurşunlanmış çocukluğumun intikamını alacağım! İntikamımı almadan toprağa düşersem yeniden dirileceğim!..”

Herhangi bir yanıt beklemeden geldiği gibi koşarcasına uzaklaştığında, Eylem dokunaklı bir hayranlıkla arkasından baktı. Boğazı düğümlenmişti. Demhat'ın, “Helal olsun sana çocuk!” dediğini işitti, gökyüzüne uzanan alevlerin kızıllığı arasında.

Yaralıları taşıdıkları binanın sokağına gelmişlerdi. Sabaha doğru henüz bombardıman başlamadan iyi durumdaki savaşçıların yardımıyla ağır yaralıları taşımışlardı. Şehrin diğer mahallelerini Cudi mahallesinden ayıran ana cadde ile Caferi Sadık tepesi arasında kalan yeni barınaklarını kim önermişti, kim yönlendirmişti, bilmiyordu?! Fakat 23 numaralı binaya adımını ilk attığında ürperdiğini biliyordu. Ayaza bağlamıştı. Şimdi yine aynı ürpertiği hissediyordu. Aynı kasvetli soğukluğu... Sabahki bombardıman biraz durulduğunda bahçe kapısında durup sokağı izlemişti. Karşıda sıralı halde duran tek katlı, iki üç katlı evlerin savaştan oluşan yaralarına bakmıştı. Bu yaralar iyileşir miydi? Evlerde

gözle görülür bir yaşam belirtisi seçememişti. Sokak boyunca rastladığı bakkal dükkanlarının, market, hurdacı gibi dükkanların etrafında da terk edilmiş olmanın hüznü utancı dolanıp durmaktaydı.

Patlamalar durduğu anda sokak ortasında karanlıkta kaldılar. Kimsesiz evlerin açık kalmış ışıkları yakın geçmişin hayat dolu coşkun anılarını aydınlatıp parçalayıcı bir acıya işaret ediyorsa da varlığı yeterliydi. Demhat'ın sesini hemen yanbaşında duydu. Cebinden çıkardığı anlaşılan el fenerinin ışığını ayarlamaya çalışıyordu.

“Görüyor musun Eylem, elektrikler kesildiğinde şehrin gerçek yüzü ortaya çıkıyor. Filmlerde böyle sahneler olur, ‘Hayalet şehir’ denilir...”

“İyice saçmalamaya başladın. Hayalet şehir değil, aksine hayata tutunan, savaşı, direnen, umut etmeye, rüya görmeye devam eden bir şehir. Ne hayaleti?”

“Peki kabul. Şöyle düzeltelim. Yaşayanları bodrum katlarında yani toprağın da altında olan, ölüleri ise gömülemeliklerinden dolayı toprağın üstünde yaşayan bir şehir! Yaşayanların ve ölülerin yer değiştirdiği bir şehir! Oldu mu?”

Eylem yanıt vermedi. El fenerinin yardımıyla 23 numaralı binanın bulunduğu alana gelmişti. Bahçe duvarının üstünde yazılış tarihi aylar öncesine uzanan sloganlar duruyordu. “Berxwedan jiyan e”¹⁵, “Bijî berxwedana Cizîrê”¹⁶, “Bijî YDGH” ve duvarın alt kısmında acemi ama ısrarlı bir yazı, “Diz çökmeyeceğiz!” Havan atışlarıyla yer yer oyuk açılmış, çatlamış bahçe duvarı ve bu yazılar şehrin direniş tarihinin özetiydi adeta. Demhat, sloganların üzerindeki el fenerinin ışığını bahçe girişine yöneltti. Eylem kararlı adımlarla bahçeye girdiğinde içinde biriktirdiği ürpertiye derin bir nefesle dışarı verdi.

15 Direnmek yaşamaktır

16 Yaşasın Cizre direnişi

“Sorun ne Eylem? Kafana bir şey takılmış sanki. Halan mı can sıkıcı şeyler söyledi? Onunla konuşurken yüzünün rengi uçup gitti bir an. Senin söylemeni beklediğimden sormadım.”

Hayretle kafasını salladı Eylem. Her anını, her davranışını dikkatle izleyerek ne elde edecekti? Terslemeye hazırlandı, vazgeçti. Yarının ne getireceği belirsizken kırıgın ayrılmanın anlamı yoktu... Kısaca halasının gördüğü rüyadan bahsetti. Rüveyı neye yorumlayacağını bilemediğinden kafasına takılmıştı. Binanın giriş kapısına geldiklerinde birden elektrik geldi, aynı anda, “Birazdan bombardımana başlarlar” diye düşünürken buldu kendini. Gülmeye başladı. Neden güldüğünü soran Demhat’a;

“Savaş halinde yaşamaya alıştığımı fark ettim. Neredeyse savaştan önce nasıl yaşadığımı, neler düşünüp hissettiğimi unutmuşum,” dedi.

Üzerinde 23 numara yazılı, maviliğini zamanla kaybetmiş olan giriş kapısını itti. Alt kata inen merdivenlere yöneldi. Altı yedi basamak inip koridora varacaktı. Telefon sesiyle irkildi. Dönüp merdivenin başında duran Demhat’a baktı. Demhat’ın telefonuydu. Şaşırmamıştı. Cizreli gençlerin tüm kurallara, yasaklara rağmen cep telefonlarını bırakma niyeti olmazdı. Neden açmadığını sordu, az önce telefona dair yaptıkları konuşmayı ima eden bir ses tonuyla Demhat sıkıntıyla;

“Arkadaşların acil işlerinden dolayı yanımda bulunduruyorum,” deyip telefonu açtı.

Karşısındakini ciddiyetle dinleyip birazdan geleceğini belirterek kapattı. Çok kısa bir görüşmeydi. Eylem’in meraklı bakışları görünce;

“Bir arkadaş aradı. Mehmet abinin kardeşi Orhan, abisinden haber alamayınca onu bulabilmek amacıyla Nur mahallesindeki evinden çıkıyor, İdil caddesine va-

rınca hedef alınarak vuruluyor. Yaralıymış. Ambulans yoğun tarama sonucu gidemiyormuş. Gidip bir bakayım, belki yardımım dokunur. Bu arada, birkaç gün önce kafasından vurulan Mehmet Kaplan'ın cenazesi de hâlâ kaldırılmamış. Keskin nişancıların hedef yeriymiş. Boşuna demedim, ölüler toprağın üzerinde yaşıyor, diye..."

Eylem üzüntüyle başını salladı;

"Mehmet abiye ulaşılabilmiş mi?" diye sordu. Ulaşılmadığına öğrenince Demhat'a kendisiyle gelmesini söyledi.

"Bodrumun bir arka girişi daha var. Bahçeye açılıyor. Sabah inceledik. Eskiden kalma bir kuyusu var bahçenin. Arkadaşlar bir buçuk metrelik bahçe duvarında geçiş yeri açtılar. Oradan kestirmeden gidebilirsin."

Doktor'u göreceği fikriyle kabul etti Demhat. Ancak salona girdiklerinde Doktor'u bulmaları kolay olmadı. Yaralıların sayısı artmıştı. Demhat yaralılara tek tek geçmiş olsun diyerek ilerliyor, Doktor'u bulmaya çalışıyordu. Eylem'in dikkatini ise yeni getirilmiş bir yaralı çekmişti. Siyah saçları uzun örükle toplanmış, biçimli gözleri ve esmer güzelliğini içten bir gülümseyişle yansıtan bir genç kadındı karşısındaki. Yaralı olduğu halde yanındaki bir başka yaralının rahat etmesi için uğraşıyordu. Eylem, genç kadının elini tutarak;

"Heval, sen bırak, ben ilgilenirim. Fazla hareket etmek iyi gelmez sana."

"Merak etme heval, arkadaşlarla ilgilenmek iyi geliyor bana. Onların rahat etmesi beni iyileştiriyor. Keşke bütün acıları toplayabilseydim."

Gülümsedi Eylem. Adını sordu, ne zaman direnişe katıldığını? Dışardan, uzak yerlerden geldiği anlaşılıyordu.

"Nuda Elefterya'dır adım. Hilvanlıyım. Urfa'ya bağlı. Hilvan'ı bilir misin?"

"Bilirim. Hilvan-Siverek direnişi üzerine az eğitim görmedik. Benim adım da Eylem. Buralıyım. Yaran ağır mı?"

“Pek değil ya da bana göre değil diyeyim. Mevziye sizma yapmaya çalışan özel timlerle çatışırken yararlanmışım. Yaralandığımın farkına varmamıştım. IşİD suratlı çeteleri karşımda görünce arkadaşların deyişiyle yaralı bir kaplan gibi üzerlerine atılmışım. Arkadaşlar beni zorla çekip Doktor Firaz’a emanet etmişler. Bu sahneler kafamda net değil. Sonradan anlattılar. şu yaralı kaplan benzetmesi abartılı ve komikti. Doktor karnıma dikiş atarken gülme demeseydi ameliyat sırasında bana anlattıkları an gülmeye başlardım.”

Konuşmak Nuda’yı yormuştu. Ağrılarının arttığı yüzünden anlaşılıyordu. İnememek için g harcadığını gören Eylem, Nuda’nın uzanmasına yardım etti. Diğer evlerden getirtmiş oldukları battaniyelerden birini üzerine örttü. Elleri buz gibiydi Nuda’nın. Nefesiyle ısıtmaya çalıştı. Burada yalnız olmadığını, Urfa’dan gelen birçok arkadaş olduğunu, o verimli toprakların nice peygamberler yetiştirdiğini söyledi. “Tabi Nemrutları da unutmamak lazım!” diye eklediğinde Nuda’nın kapanmak üzere olan göz kapakları aralanarak gülümsemeye gayret etti.

“Heval Eylem?! Doktor Firaz’ın sözünü ettiği arkadaş sen misin?”

Eylem kendisini çağıran sese döndüğünde yanibaşında dikilen genç bir kadın gördü. Siması tanıdık gelmemişti. Kafasını onaylarcasına salladı. Nuda’yı uykuyla baş başa bırakarak ayağa kalktı. Kendisini çağıran genç kadınla aynı boyda ve belki de aynı yaştaydılar.

“Ben Sakine,” dediğinde Eylem’in zihnine kuş cıvıltıları takıldı.

“Sen sağlıkçı Sakine olmalısın. Arkadaşlardan duymuştum adını. Sur mahallesinden geliyorsun, değil mi? Mahallelinin gönlünü kazanmışsın.”

Sakine, duyduğu gururu gizlemeye çalışarak;

“Mahallede pek kimse kalmadı. Bodruma sığınan siviller çoğunlukla yardım bekliyor. Yaralıların sığındığı bodrum katı ise her türlü ihtiyaca uzak bir yerde. Gündüz dışarı çıkamıyorduk zaten. Pansuman malzemeleri almak için gelmiştim. Eğer Doktor sağlayabiliyorsa yaralılarımla yanına geri döneceğim.”

“Manisa üniversitesinden gelmiştin, değil mi? Bir sınırdan diğer bir sınıra... Dünyanın gözünü, kulağını kapattığı tarih kadar eski ve tarihe gömülmek istenen bu küçük şehirde ne işin var?”

“Ben ve İzzet arkadaş yaşananları, ölümleri izlemekten en azından gelip yaralılara, çocuklara yardım ederiz diye düşündük. Ve birlikte geldik. Ben sağlık bölümünde okurken İzzet arkadaş edebiyat bölümünde öğrenciydi.”

Sakine’nin İzzet’ten bahsederken sesinin sevgiyle titrediği Eylem’in dikkatinden kaçmamıştı. “İzzet arkadaş Cizre’den sonra edebiyatla uğraşamaz,” diye düşündü ama söylemedi. Tadını kaçırmak istemedi.

Demhat vedalaşmaya gelmişti. Yüz ifadesinde ters giden bir şeyler olduğu anlaşılıyordu. Ne olduğunu sordu. Demhat, “değmez” gibilerinden bir el hareketiyle yanıtladı;

“Ben gidiyorum Eylem! Ölmediğim ya da bir yerlerde vurulup düşmediğim müddetçe seni görmeye geleceğim. Doktor Firaz mutfakta, istersen bir gör onu. Fena halde canı sıkkın. Arkadaşı, doktor bozuntusu Metin... Bırak cehenneme kadar yolu var dedim, dinlemiyor... Kendine dikkat et ve sakın aklından çıkarma, eğer bir daha görüşemezsek halkımız özgürleştğinde biz yine bu sokaklarda koşuşturuyor olacağız!..”

Eylem’in konuşmasına fırsat vermeden onu sımsıkı kucaklayıp saçlarından öptü. Kendisine yönelmiş şaşkın bakışlara aldırmadan koridora doğru ilerleyip arka çı-

kışa yöneldi. Eylem, hayret ve hoşnutsuzluk arasında gidip geldikten sonra Demhat'ın bir cümlesine takıldı. "Doktor bozuntusu Metin," demişti. Ne olmuştu Metin'e? Telaşa Firaz'ı görmeye gitti. Mutfakta bir tabureye çökmüş halde buldu onu. Sigara yakmıştı. Metin'in nerde olduğunu sordu. Kafasını kaldıran Firaz'ın gözlerinde yılgın bir utancın izlerini seçti.

"Sonuna kadar kalmayacağını biliyordum. Yine de küçük de olsa bir şans tanımalıyım dedim kendi kendime. 'İlâç sıkıntımız var, pansuman malzemeleri yok. Gidip ilaç bulacağım,' deyip duruyordu. Arkadaşları ikna etmeyi başardı ama beni ikna edemiyordu. Sonunda boğazıma yapıştı, 'Kızkardeşim sana inanmıştı sen neden bana inanmıyorsun. Onunla nişanını bozup buralara geldiğinde bile hâlâ sana inanıyordu,' dedi. 'Sen onun tırnağı bile olamazsın. Sen niye geldin? Senin mücadeleye, özgürlükle, vicdanla ne ilgin vardı ki?! Niye geldiğini söyle,' diye üzerine yürüdüm. 'Senin nasıl yaşadığını, neler yaptığını görmek için,' dedi. Belki geliş sebebi söylediği gibi değildi ama beni iyi tanıdığından vuracağı noktayı da iyi biliyordu. Pes ettim, gitmesine izin verdim... Yapmamalıydım."

Firaz'ın Metin karşısında neden çekingen kaldığını, neden hep alttan aldığını anlamıştı Eylem. Gitmesine izin vermesi belki de yapılacak en iyi şeydi. Kimseyi zorla tutamazdın. Firaz'ın hemen yanına oturdu.

"Nuh'un gemisi Cudi dağında karaya oturmasaydı, daha doğrusu Cudi dağı gemiyi kabul etmemiş olsaydı tufanın suları altında kalır batardı. Şu anda bir tufan yaşadığımızı farzet. Bizi taşıyan gemiyi kabul edecek bir Cudi dağı çıkar mı bilmem ama batmaya başladığımızı varsayan fareler gemiyi terk etmeye başladı. Böyle kabul et."

"Ben boğulmayı tercih ederim. Sizi, halkı asla bırakmam!"

“Biliyorum heval Doktor. Tufan bizi nereye sürüklerse sürüklesin aynı gemide kalacağız.”

“Tufan gelip geçecek ve Metin gibileri kendi ayıplarını örtmek için bizi suçlamaya başlayacaklar. Biz onların utancı olacağız.”

Firaz’ın gözleri tekrar kavgaya hazır bir ışıltıyla dolmuştu. Sigarasını söndürdü. Eylem’in omzuna dostça vurarak;

“Hadi Eylem arkadaş, savaş hattımızı boş bırakmaya gelmez. Şu an en ağır cephe bizimki. Tufanın dinmesini beklerken boş durmak olmaz,” dedi mutfaktan çıkarken.

Eylem, geleceğini belirtmekle yetindi. Yorgundu ve patlamalar yeniden başlamıştı. “Tufanın dinip dinmeyeceğini asla öğrenemeyeceğiz. Çünkü dışarı salacağımız bir güvercinimiz yok,” diye geçirdi içinden. Ansızın Güvercin Ali’yi hatırlamıştı. Güvercinlerinin intikamını almaya yeminli Ali’yi...

Axin, ruhunda uğuldayan yaralı geyik sesleriyle dolu sonsuz uykuya dalmış olan Agit'in başucunda oturmuştu. Ay ışığının soluk ışığında daha da solgun görünen yüzü, günlerin, haftaların endişeli, telaşlı, coşkulu, hıncahınc dolu hareketliliğinden sonra dinginliğe kavuşmuş gibiydi. İnsanüstü bir çabayla didinip uğraşan, zamanın her anını direnişe dönüştüren ve bunda olağanüstü bir yan görmeyen onlarca gençten biriydi Agit. Daha birkaç saat öncesine kadar oradan oraya koşturup savaşçıların her ihtiyacıyla özenle ilgilenen, moral veren, "Boyun eğmeyeceğiz!" diye haykıran Agit'in sessiz, hareketsiz hali, öldürülmüş olduğu gerçeğinden çok daha imkansız görünüyordu.

Karşıda kurşunların ve patlamaların şiddetine rağmen, yarılmış duvara sımsıkı tutunan halıya yeniden gözleri takıldı. Bir av sahnesiydi. Beklenmedik bir darbeye kıştırılıp vurulan geyiğin can çektiğini gösteren bu duvar halısına gittiği birçok evde rast gelmişti. Ölümün bir nefes kadar yakında olduğu, hayatın av ve avcı sarmalından ibaret olduğu gerçeği sürekli anımsansın diye mi bu küçük halılar evlerin duvarına asılıyordu? Geyiğin yüzü gökyüzüne çevrilmişti. Bir duaya mı, yoksa bir bedduaya mı takılı kalmıştı ömrü, anlamak isterdi. Son nefesini verse can çekişmekten kurtulacak, belki huzura erecekti. Neden ölüme razı gelmediğini merak etti bir an. Onu bekleyen sevdiklerinden dolayı mı?

Ay giderek sararıyordu. Yeni bir günü karşılamaya çok kalmamıştı. Ve yeni günle birlikte yeni şehit haberlerini... Agit'in yarasına dokundu, büyükçe bir delik açılmıştı. Sırtından giren kurşun göğsünü parçalayıp çıkmıştı. Kan, ince bir nehir gibi kendisine taş ve moloz yığınları arasında süzülerek bir yol bulmuştu. Ama kendileri üzerlerine kapanan bu şehirde bir çıkış yolu bulamıyorlardı. Kendal'ın ağaran saçlarını karıştırarak söylediği sözünü hatırladı, "Benim direncimin kaynağı dağlarmış! Dağlara ulaşamayacaklardı ama teslimde alamayacaklardı." Yüreğini sıkıştıran acıyla boğulmaktan vazgeçti. Öfkeyle, "Neden fark etmedin? Onca dikkatin, tedbirliliğin nerde kaldı? Hangi vakit yorgunluğa yenildin?" diye söylendi.

"Heval Axin; bize mi seslendin?.."

Sesine gelen Raperin'di. Her an yanında biten, koruyup kollayan Raperin...

"Bitirmediniz mi? Elinizi çabuk tutun. Toprak kazılmıyor mu?"

"Toprak buz tutmuş heval, yine de acele etmeye çalışsınız."

Agit kendi savaşçısı tarafından sırtından vurulmuştu. En çok ağrına giden de buydu. Direnişe sızan onlarca ajandan biri değildi. Bir haindi vuran. Dışardaki düşman kuşatması daraldıkça içindeki korku ve zayıflıkların kuşatması arasına sıkışan, önce bencilce korkularına teslim olan, bir adım sonrası ise direnişe öncülük edeni hedef alan bir hain! İhanet, geride hâlâ onurluca nefes alanları bırakmaktan nefret eder... Agit'i vuran hain de, direniş sürecinde yapıp eylediklerini düşman gözünde temize çekmek, devlet nezdinde günahkarlığından arınmak amacıyla bir kurbana ihtiyaç duymuştu.

Kendi komutanını kurbanlık olarak seçmişti. "Kurbanlık koyun gibisiniz!" diyen Rêber'i hatırladı. Yüreği

sıkıştı. Direniş yeterince hazırlanamayıp şehir halkının tümünü hazırlık sürecine katmamışlardı. Düşmanın ajan-işbirlikçi koluyla çöktürme planını şehirleri yerle bir ederek uygulayacağını öngörememişler ve bildik süreç tahlili ve bakışın dışına çıkamamış, özyönetimi düşmanın pençesinden koruyamamışlardı. Tüm bu yaşananları öğrendiğinde Rêber neler düşünüp hissedecekti acaba?

“Biz silahlı güçler olarak görevimizi yerine getirdik, kaçmadık. Savaşmayı ve direnmeyi biliyorduk, savaştık. Yeri geldiğinde bir savaşçı onuruyla ölümü karşıladık!” diye düşündü. Bu yeterli miydi? Halkın en doğal talebi olan özyönetim sürecini katliam planını hızlandırmada kullanan düşmanı söküp atmaya yetmiş miydi? İşgalci güçleri kaybettiklerine ikna etmeye yetmiş miydi? Sadece direnmek yetmemişti; şimdi ömrünün bu son çeperinde Rêber’i daha iyi anlıyordu. Tarih, bu coğrafyada yaşayan halkların onlarca, yüzlerce kez isyanına, direnişine tanık olmuştu. Şimdi içinde sıkışıp kaldıkları bu küçük şehir bile, onlarca direnişin yanısıra onlarca yıkımın, vahşetin, göçlerin mekanı olmuştu. O yüzden Rêber, “Toplumsal inşa” demişti. Tüm mesele yazgıyı değiştirecek olan büyü bu iki sözcükte düğümleniyordu. Toplumun birebir katıldığı ve sonuna kadar sahiplendiği özgür ülke ve özgür birey inşası.

Buza kesmiş toprağı yarmaya çalışan kürek sesleri susmuştu. Demek hazırды artık. Agit’in veda zamanı gelmişti. Uğruna amansızca savaştığı şehre emanet edeceklerdi. Kurtuluşu muştalayan zılgıtların çekildiği günlere kadar... Raperin hazır olduklarını bildirince Agit’i, kalan beş savaşçıyla birlikte özenle battaniyeye sardılar. Gece görüşlü dürbünleriyle ölüm saçan keskin nişancıların hedef olmalarını engelleyecek bir yerde kazılmıştı çukur. Bahçenin

kuytuluk bir köşesinde. Dalları iç içe geçmiş birkaç ağacın üzerine atılmış branda çukurun hemen üstünde sallanıyordu. Öfke, intikam ve acı hissinin yakıcılığı eşliğinde Agit'i sessizce gömdüler.

Artık gitmeliydiler. Axin, Agit'in beş savaşçısına döndü. Öfkeli, acılı, ne yapacaklarını bilmez bir halde duruyorlardı. Komutanını kaybeden savaşçının hissettiği öksüzlüğü, kırılğanlığı ve hedefsiz yıkıcılığı iyi bilirdi. Bu yüzden onları Rüstem'in grubuna dahil etmeye karar verdi. Kendisi de kalan son birkaç mevziye uğrayacaktı.

Yola koyulduklarında bundan sonra ne yapmaları gerektiğini düşünüyordu. Elllerinde çok az mermi ve patlayıcı kalmıştı. Düşmanın ilerlemesini engellemek, en azından son an'a kadar atacakları her adımı kabusla dönüştürmek için kalan patlayıcıları isabetli şekilde yerleştirmek gerekiyordu. Bu görevi Şervan'ın grubu üstlenebilirdi. Ve tabi kuşatmayı yarmak için son bir atılım yapmalıydılar. Eğer Hakkı'dan herhangi bir haber gelmezse ne pahasına olursa olsun kuşatmayı yarmanın çaresine odaklanacaktı.

Şervan'ın grubu yakınlardaydı. Ulaşmaları zor olmadı. Ana caddeye açılan bir sokağın bağlantı köşesinde mevzilenmişlerdi. Şervan'ın son günlerde ağır kayıp verdiği, grubun küçülmesinden anlaşılıyordu. Gelenleri gören Şervan, içtenlikle karşıladı, grubu hakkında kısaca rapor verdi.

Yaralıların yakınlardaki bir bodruma taşındığını söyledi. Axin'in başka soru sormasına fırsat vermeden Agit'e ilişkin haberin doğru olup olmadığını sordu. Axin, diğer savaşçılara duyulmayacak şekilde ses tonunu düşürerek haberi doğruladı. Konuşmasını, onu vuran hainin anında yakalanıp ihanetinin nedeni anlaşıldıktan sonra cezalandırıldığını söyleyerek bitirdi. Öfkeyle küfretti Şervan. Sesi yüksek çıkmış, savaşçıları ona dönüp dikkat kesil-

mişti. Agit'in şehadetini grubuna açıklamak isteyen Şervan'a izin verdi Axin. Gerçeği bilmeye hakları vardı. İhanet her ne kadar moral bozucu bir gerçeklik olsa da, öfkesini bilemek ve gerçeği değiştirmek isteyeneye muazzam güç kaynağıydı.

Axin sırtını bir evin duvarına yaslamış halde oturuyordu. Daha doğrusu, bir zamanlar bir evi meydana getiren bir beton parçasına. Raperin yakınlarda sigarasını yakmış halde etrafı gözetliyordu. Yanına oturmasını işaret etti, bir sigara istedi. Birkaç yıl önce arkadaşlarının telkin ve uyarılarıyla sigarayı bırakmıştı. Oysa kamp ateşinin etrafında anımsamanın hüznü, bekleyişin heyecanı ve her anın ağır bedellerle kazanıldığı bilgisiyle örülü sohbetler eşliğinde sigara tüttürmeyi severdi. İsten kararmış çaydanlıkta demlenen çayın, sohbetin ve güvenin eşsiz tadı... Güven... Bir an ekmek çalan gencin, Furkan'ın ne yaptığını, nasıl olduğunu merak etti. Şervan'a ve etrafına toplanmış gruba baktı. Hafif bir ışığın çok az aydınlattığı yüzler tam seçilemiyordu. Şervan'ın sesi yükseldiğinde Raperin'in dikkat kesildiğini fark etti. Tepkili olduğu anlaşılan boğuk bir ses yakınıyor; halkın neden şimdiye kadar ablukayı kırmadığını, vekillerin neden ölümlerine seyirci kaldığını, karargâhın niye destek göndermediğini soruyor, herkesi suçluyordu. Şervan suçlamalara yanıt olmaya çalışıyor, grubun kuşkularını gidermeyi gerçeği gizlemeden yapıyordu. Kendini kontrol etme çabası, öfkesini bir an zayıflığa düşen yoldaşından çok düşmana yöneltme çabasıydı, anlıyordu Axin. İhanetin kemirdiği güven bağlarını yeniden daha güçlü bir şekilde onarma uğraşıydı. Son çarışmaların kaderini belirleyecek olanın bu çabalar olacağı açıktı. Şikâyet eden ses ağlamaklı bir tona evrilmişti, "Ölmek istemiyorum! Sizin de ölmenizi istemiyorum! Siz ölürseniz, ben geride kalırsam ben de yaşayamam," diye

haykırıyordu. Raperin huzursuzca kıpırdandı, işittiği haykırışın sahibine en küçük bir merhamet duymadığı, gruba yönelttiği bakışlarından anlaşılyordu. Axin sakın olmasını istedi ondan. Raperin'in kendi kendine söylendiğini duyduğunda ne olduğunu sordu. İikiletmedi Raperin;

“Arkadaşların moralini bozuyor, kuşku yaratıyor. Buna rağmen sen de, heval Şervan da sakince karşılıyorsunuz. Güvensizlik tohumu ekiliyor, siz ‘bırakın konuşsun’ havasındasınız.”

“Aksine heval Raperin, güvensizlik tohumu böylelikle kurutuluyor. Kimin aklında, yüreğinde kuşku kuruntusu varsa getiriyor, anlatıyor. Bu önemli. Kuşkularını dile getiren hâlâ güvendiğinden dolayı getiriyor. Gizlemiyor. Aslı, gizleyenden korkmalısın.”

“Düşman bunca üzerimize geliyorken çelişkiler, acabalar bir kenara bırakılmalı, dile getirilmemeli! Yoksa düşmanın içten parçalama oyununa kendi elimizle zemin hazırlamış oluruz.”

“Biz düşmanımızdan daha güçlüyüz Raperin: Çünkü amaç ve ideallerimizin doğruluğuna inancımız ve güvencimiz tam. Eğer çelişkilerin ve eleştirilerin önünü kapatırsak, bu her şeyden önce kendine güvensizliktir. Biraz daha derinlere indiğindeyse ideallerinin doğruluğundan duyduğun şüpheyeye varır. Doğruluğuna güvenin tamsa neden eleştiriden kaçasın ki?”

“Ben onu kastetmemiştim. Sadece bazı zayıf kişiliklerin saflarımızda olmaması gerektiğini düşünüyorum. Verdiğimiz mücadelenin, bağlı olduğumuz kutsal davanın değerini düşürüyorlar sanki. Hak etmiyorlar kutsal amaçlarla birlikte anılmayı?”

“Yürüttüğümüz savaşın halk savaşı olduğunu asla aklından çıkarma Raperin arkadaş! Ve halk dediğin seçilmiş insanlardan oluşmuyor. Günahı sevabıyla, kurnazı

safıyla, güçlüsü zayıfıyla bizim insanlarımız. Ve biz bu insanlarla tarihin görüp görebileceği en büyük soykırım savaşına karşı varlık mücadelesi verdik, varlığımızı kabullendirdik.”

“Son söylediklerine ikna olmam biraz zor heval Axin! Biliyorum ikna olmam gereken çok şey var fakat zamanımız yok artık.”

Haklıydı Raperin, fazla zamanları kalmamıştı. Şervan yanlarına geldiğinde kalan zamana neleri sığdırabileceğini düşünüyordu. Kendal’ı da çağırmasını istedi. Birlikte patlayıcılar konusunu tartıştılar. Axin kafasında hazırladığı planı aktarıyordu. Nerelelere yerleştirilmesi gerektiğini, nelere dikkat etmesini ayrıntısı ile anlattıktan sonra “Nujin’in düştüğü başarısızlığa düşmeyin, patlayıcılar etkili olmazsa hesabını ağır sorarım. Çünkü zamanı geldiğinde çemberi kırmamıza yardımcı olacaktır,” dedi.

Şervan başarısızlığı hazmetmeyen bir ses tonuyla;

“Patlayıcılar etkili olmasa sizin hesap sormanıza gerek kalmayacak, merak etme heval Axin!” diye karşılık verdi. Kendal onaylıyordu.

Patlayıcıları gizledikleri yerin adresini verdikten sonra kalkmaya davrandı. Birden Furkan’ı sormadığını hatırladı. Furkan’ı görmek istediğini söyleyince Şervan sıkıntıyla iç çekti.

“Furkan’ın akıbeti net değil,” dedi. Çünkü düşman sızmasını püskürttükten sonra onu gören olmadı. Kimi arkadaş, yanında Soro heval şehit düştüğünde onun silahını alıp sloganlarla düşmanın üzerine yürüdüğünü ve şehit düştüğünü, cenazesinin caddenin diğer tarafında kaldığını söylüyor. Öyle ki dün akşamüstü panzerin arkasına bağlanarak sürüklenen cenazenin ona ait olduğunu söyleyen dahi oldu. Kimi arkadaş da silahı alıp kaçtığını, asıl yuva-

sına döndüğünü söylüyor. Anlayacağı heval Axin, nasıl ki bizim aramızda yaşayışı tuhaf ve anlaşılmaıdıysa yok oluşu da anlaşılmaı olarak kaldı.”

Axin kafasını sallamakla yetindi. Grupla tek tek tokalaşıp vedalaştıktan sonra yönünü Nujin’in grubuna verdi. Raperin’in Furkan’la ilgili konuşmak istediğini fark etti ancak sessizliğiyle durdurdu onu.

Nujin’in grubu, top atışlarıyla yıkılmış duvar bloklarının doğal set haline geldiğı bir sokaktaydı. Ana caddeye açılan mahallelerin son sokağıydı. Gelişlerini bekler gibi Nujin karşıladı onları. Şafak sökmüş, günün soğuk kızılığı toz ve çamurun, barut ve kan kokusunun üzerine çöküyordu yavaş yavaş... Nujin’in altüst olmuş yüzünde alacağı kötü haberin işaretini gördü Axin. Soğukkanlılığını koruyarak rapor vermesini istedi. Axin’in ses tonu Nujin’i kendisine getirmiş, yüzündeki ifade sorumluluğunun farkında olan bir komutanın ifadesine dönüşmüştü.

“Dünkü saldırı esnasında Kenan ve Serdem arkadaşlar yaralandılar. Heval Kenan’ın yarası ağır değildi. Kendi imkanlarımızla onu tedavi edip geri cephede durmasını istedik, kabul etmedi. Hâlâ bizimle. Fakat heval Serdem... Top atışlarından dolayı hareket edemez haldeydik. Onu Doktor’a ulaştırmamız imkansızdı... Şehit düştü! Karanlık çökünce hemen ilerdeki bahçeye gömdük... Şehit düşmeden önce eşyalarını paylaştırdı arkadaşlara. Eşya dediğim, radyo, kalem, saat, kefiye... Albümünün ailesine ulaştırılmasını istedi. Tuttuğu günlüğün ise partiye...

Nujin’in kesik kesik konuşmasını dinliyordu. Serdem’le yaşadığı anlar canlandı zihninde. En son, Farasin’in ağır yaralandığı gün, görmüştü onu. Dağ tadındaki bir sohbeti her özlediğinde;

“Haydi, sevgi ve hasretimizi katacağımız güzel bir çay demleyelim,” derdi. İmkansız koşullarda dahi olanak ya-

rattığını, ne yapıp edip grubunun ihtiyaçlarını karşıladığını takdirle izlemişti. Kendisini cimrilikle eleştirenlere, “Bu eleştiri lojistikçilerin aldığı en kadim eleştiridir. Bir lojistikçi cimri eleştirisi almıyorsa o henüz hamdır, pişmemiştir,” deyip güler, çok daraldığındaysa, “Olsa vermez miyim rihê min?”¹⁷ diye çıkıştırdı... Daha direnişin ilk zamanlarında Harun’la bir sohbetlerine denk gelmişti. Harun sormuştu:

“Heval Serdem, dikkatimi çekti, tamamen iyi niyetli bir meraktan soruyorum; Serhatlılara özgü küfür yeteneğinden hiç nasibini almadın mı sen? Yoksa farkında olmadan seni asimile mi ettik?”

Serdem küçük kara gözlerini şaşkınlıkla açarak soruya soruyla karşılık vermişti.

“Nasıl bir merak bu heval Harun? Merak edilecek tüm konuları tükettin mi?”

“Konu hiç tükenir mi heval? Şimdi merak ettiğim konuları sıralamaya kalksam ne benim anlatmaya, ne senin dinlemeye ömrün yeter!”

Birkaç tanesini sıralamasını istemişti Harun’dan. Ama Harun, Serdem’e önce kendisinin sorduğunu belirterek sıkıştırmıştı. Sonunda dayanamamıştı Serdem. Gözleri çocukluğunun dağına takılmışçasına dalmıştı bir an. Sonra yüzünü kaplayan bir gülümsemeyle;

“Küfür torbam ağzına kadar dolu,” demişti. “Hatta son yaşananlardan dolayı taşı taşıacak. Yine de ağzını sımsıkı tutuyorum. Sırf yoldaşlara saygı gereği. Anlayacağın Serhat kültürü öyle kolay bırakılmaz, asimile de edilmez. Nasıl ki bizim Çiyayê Agirî¹⁸ kıyamete kadar yerinde durmaya devam edecekse Serhat kültürüne de kıyamet kopmadıkça asimileye uğradı denilemez.”

17 Rihê min: Cancağızım

18 Ağrı Dağı

“Vay arkadaş! Biraz dibini deşelim dedik, altından koyu tavlı bir Serhatçılık çıktı. Ben de Serhatlıların TRT Şeş’ten sonra Serhatçılıktan ricat ettiklerini sanırdım.”

“TRT Şeş’i seçenler bizden değildir. Serhatçılıkla bir alakaları kalmamıştır,” dedikten sonra dayanamayıp küfretmişti Serdem. Harun keyifli keyifli gülerek;

“Tamam, anlamış bulunuyorum. Mikro milliyetçiliğin kökenleri Serhat topraklarına dayanıyormuş,” demişti kızdırdığına aldırmadan. Yanıt alma sırası Serdem’e gelmişti. Harun ciddiyetini takınarak;

“Mesela dünya üzerinde yapayalnız bırakılmış ama yine de dünyanın dengelerini değiştiren Adalı’yı merak ediyorum. Adı her geçtiğinde işgalcilerin uykularını kaçıran Kandil’i... Ya da yukardaki mevzisinde bizi izleyen Tanrı’nın halkımız için acı çekip çekmediğini... Sonsuz sene sürecek konu var yani. Güncel, politik atmosferde ise sevgili lojistikçimizin zulaladığı kaçak sigaraları ne zaman dağıtacağı...”

Lafın dönüp dolaşıp yine kendisine geldiğini gören Serdem yaka silkip;

“Eğer heval Harun’un çenesini kapalı tutacaksa birkaç paket sigaranın lafı mı olur? Hatta İpek Yolu da dahil bütün kaçak ticaret yollarını ona tahsis edilmesinin kavgasını veririm!..”

Axin, Serdem’le ilgili düşüncelerini, duygularını, yaşadığı ortak anıları etrafına toplanan gruba anlatıyordu. Böylelikle bir savaşçının ardından onu yaşatmanın yolunun anıları belleğe dönüştürmek olduğuna işaret ediyordu. Her savaşçı, Serdem’le olan anılarını paylaşmaya cesaret bulmuştu. Anlatmak, paylaşmak; yas duygusunun insanı kısıkvrak ağına düşürdüğü çaresizlikten sıyrılma çabasıydı. Kaybettikleri yoldaşlarını ölümün dışında anma ve tanımlama gayretiydi. Sohbetin aldığı seyir, dünyayı Ser-

dem'siz bırakan düşmana karşı intikam kararlılığına dönüştüğünde artık şafak yerini soğuk kış güneşinin aydınlığına bırakmıştı. Sohbet boyunca Harun sessiz kalmış ve Serdem'in emaneti olan radyoyu kurcalamıştı. Arkadaşlardan duymuştu Axin, bir defasında Harun, "Benim yas şeklim gidenlere dair susulduğunda konuşmak, konuşulduğunda susmak!" demişti. Harun'a bakarken, "Paylaşmayarak acıyı biriktiriyor içinde, ölümün açtığı yarayı kendi suskunluğunda deşiyor, kanatıyor" diye düşündü. Kenan'a döndü. Harun'un hemen yanına kıvrılmış, sırtını taş bloklara dayamıştı. Kendisini nasıl hissettiğini sordu. Bir şarapnel parçası sağ böbreğinin üstüne saplanmış, şarapnel parçasını çıkarıp yarayı pansuman etmeleri kolay olmamıştı.

Şu an karşısında henüz yirmisine girmemiş yeni evli genç adamın acısını göstermemek için kendisini nasıl zorladığını görebiliyordu. Kanı çekilmiş, solgun yüzünde beliren mahcup gülümseyiş gösterilen ilgiye yabancılığındandı.

"Sağolsunlar heval Jiyan ve Yılmaz ilgilendiler. Temiz bir iş çıkardılar. Biraz ağrım var ama geçer. Bu arada heval Yılmaz'ın ellerinin hayli becerikli olduğunu öğrendik."

"Yaralı halinle mevzide kalmamalısın. Ani hareketler seni zorlayabilir, kanamaya neden olabilir."

"Seni Doktor'un yanına gönderelim, bir baksın. Ailen de senin için kaygılanıyordu, onları da görmüş olursun. Ne dersin?"

"Ben arkadaşlarımı bırakıp gidemem heval Axin. Sadece arkadaşlarımın yanında iyi olurum. Eğer şehadet gelecekse de gönülden kabulümdür. Evimi, sokağımı, yurdumu savundum, bir bedeli olduğunu biliyordum derim. Uzak memleketlerden gelen arkadaşlar gözünü kırpmadı. Ben mi geri çekileceğim? Hem dedim ya heval Yılmaz bizim Doktor'u aratmadı."

Ufak tefek, kısacık siyah saçlarıyla kız çocuğunu andıran Jiyan kendisini sorumlu hissettiğinden araya girdi. Kenan'a ters ters bakarak:

“Çok uğraştık heval Axin, bir türlü ikna edemedik. Bir katır kadar inatçı! Benzetmeme hiç gücenmesin heval Kenan. Bir keçi gibi demiyorum çünkü keçi ayak direkttiğinde sırtına alıp götürebilirsin. Katırı sırtlayamazsın. Heval Kenan'ın boyu benim iki katım, tek başıma nasıl taşıyabilirim. Heval Yılmaz da bu kıyamette doktorluk sevdasına kapıldı. Doktorculuğa niye heves etti, anlayamadım!..” dediğinde grupta gülüşmelere yol açtı. Hızlı hızlı, kelimeleri yuvarlayarak konuşması onu daha da sevimli kılıyor, daha çok konuşsun diye gruptakilerin takılmalarına maruz bırakıyordu. Alnındaki yara bandı ve yüzündeki kesiklerin bombardımandan kaldığı anlaşılıyordu. Axin'in, yüzündeki kesiklere baktığını gören Jiyan telaşlanarak;

“Ben iyiyim, sadece taş parçaları sıyırdı. Heval Yılmaz'a da sorabilirsiniz,” dedi.

“Hani Yılmaz doktorculuk hevesine kapılmıştı! Şimdi onu muhatap olarak gösteriyorsun!..” dediğinde Axin, grubun neşesi artmıştı.

Yılmaz kendisini savunmaya davrandığında Harun'un konuşmaya hazırlandığını gördü, vazgeçti. Uzun saç ve sakallarını son günlerde kestirmiş, Yılmaz gibi kirli sakalda karar kılmıştı. “Yılmaz senin tarzının takipçisiyim!” demişti herkesin içinde.

Serdem'in radyosunu elinden bırakmadan doğrudan arkadaşlarının yüzüne baktı.

“Heval Jiyan çok incelikli noktalar yakalıyor bence. Daha önce demiş miydim? Savaş kızıştıkça, son dönemlere doğru yaklaştıkça insanın açık, gizli bütün doğası gün yüzüne çıkar. Kenan'ı yumuşak başlı sanırdık,

değilmiş. Kurtuluştan sonra annesi oğluna ne yaptınız diye hesap soracaktır, hazırlıklı olun derim. Yılmaz arkadaşın doktorculuk hevesi ise!..”

“Benim doktorculuk hevesim neymiş? Gizli fanteziye mi sahipmişim?!”

“Senin olayın ne fantezi, ne de farazi? Senin doğal eğilimin ya da şöyle söyleyeyim, becerikli ellere sahip olman doğduğun yerin sosyopolitik genlerinden kaynaklıdır. Eğer beceriksiz olsaydın Amedli olduğundan kuşku duymamız gerekirdi. Özcesi muazzam son yaklaştıkça toprağın seni çağırıyor.”

“Toprağın seni de çağırıyor olmalı, Harun yoldaş! Senin hangi gizli mizacın hortlamış oldu, hele bir aydınlat bizi gözüm. Bak herkes bekliyor.”

Etraftan onaylama nidaları yükseliyordu. Harun’la Yılmaz’ın her zamanki atışmaları grubu rahatlatmış, yaşadıkları günlerin ağırlığını hafifletmiş, olağanlığın yanılsamalı örtüsüne sığınmışlardı.

“Benim içimde hortlayan gezgin bir dervişti ve bunu ilk, sevgili Eylem’imiz fark etti. Sahi, bu aralar heval Eylem’i gören var mı? Artık kendi grubuna da uğramaz oldu. Yılmaz arkadaş benim hortlak dervişime ne dersin?”

Nujin’in uyarısıyla sese dikkat ettiklerinden kısık sesle konuşup gülüyorlardı. Sohbet durulduğunda Axin, Harun’un elindeki radyoyu işaret ederek çalışıp çalışmadığını sordu. Harun’dan çalıştığını ama pillerin tükendiğini öğrenince cebinden dört tane pil çıkardı.

“Al bu pilleri, geçen gün yaşlı bir amca vermişti. Rohat yanımızda yokken gelişmeleri dinleyelim bari.”

“Eğer sinyal atarlarsa çekmesi zor olur,” diyen Nujin’e hak verdi Harun. Haber saatine çok kalmamıştı. Frekansını ayarladı. Spikerin Kürtçe anonsunu duydukları anda birkaç sokak ötede yoğun tarama sesleri yükseldi.

Ambulans sesini tarama sesleri arasında ayırt ettiklerinde toparlanıp mevzilendiler. Harun hayıflanarak radyoyu iç cebine yerleştirirken, “Eğer bana bir şey olursa benden önce radyoyu korumaya alın,” dedi. Kenan’ı Yılmaz’ın yanında rahat edebileceği şekilde yerleştirip bekleyişe geçtiler.

Tarama sesleri kesildikten bir saat sonra mahallenin iç kesimlerine doğru top atışı yapılmaya başladı. Savaşçılar, tetikte izliyordu. Top atışlarının rastgele olmadığı, belli bir hedefi gözettiği Axin’in dikkatinden kaçmamıştı. Ne olup bittiğini merak etti, Şervan’ın patlayıcılara ulaşıp ulaşmadığını da...

Jiyan’ın boy avantajını kullanarak her savaşçıya bir parça ekmek ve helva dağıtmak için hareketlenmesi dışında mevzilendikleri yerde kımıldamadan beklediler.

Karanlığın çökmesini beklemeye karar vermişti Axin. Olup bitenleri öğrenmeliydi. Ama daha önce Nujin’e kalan son cephanenin adresini vermeliydi. Harun’un deyişle muazzam son yaklaşıyordu ve hazırlıklarını tamamlamalıydılar.

Saatler geçiyor, gün akşama devriliyordu. Nöbette olan Yakup’un sesiyle irkildiler. Biri yaklaşıyordu. Axin, Raperin’in uyarısına aldırış etmeden hızla Yakup’un yanına vardı. Gelen her kimse düşmanın ve savaşçıların noktalarını, görüntü vermeden hareket etmeyi iyi bilen biriydi. Yakup hoşnut bir sesle;

“Gelen kişi kesinlikle bizim Umut!” dediğinde, Axin nerden anladığını sordu. Ordan oraya atlayan, kedi çevikliğine sahip biriydi seçebildiği...

“Çelimsiz ve cılgın profiline uyan tek adayımız Umut da ondan.”

Karaltı yaklaştıkça Yakup’un haklı olduğunu anladı. Axin kaşlarını çatmış, “Hele bir gelsin, ben ne yapacağımı

bilirim çılgın adamımıza,” diye söylendi. Umut soluk soluğa kalmıştı. Gözlerinin içi gülüyordu. Axin’i görmemişti. Tokalaşmak için elini Yakup’a uzattı. Yakup’un kıs kıs gülerrek iki elini tutması Umut’u işkillendirmişti. Axin’i fark ettiğinde, iri, kara gözleri kocaman açıldı. Geri geri gitmeye çalıştı. Fakat Yakup’un ellerinden kurtulması imkansızdı. Yakalanmıştı. Axin’in konuşmasına fırsat vermeden;

“Son olayları merak etmişsinizdir diye geldim heval Axin. Tamamen mücadeleye hizmet amacıyla,” dedi aceleyle. Axin, Umut’un kafasına sertçe bir şaplak indirdi. Buz gibi havada terlemişti Umut, teri soğumak üzereydi. Axin kefiyesini çıkarıp Umut’un kafasını, boğazını kapatacak şekilde sardı.

“Kuralsız! Bizim dilimizle bizi boşa çıkarmayı da öğrenmiş. Seni daha birkaç gün önce annene teslim etmedim mi? Annenin yanından ayrılmayacaksın demedim mi? Ne işin var bu sokaklarda? Keskin nişancılar kışına bir kurşun isabet ettirmeden rahat durmayacaksın anlaşılan!”

“Ayıp oluyor ama heval Axin! Beni dinlesen yasağı neden deldiğimi anlayacak, hak vereceksin bana.”

“Gel o zaman, bir dinleyelim, bakalım dediğin gibi hak verecek miyiz?”

Umut’u kolundan çekiştirip kendi mevzisine götürdü. Onu her gören içtenlikle selamlayıp geçmiş olsun demeyi ihmal etmedi. Axin’e yakalandığından gruba takılma fırsatı çıkmıştı.

“Generalim, manevra kabiliyetinizi yetkinleştirmeniz, stratejinizi gözden geçirmeniz lazım!..” diyen Yılmaz’a herkes hararetle katılmıştı. Axin’in, “Umut’un kuralsızlıklarına zemin sunan sizsiniz!” çıkışması da takılmalara engel olamamıştı. Umut’a söz hakkı verildi. Başta söze nasıl gireceğini bilemediğinden kesik kesik cümlelerle başladı, ardından kendine güveni yerine gelince hızlandı:

“Eşbaşkan heval Asya bizim yanımızdaydı. Bizimle aynı bodrumda... Telefon çaldı... Helin Öncü adında bir üniversite öğrencisinin yaralandığını, sokak ortasında yattığını haber verdiler. Annem ve Xaltiya Zeytun, ‘Gidip alalım, yazıktır kalmasın sokakta,’ dediler. Birkaç kadın daha ‘Biz de geliriz,’ dediler. Heval Asya hemen ambulansa haber verdi. Annemin peşinden gittim, geri dönmemi isteyince, ‘Heval Axin annenin yanından ayrılma dedi,’ ben de ‘Geleceğim,’ dedim. Annem, ‘Tamam ama sen arkada kal, göze batma,’ dedi... Annem, heval Asya, Xaltiya Zeytun, diğer kadınlar heval Helin’i ambulansa taşırken tarama yaptı düşman. Korktum, kendim için değil tabi, annem ve diğer kadınlar için. Heval Helin’i zorbela mahalleden çıkardı ambulans. Fedakâr ambulansçılar da varmış heval Axin!”

“Sen devam et hele! Konuştukça üç kağıtçılığın ortalığa saçılıyor. Annesinden izin koparmak için bir de benim adımı veriyor.”

“Üç kağıtçılık neydi? Heval Yılmaz anlatmıştı ama unuttum. Tamam, devam edeceğim fakat kızma bana. Hem dinlesen, annemi, teyzeleri nasıl kurtardığımı anlayacaksın. Onların kurtarıcısı sayılırım.”

Axin tekrardan araya girecekken vazgeçti. Umut’un gücenmiş bakışları onu yumuşatmaya yetmişti. Çocuğun zehir gibi bir zekası vardı. Ve zeki fırlamalara karşı çok geçmez silahlarını indirirdi. Axin’in vazgeçişini yanlış anlayan Umut;

“Hele önce bir kıcını kurtar, sonra kurtarıcı olursun mu diyecektin heval Axin?!” dedi küskün bir sesle.

Baştan beri onları dinlemekte olan savaşçılar gülmeye başladıklarında Umut kıpkırmızı kesildi. Dinleyicilerini unutmış olmalıydı. Axin, gönlünü almaya çalıştı. Grubun teşviki ve desteğiyle hikayesini bıraktığı yerden anlatmaya koyulan Umut’un kendine güveni yerine gelmişti:

“Ambulans gidince biz öyle orta yerde kaldık. Kurşunlar üzerimize yağıyordu. Xaltiya Zeytun çok komikti. Ayaklarını zıplatıyor, ‘Ay uy! Ay uy!’ diyerek kaçacak yer arıyordu. Onları güvenli bir eve götürdüm. Fakat bu defa oradan çıkamadık. Heval Asya telefon açtı, ‘Biz mashur kaldık,’ dedi. Mashur ne demek heval Yılmaz?”

“Mashur değil Umut yoldaş, mahsur. Yani çıkamıyorsun, engeller var, takılıp kalmışsın demek.”

“Ama ben onları oradan da çıkarabilirdim. Bana güvenmediler galiba. Faysal abi çok uğraştı, bir grup tanıdık geldi, aldı onları. Ben o arada o sokaktan çıkmıştım. Heval Eylem’i görmeye gidiyordum.”

“Ne işin vardı Eylem’in yanında? Zaten yaralılarla ilgilenmekten başını kaşıyacak zaman bulamıyor.”

“Cihan abinin vurulduğunu duydum.”

“Cihan abi kim?”

“Cihan Karaman. Birkaç kez Cihan abiyle barikatlarda karşılaşmıştık, sohbet etmiştik. Bana cebindeki son şekerlerden vermişti. Yaralandığımı duyunca heval Eylem’e sorayım dedim, yarası ağır mı değil mi? Heval Eylem söylemek istemedi, üzülmeyeyim diye. Heval Doktor yarası ağır dedi. İmkân yok, yine de insandan umut kesilmez dedi. Yanımda birkaç tane şeker vardı, heval Eylem’e verdim; Cihan abi kan kaybetti onun ihtiyacı var dedim. Sonra da buraya geldim...”

Umut son sözlerini bitirmeden kendisini Axin’in kollarında buldu. Axin gözlerine dolan yaşları bastırarak Umut’u kucaklamış, “Sen benim küçük kahramanımsın!” diyordu.

“Ben de heval Cihan’ı tanıyorum!”

Jiyan’dı. Sesi üzgün çıkmıştı. Ona kulak verdiler.

“Direnişe katılmadan önce, sosyal medya paylaşımlarından tanıyorum heval Cihan’ı. En son yola çıkmadan

önce sosyal medya hesabına, ‘Tarih sizin sessizliğinizi de Cizîr’in direnişini de yazacak!’ diye yazmıştı. Bu sözü beni ve arkadaşımı çok etkilemişti. Biz de her şeyi geride bırakıp yola çıktık. Fakat direnişte heval Cihan’ı görmek, onunla rastlaşmak nasip olmadı.”

“Bir şehidin arkasından söylenecek sözler bunlar” diye düşündü Axin. Savaşçılar, Doktor Firaz, yarası ağır demişse kurtulamayacağını biliyordu.

Akşama doğru Harun radyosunu çıkardı. Frekansın zayıf çekmesine aldırmadan epey bir kurcaladıktan sonra sonunda aradığı kanalı yakalayabilmişti. “Günler sonra dış dünyaya ait bir ses duyacağız,” diyerek tüm dikkatleri radyoya yöneltti. Radyo haberleri özyönetim direnişiyle başlıyordu. Amed-Sur, Cizîr, Nusaybin, Şırnak, Gever alanlarındaki son durumlarla ilgili haberler sırayla veriliyordu. Cizîr’e sıra geldiğinde savaşçılar kulak kesildi. Ablukayı kırmaya yönelik hazırlıkları yapılan Botan yürüyüşünden bahsediliyordu. Savaşçılar arasında sevinçli kıpırdanmalar oldu. Çeşitli şehirlerden binlerce kişinin Nusaybin’in Girê Mîra mahallesinde bir araya geldiği ve Cizîr’e doğru yola çıktığı haberi yüz ifadelerinde, davranışlarda hemen etkisini göstermişti. Spikerin son durumu öğrenmek için yaptığı canlı yayın bağlantısında yürüyüşün polis ve asker engeliyle karşılaştığı, şehre on kilometre kala durdurulduğu haberi de, oluşan sevinçli dalgalanmayı olumsuz etkilemedi. Halkın harekete geçtiği, çabaladığı, ablukaya karşı durduğu bilgisi sonuç alıp almamasından daha önemli görünüyordu onlara. Spikerin sesi kaybolup hışırtılar yükselince Harun kendi kendine söylenmeye başladı.

Az sonra tanıdık bir ses yükseldi radyodan. “Mehmet Tunç değil mi konuşan?” diye soran Axin, sabahki top atışlarını hatırladı. Canlı bağlantıydı. Tok, güven dolu

ses mevzilerin, barikatların, direnenlerin arasında dolaşıyor, güç toplayarak keskin bir çağrıya dönüşüyordu.

“Özellikle hedef seçildik! Ağır yaralılar var. Kan kaybı yaşayanlar var. Bezlerle kan kaybını durdurmaya çalışıyoruz. Halkımızın kitlesel olarak Caferi Sadık Sokağı’na gelmesi gerekiyor. Onlarca ev tahrip olmuş durumda. Büyük patlamalar oluyor. Bodrum katındayız...”

Radyo frekansı bir gidip bir geliyordu. Frekansı yeniden yakaladıklarında bombardımanda yaralanmış on kişinin adı sayılıyordu. Her bir tanıdık isim grupta uğuldamaya neden oluyordu. Axin, Rohat’ı Mehmet Yavuzel’i, Feride Aslan’ı tanımıştı. Kenan hemşerilerinden Murat Aslan’ı, Muharrem’i, Azad’ı, Abdullah’ı tanıdığını söyledi. Radyo tekrardan sessizliğe gömüldüğünde kurcalamaktan vazgeçti Harun.

“Mehmet Başkan’ın verdiği adres, Eylemlerin taşındığı son adres miydi?...” Axin soruyu doğrudan Kenan’a yöneltmişti. Şehri en iyi bilen birinden kesin bilgi almak istiyordu.

“Heval Eylem’ler, Bostancı sokağa taşındılar. Her iki sokak arasında fazla mesafe yok ama yakın da sayılmazlar.”

Kenan her iki sokağa dair bildiklerini sıralayıp Axin’e yolu tarif etti. Axin her iki adresi de hatırlamıştı. Sokak isimlerinden çok grupların mevzilendikleri noktalar ve kendi aralarındaki özel adlandırmalarla şehrin haritasına hakimdi. Daha önce onlarca kez üzerinde çalıştığı mahalle ve sokak krokilerini zihninde canlandırması hatırlamasına yetmişti. Silahına davranarak kalktı, Nujin’i yanına çağırdı. Agit’in, Şervan’ın gruplarına dair kısaca bilgilendirdi, ardından kalan mermilerin alınması için görevlendirme yapmasını istedi.

“Çemberi kırmak amacıyla son bir saldırımız olacak!” dedi. Nujin’den sonra gruba döndü. Vedalaşırken Ey-

lem'lere uğrayacağını, son durum hakkında haberdar olup olmadıklarını öğreneceğini söyledi. Ardından Umut'a;

"Arkadaşların yanında kalıyorsun. Ortalık biraz durulduğunda bir arkadaş seni annene teslim eder. Hiç öyle suratını asma bana. Yeteri kadar kurlsızlık yaptın zaten!"

"Hani ben senin küçük kahramanımdım heval Axin?! Seninle dolaşmama dahi izin vermiyorsun. Haklı değil miyim heval Yılmaz?"

"Kahramanlık ayrı, kurlsızlık ayrı şeylerdir generalim. Hadi gel, bu gece misafirimsin, özel konuğum olacaksın. Talimatı duydun, başka çare yok."

Yılmaz, Umut'u omuzlarından tutup yanına çekmişti. Axin kafasını salladı. Raperin'e artık gitmeleri gerektiğini söyledi.

Sokağın iç mahallelere uzanan çıkışına geldiklerinde Axin, Raperin'i durdurdu. Karşısı gösterdi, önlerinde on, on beş metre kadar bir açıklık vardı.

"Koşarak karşı karşıya geçeceğiz. Keskin nişancıların hedefinde olabiliriz. O yüzden zikzak çizerek koşacağız."

"Neden sola sapmıyoruz? Oradan daha güvenli bir güzergaha doğru ilerlerdik."

"Oranın da teminatı yok. Karşıdan gidersek kestirmeden gitmiş oluruz. Sadece şu açıklığı geçelim yeter. Zaman kaybetmeyelim."

"Öyleyse ilk sen git, eğer fark ederlerse sen yerine ulaşmış olursun."

Axin, Raperin'in tartışmaya yer vermeyen ses tonunu fark ettikten sonra konuşmayı uzatmadı. Silahı elinde koşmaya başladı. Hızla, zikzak çizerek koşup karşı binaların korunaklılığına sığındı. Açıklığı geçmişti. Raperin'in ulaşması da engelsiz oldu. Gün yerini karanlığa bırakmış, karanlığın tekinsiz sessizliği kısa bir süreliğine kol geziyordu. Sessizlik tedirgin edici bir hal olmadan yıkık bina-

larla dolu sokağa yöneldiler. Tam o sırada Axin kendisine seslendiğini duydu. Cılız, belli belirsiz bir sestti. Kalbi çarpa çarpa geriye döndü. Az önce koşarak geçtikleri açıklığın diğer ucunda bir karaltı görülüyordu. Çelimsiz... Çelimsiz ve çılgın... Bu tanımlamayı nerden hatırladığını çıkaramadı. Zihni anımsamamakta inat ediyordu sanki. Karaltı hareket ediyordu. Onlara doğru koşuyordu. Raperin'in fısıltıyla, "Umut!" dediğini duymasıyla silah sesinin patlaması bir oldu. Öne atıldı. Fakat Raperin'in kollarından kurtulamadı. Çelimsiz ve Çılgın Umut, açıklığın ortasında yere yığılmıştı. Sessizdi. Kımıltısızdı. Hemen ardından Umut'a ulaşmaya çalışan bir başka karaltı seçtiler. Öne doğru eğilmiş;

"Umut! Umut ses ver! Duyuyor musun beni? Hadi Umut, bu gece bana emanetsin. Özel konuğum olduğunu unuttun mu?" diyordu.

Umut'a ulaşmaya çalışanın Yılmaz olduğundan kuşkuları kalmamıştı. "Yılmaz dur, yerine geç!" diyemedi Axin. Boğazı kurumuş, bildiği tüm sözcükleri unutmuş gibiydi. Umut sessizliğini koruyordu. Yılmaz'ın daha fazla beklemeyeceğini, sabır göstermeyeceğini biliyorlardı. Ona seslenen Harun'u dinlemeyeceğini, grubuna dönüp bakmayacağını da biliyorlardı. Umut'a doğru atıldığında patlayan silah sesleriyle birlikte, o açıklığın etrafında kendisi için çarpan kalp atışlarının bir anlığına durduğunu duymadı. Duyduğu tek ses, Hewsel'in kıyısında eşsiz güzelliğiyle akan Dicle'nin ve nehre doğru koşan çocukluğunun sesiydi...

“Merhaba,

Ölülerin, umutların ve kanayan bir yara gibi sızlayan hasretlerin tam ortasından yazıyorum sana. Ölüm her tarafımızı sarmış durumda. Ve yaşayanlara ait canlı anılar ölümün, ayazın ve kuşatılmışlığın ağır gölgesi altında giderek soluyor, yaşayan dünyanın anılarını giderek bir seraba dönüştürüyor; belli belirsiz bir serap... Yakaladığını düşündüğün an kaybolan bir hayal... Yaşama dair susuzluğumuz içimizi kavuruyor, ardından solan günün yakıcı bekleyişlerinden soğuk bir gecenin içine fırlatıyoruz. Ve gecenin sesleri uğursuz bir yankı gibi uykularımıza sızıyor, tedirginlik sürekli uyanık kalmaya zorluyor. Nasılsa sonsuz uyku bizi bekliyor diyoruz sükûnetimizi koruyarak; yorgunluk ve uykusuzluk gözlerimizin altındaki mor halkalarla uyum içinde. Ancak dünyaya kafa tutmamızı engellemiyor. Umut hâlâ var. Umut, ruhumuzun mavi göğünden hâlâ çekip gitmemiş. İnsan ruhunun dayanıklılığına bir kez daha tanık oluyorum. Son an’a kadar tüm direniş odaklarına sarılıp harekete geçiren insan gerçekliği müthiş! İncanın gücü bu olmalı. Başka açıklaması yok!

Pes edenler var elbette, şikayet edip ağlayanlar, korkudan felç olanlar!.. Sayıca az fakat Kara Ali onlara satışmaktan geri durmuyor yine de. (Sana Kara Ali’den bahsetmiş miydin? Buğday tarlalarını andıran saçlarına

ve hasadı bekleyen buğdayların rengini almış ten rengine rağmen esmerliğinde ısrar eden Ali'yi? Doğup büyüdüğü topraklara sadakatle bağlı kalmasının yolu Kara Ali diye çağrılmasından geçiyormuş gibi! Bahsetmedim değil mi? Sana anlatmadığım o kadar çok şey var ki! Anlatmak için biriktirdiğim... Zamanım yetmeyecek biliyorum.) Kara Ali, 'Bu tür insanların diğer dünyada da yeri yok!' diyor inatla. 'Karışma onlara,' diyorum. 'Nihayetinde de onlar da insan. Korkabilirler, çaresizliğe düşebilirler. Sen bu direniş sürecinde hiç korkmadın mı?' diye soruyorum yarasını temizlerken. Açık kahverengi gözlerini kırıştırtarak bir şaşkınlıkla bakıyor. Ardından yanıtlıyor;

'Sadece bir defa korktum. İlk yaralandığımda. Mevzimiz yoğun top atışlarıyla sarsılmış, yıkıldı yıkılacak. Bombardıman ve tarama seslerinden sonra ağır bir sessizlik çöktü. Yaralıyım. Öyle ki bu dipsiz mezar sessizliğinde yaralı parolasını dahi cesaret edip fısıldayamıyorum. Sanki o fısıltının tank paletlerinin gürültüsünden farkı kalmayacak. Sadece o vakit korktum. Düşmanın beni savunmasız bir şekilde ele geçirmesinden. O donuk, mat, elle tutulacak kadar ağır sessizlik bütün savunma reflekslerimi, silahlarımla birlikte yok etmiş gibiydi. Sanki çırlıçıplak kalmıştım. Ölüm, işkence korkusu değildi, düşmanın eline savunmasız geçmekti. Bütün gücümü toplayıp arkadaşlara seslendiğimde, o fısıltıyı haykırışa dönüştürdüğümde tek korku eşığımı de aşmış oldum. Ve şimdi burdayım...' diyor.

'Evet, burdasın. Ve bu defa kurtuluşun yok gibi görünüyor,' diyorum takılarak. Yarası ağır. Kendisi de farkında fakat zerre umurunda değil.

'Elimden geleni yaptım,' diyor. Son mevzi savunmasında düşmana büyük kayıplar verdirdiğini duydum. Hatta mevzilendikleri sokağa bakan evlere iş makineleriyle, balyozla dalan düşmanla oda oda, ev ev savaştan

grubun başındaymış. Yaralandığında zorla çekip almışlar sis bombasının içinden. Yarasından oluk oluk kan akarken bile, “Onlara Kara Ali’nin mevzisini düşürdük dedirtmem!” deyip öne atılmaya çalışıyormuş. Baştan başa inat ve imanla sarmalanmış adeta. “Elimden geleni yaptım,” derken gözlerinin derinliğinde aslında bunun yetmediğini, tek başına kurtuluşa yol açmayacağını bilmenin huzursuzluğunu seçiyorum. Aynı bakışı, gözlerindeki aynı huzursuz ürpertiye birçok yaralı savaşçıda gördüm. Daha fazlasını yapamamanın, gerçekleştirememenin huzursuz yankısı bu küçük, havasız bodrum katında dolanıyor. Yaralı savaşçılar arasında gezinirken, “Elimden geleni yaptım,” demenin söylenmeyen kahramanlıkların, feragatların, derinlere gömülen hayallerin, dile gelmemiş soluksuz mücadelelerin sesi olduğunu bir kez daha anlıyorum.

Bodrumun mutfğa çevirdiğimiz küçük bölümünde oturmuş yazıyorum sana. Sırtımı dayadığım duvarın soğukluğu içimi ürpertiyor. Bu ürperti günlerdir yakamı bırakmıyor. Halamın hiçbir mutluluk işareti içermeyen rüyasını hatırlıyorum sık sık. Dedemin uyardığı, kalmamızı istemediği bodrum burası mıydı yoksa? Çekip gitmeli miydik? Fakat giderek sayıları çoğalan ağır yaralılarla kıpırdayamaz haldeyiz. Direniş giderek sönüyor, ya da daha farklı bir biçime dönüşüyor, diyeyim. Ve binanın yakınlarına düşen havan, top mermileri her hareketimizle bizi kesin bir hedef haline getiriyor. Ambulans getirtme girişimleri ise her defasında işgalciler tarafından engelleniyor. Sultan arkadaş için Mehmet Başkan’ın ambulans ayarlama çabaları nedeysel sonuç alacaktı. Neredeyse diyorum. Bin bir umutla beklenen ambulans sireninin sesini duyduğumuzda nasıl da sevinmiş, Doktor Firaz’la hemen Sultan arkadaşını hazırlamaya koyulmuştuk. Olmadı. Sokağa girmeye çalıştıkça önü keskin ni-

şancı mermileriyle kesilen ve taranan ambulansın yaralı bir hayvan gibi geri çekilmek zorunda kaldığını gazeteci Rohat'tan öğrendik. Her şeye rağmen Rohat umutlu. Esmer yüzünde beyaz ısıltıya dönüşen gülümsemesiyle, durumun uluslararası mercilere yansıdığı, yaşam hakkının korunması ilkesine riayet edilmesi için hükümete baskı oluşturduğunu söyleyerek açıklamalara girişmişti. Rohat konuştuğu hükümetin yaralılar için adım atmaya mecbur olduğu yorumları gelişmiş, yayılmıştı. Her türlü haber, yorum, coşku dalgasının yükselip alçalmasına neden oluyor. Ama biz, Doktor Firaz'la birlikte hiçbir habere, yoruma, bilgiye itimat etmiyoruz artık. Mehmet abinin dünkü telefon konuşmalarından, kendini paralarcasına yaşadıklarını duyurmak için giriştiği dokunaklı çabalardan sonra gerçekleşmeyen hiçbir bilgiye inanmıyoruz.

Rohat yaralı koluyla Mehmet abinin telefon konuşmalarını tarihe kaydederken biz de yanındaydık. Doktor Firaz'ın yorgun yüzüne baktıktan sonra, "Sınır tanımayan doktorlara çağrımdır. Hareket ederseniz şimdi hareket edin. Biz öldükten sonra bir anlamı yok!" deyişi görülmeye değerdi. Eşbaşkanlığını yaptığı şehrin misafirleri sayılan Doktor gibilerini koruyamamanın öfkeli hüznüyle sadece yardım çağrısında bulunmuyor, meydan okuyordu. "Herkes şunu bilsin ki, ölürsek bile şerefimizle öleceğiz," derken yalnızca kulaklarını tıkayan dünyaya, Avrupa'ya değil, egemenlerce dayatılan geleceğe de karşı koyuyordu. Rohat'ın onu onaylarcasına başını salladığını gördüğümde boğazım düğümlendi. Ölümünden korktuğum düşünülmesin diye gözyaşlarımı erteledim. Mehmet abi telefonla irtibatı sağlamak için üst katlara çıkmak gerektiğinden üst katlardan birine balkona yakın bir yerdeydik. Her an keskin nişancıların ya da havan toplarının hedefi olabiliydik. Fakat, 'Ölürsek bile şerefimizle öleceğiz!' sözü

adeta beklemenin, umut etmenin, hayal biriktirmenin bu topraklardaki karşılığını ifade ediyordu. Ülkem ve onu yok etmek isteyen devletler söz konusuysen umut etmek naifçe bir davranışa dönüşüyor, çocukça bir saflığı çağırıyordu. Ya yabancılaşıp varlığını, ananı, atanı, çocukluk masallarını, oyunlarını inkar ederek işgalcinin kötü bir kopyası olacaktın ya da sonuna kadar savaşacak, nasıl öleceğine karar verecektin. Ölüm yetkisini onların elinden alarak var olduğunu kanıtlayacaktın. Belki de bu yüzden umudun kendisi biz oluyorduk. Ve yine bu yüzden bizi bekleyen zulme, acıya rağmen yeniden, yeni bir günü karşılama gücü veriyordu bize.

Yeni bir günden, günlerden bahsediyorum ama kuşatma dışında kalan dünyanın zamanı hangi günü gösteriyor, emin değilim. Tahmin edersen ki, burada bildik takvimler, adlandırılmış günler geçerliliğini yitirdi artık. Geçen zamanı hatırlama girişimlerimiz kanın damgasını vurduğu olaylar üzerinden oluyor. Falan arkadaşın şehit düştüğü gün diyoruz mesela. Ya da gazeteci Rohat'ın, bugün yaptığı gibi, her gündeğümünde çınlayan bir sesle, "Son direnişin kırk dördüncü günündeyiz. Cizre hâlâ düşmedi ve Sur direnmeye devam ediyor," sözleri yaşadığımız zamanı tanımlıyor. Yaralılar için çok da yapabileceğimiz bir şey kalmadı. Tıbbi malzeme tükendi, ağrı kesici ilaç dahi yok. Bulabildiğimiz temiz suyla yaralarını temizlemeye çalışıyoruz. Üç yaralı bu yüzden yaşamını yitirdi. Anaların dinmeyen ağıtları eşliğinde onlara koridorun sonunda bir yer yaptık, üzerlerine battaniye serdik. Biri kadın savaşçıydı; Sakine, çantasından çıkardığı kesik û sor û zer'le¹⁹ nakışlanmış tülbendi yüzüne örttü: sonsuz uykusunda rahatsız edilmesin... Ara sıra Doktor'u onların başında dalgın bir şekilde otururken yakalıyorum. Suçüstü

yakalanmış bir çocuk gibi yarım ağız gülümsüyor, ‘Bu köşeden inleme sesleri duydum. Nefeslerini dinlemek, yaşayıp yaşamadıklarından emin olmak zorundaydım,’ diyor her defasında. Doktor için endişelenecek zamanım yok. Sadece kollarından tutup kaldırmakla, yarı yaşayanların arasına yollamakla yetiniyorum.

Bu bodrum katında biz ve yaralıları dışında, evladını tek tek tüm bodrum katlarında arayan ve buraya geldiğinde çıkamayan anneler, çocuklar ve orta yaşlı erkekler var. Vicdanı el vermediğinden yaralıları bırakıp gidemeyen Mahmut amca bunlardan biri, ‘Mahalleye erzak almak için döndüm. Bu gençleri gördükten sonra vazgeçtim gitmekten. Aklımı çeldi bu berxikler...’ deyip kırçillaşmış bıyıklarını çekiştirerek gülmüştü yanımıza ilk geldiği sıralarda. Son adresimize yaralıları taşımakta büyük yardımı dokunduğundan Doktor’la birlikte ona özel ilgi gösteriyoruz. Doktor’la anlaşılamadığı tek konu Mahmut amcanın her bombardıman başladığında ettiği küfürler. Doktor kazanamayacağını bildiği halde tartışmaya girişmekten üşenmiyor, Mahmut amca da bir tahsilliye köşeye sıkıştırmanın zevkini yaşamaktan usanmıyor. Az önce Rohat’a seslendiğini duydum.

‘Televizyona bağlanırsan beni de çağır. Şu katlimize seyirci kalan dünyaya bir çift lafım olacak!’ Rohat bağlantı sağlamanın artık kolay olmadığını söylese de Mahmut amcayı reddetmiyor.

Bombardıman yeniden başladı. Bombalar yakınlara düşüyor. Sarsılıyoruz. Tavandan kopan parçalar ortalığı toza dumana buluyor. Günlerin uykusuzluğundan ve ağlamaktan yanan gözlerim tozla birlikte iyice sulanıyor. Yazımın eğri büğrü oluşu bundan. Yoksa bilirsin, zindandaki arkadaşlar okula gitmediğim halde yazı stilimi güzelleştirdiğimden överlerdi beni. Şimdi bu toz bulutu-

nun ortasında harfleri seçmekten acizim. Koridordan Mehmet abinin sesi geliyor. Yine telefonla girişmiş kav-gaya. Yaşananların dehşetini anlatamamanın, haftalar boyu devam eden sonuçsuz konuşmalarının son kavşa-ğına varmış sanki. Sesi artık öfkeli değil. Telaşlı hiç değil. Bomba seslerinin kısa aralıklarında söylediklerini seçebiliyorum.

‘İnsanlık ölüyor. Yaralılarımızın yaraları kokmaya baş-ladı. Bodrum katında ölülerimiz kokmaya başladı... Bu çağrımı çaresizlik olarak algılamasınlar. Pişman değiliz, kendimizi yönetmek istediğimiz için. Bizim Agitlerden, Mazlumlardan farkımız yok. Kaygım kendim için değil, so-rumluluğumu yerine getiremediğim halkım içindir...’

Sesindeki üzüntüyü ayırt edebiliyorum. Öncülüğün hüznü bu, yalnızlığı... Tıpkı heval Axin gibi. Tüm şaha-detlerin sorumluluğunu kalbinde, ağırlığını omzunda hisseden komutan Axin gibi... Sözü heval Yılmaz’a ge-tirmek istiyorum. Ayaza, soğuğa aldırmadan enkaz yığı-nını elleriyle kazarak yaralı gitarı kurtarıp bana hediye ettiği o günden bahsetmek istiyorum. Ya da çok önce-sinden. Bana şarkı söyletmek için her yolu denediği, so-nunda kötü sesiyle şarkıya başladığında susturup onun için şarkılar söylediğim o günlerden... Yaralı gitarı diğer yaralı savaşçılar gibi bodrumun bir duvarına yaslanmış durumda. Dün Yılmaz’ı duyduktan sonra Doktor gitarı elime tutuşturdu, “Yılmaz’a şarkılara söylemelisin. O seni duyar. Hem böylelikle içindeki yangını söze dökmüş olursun. Yoksa kavrulup gideceksin,” dedi. Söyleyeme-dim. Ağlamaktan çatlamış sesimin bana hayrı yoktu, Yıl-maz’a nasıl oldu!.. Nuda, Sakine, analar beni teselli etmeye çalıştılar. Mahmut amca bile küfretmeyi bıraktı, kırçıl bıyıklarını çekiştirerek;

‘Yeğen! Gücünü yaşayanlara sakla, gözyaşlarını yaşa-

yanlara sakla. Şehidin arkasından bunca ağlamak günah-
tır. Onun ruhunu huzursuz edersin. Gidip gitmemekte te-
reddütte kalır. Onu gözyaşlarıyla buraya bağlama. Bırak
özgürce dolaşabileceği yerlere gitsin!’ dedi. Bu sözler sus-
turdu beni. Peki Axin’i, Harun’u hangi sözler susturdu?
Hangi avutucu sözcüklerin sağaltıcılığına inandılar?..”

“Eylem kızım, seni arıyordum, işin mi vardı?”

Eylem kan çanağına dönmüş gözlerini defterden kal-
dırıp kapıda duran kadına baktı. Bütün heybetiyle ve
demlenmiş güzelliğiyle ellili yaşlarında olan Lütfiye, Ey-
lem’in nazarında tipik bir Botan kadınıydı. Yasaklardan
önce kınalı olan saçları zamanın acımasızlığına karşı ko-
yamamıştı. Beyazın, turuncunun ve kızılın dalgalandır-
dığı saçlarının güzelliği tülbentle bile örtülemiyordu. Ne
olduğunu sordu.

“Çocukların dündendir boğazından bir şey geçmedi.
Yaraları ağırdır, güç toplamaları lazım. Hazır düşman
bombalamayı durdurdu, sıcak bir çorba pişirelim. Mal-
zeme kalmıştı, değil mi?”

“Eğer idareli kullanırsak iki üç sefere yetecek kadar
pirinç ve bulgurumuz var. Ben şimdi kalkar yaparım,
sen zahmet etme!”

“Ne zahmeti kızım?! Yaralılara hizmet etmenin şe-
hitlere hizmet etmekten farkı yok benim için... Ama iki
üç günden sonra ne yiyip ne içer bu çocuklar? Günlerdir
bir öğün yiyorlar zaten. Ya sonra?”

Eylem sessiz kalmakla yetindi. Bu sorunun cevabı
yoktu. Bazı soruların cevabı kıyıcı olduğundan söze dö-
nüşmemesi en iyisiydi... Malzemenin, tencerenin yerini
gösterdi. Ardından sakladığı bir damacana suyu işaret etti.

“Elimizdeki tek temiz su bu kadar. Arka bahçedeki kuyudan çekebildiğimiz son sulardan kalan. Biliyorsun, kuyunun başında bir dakikadan fazla kaldığında hemen keskin nişancılar devreye giriyor. Kuyudan su çıkarmak ise en hızlı durumda bile beş dakikadan fazla sürüyor. O yüzden suyu dikkatli kullanmalıyız!”

“Tamam, anladım kızım, anladım. Vah bize ki, kocaman bir nehrin kenarındayız, suyun derdine düşmüşüz. Susuzluk çekiyoruz.”

Lütfiye kimselere duyurmak istemediği hafif bir sesle ağda başlamıştı. Eylem durdurmaya niyetlendi, “Yaşayanlara ağıt yakma!” diyecekti, vazgeçti. Ninesi bir defasında, “Can çıkmadıkça, Allah’tan ve insandan umut kesilmez. Son nefesini vermeyen insana ağıt yakılmaz. Uğursuzluk getirir,” demişti. Ne önemi vardı? Her taraflarına sinmiş uğursuzluğu görmezden gelip bir ağıdın peşine mi takılacaktı? Allah’tan ve insandan ümidi kesmiş olmalıydı Xaltiya Lütfiye. Düşünceleri Demhat’a kaydı. Halasını görmeye gittiği günden bu yana Demhat’ı görmemişti. Demhat’ın temin ettiği erzaklarla idare etmişlerdi. Yarından sonra yaralılarına vereceği ne aş ne suyu kalacaktı. Hüseyin meselesiyle ilgilenirken başına bir hal mi gelmişti? Dayısı mı onu alıkoymuştu? Umut’un vurulduğunu duymuş muydu? Nerde olduğundan haberdar mıydı? Düşüncelerini okumuşçasına çorba tenceresinden başını kaldıran Lütfiye;

“Sahi, Zozan’ın oğluna ne oldu? Haber aldınız mı çelimsiz oğlundan?”

“Umut’u mu soruyorsun?”

“He ya, sebep oldu bir yiğidin canına! Anası tutamadı yanında. Gecesi gündüzü belli değildi oğlanın, bağlasan durmazdı ya!”

“Öyle deme Xaltiya Lütfiye, devlet, ordu dururken el

kadar çocuğu mu suçlayacaksın? Çocuk şimdi can çekiyor. Allah bilir, hastanede neler getiriyorlardır başına? Düşmana kızmak lazım! Bir çocuğa sokakları koşturup oynamayı yasaklayan, vahşice kurşun sıkan işgalciye kızmalıyız.”

“Ne biliyim kızım?! Dağ gibi delikanlının kurşunlarla delik deşik edildiğini söylediler. Cenazeyi alamamış arkadaşları. Düşman önemli birini vurduğunu sanarak panzerlerle yüklenmiş o sokağa. Savaşçılar geri çekilmek zorunda kalmış. Düşman cenazeyi alıp panzerin arkasına bağlamış, sürüklemiş metrelerce. Sonra tutup Dicle’ye atmışlar. Böyle söylediler... Kime, neye kızacağımı bilemedim. Şimdi anasına ne diyeceğiz? Oğlunun cenazesine sahip çıkamadık mı diyeceğiz?”

Eylem yeniden Yılmaz’ın öldürüldüğünü öğrendiğı an’a gitti. Haberi getiren Selim’di. Tek bir saç telinin bile kontrolünü elden bırakmayan Titiz Selim’i saçı başı dağınık, çillerle kaplı yüzünü kıpkırmızı gördüğünde kulaklarını kapatmış, “Duymak istemiyorum!” diye haykırarak şehitlerin bulunduğu köşeye kaçmıştı. Onlardan umar beklercesine. Onların yanına çökmüş, beklemişti. Neyi, niye beklediğini bilmeden. Çok geçmeden Doktor gelmişti, Selim’den öğrendiklerini aktarmak üzere. Selim, Botanlı bir savaşçı, dağın dilinden iyi anlar, ama duygusallığın dilinden anlamaz. Bir kadının gözyaşları karşısında nasıl davranacağını bilemez. Buna rağmen ölümün habercisi olarak onu göndermişlerdi... Doktor’un yanında Selim’i göremeyen Eylem, görevi Doktor’un üstlendiğini anlamıştı. Selim’i yadırgamamıştı. Kim ölüm haberinin yüküyle bodrumdan bodruma koşuşturmak ister ki! Demhat’ın hakkı varmış; Bu şehrin ölüleri toprağın üstünde, yaşayanları ise toprağın altında!.. Doktor’u dinlerken bir acıya çivilenmiş gibi ağlayıp durmuştu. Ağlamak

istemediği halde. Etrafına toplanmış herkesin acısını deşmek istemediği halde. Gözyaşının hiçbir şeyi değıştiremeyeceğini bildiği halde.

“Anasına ne diyeceğiz şimdi?”

Xaltiya Lütfiye’nin bu sorusu da yanıt beklemeyen sordularındandı.

“Belki de Dicle nehri, Yılmaz’ı memleketine taşımıştır. Sevdiklerine kavuşturmuştur.”

“Bir şey mi dedin kızım? Sesini alamadım.”

“Yok Xaltî, eğer çorba hazırsa dağıtalım.”

“Hazır, hazır. Birkaç tas anca çıktı.”

“Dert değıl, sen kendini üzme. Bugünleri de atlatacağız. Sen merak etme! Zulmün sonsuza dek sürdüğü yerde görölmüş?”

“İnşallah kızım, inşallah! Bu devletin insafa geldiği de görölmemiş. Aramıza kan girdi. Artık barış gelmez bizim topraklara... Gençler baharı görseydi diyorum. Baharla birlikte şansları artardı çocukların...”

İtiraz edecekken durdu Eylem. Barışın asıl savunucularının kendileri olduğunu söylemek isterdi, vazgeçti. Barışın hiçbir dayanağı kalmamışken neyi savunsundu? Lütfiye çorbayı tabaklara doldururken Eylem kollarıyla sardığı kucağındaki deftere baktı. Yazısı yarım kalmıştı. Defterini açıp yazısının altına,

“Son direnişin 44. günü / Bostancı sokak, 23 numaralı binanın bodrum katı...” diye bir not düşürdü. Defteri sırt çantasına yerleştirdi. Yardım etmeye kalktı.

Büyükçe salonun duvar diplerine battaniyeler serilmiş, yaralılar yerleştirilmişti. Daha hafif yaralılar ise, ağır yaralı arkadaşlarının başında onları yalnız bırakmamaya çalışıyordu. İnleyen, bilincini kaybedip sayıklayan arkadaşlarına faydası dokunmasa dahi, onların yanında olmak, ellerini tutmak, geçmiş güzel anılardan

bahsetmek, uğruna savaştıkları geleceğin hayallerini paylaşmak kendilerine de iyi geliyordu. Eylem çevresine göz gezdirdi. Doktor'u, Mehmet Tunç'la birlikte, dün getirilen ağır bir yaralının başında gördü. On dokuz yaşındaki Nusret'in başındaydılar. Dün getirildiği esnada görür görmez tanımişti onu. Nusret'e özyönetim ilanlarının ilk günlerinde mahalle meclis toplantısında rastlamıştı. Ablalarının ortasında sessizce oturuyor, etrafına zekice bakışlar fırlatıyordu. Bir ablasıyla henüz çocuk yaşlarda gittikleri halı kursunda arkadaş olmuşlardı. Birbirlerini yıllar sonra meclis toplantısının hengâmesinde gördüklerinde kucaklaşıp öpüşmüş, hal hatır sormuşlardı. Eylem kurs arkadaşına takılmıştı;

“Bakıyorum devrimi daha fazla bekleyememişsin Sosın. Yüzüğü parmağına takmışsın. Ne acelen vardı?”

“Evlendik işte Eylem! Anamın oyununa geldim. Botanlı kadınları bilmez misin? Yılların politikacılarına taş çıkarırlar. Şimdikilerle devrim olmaz. Daha sırada Rojava var, Ortadoğu sahası var. Sen devrimi beklersen başıma kalırsın, dedi. Onun başına kalmaktansa evleneyim dedim.

“Fahriye halanın Ortadoğu analizcisi kesildiğini bilmiyordum. Fakat devrim öngörüsü tutmadı.”

“He valla, bende anama misilleme olsun diye, bebeği onun yanına, kocayı da evde bıraktım, geldim... Nusret'i hatırladın değil mi? Biz kurstayken el kadar çocuktu, şimdi delikanlı olmuş, eve ekmek götürüyor. Altı kızdan sonra doğunca hepimizin göz bebeği oldu.”

“Delikanlının dili yok mu? Almışsınız aranız, boğacaksınız.”

Nusret utangaçlığını gizlemeye çalışarak gülümsemişti. Güldüğünde ablası Sosın'a benziyordu.

“Dilim var da, bizim evin kadınları bir fırsat verseler...

Her şeyi biz yaparız, siyaseti de biz yaparız. Yeter ki senin başın belaya girmesin deyip başının etini yiyorlar.”

“Ablalık korumacılıktır. Ama sen yine de bir yolunu bulup ablalarının nakışlı, işlemeli zincirlerinden kurtulmaya bak! Sokaklar sensiz olmaz değil mi?”

Espriyle söylediği sözlerinden gereken mesajı almıştı Nusret. Eylem, toplantı yerini terk edecekken Sosin ya-kalamıştı onu. Lafı dolandırmadan;

“Nusret bizim en küçükümüz, ana babamızın tek oğlu. Gençtir, tutsan bile tutamazsın evde. Kurbanın olayım, eğer bizden kimse yoksa sen onu gözünün önünden ayırma, ona bir şey olmasına izin verme! Anamın kıymetlisidir o!..” demişti.

Sonraki haftalarda Eylem, Nusret’in sık sık barikatların, mevzilerin başında en coşkulu haline denk geldi. Onu her gördüğünde sokak başında durup, “Nusret, ab-lana sözüm var, dikkat edeceksin kendine! Yoksa seni geri cepheye almaları için öneri yaparım!” diye bağırır, Nusret de, “Aman heval Eylem, beni arkadaşlara rezil ettin!” derdi. Eylem daha çok kızdırmak için, “Heval değil, bana ‘abla’ diyeceksin. Senin yedinci ablanım ben!” demekten geri durmazdı.

Kuşatma daraldıkça, savaş kızıştıkça Nusret’le bağ-ları kopmuş, bir daha görememişti onu, düne kadar. Sosin’a verdiği sözü unutmamıştı. Ama bu sözü yerine getirecek imkanlardan yoksun kalmıştı.

Nusret’in başında Doktor’la Mehmet Tunç hararetli bir tartışmaya girmişti. Onların yanına gitmek yerine içebi-lecek durumda olanlara çorba içirmeye başladı. Xaltiya Lütfiye’nin yardımına birkaç kişi daha koşmuştu. On altı, on yedi yaşındaki gençler Eylem’in elinden içmek yerine Lütfiye’yi tercih ediyorlardı. Eylem söylenmeye başladı. Nuda’nın yanına oturduğunda hâlâ söyleniyordu. Nuda

gölerek ne olduğunu sordu. Ağrıları azaldığında hep gül-meye gayret ederdi. Berjin’le yan yana yarı uzanır vazı-yette birbirlerine dayanak oluyorlardı. Berjin de iki gün önceki top atışlarında enkaza dönüşen bir evin altından canlarını zor kurtararak bu bodruma sığınan grubun için-deydi. Moralli, güçlü duruşu ve analarla, yaralıları tek tek ilgilenmekten üşenmemesi Eylem’in ilgisini çekmiş, çabuk kaynaşmışlardı. Berjin’in şehre özyönetim hazırlıkların-dan önce kadın çalışmaları için geldiğini öğrendiğimizde, “Ha sen şu Serhatlı kızsın! Diğer mahallelerden ziyarete gelen akraba kadınlardan bazıları senden bahsederken ‘Serhatlı kızımız,’ derdi. Bizim dilimizi anlamasa da yiğit kızdır, derlerdi,” demişti. Berjin de, “Erzurumlu olabilirim ama burayı çok sevdiğimden kendimi buralı sayıyorum. Senin gibi ev sahibiyim ben de. Artık kurtuluştan sonra bir fahri hemşerilik unvanını verirsiniz bana.”

Kendisine çevrilen Nuda’nın ve Berjin’in bakışları karşısında derin bir nefes alan Eylem, “Şu bizim çocuk-lara kızıyordum,” diyerek olayı anlattı. Ardından;

“Biraz bıyıkları terlemiş, öz savunmaya katılmış diye kendilerini büyümüş sanıyorlar. Bu yaşta bu feodallık! Daha düne kadar... Tövbe tövbe!”

“Bence feodallıktan değil, analarını özlemişlerdir, o yüzden Xaltiya Lütfiye’yi tercih ediyorlardır. Bir de bu yönüyle düşün!”

“Hadi öyle olsun heval Berjin. Sahi gazeteci nerde? Mahmut amca’yı televizyona bağladı mı?”

“Memo’yla birlikte, şuradalar, gördün mü?”

Berjin, Rohat’ın olduğu tarafı gösteriyordu. Memo de-diği Mehmet Yavuzel’di. Her ikisi bodrumun tavana yakın iki penceresinin bulunduğu duvara yaslanmış, bağlantı kurmaya çalışıyorlardı. Memo ayağından yara-lanmıştı, Rohat ise kolundan. Birbirlerinin çocuklukla-

rına tanıklık etmiş iki eski arkadaşın birbirlerini tamamlama gayreti boğazına bir yumru olmuştı. Çocukluk aşklarını, ilk sırlarını, ilk kavgalarını, MKM'deki anılarını sohbetlerde anlatıp az takışmamışlardı. İlk yol ayrımları Rohat'ın gazeteciliği, Memo'nun ise siyasi partiyi seçmesiyle gelişmişti. Ve şimdi doğup büyüdükleri sınır şehrinde yüzlerce kilometre uzakta bir başka sınır şehrinde yolları yeniden karşılaşmıştı...

Dalıp gittiği görüntüden çıkmasını sağlayan Berjin oldu. Eylem'in sorusunu yanıtlıyordu. Başını örttüğü kefiye uzun saçlarını tamamen kapatmaya yetmiyordu. Burnu, yanakları soğuktan kızarmış haldeydi.

"Az önce bombardıman esnasında televizyona konuştun Mahmut amca. Bir görseydin, bir elinde telefonu tutarken diğer elini yumruk yapmış sallıyordu. Telefon bağlantısıydı ama sanki ekranda görünüyormuş gibi duruyordu, değil mi heval Nuda?"

"Etkili konuştun ama... Hakkını vermek lazım."

"Evet, hele, 'İnsanlık nerde? Kime hesap verecekler, yarın bizim cesetlerimize mi hesap verecekler? İnsanım diyen kim varsa yönünü Cizre'ye çevirsin!' dediğinde onunla aynı kaderi paylaştığım halde benim bile tüylerim diken diken oldu. Durup etrafıma baktım, çoğu gencecik insanlar. Çocuk yaşta olanları saymıyorum. Başkaldırının bedelini devlet her defasında çok ağır ödetiyor bize. Kök hücresi böyle şekillenmiş, yabancı değiliz, tamam. Fakat bin yıllık devlet geleneğinin biriktiği kovana çomak sokan bu gençleri kuşatma dışındaki dünya niye sahip lenmiyor? Az sayıdaki vicdanlı insanlar dışında kalanlar, bu gençler gömüldükten sonra hiçbir şey olmamış gibi hayatlarına devam edeceklerini mi sanıyorlar? Ölü veya diri bedenleriyle devletin önüne barikat olarak dikilmiş bu gençler ezildikten sonra sıra onlara gelecek. Can korkusu,

gelecek korkusu, geçim korkusu, yaşam standardını kaybetme korkusu gibi korkularla takas ettikleri vicdanlarından arta kalan boşluğa sızacak, tamamen teslim alacak devlet. Yine rahat bırakmayacak, sadece öfkeyi değil, öfkenin potansiyelini de ortadan kaldıracak. Haksızlığa karşı öfkenin öldüğü yerde köle Kürdü yeniden şekillendirecek. Yeniden kendisinden utanır, kimliğinden kaçır hale getirecek!”

Eylem sözünü kesmeden dikkatle dinliyordu Berjin’i. Otuz sekiz yaşındaki genç kadının siyasete geç atıldığını, on yılı ancak bulduğunu duymuştu. Fakat tarih bilincindeki derinlik ve analizleri şaşırtıcı derecedeydi. Üstelik kendine has üslubu ve beden diliyle kendisini ilgiyle dinletiyordu. Nuda sözü alarak;

“Köle Kürt konusunda sana katılmıyorum heval Berjin! 1920’ler sonrasını yaşamıyoruz. şu sığındığımız bodruma bizi gömüp üzerine beton çekseler ve ‘Muhayyel özgür Kürt burda yatıyor,’ da deseler planlarını bütünüle başaramayacaklar. Dağlarımızı bombalarla düz ovaya dönüştürmeyeceklerine göre! Anlayacağın heval, hevesleri kursaklarında kalacak! Dağlar var olduğu müddetçe kursaklarında kalıp onları zehirlemeye devam edeceğiz...” dedi.

Nuda’nın tepkisi gülümsetmişti Berjin’i. Kafasını sallıyor, onayladığını gösteriyordu.

“Doğrudur hevalim, dağlar var olduğu müddetçe!.. Benim sıraladığım devletin ve devlet zihniyetlilerin hayali. Bir de bizim hayalimiz var; Mahmut amca demişti ya, insanım diyen yönünü Cizre’ye çevirsin diye. Ben Cizre’deyim işte! İstediğim, hayal ettiğim yerdeyim. Var-sın vicdanı körenler oldukları yerde kalsınlar, gelecek kaygılarının ağlarında debelensinler! Burada şehit olmak en güzel şey!”

“Artık her ikinizin de dinlenmesi lazım. Heval Berjin, çorbanı içmedin mi?”

“Arkadaşlara ver, onların daha çok ihtiyacı var. Hadi Nuda, senin yanına kıvrılayım, seni de kendimi de ısıtıyorum böylelikle.”

Eylem üzerlerini dikkatlice örttükten sonra yanlarından ayrıldı. Lütfiye ona pek iş bırakmamıştı. Tek tek yaralıları sordu, son durumlarını gözlemledi. Mutfağa geri döndüğünde kapıda Lütfiye’yi elinde dolu bir tabak çorbayla gördü. Başka bir tabak ise küçük masanın üstündeydi. Masayı işaret ederek;

“Sen de içmelisin. Yaralılara bakman için ayakta kalman lazım. Yüzünün rengi solmuş, gözlerinin altı morarmış. Doktor’dan farkın yok. Bu çorbayı da Doktor’a götür. Başkan’la birlikte kaşıklasınlar.”

“Sen neden götürmüyorsun? Seni tersleyeceğinden mi çekiniyorsun?”

“Sabahtandır çok huzursuz. Biraz uyusun, dinlensin istedim. Kabul etmedi. Bombaların beni uykumda yakalamalarını istemem dedi. Üstelik yaralıların bana ihtiyacı var, onlar acı içinde inleyip uyuyamazlarken ben nasıl uyurum dedi. Bir keçi kadar inatçı. Hiçbirimizi dinlemiyor!”

Eylem anladığını söyleyerek çorba dolu tabağı alıp Doktor’un bulunduğu köşeye doğru ilerledi. Mehmet Başkan’la tartışmaları henüz sürüyordu. Elindeki tabağı yere koydu, Nusret’in başucuna çöktü. Nusret kendinde değildi. Alnına dokundu, yanıyordu. Doktor’un neden gergin olduğunu anlıyordu.

“Biraz daha dayan küçük kardeşim, sevgili arkadaşım! Biraz daha dayan, bahara az kaldı!” diye fısıldadı kulağına; niye baharı hatırlattığını bilemeden. Doktor’la Mehmet Başkan’ın arasındaki tartışma Nusret’in durumuyla ilgiliydi. Bir an önce hastaneye kaldırılması gerektiğinde

ısrarlıydı Doktor. Eşbaşkan ise elinden geleni yapacağını fakat biraz zaman alacağını söylüyor, neden hemen bir mucize yaratamayacağını anlatmaya çalışıyordu. Doktor sabırsızlığını gizlemeye gerek görmeden öfkesini siyasetçilere yöneltti. Onları dar kafalılıkla, sınıfsal çıkar ve kaygılara saplanmakla suçluyordu. Direniş sürecine inançsız ve ikircikli yaklaşıtlarını, bu yüzden devletin değirmenine su taşıdıklarını, halkın ilk özyönetim fırsatını yakalamışken siyasetçilerin göbek bağı yüzünden fırsatın kaçırlıldığını savunuyordu.

“Belki bu gençlerin ölümü göbek bağlarını kendilerinin kesmeleri gerektiğini gösteriyor!” diye sonuçlandırdığında Mehmet Başkan’ın irkildiğini ve kaşlarını çattığını gördü Eylem.

“Acımasızca yargılıyorsun heval Doktor! Herkesi aynı kefeye koymak haksızlık. Süreci benimsemeyenler var ama benimseyenler de. Benimsemeyip yine de halkının yanında duranlar var. Toptancı hüküm aklını karıştırır, kafa karışıklığıysa en az çaresizlik kadar bulaşıcıdır. Şu an öfkenin içe değil, bizi acımasızca yok etmeye ant içmiş düşmana yönelmesi gereken andır. Birbirimizle uğraşmamız sadece düşmanımızı sevindirir. Kimin ne hesabı varsa tarih karşısında verecektir.”

“Beni hiçbir şeyle suçlayamazsın Başkan! Evet doğru, çaresizlik beni öldürüyor. Fakat ben görevimi yerine getirdim. Son an’a kadar da yerine getirmeye devam edeceğim. Sorumluluktan kaçıp ya düşmanı ya da gençliği suçlayanlar düşünsün. İki gücün arasına sıkışıp pozisyonunu net belirlemek yerine iki gücü idare etmeye çalışanlar düşünsün. Siyaset yapmak gri alanlarda hareket etmek değildir. Tarihe değil, halka hesap vermelidir. Unutma Başkan, hesabı sorulmamış acıların üzerine yeni acılar eklersen, bir an gelir kimseyi peşinden sürükleyemezsin!”

“Çok öfkелisin Doktor, çok! Ne zaman bu kadar yoğun öfke biriktirdin? Önce öfkeni tedavi etmelisin belki de?”

“Belki de hepimizin tedaviye ihtiyacı vardır. Ancak bu günlerden sağ çıkmayı başaranların yaşayacağı travmayı sadece eksiksiz bir zafer duygusu iyileştirir.”

Doktor’un sözlerine kimsenin vereceği bir karşılık yoktu. Konuşmasına devam etmek yerine gözlerini kapatan Doktor ise avutucu sözler bekler gibiydi. Sonunda yine sessizliği kendisi bozdu. Sesi daha hoşgörölü ve kederliydi.

“Kusura bakma Başkan, sana patladım. Bizimle birlikte olmanın bedeli, bizimle birlikte yanmaya katlanmanın ağır kefareti de denilebilir.”

“Çaresizlik hepimizi öldürüyor Doktor ama sükûnetimizi ve moralimizi korumamız lazım...”

Sessizce Doktor’u dinlemiş olan Eylem, Berjin’in az önce söylediklerini anımsamıştı. Doktor’la benzer minvaldeydi. Kızgınlık, beklenti ve kuşkların belli belirsiz hissedildiği bu konuşmaların sahipleri en küçük bir pişmanlık duymuyor, eylemlerinin doğruluğuna inanıyorlardı. Bakışları tek tek yaralıların üzerinde gezindi. Ortak inancın doğurduğu benzeri hisler... Yaşamlarını ve ölümlerini adadıkları inanç korkuyla değil, sevgiyle, varoluşun bilinciyle beslendiğinden dolayı kırgınlıklar ve kuşklar ortasında bile bozulmamış kalabiliyordu.

Eylem’i uykusundan sıçratan bir ses oldu, tanıdık bir ses... Bir an nerede, hangi zaman diliminde olduğunu seçemedi. Kızarmış gözlerle etrafına baktığında Nusret’in hemen yanında uzanır buldu kendini. Ne zaman uyuya kalmıştı? Hatırladığı en son şey Doktor’la Mehmet Başkan’ın tartışmalarıydı. Doktor görünmüyordu. Mehmet Başkan yine elinde telefon, sesini duyurmaya çalışıyordu. Rohat kamerasıyla uğraşılıyor, Memo bir gençle konuşuyordu. Xaltiya Lütfiye ağır yaralıların inlemeleri karşısında dayanamadı-

ğından etrafına toplanan birkaç orta yaşlı kadınla yine duaya durmuştu. Son günlerin bildik, aşına görüntüleri... Bodrumun küçük pencerelerinden gün ışığı yağmadığına göre gece hükmünü kaybetmemişti. Gaz lambaları ve mum ışığıyla kaç gece devirdiklerini düşündü, hatırlayamadı. Dikkatlice kalktı, üzerine atılmış kalın kefiyenin varlığını o an fark etti. Kime ait olduğunu anlayabilmesi için ışık gerekmezdi. Elinde kefiyeyle Rohat'ın yanına vardı. Gaz lambalarının ışığında Rohat'ın esmerliği yaldızlı resimler gibi parlıyordu. Kafasını kaldırıp Eylem'i gördüğünde gülümsemi. Eylem, yaralı kolunun durumunu sordu. Çok fazla hareket ettirmemesini söyledi. Hastasının sorumluluğunu hisseden bir sağlıkçı sesiyle konuşmuştu. Hemen sonra arkadaşlığın sıcak ve güvenilir alanına geçti, kamerayla niye uğraştığını öğrenmek istedi. Rohat gülüyordu. Eylem'in ani ses tonu geçişlerine sık karşılaştığı halde her defasında gülmekten alamıyordu kendini. Eylem aldırış etmedi. Rohat'ın arkadaşlığına, yüreğine güveniyordu. Takılmalarına hoşgörüyle yaklaşmayı öğrenmişti. Ne de olsa savaş günlerinde sınanan arkadaşlığın kolay bozulmadığına tanıklık etmişti. Rohat gülümsemesini koruyarak Eylem'i yanıtladı.

“Ben yaralandığım sırada kameram da yara almış. Bugün çekim için hazırlarken fark ettim. Silah arkadaşın da uğraştı, onaramadı. Her türlü taktik, teknik meseleleri anlamasına rağmen nedense şu emektarın yarasını saramadı. Altında bir hinlik ararsam hak vermelisin bana!”

Rohat'ın silah arkadaşından kastı Memo'ydü. Çocukluk arkadaşı gibi Eylem'in de sesinin güzel olduğu ve MKM'de çalıştığını öğreneliberi her ikisini silah arkadaşları olarak ilan etmiş, “Sizin en büyük silahınız sesiniz ama farkında değilsiniz. Sanattan başka her şeyle uğraşıyorsunuz,” demişti.

“Silah arkadaşım garibanın biri. Hinlik tasarlayacak

kapasite yok onda. Eğer onaramamışsa mesele senin emektarının artık dünya işlerinden elini eteğini çekmek istemesi. Belki de inzivaya çekilme zamanı gelmiştir.”

Rohat gürültülü bir kakhaha kopardı. Eylem irkilmişti, “Allah belanı vermesin, ödümü kopardın!” diye söylenerek çevresine göz attı hemen.

“Eğer Memo garibansa dünyada gariban kalmamış demektir!”

“Sen silah arkadaşına toz kondurmuyorsun ama benim emektarımı yorgunlukla itham ediyorsun. Son bir görevi kaldı, onu tamamlasın, bir inziva töreni düzenleriz.”

“Ne göreviymiş?”

“Yaşadığımız son günleri, son anları kayıt altına almak...”

Eylem, arkadaşına sevecenlikle baktı. Herkesin diline doladığı “Son günler” hemen yanı başlarında olduğu Rohat’la doğrulanmıştı. Yine de panik, korku ya da kaygı hissetmemesine şaşırdı bir an. Kendi ölümlerinden rahatllıkla söz etmeleri neyin alametiydi?

“Peki dış dünyaya nasıl ulaşacak senin emektar? Son günlerimizin tanıklığını yapabilecek mi? Bombaların altında biz dahi nefes alamıyorken o nasıl kurtulacak buradan?”

“Yüzde birlik bir umut bile uğraşmaya değer kılıyor. Sen neden günlük tutuyorsun öyleyse? Yaşanılanları yazıya aktarırken başka zamanlarda başka insanlar bilsinler, öğrensinler diye değil mi? Bombaların, binaların altında kalmasın, unutulup gitmesin diye!? Tüm çabalar o yüzde birlik umut hâlâ nefes alıp verdiği için değil mi?”

“Ben günlük tutmuyorum!.. Tamam, bir şeyler karalıyorum,” diyerek kabul etti. Rohat’ın yanına neden geldiğini neredeyse unutacaktı. Çevresine bakındı. Memo’nun az önce konuştuğu genç telefonla uğraşmaya başlamıştı. Son

bir konuşma yapmak istediği duruşundan anlaşılıyordu. Kefiyeyle sardığı başını omuzlarının arasına gömmüş, hafif kamburunu çıkarmıştı. Eylem, Rohat'a dönerek Demhat'ı sordu. Onu uykusundan uyandıran sesin sahibini. Neden görünmüyordu? Rohat gözlerini kısarak Demhat'ı ve Hüseyin'i yaralandığından beri görmediğini söyledi. Eylem'in ne-reye varacağını anlamak istiyor gibiydi.

“Tanıdık bir ses duydum! Bu kefiye de Demhat'ın, biliyorum.”

“Tanıdık ses dediğin Güvercin Ali'nin olmasın, üzerine kefiyeyi atan Ali'ydi. Telefon konuşmasını bitirsin ona Demhat'ı sorarız.”

Onaylayarak Ali'ye döndü. Sesi, hareketleri, üzüntüsünü ifade eden hafif kamburumsu duruşu sahiden de bir güvercin telaşındaydı. Demhat takmıştı bu ismi ona. Beslediği güvercinlerden dolayı mı almıştı bu ismi, yoksa giderek güvercinlerine benzediğinden mi? Dinlemek istemediği halde konuşması kulağına çarpıyordu. Konuştuğu kişi annesi olmalıydı.

“Eğer bir daha bana gel dersen seninle konuşmam. Gel deme ve ağlama. Arkadaşlarım burada ve onlarla birlikteyim. Benim başım dik, senin de başın dik olsun. Biz yaşam için direndik. Belki cenazemi göremezsin ama boyuna sarı kırmızı yeşil bayrak sar. Hakkını helal et!..”

Bu sözler hafif tonda söylenmesine rağmen onlarca güvercinin uyum içinde kanat çırparak havada dalgalar yaratması gibi ulaşmıştı kulaklarına. Ali'nin telefonu kapatırkenki son iç çekişi en az sözleri kadar dokunmuştu Eylem'e. Rohat'ın ve Memo'nun da şahitlik ettiği konuşmadan sonra benzer hislerle dolduğunu görüyordu. Rohat'ın yanına oturmuştu Eylem. Memo'da onlara katıldı. Rohat'tan destek alarak yaralı ayağını uzatmış halde Ali'yi yanına çağırdı. Belli ki Ali'yi içinde bulunduğu zor

durumdan kurtarmak niyetindeydi. Hiçbir genç savaşçı kapıldığı duygusallığa arkadaşlarının şahit olmasını istemezdi. Ali uysallıkla çağrıya uyup Memo'nun yanına bağdaş kurdu. Eylem'i fark edince gülümsedi, selamlaştılar. Hal hatır faslından sonra Ali yine içine kapanmıştı çekingenliğini önceden bilen Memo, çocuksu yüzü ve ciddi havasıyla nasıl aştıracığını da iyi biliyordu. Kendi annesinden bahsetmeye başladı. Çocukluğuna geçti sonra. Yaptığı yaramazlıkları, annesinden işittiği azarları, okul anılarını anlattıkça yüzler gülmeye başlamıştı. Rohat da arada Memo'ya takılarak anlattığı yada unuttuğu anıları hatırlatıyor, açıklamalara girişiyordu. Çok geçmeden Mehmet Başkan yanlarına gelerek;

“Neşeniz daim olsun gençler! Sizi böyle gördükçe moral alıyorum, bilirsiniz...” dedi.

Eylem ayağa kalktı, yer gösterip davet etti. Ancak Mehmet Başkan şafak sökmeden çıkmaları gerektiğini söyledi.

“Bizim Ali'yle Narin sokağa gitmemiz lazım. Top atışları başlamadan çıkalım ki ordaki arkadaşlara sağ salim ulaşalım,” diye ekledi. Rohat;

“Kardeşin Orhan'ın da bulunduğu yer değil mi Başkan? Ordaki yaralıların sayısının daha çok olduğunu duydum,” dediğinde Eylem ani bir refleksle;

“Sen hangi ara bu bilgilere eriştin?” diye sordu.

“Gazetecilik itkileri yerin üstünde olduğu gibi yerin altında da çalışıyor Eylem arkadaş!”

Eşbaşkan, Rohat'ın omzuna sevgiyle vurarak;

“Valla bizim gazetecilerden korkulur Eylem'im. Hangi taşı kaldırsan altından çıkıyorlar!.. Hadi Ali, sen de hazırlan. Ben gidip Doktor'la vedalaşayım,” dedi.

Ali kalkmaya davrandığında Eylem omzuna attığı kefiyeyi uzattı. Demhat'ın iyi olup olmadığını öğrenmek is-

tedi; nerelerdeydi, ne yapıyordu? Ali şaşırarak “Duymadınız mı?” diye sordu. Eylem ve Rohat aynı anda duymadıklarını söylediler.

“Demhat abi yaralandı. Hüseyin’i yakalamaya çalışırken aralarında küçük bir çatışma çıkmış. Yarası ağır değil, biraz toparlansın sizi görmeye gelir.”

Eylem sarsılmış, Rohat anlama çabasıındaydı.

“Hüseyin kim, niye Hüseyin’le çatışıyor? Doğru dürüst anlatsana!!”

“Ali’nin bahsettiği Hüseyin, sana haftalarca rehberlik eden, her adımında yanında olan Hüseyin. Üzgünüm heval Rohat. Demhat bir süredir ondan şüpheleniyordu fakat kanıtlayamıyordu. Onu son gördüğümde bu meseleyi halletmekten söz ediyordu.”

“Bak sen! Ben de Hüseyin nereye kayboldu diyordum. Üzerimize top atışları yapılan yerin adresini Hüseyin vermiştir onlara. Yerimizi nasıl bildiklerini merak ediyordum. Vay şerefsiz!!”

“Hele bir sakın ol heval Rohat, Ali bize Hüseyin’in nerde olduğunu ne yaptığını bir anlatsın.”

“Kimsenin bildiği yok heval Eylem. Demhat abi, onu yaraladım ama elimden kaçtı, diyordu. Düşmana sığınmış olmalı. Son yasak sürecinden önce düşman onu korkutarak ajanlaştırıyor. Galiba ailesiyle tehdit ediyor, işte kız kardeşine şöyle yapacağız, nişanına şöyle yapacağız diye. Tehditler işe yaramış ki kabul etmiş ajanlığı. Biraz para falan da eline sıkıştırınca...”

Rohat, Ali’nin açıklamasıyla iyice öfkelenmişti. Hüseyin’e, Hüseyin’e inanan kendisine, gençleri korkuyla, parayla ya da vaatlerle düşüren düşmana, kimliğinden kaçmayı kurtuluş sayan köle Kürtlüğe verip veriyordu. Yumruğu sıkılı haldeyken Mehmet Başkan yanlarına geldi, ne olup bittiğini sordu. Eylem, Demhat’ın

daha önceki şüphelerini Ali'nin son anlattıklarıyla birlikte aktardı. Mehmet Tunç dinlerken kafasını sallıyordu. Tanıdık bir yaraya dokunulmuş ve azdırılmış gibi yüzü acıyla buruşmuştu. Rohat hâlâ anlam veremediği bir ihanetin soğuk, yapışkan ağlarıyla cebelleşiyordu.

“İhanet bu kadar basit olmaz, değil mi?” diye soruyordu. Eylem, görmüş geçirmiş ihtiyarların çatlak ve anlayış dolu sesiyle;

“Basit heval Rohat, bu kadar basit! Kendini hırpalamana gerek yok. Nedenlerinin çok başka olmasını istersin; daha karışık, daha çetrefilli. Fakat ortada olan tiksinti verici basitlikteki bir pazarlıktır,” dedi. Daha fazla tartışılmasını gereksiz bulan bir el hareketiyle Mehmet Başkan’a döndü;

“Mehmet abi, sizi ben yolculayayım,” dediğinde artık geride kalanların, hiçbir yere gidemeyenlerin ve dahası gidecek yeri olmayanların üzüntüsünü taşıyordu.

Rohat’ı Memo’yla bırakarak Mehmet Tunç ve Ali’ye, eşbaşkana eşlik edenlere peşinden gelmelerini istedi. Küçük el fenerini açmıştı.

Koridorda sessizce ilerleyip arka çıkışa yöneldiler. Arka bahçeye açılan kapıdan sonrası hedef sahasıydı. Eylem eşikten karanlığın yutucu derinliğine baktı. Daha dün gece, kuyudan su çıkarmak isteyen bir genç vurulmuştu. Bahçeye adımını atar atmaz yaşam ve ölüm arasındaki çizgi siliniyor, ölmeye başladığın an ile soluğunla hayata tutunmaya çalıştığın an arasında farklılık kalmıyordu. Gözlerini karanlıktan zorlukla çekerek Mehmet Başkan’a baktı. Artık vedalaşmalıydılar. Her vedalaşmada olduğu gibi yine burnunun direği sızladı. Fakat şimdi bir daha görüşmeyeceklerinin hissi boğazına yapışan bir el gibi konuşmasını engelliyordu. Derin derin nefes almaya çalışırken gözlerine dolan yaşları durduramadı.

“Mehmet abi, biliyorum kızacaksın ama...”

“Sakin ol Eylem'im. Seninle çokça ayrılıp yeniden görüştük. Bu kez de farklı değil. Yarın yine görüşeceğiz. Bir sonraki gün de. Bir kurşun ya da bir bomba parçası bizi durdurabilir mi sanıyorsun?”

“Hayır ama şimdi siz şu eşiği geçtikten sonra bir daha birbirimizi göremeyeceğiz. Ta içimde hissettim. Sonuna geldik artık!”

Mehmet Başkan, bir çocuğu avuturcasına Eylem'i kucakladı. Hüznün yumuşattığı bir sesle konuşmaya başladı;

“Biz sonuna gelmiş olsak da başka şehirlerde, başka dağlarda savaşıyor, mücadele eden ve direnenler oldukça hiçbir şey sona ermiş olmayacak. Ve biz teslim olmadığımız, baş eğmediğimiz için bizi gururla hatırlayacaklar. Bu gerçek sana güç vermeli, ağlatmamalı!..”

“Ağlamaktan nefret ediyorum! Korkmuyorum inan Mehmet abi. Zaten bunca yıkımlardan, ölümlerden sonra hayatta kalsam dahi nasıl yaşanılacağını bilemem ki! Sanırım gözyaşlarımız; bütün bu güzel direnişçilerin hayal ettikleri geleceği görememesinedir. Beklenen, hayali kurulan gelecekte her şeyin mükemmel olacağını düşünmedim hiç, fakat bize ait, bizim yarattığımız bir gelecek olacak. Bundan kuşku duymadım. Yalnız... Yalnız son direnişçilerden, bizden sonra geride kalanların bizi nasıl hatırlayacaklarını, unutup unutmayacaklarını merak ediyorum. Yenilgiyi hak etmiyoruz, unutulmayı da...”

“Hatırlıyor musun, seninle birlikte Memo'nun abisiyle yaptığı telefon konuşmasına tanık olmuştuk. ‘Sakin bizim yenildiğimizi sanmayın. Biz kazandık, düşman yenilmiştir. Bizimle gurur duyun!’ demişti. O konuşma direnişin sonucunu özetliyor. Son model tekniğiyle saldıran işgalcilere karşı bir avuç savaşçının direnişi yenilmezdir, bunu unutma! Gitmemiz gerekiyor. Arkadaşlar size emanet...”

Eylem gözyaşlarını silerek Ali'ye döndü;

“Güle güle Güvercin Ali. Güvercinlerin sonsuza dek gökyüzünde uçmaya devam edecek.”

“Biliyorum, görüşmek üzere heval Eylem!” diyen Ali'nin ses tonundaki kararlılık Eylem'e beklenen bahar günlerini çağırıyordu.

Önde Güvercin Ali, hızla koşup bahçe duvarında daha önce savaşçıların açtığı oyuktan tek tek geçip gözden kayboldular.

Eylem, arkadaşlarının bulunduğu salona geçti. Sakine'yi Nusret'in başucunda oturur gördüğünde yanına çöktü. Şafağın ilk ışıkları, bodrumun küçük penceresine vurduğunda top atışları başladı. Bina sarsılıyordu. Eylem, Sakine'nin buz gibi ellerini tuttu. Bodrumun tavanı ve duvarları havan toplarından sarsılıyor, çatlıyor, sıvası dökülüyordu. Ortalık toz duman içinde kalmıştı. Binanın üst katlarına çarpan bombaların kopardığı duvar ve taş parçaları, pencere camları, tan vaktinin özlenen sessizliğini parçalıyor, korkunç bir gürültüyle binanın girişini kapatıyordu. İçerisi yoğun toz bulutunun altında kalmıştı. Tozdan, dumandan etkilenen yaralılar öksürüyor, yaraları öksürüğün şiddetiyle dikiş tutmaz oluyordu. Öksürük seslerine inlemeler karışmıştı.

Sakine, Eylem'in koluna sıkı sıkıya sarılmıştı. Loş ışıktaki yüz çizgileri seçilmiyordu.

“Bu kez isabet ettiriyorlar,” dedi üşümüş bir sesle.

“Evet, yerimizi biliyorlar artık,” diye karşılık verdi Eylem. Sesinde Güvercin Ali'den kalma kararlılıkla...

Axin, silahının ısınan namlusuna dokundu. Soğuktan uyuşmuş parmakları bir an demirin sıcaklığını algılayamadı. Namlunun ısındığını biraz geçtikten sonra fark etti. Elini çekti. Üzerlerine yağın kurşunlardan ve bombalardan kıl payı kurtuluyorlardı. Göğüs göğüse bir çarpışmaya ramak kalmıştı. Saatler önce Şervan'ın grubu stratejik noktalara, evlerin bahçelerine, giriş katlarına, olası tüm geçiş güzergahlarına tuzaklı patlayıcılar yerleştirmiş, ardından Nujin'in grubuyla birleşmişlerdi. Rüstem ve grubuyla bağlantı kopmuştu. Axin durup etrafına baktı. Soğukkanlılıkla mevzilenmiş savaşçıları kontrol etti. Sokak boyu her iki yana dizilmiş tek katlı, çift katlı evlere dağılıp mevzilenmişlerdi. Eğer düşmanı sokağa çekmeye başarılılarsa patlayıcılarla büyük bir zayıat verdirir, mevzilendikleri yerlerden yapacakları saldırıyla darbe vurabilirlerdi. Savaşçıların deneyimleri gözetilerek konumlanmayı gerçekleştirmişlerdi. Tabi düşman da kendi planını gözetecekti muhakkak. Günlerin, haftaların yorgun dikkatiyle planda hesaba katmadığı birçok yönün olduğunu biliyor fakat keskin biz sezgiyle ayırtıramıyordu... Rüstem'le bağlantı kopmuştu. Oysa çemberi kırma saldırısında ona önemli bir görev vermişti. Eğer saldırı planları başarıyla sonuçlanırsa Rüstem'in grubuna koridor oluşturma şansı sağlayabilirlerdi. Dar bir hat üzerinde açılacak koridordan yaralıların taşıyıp güvenli bir alana ulaştırma göreviydi üstlendikleri. Kendileri düşmanı

üzerlerine çekeceklerdi. Bu yüzden kuşatmayı en zayıf halkasından kurmalıydılar. Fakat Rüstem'in grubuyla irtibatı sağlayamamışlardı. Grubun saldırıya uğradığı ve geri çekilmek zorunda kaldığı söylentisini Selim de doğrulamıştı. Axin'in karşısına dikildiğinde duyduklarını aktarmıştı ve düşmanın zırhlı araçlar eşliğinde adım adım ilerlediği güzergahları saymıştı. İki deneyimli savaşçıyla gelmişti. Axin'in daha önceden tanıdığı savaşçılardı. Bir süre Erdal'ın yardımcılığını yapmış olan Akif ve Mahsum şehit düşünceye kadar onunla birlikte savaşmış olan Sinan... Axin yeni gelenleri selamladıktan sonra Selim'e;

"Rüstem'le irtibata geçmenin tüm olanaklarını kullandın mı?" diye sormuştu. Selim duraklamadan yanıtlamıştı.

"Evet ve hiçbir şekilde ulaşamadık. Bağlantı sağlayacak gruplar kalmadığına göre benim kuryelik görevim de fiilen sona erdi. Artık sizinle birlikte savaşabilir ve ölebilirim heval Axin!"

Axin'le görüştüktan sonra, Harun'u önceki sataşmalardan ve kırınglıklardan uzak, dokunaklı bir sıcaklıkla selamlamıştı. Yılmaz'ın yokluğu her türlü çatlağı onarmaya yetecek bir kesinlikte aralarında durmuştu adeta. Harun ise çok gerilerde kalmış bir zaman kesitine dalmışçasına Selim'i seyretmiş, ardından özlenen günlerin hatırını çağrıştıran bir kucaklamayla karşılaşmıştı.

Raperin'in ikazıyla başını eğdi. Pencere pervazına değen MG-3 mermileri sadece tahtayı parçalamakla kalmıyor, şiddetiyle pencerenin monte edildiği duvarları da delik deşik ediyordu. Üzerine yağın tahta, briket, sıva parçalarına aldırış ettiği yoktu. Savaşçıların güvenliğiydi asıl olan. Raperin hemen sol tarafında keskin gözlerle düşmanın her hareketini izliyor, etkili atışlar yapmaya çalışıyordu.

"Düşmanın sokağa girmeye niyeti yok heval Axin!"

"Evet, öyle anlaşıyor. Bizim bulunduğumuz mekana

yönelecekler. Binalara yoğunlaşıp gedik açmaya çalışıyorlar. Arkadaşlar göğüs göğüse çarpışmaya hazır mı dersin?”

“Her şeye hazır olduğumuzdan emin olabilirsiniz!”

Teknik olarak hazırlıkları fazla sürmemişti. Zaman ve olanak yoksunluğu kısa süreli bir hazırlığa ancak yetmişti. Öncesinde grup komutanları Agit ve Gabar’ın şehir savaşına hazırlıklar kapsamında başlattıkları tünel, sığınak, depo çalışmaları yarım kalmış, tamamlanamamıştı. Birçok şey yarım kalmıştı. Şimdi bu son saldırı için Nujin’in grubu ise sokak boyunca savunma hattını izleyen evler arası geçişi sağlayacak oyuklar açmışlardı. Bir insanın eğilerek geçebileceği büyüklükte birbirine bağlı geçitler. Geçişler kolay olacaktı. Fakat son evden sonrası yoktu. Başka bir sokak ve başka evler başlayacaktı. Ve o evler savaş pozisyonu almalarını mümkün kılacak hazırlıklardan yoksundu. Ellerindeki cephane bugünkü çarpışmaya yetecek kadardı. Önüne yığıldıkları kum torbaları pencereleri tümünden örtmeye yetmemişti. Mermiler açıklıkta ilerliyor, savaşçıların hatalı bir hareketini kolluyordu adeta. Savaşçılarına kesin talimat vermişti; cephane boşa harcanmayacak, aktif bir savunma esas alınacaktı. “Bugün kimse şehit düşmeyecek!” demişti savaşçıların yeni güne hazırlarken. “Bu yüzden hayatınızda hiç olmadığı kadar dikkatli şekilde hareket edeceksiniz. Tüm duyurgalarınız açık olacak. Kurationsızlık istemiyorum. Halk savaşçısının son kurşununa dek nasıl savaştığını ve ölüme kolay teslim olmadığını düşmanımıza bir kez daha gösterelim!..” demişti ölümsüz savaşçılara komuta eden bir komutanın onuru ve coşkusuyla...

Evin sokağa bakan cephesi havanlarla vurulmaya başlamıştı. Havanların dövdüğü duvar çöktü çökecekti. Hemen ön mevzide konumlanmış Harun’a gözü takıldı. Harun sükûnetle duvarın çatlayıp yarılmasını, gün ışığının yarıklardan içeri sızmasını izliyordu. Yılmaz’ın vurulduğu geceyi

hatırladı. Umut'un ağır yaralandığı, Yılmaz'ın şehit düştüğü geceyi. Cenazesi alınamayan, korunup defnedilemeyen, sevdiklerinin eşliğinde uğurlanamayan şehit... Harun o gece kelimenin tam anlamıyla kendini kaybetmişti. Düşmanın üzerine intiharvari atılmasını güçlkle önlemişlerdi. Ondan sonra bir uçurum sessizliğine gömülmüştü Harun. Saatlerce konuşmaya çalışmıştı onunla. İçindeki depremi dışa vursun, tüm dünya onunla sarsılsın diye, yeniden birlikte devam etme gücü toplansınlar diye. Sonunda kederini öfkesiyle yoğurarak şöyle demişti. "Annesine, sevdiğine yazdığı mektuplar cebinde kaldı. Cenazesini ulaştıramadık, bari yazdığı mektupları ulaştırsaydım, söz vermiştim ona. Bu topraklarda, en küçük bir tereddüt göstermeden ölüme koşmak onun tercihiydi. Fakat cenazesini düşmanın elinde bırakmamak bizim boynumuzun borcuydu. Düşmanın cenazelere nasıl vahşet uyguladığını, parçalayıp köpeklerin önüne attığını daha geçenlerde duymuştuk. Sevdiklerine ölüm anındaki güzelliğini yollayamadığımızı gördüğünde Yılmaz bizi bağışlar mı sanıyorsun?"

"Yılmaz seni böyle görmek istemezdi. Senin sessizliğine en fazla tepki gösteren Yılmaz'dı hatırlıyorsun değil mi?"

"Yılmaz, verdiğim sözü tutmamı isterdi. Sözünü tutmayanın ne ülkesine ne de kendisine hayrı dokunur? Neden yaşıyoruz öyleyse?"

Belki de haklıydı Harun. Verdiğimiz sözleri tutmak için yaşıyoruzdur belki de. Kişiliğimizi, inancımızı sınan, verdiğimiz sözleri yerine getirip getirmediğimizdir. Tutulmayan söz, kırılan yemin hayatı da anlamından boşaltıyor demek ki! Yüce bir amaç uğruna verdiğin söz ile tek bir insana verdiğin söz arasında sadece bir rengin tonları kadar farklılık vardı. Özünde insanın bir değere bağlanmasıyla ilgiliydi her şey.

Jiyan'ın haykırışıyla irkildi. Bir havan topunun geli-

şini haber veriyordu. Daha mevzilenmeden havan topu ortalarında patladı. Evin ön cephesi büyük bir gürültüyle tamamen çökmeye başladı.

“Arkadaşlar! Geriye doğru, geriye doğru!” Kendi sesini toz bulutunun ağırlığı altında tanıyamadı bir an. Öksürüklerle kesilen sesini bulması kolay olmadı. Hızla kademeli olarak çekilmeye, koridordan geçerek evin diğer bölümlerine mevzilenmeye çalıştılar. En son Harun ve Nujin kalmıştı. Ayakta, sırtlarını karşılıklı olarak duvara yaslamış, hareketsiz biçimde duvarda açılmış olan oyuktan düşmanın belirmesini bekliyorlardı. Gözlerini açık bırakacak şekilde yüzlerine sardıkları kefiye ve gövdelerinden akan dingin sessizlikleriyle toz bulutunun ortasında yaşadıkları tüm o kanlı süreçlerin aksi bir heykeli görünümündeydiler. Kararlı, sakin, korkutucu... Axin’in “Geri çekilin ve yenden mevzilenin!” talimatını duymuyor gibiydiler. Axin gücenmiş bir öfkeyle bağırmaktan vazgeçti. Nasılsa bildiklerini okuyacaklardı.

Duvarın diğer tarafında top atışları kesilmişti. Nefret dolu küfürler yağdırılan emirlere karışıyor; telsiz seslerinin eşlik ettiği, “Teslim olun!” çağrıları giderek yükseliyor; aksanlı bağırışlar ruh hallerini ele veriyordu. Nujin ve Harun ise sessizce, silahlarını karanlığın yoğunlaştığı yarığa doğrultmuş, bekliyorlardı. Çok geçmeden kar maskeli, çelik yelekli ve ağır makinalı silahlarla donanmış ordu güçleri görüldü. Aynı anda ortalık cehenneme döndü. Harun’un ve Nujin’in silahları taramaya takılmış, kurşunlar şaşmadan hedeflerini buluyordu. Özel timlerin güçlkle kendilerini duvarın diğer tarafına attığını gören her iki savaşçı yeleklerinden el bombalarını seri hareketlerle çıkarıp pimlerini çekip fırlattılar. Harun’un el bombası patlamamıştı. Küfrettiğini tahmin edebiliyordu Axin. Geri çekildiği yerde kendisine bir kolonu siper etmişti. İhtiyaç duyulduğu anda

savunma olarak devreye girecekti. Karşısında silahı hazır durumda sabırsızca duran Raperin'in de ileriye atılmamak için kendisini zor tuttuğunu görebiliyordu.

Nujin'in bombası istediği etkiyi yaratmıştı. Tekrar taramaya takılan silahlar düşmanın her adımı için ağır kayıpları göze alması gerektiğini yeniden yeniden hatırlatıyordu. Nujin silahının şarjörünü değiştirmeye koyulmuştu. Her şeyi göze almışların ve son perdeyi karşılamaya hazır olanların sakinliği içerisindeydi. Sanki her şey tüm ayrıntısıyla önceden tasarlanmış ve şimdi sahneye konuluyordu. Axin içinden Nujin'e acele etmesini söylerken, yarıktan içeriye doğru üst üste bombalar atılmaya başlandı. Kokusuna, etkisine ve yoğunluğuna göre önce gaz bombaların, sonra parça tesirli bombaların atıldığını anlamıştı. Art arda kulakları sağır eden bir gürültüyle patlayan bombalar üstüne bastıkları zemini, dayandıkları duvarı sarsıyor, bulanıklaştırıyordu. Tutunacak katı bir dayanak bırakmıyordu adeta. Toz, gaz bulutu görme duyusunu işlevsiz bırakmıştı. Arkadaşlarına ne olduğu kaygısıyla isimlerini haykırmaya çalıştı. Yapamadı. Ciğerleri ani basıncın etkisiyle yanıyor, öksürdükçe boğazı tahriş oluyordu. Gözlerini güçlükle açtığında Nujin'in yerde hareketsiz yattığını, Raperin'in onların yardımına koştuğunu seçebildi. Kalbi sıkıştı, zorlukla nefes almaya çalıştı. Gaz bulutunun seyredtiği noktayı tespit edip emekleyerek o noktaya ulaştı. Nujin, Raperin'in ve Harun'un kollarında geriye doğru sürükleniyordu. Onu yanına getirdiklerinde ceylanları anımsatan iri kahverengi gözleri kapalıydı. Kesik kesik nefes alarak Raperin'e döndü. Hırıltılı bir sesle;

"Biraz daha çekilelim. Gazın etkisi geçtiği gibi içeri hücum edeceklerdir," dedi. Harun kafasını salladı. Gözleri kıpkırmızıydı. Alıp verdiği her nefes soluk borusunu yırtarcasına çıkıyordu. Raperin ağzına örttüğü kefiyeyi aralayarak;

“Sen ve heval Harun Nujin’i uzaklaştırın buradan. Ben savunmanızı alırım,” dedi. Sesindeki itiraz istemez tınıya rağmen Axin reddetti. Savunmayı kendisinin üstleneceğini söyledi. Harun tartışmanın daha fazla uzayacağından endişe ederek araya girdi. Kendisini Nujin’den sorumlu hissediyordu.

“Tek başıma götürebilirim onu. Uygun bir yere bırakır yine gelirim,” dedi.

Karşılık beklemeden Nujin’in belindeki palaskada asılı duran şarjörleri çıkardı, silahıyla birlikte Raperin’e uzattı. Nujin’i kollarına aldı. Bombalardan biri Nujin’in sol tarafını hedef almış, sol göğsünden bacağına kadar olan kısmını parçalamıştı. Axin zihnindeki son görüntüleri hatırladı; Harun kendisini köşedeki kum torbasının arkasına atmaya vakit bulduğunda Nujin silahıyla uğraşıyordu. Şimdi Harun’un kollarında kan damlalarından izler bırakarak gidiyordu. Korkusuz bir komutanın gidişiydi bu. Savaş alanını zorunlu terk ediydi.

Harun’un gidişinden birkaç dakika sonra Selim ve Sinan göründü. Dünkü hazırlıklar esnasında evlerin belirli köşelerine çeşitli korunaklar yapmışlardı. Ağır silahlara karşı etkisiz olsa da hızlı hareket edildiği taktirde az görüntü verme avantajını koruyordu. Selim önde, derme çatma korunakların eğreti güvenliğinde yaklaşıyorlardı. Makul bir mesafeye geldiklerinde kısık bir sesle Axin’e seslendi Selim. İyi olup olmadıklarını soruyordu.

“Neden geldiniz? Herkes yerini koruyacak demedim mi?” diye çıkıştı Axin.

“Heval Nujin’i yaralı gördükten sonra duramazdık. Ön mevzide yerimizi almalıydık. Hem heval Sinan iki tane sis bombası buldu. İşimize fazlasıyla yarar. Merak etmeyin, zebanileri yanınıza yaklaştırmayız!”

Raperin derinden bir “La havle!” çekti. Selim’i tersle-memek için kendini zor tutuyordu. Axin;

“Vakit kalmadı, zebanilerin sesleri duyuluyor. İçeri girdiler. Sessiz olalım. Heval Sinan, sis bombasını bana yolla. Fırlattığım gibi tarayacağız. Anlaşıldı mı? Sonra gerilla taktiği devreye girecek.”

Sinan’ın ulaştırdığı sis bombasını alan Axin, işaretlerin yardımıyla hareket tarzlarını bir kez daha anlattı. Birkaç metre ilerde sayıları giderek artan askeri güce karşı en bilindik ve en etkili taktik gerilla taktiği olacaktı; vur ve geri çekil! Darbe vur, psikolojik korku duvarı inşa et, geri çekil!

Sis bombasını fırlatmasıyla çatışma başlamıştı. Tıpkı öngördüğü gibi geliyordu her şey. Sokağa dönük planlama ise henüz işe yaramamıştı; ancak onun da zamanı gelecekti. En azından belli bir süre işgallerini engellemiş olmak da başarı sayılacaktı. Vurup geri çekildiler. Vurup karşı ateşi sabırla beklediler. Karşıladılar, yeniden vurular. Kimi evlerde silah seslerinin yoğunluğu çatışmaların şiddetli geçtiğini gösteriyordu. Harun da yanlarına gelmişti. Nujin’in kanı yüzünde, ölümünün yerleştiği hoşgörüsüz bir ifadeyle tetiğe basıyordu.

Düşmanın yoğun ateşi altında kalmışlardı. Değil geri çekilmek, hareket etmek giderek güçleşiyordu. Birkaç saniyelik gecikme zor durumda kalmalarına yol açıyor, planlarını riske atıyordu. İkinci sis bombasını da atıp belli bir mesafe oluşturdu aralarına. Hızla yeniden konumlanırken Selim’in vurulduğunu, yaralı halde savaşımaya devam ettiğini fark etti. Üstü başı kana, toza, barut yanıklarına dolmuştu. ‘Titiz Selim’ olarak ünlenmesine neden olan, arkadaşlarının takılmalarına maruz bırakan titizliğinden eser kalmamıştı. Harun dikkatini düşmandan bir milim kaydırmadan Selim’in yanına sekti. Yarasını sordu. Selim acısını çiğneyen bir sesle”

“Heval Harun, ne dersin zafer tanrıçası bu halimle çe-

lengini uzatır mı bana?” diye sordu. Eski bir tartışmaya atıfta bulunmuştu. Harun gergin bir gülüşle kafasını salladı. Selim’i çatışma alanının dışına çıkarmak gerekiyordu. Ancak Selim ayak diretiyor, tek bir kurşunu kalıncaya dek savaşıacağını söylüyordu. Nihayet, yanlarına ulaşabilen Yakup’la gönderdiler Selim’i.

Axin bir an karanlığın çökmesine ne kadar kaldığını merak etti. Zaman kavramı zihninden silinmiş, üst üste biriken anlardan oluşan sürenin ise bir zamanı ifade edip etmediğinden emin olamıyordu. Özyönetim ilanından bu yana birkaç ay mı geçmişti? Yeni yılı izleyen günler birkaç haftaya mı sığmıştı? Bugün yürüttükleri çarpışmalar birkaç saatlik zamanı mı gösteriyordu? Oysa yıllardır, yüzyıllardır çatışıyorlardı sanki! Sadece parmaklarıyla, elleriyle değil, kollarıyla, gövdeleriyle savaşıyor, adeta silahlarının bir parçası, bir uzvu durumuna dönüşüyorlardı. Ellerini, gövdelerini silahtan ayırmak mümkün olmayacaktı. Soğuk havaya rağmen terliyor, savunma refleksi büyük bir gayretle çalışıyordu. Ayağa kalkıyor, mevzi alıyor, uzanıyor, eğiliyor, oyuklardan geçiyor, yeniden konum alıyorlardı. Arka sokağa açılan son eve doğru yaklaşıyorlardı. Evin etrafı, bahçesi patlayıcılarla donatılmıştı. Akif’in soğukkanlı ve maharetli elleri gecedен hazırlamıştı düzenekleri. Şimdi sadece savaşçıların çatışma mekanından uzaklaşmalarını bekliyordu. Bu mekandan ötesi yine kıramadıkları kuşatmanın kasveti ve çaresizliği idi. Layıkıyla savunamadıkları özyönetim kırılmasıydı.

Yeniden çatışma yoğunlaşmıştı. Yeniden mevzi aldığı sırada kendisine doğru ilerleyen özel timlerin varlığını fark etti. Silahını doğrulttu, ateş etti. Kafalarına, bacaklarına, kollarına nişan alıyordu. Çelik yeleğin koruyamayacağı bölgelere. Raperin de sol tarafına konumlanmış silahının

korlaşmış namlusu yüzüne yansımış, kızılbaştırmıştı. Axin ateş ettikçe Raperin de tetiğe dokunuyordu. İki özel timi devre dışı bırakmışlardı. Harun ve Sinan yan odaları tutmuşlardı. Birden sağ göğsünde ve omzunda bir sıcaklık hissetti. Ne vakit kurşun yemişti? Çok geçmeden keskin bir acıyla yana doğru savruldu. Bu acıyı iyi tanıyordu. Dağı, dağdaki yoldaşları, kayalıkları, yağmurlu patikaları, tipiyle aydınlanan geceleri, her adımda sırt çantasıyla sallanan kara çaydanlıkları, öncünün dürbününü, artçının kuru dal parçasını anımsatan bu acı tanıdıktı. Üst üste iki kurşunla vurulmuştu. Ya da saniyelik aralıklarla gövdesini peş peşe sarsan iki kurşunla devrilmişti. Daha önce yaralandığında canı bu kadar acımış mıydı? Dağda insanın canı yanar mıydı? Sol eliyle duvara tutundu. Kanı nasıl da terk ediyordu bedenini?! Bir insan bu kadar kanar mıydı? Nujin'i hatırladı, Selim'i, cenazesini alamadıkları Yılmaz'ı... Hiç değilse kendisi yoldaşlarının arasındaydı. Kan tadını ayırmısa. Kurşunlardan biri ciğerine saplanmış olmalıydı. Kurşunun girip çıktığı yer alev almış gibiydi. Oğlunun şehadet haberini aldığı anda annesinin ciğeri de böyle mi yanmıştı? Silahını omzuna almaya çalıştı, takati yetmedi. Bilincini kaybetmemeli, savaşçıları yalnız bırakmamalıydı. Güçlü olmalıydı... Onu arkadan kucaklayıp gövdesini dayanak yapan kolları fark etti. "Heval Axin," diyen sesi nerde, hangi durumda olsa bilirdi. Üzerine çöken ağırlıktan silkinmeye çalışarak başını yoldaşının omzuna yasladı.

"Önemli değil Raperin. Bir sıyrık sadece. Sen beni bırak, mevzini terk etme! Ben uygun bir yere çekilirim," diye fısıldadı.

"Seni böyle bırakamam. Benim asıl görevim sensin, unuttun mu?"

Harun, Axin'den yana ters giden bir şeylerin oldu-

ğunu anlamıştı. Ateş etmeyi kesmeden yavaş yavaş Axin'in yanına vardı. Kızarmış gözleri endişeyle açılmıştı. Ne yapacağını bilemiyor gibiydi. Sonunda Raperin'e yardım isteyip istemediğini sorabildi. Axin sesinin duyulmasını umarak Raperin'e doğru fısıldadı.

"Harun'a söyle sorumluluk artık Akif'te. Karanlık çöktüğü gibi arkadaşlar geri çekilsin. Kimse geride kalmasin. Emin olduktan sonra patlayıcıları infilak ettirsin. Herkesi sağ salim yeniden görmek istiyorum. Bir de Harun'a söyle, sen de, arkadaşlar da birbirinize emanetsiniz."

Annesinin çokça kullandığı bir sözü tekrarlamıştı. Kırık bir gülümseme geçti yüzünden. Çocukluğuna, ilk gençlik zamanlarına dalmak, o günlerin yalın, kederden uzak, ışığın bazalt taşlarıyla oynadığı demlere dönmek istiyordu. Masumiyetin saf vakitlerine dalıp gitmişken adının haykırıldığını işitti. Ses çok uzaklardan geliyordu. Gözlerini açmasını isteyen başka tanıdık bir ses, onu daldığı geçmişin bol güneşli zamanlarından çekip almaya uğraşıyordu. Gözlerini yummuş muydu? Onca ölüme, dehşete, ihanete, çaresizliğe ve bütün bunların kefareti sayılabilecek kahramanlığa tanık olmuş bu gözler belki de dinlenmeyi hak ediyordu? Konuşan Doktor muydu? Doktor'un ne işi vardı savaş cephesinde? Konuşup uyar-mak istedi. Boğazını yakan kan, konuşmasını engelledi. Kanın paslı tadı midesini bulandırıyor-du. Su olsa belki boğazını temizleyebilir, içini yakan susuzlukla başede-bilirdi. Ama su yoktu, yoldaşlarına gerekliydi. Su almak için evinden dışarı çıkan ve vurulanları hatırladı. Dicle'nin kenarına kurulmuş bu şehir haftalardır susuzluk-tan kavruluyordu. Kendisi için şimdi nasıl su isterdi? Kollarını, gövdesini saran eller çoğalmıştı. Nerde oldu-ğunu anlayamıyordu. Boğazına yapışıp kalmış kanı dı-şarı atmaya uğraştı; titriyor, sarsılıyordu.

“Ciğerlerine dolan kanı kusuyor şimdi. Biraz rahatlayacaktır.”

“Ama bu onu öldürecek!”

Belli belirsiz duyduğu konuşmalarda hissettiği kaygı onu öfkelenlendirmişti. Kimin için, niyeydi kaygı? Kendisi sevdiklerinin arasındaydı. Onlara söylemeye yeltendi, dipsiz bir kuyuya doğru çekildi. Adeta içinden bir şeyler kopuyordu...

Gözlerini açtığında yarı karanlık bir yerdeydi. Nefes almayı zorlaştıran ağır bir kokuyu duyumsadı. Kalkmayı düşündü, vazgeçti. Hareket edecek mecali kendinde bulamamıştı. Başını çevirdi. Raperin'i gördü. Sırtını duvara yaslamış halde yanında oturuyordu. Gözleri kapalıydı. Uyuyor muydu? Silahını elinden bırakmamıştı. Kurşunu kalmış mıydı? Etrafı dinlemeye koyuldu. Birileri radyoyla uğraşıyordu, bir türlü istediği frekansı ayarlayamadığı anlaşılıyordu. Sonunda yakalamış olmalı ki küçük sevinç nidaları kulağına kadar geldi. Spiker ilk haberi Cizre'deki bodrumlara ayırmıştı. Yaralıların aç-susuz, herhangi bir tıbbi yardım almadan günlerdir beklediği, ambulansların gidişine ordu güçlerinin izin vermediği, yaralıların bulunduğu sokağa girmeye çalışan sağlık personelinin ateş açılarak engellendiği haberini geçti. Ardından vekillerin yaralıları için mecliste açlık grevine başladıkları ve yaralılara tıbbi müdahale yapılmayana dek eylemi bırakmayacakları haberi verildi. Mikrofona konuşan vekiller eylemleriyle kamuoyunun dikkatini daha fazla çekeceğini, devletin sorumluluktan kaçamayacağını ve acilen müdahale etmesi gerektiğini, olayların uluslararası kamuoyunda büyük tepkiler aldığını açıklayarak tarihi bir tavra sahip olduklarının kibrini yansıtıyorlardı. Bu haber, radyoyu dinleyenler arasında bir dalgalanma yaratmıştı. Yorumlara girişmeden önce haberlerin bitmesini bekleyeceklerdi. İkinci haber ironik bir şekilde

Mehmet Tunç'a ayrılmıştı. Dinlemeye, bilincini açık tutmaya çalıştı. Hangi bodrum katına sıkışmıştı Mehmet Başkan, anlayamadı. Yaralıların olduğu kaç bodrum vardı?

"Bu bodrumla birlikte insanlık da çökecektir! Ev havan toplarıyla vuruluyor. Hiç kimse artık ne içeri girebiliyor ne de dışarı çıkabiliyor. Ölümü bekliyoruz. Ev tamamen havan toplarıyla yıkılmaya çalışılıyor. Bodrumun kapısı artık açılmıyor!"

Birdenbire tüm bedenini ele geçiren acıyla sarsıldı. Kulağına gelen vahşi inleme sesleri kendisine mi aitti? Kimindi bu ses? Raperin'in kocaman açılmış gözleriyle karşılaştığında neredeyse sevinecekti. Bilinçsizliğinin akışında kaybolmak yerine iyi bilinen bir görüntüye tutunmak onu gerçek zemine bağlayabilirdi. Gözlerini yumdu. Ağrıların geçmesini bekledi. İradesini, zihnini yalnızca ağrıları azaltmaya odakladı. Olmuyordu. Bazı acılar iradenin ötesindeydi galiba. Kulağına bazı konuşmalar çalındı. Radyo haberleri tartışılıyordu. Zihnini konuşmalara kaydırıldı. Seslerin bodrumun üzerinde gezindiğini, insan hareketliliğinden çok seslerin dönüp dolaştığını düşündü. Konuşma sesleri, inleme sesleri, işgalcilerin megafonda çaldıkları mehter marşı sesleri, dua sesleri, küfür sesleri... Gençlerin konuşmalarına kulak vermeye çabaladı. Söylenenlerin birçok kişi tarafından paylaşıldığı anlaşılıyordu. "Hepimiz öngöremediğimiz bu süreç karşısında birbirimizi suçlayıp duracağız," diye bir düşünceye takıldı. Tartışma devam ediyordu.

"Mecliste açlık grevi yapacaklarına yanımızda olsalardı. Hadi diyelim yanımıza gelmeye çekiniyorlar, kaygıları var, hiç değilse ablukanın başladığı sınırdan, cadde üzerinde çadır kurup otursalar, görevlerini yapsalardı. Halk sonuna kadar desteklerdi onları. Düşünsene, bir şehrin tümü açlık grevinde!"

“Fazlasıyla hayalcisin arkadaşım! Vekillerin yolu yasak kalktığında buralardan geçiyordu. Yasak başladığında soluğu Ankara’da alıyorlardı. Bari Meclis yerine Ankara’nın ortasındaki parkta -ne parkıydı o?- başlatmış olsalardı, belki sonuç alırlardı.”

“Haksızlık etmeyin, güç getirmeseler de vicdanen, kalben yanımızda olan birçok vekil vardı. Herkesi aynı kefeye koymak haksızlık olur.”

“Mesele de o zaten! Siyaseten devlete güç getiremiyorsan devlete resti çekeceksin. Rest derken kumar benzetmesi olarak anlaşılmasın. Niye gülüyorsunuz?”

“Durun, durun size Edward Said’i anlatayım. Tamam, çok uzatmayacağım. Dünyaca tanınan bir aydın, bir düşünür. İsrail işgalini protesto eden gençlerle birlikte taş atıyor. Tavrı, duruşu net adamın. Bizim aydınlar, vekiller ise işgalcileri sorumlu görmek yerine bize yöneliyorlar, yok gençlerin provokatif çıkışlarıymış, yok süreci sabote ediyor-muş vs. vs. Oysa işgalcilerin niyetini ve planlarını doğru okumuş olsalardı, bizi destekleyip kararlıca yanımızda yer alsalardı siyasetin eli de güçlenirdi.”

“Desene Kürdün tarihi yanılgısı; bağlı bulunduğu devleti tavizler koparacak kadar sıkıştırmaya evet, ama tümünden kopmaya hayır.”

“İddiasına varım, bizden sonra sıra onlara gelecek.”

“Hadi ordan, kim seninle iddiaya girer?! Sen daha önce kaybettiğin iddiaları bir öde...”

“Arkadaşlar! Şimdi vekillerin açlık grevi eylemi sonuçsuz mu kalacak?”

“Hayda! Yeniden başa döndük. Saatlerdir ne anlatmaya çalışıyoruz?”

Karşılıklı sataşmalar devam ederken. Axin uykunun onu ele geçirmesine izin verdi...

“Heval Axin uyanık mısın? Duyuyor musun beni?”

Göz kapaklarını zorlukla açtı. Eylem'di. Sesi titriyordu. Üşümüş müydü yoksa üzgün müydü? Eylem'in hâlâ neden burada olduğunu, vakit varken neden gitmediğini öğrenmek istedi. Her şeyi geride bırakıp gitmeliydi. Yeterince ölüm yaşanmıştı. Dudaklarını kıpırdattığında Eylem üzerine eğildi. Neden ağrı hissetmediğini sordu.

“Demhat imdadımıza yetişti. Kendisiyle bir miktar morfin getirmiş. Doktor en ağır yaralılara kullandı. Et-kisi geçinceye kadar ağrı hissetmeyecekmişsin!”

“Desene kafam o yüzen hoş! Demhat yaralı değil miydi? Nasıl gelebildi?”

Eylem gülümsedi. Üşümüş ellerini ne yapacağını bilmez halde bir an nefesiyle ısıtmaya çalıştı, ardından kollarını kavuşturdu. Isıttığına kanaat getirdiğinde Axin'in ellerini yavaşça tuttu. Kanı çekilmiş elleri bu ısıyı minnetle kabul etti. Eylem;

“Demhat kolundan yaralanmış ama gayet iyi yürüeyebiliyor. Gelir gelmez seninle işi olduğunu, seni görmek isteğini söylüyordu Doktor'a. Çağırayım mı?” diye sordu.

Demhat'ın ne işi olabilirdi? Şu anda akıl yürütecek durumda değildi. Demhat'tan önce Akif'i görmeliydi. Çarpışmanın nasıl sonuçlandığını öğrenmeliydi. Konuşacak takati yoktu ama dinleyebilirdi. Eylem'in elini hafiften sıkarak Akif'i çağırmasını istedi. Akif'in ismi geçtiğinde Eylem'in yüzünde bir karaltı geçti. Anladı Axin. Gerisini sormadı. Boğazını yakan kan tadını yeniden hissetti. Kendi kanı mıydı hissettiği yoksa yoldaşlarının mı?

“Heval Axin istersen heval Harun'u çağırayım! Şimdi Doktor ve Demhat'la birlikte mutfak bölümünde oturuyor,” diyen Eylem'e gözleriyle yanıt verdi.

Çok geçmeden Harun yanında belirdi. Yüzünde, ellerinde çizikler, barut yanıkları; montunda, kazağında silinmeye çalışıldığı belli, dağılmış kan lekeleri vardı. Ela

gözleri tanık olduklarının etkisiyle güneş görmemiş gölgelerle doluydu; okunamaz durumdaydı. Mezardan kalkmış bir ölü kadar şaşkın ve yorgun görünüyordu. Oturur oturmaz Axin'in elini avuçlayıp gülümsedi.

“İyi olduğunu görmek sevindirdi beni. Zaten seni bir iki kurşunla deviremeyeceklerini hep söylerim arkadaşlara. Bizim aramızda eski toprak sayılırsın...”

Axin sadece “Anlat,” dedi. Son nefesini verecekse bütün gerçeği öğrenerek gitmeliydi. Harun anladığını belirterek gönülsüz de olsa boyun eğiyordu Axin'in istemine. Konuşmaya başladığında Axin'in üzerindeki yıpranmış battaniyeyi düzeltmeye koyuldu. Sanki sadece soğuklara karşı değil tüm acılara karşı onu korumaya uğraşıyordu.

“Anlatmamı istiyorsun. Aslında tahmin edeceğin şeyler. Siz gittikten bir süre sonra Akif'i buldum, talimatını ilettim. İtirazsız dinledi. Fakat düşünceliydi, aklından neler geçtiğini sordum, başta konuşmak istemedi. Sonra, geri çekileceksek büyük darbeler vuralım, öyle çekilelim, dedi. İşgalcilerin yenildiğimizi sanmasını, sevinmesini istemiyordu. Söyle ne gerekiyorsa yapalım dedim. Zaten bundan ötesi yok... Günün son ışıklarına kadar savaştık. Ani şaşırtmalarla saldırıyor, düşmanı tuzağımıza çekiyorduk. Birkaç özel timin üzerinden silah ve bomba bile kaldırdık. Kutsal kitaplarda geçen mahşer günü tablosuna uygundu her şey. Akif fırtına gibi esiyordu. Sinan'ın da ondan geri kalır yanı yoktu. Cizre-Botan Beyliği'nin sembolünü bilir misin? Taşlara işlenmiş pezkuvîdir.²⁰ Kentin eski yapılarının üstünde hâlâ seçiliyor. Demem o ki, pezkuvî nasıl ki derin vadileri, uçurumları, dağ yükseltilerini vatan belleyip ve taştan taş, kayadan kayaya atlayıp sekiyorsa her iki arkadaş da köşeden kö-

20 Dağkeçisi

şeye, evden eve sekip duruyorlardı. Kendal ve Şervan arkadaşlar da sokağın diğer tarafında aynı şekilde hareket ediyorlarmış. Cephanemiz bitmek üzereyken önce heval Jiyan vuruldu. Onu ateş altından çıkarabildik fakat heval Sinan'ı çıkaramadık. Biz heval Jiyan'la uğraşırken heval Akif çekilme talimatı verdi. Patlayıcıları devreye koyacaktı. Sokağa vardığımızda yaralıların sayısı kadar şehitlerimizin olduğunu gördük. Diğer gruptan heval Kendal'ın şehit düştüğünü, heval Şervan'ın yaralandığını duyduk. Yaralıları uygun yerlere taşıyorduk ki patlama oldu. Müthiş bir patlamaydı. Art arda birbirini tetikleyen tarzda bir düzenek kurmuştu heval Akif. Cehennemin kapısını aralamıştı sanki...

“Heval Akif nasıl şehit düştü?”

Soruyu sorana döndüler. Berjin'di. Oraya ne vakit geldiğini görmemişlerdi. Gözlerinde yaşlar belirmişti. Harun hafif bir iç çekişle anlatmaya devam etti;

“Düzeneklerin ateşleyicisi Akif'in kendisi oldu. Nasıl yaptı bilmiyorum ama patlamayı garantilemişti böylelikle. Zaten sağ kurtulmayı düşünmüyordu. Bazı arkadaşlara, ‘Düşman beni ne sağ ne de ölü bedenimle ele geçirecek,’ diyormuş. Sonrasında duydum ben de.”

Axin kederle etrafına baktı. Etrafında toplanmış arkadaşlarının sevgi dolu, endişeli, beklentili bakışlarıyla karşılaştı. Demhat da gelip katılmıştı onlara. Axin'in zihninden geçenleri Raperin sordu Harun'a. Kalan savaşçıları tek tek merak ediyordu. Selim'i sırtlayıp götüren Yakup'tan haberi yoktu, ikisi de sırra kadem basmıştı. Ali'nin ve Ömer'in Narin sokakta başka bir bodrumda olduğunu, Kenan'ı ise ailesinin gelip aldığını söyledi. Sur mahallesinde başka yaralıların da olduğunu Demhat'tan öğrendiler.

“Peki sen nasıl gelebildin? Tüm yollar kapanmış durumda.”

Harun'un sorusu birçoğunun aklından geçiyordu.

"Soru işaretlerinizi tahmin ediyorum. Dayımın yardımıyla geldim. Dayım şehrin her taşını, her köşesini benden daha iyi tanır. Size ulaşmak için her şeyi göze aldığımı anlayınca yıllar öncesine ait bir geçidin girişine bıraktı beni. Büyük su borularını düşünün, öyle bir geçide giriyorsun, yirmi otuz metre sonra buraya yakın bir sokaktan çıkıyorsun. Sonrası hızlı koşmana ve şansına kalmış. Dayım geri dönmek istiyorsam acele etmemi, sokaklarda arama tarama faaliyetine başlayan düşmanın her an gözüne çarpabileceğini özellikle vurguladı."

"Dönecek misin?"

Soruyu kayıtsızca, omuz silkerek karşıladı Demhat.

"Heval Axin karar verecektir. Onunla işim var. Eğer müsaadeniz olursa onunla yalnız görüşmek istiyorum."

Axin'in onayıyla birlikte Raperin dışındakiler dağıldı. Anlam verememişlerdi. Her şey sona ermek üzereyken Demhat'ın önemli ne işi olabilirdi ki? Demhat'ın başlamasını bekledi.

"Geldiğimde uyuyordun heval Axin. Yoksa zaman kaybetmeden notu verirdim sana..."

Cebinden küçük bir pusula çıkardı. Bantla sarılıydı.

"Ne notu, kimden gelmiş?"

"Kimden geldiğini bilmiyorum. Nusaybin'den bir akrabanın çocuğu getirmiş. Dayımın adını verince şehre girişini engellememişler. Dayımın da milliyetçilik damarına denk gelmiş ki benimle görüştürdü."

Notu Axin'e uzattı. Raperin notu alıp el çabukluğuyla bandı söktü. Küçük el fenerinin ışığını tutarak Axin'in okumasını kolaylaştırdı. Ancak okuyacak durumda değildi, Raperin'den okumasını istedi. Önce kimden geldiğini sordu. Raperin, "Hakkı," dediğinde bir an yanlış duyduğunu sandı. İsim o kadar beklenmedikti ki! Raperin aynı

ismi hissedilir bir hoşnutsuzlukla vurgulayarak, tekrarladı. Demek Hakkı Nusaybin'e geçmişti. Demhat'a pusulanın içeriğinden haberdar olup olmadığını sordu. Pusulayı getiren çocuğun bazı şeyleri aktardığını, bir grubun hazırlandığından söz ettiğini söyleyince Demhat'tan kalmasını istedi. Hakkı notunda yetkin savaşçılardan bir grubun takviye olarak hazırlandığını, grubun tam olarak nerde bekleyeceğini bildiriyordu. En geç ayın son gününe kadar bekleyecekti grup... Notta yazılanlar Axin'i heyecanlandırmış, bir çıkış aralığı olarak görünmüştü. Ancak kalbinin derinliklerinde kendini fazla kaptırmaması gerektiğini fısıldayan bir ses işitiyordu.

"Bugün ayın kaç?" diye sordu Raperin'e. "30 Ocak," yanıtını alınca düşünceye daldı. Kararlaştırılan gün yarındı. Bir günde gruba ulaşmak mümkün müydü? Kimi göndermeliydi? Raperin bırakıp gitmezdi. Eylem de öyle. Üstelik yolda çıkacak herhangi bir aksilik durumunda askeri konum alamayabilirdi. Şehri en iyi bilenlerdendi. Harun'la birlikte gidebilirlerdi. Düşünüyordu. Grubun atılacağı tehlike onu kaygılandırıyordu. Şehrin tüm giriş hatları kontrol altındaydı. Bir savaşçı grubuydu söz konusu olan; kaçak mal değildi ki gizli bölmelere saklanılsın!.. İnleyen, ağrıdan duramayan, "Beni öldürün," diyen yaralıları hatırladı. Yine günlerdir bodrumlara tıklıp kalmış, açıklıkla, susuzlukla mücadele eden insanları, hafif yaralıları gözünün önüne getirdi. Riski göze almaya değerdi... Morfinin etkisi azalıyordu, acele etmeliydi. Demhat'ı yakınına çağırıp kulağına;

"Arkadaşları belirtilen yere vaktinde götürebilir misin?" diye sordu.

"Çok sayıda kişiyi götüremem tahmin edeceğin üzere. Belirlenen yer oldukça uzakta. En fazla bir iki kişiyi götürebilirim. Zamanında yetişir miyiz, düşmanın çıkarcığı engellere bağlı?!"

“Peki gidecekler hazırlanıncaya kadar buradaki anneleri, sivilleri güvenli bir yere taşıyamaz mısın?”

“Zaman kaybederiz. Anneleri çok çok birkaç sokak öteye bırakıp geri gelirim. Tabi kafalarına kurşun yemeyeceklerinin garantisini veremem. Bir keskin nişancı her an tepemizde olabilir.”

“Sen annelerle, sivillerle konuş. İkna edebileceklerini çıkar. Riskleri de anlat onlara; şahadet, yakalanma... Sonra bizi sorumlu görmesinler... Raperin sen de Harun ve Eylem’i çağır bana.”

Eylem’in adı geçer geçmez Demhat’ın davranışlarına tezcanlılık gelmişti. Hızla kalkıp kadınların toplu oturduğu yere yöneldiğinde Raperin de Eylem ve Harun’u çağırmaya gitti. Önce Eylem geldi. Eylem’e pusulayı, hazırlanan grubu, planını anlattı kısaca. Sözcükleri zorlukla seçiyordu. Eylem kendisinden ne istendiğini anlamıştı. sözün kendisine gelmesini beklemeden Axin’e kabul etmeyeceğini söyledi. Yaralılarını bırakıp gidemezdi. Kurtuluş umudu varsa bir başkası onun yerine geçebilirdi. Madem ki müdahale grubu hazırlanmış, Demhat ve Harun rahatlıkla her türlü desteği sunabilirdi. Kendisi olmadan, onların daha hızlı gidip geleceğini vurguladıktan sonra;

“Eğer niyet bodrumda daha az sayıda insanın ölümü beklemesi ise Doktor’u yollayın benim yerime. Onun burada yapabileceği pek bir şey kalmadı. Ben kendi toprağımdayım, beklemesini bilirim,” diye ekledi.

Axin ısrar etmeye niyetliydi. Gücünü toplamaya çalışırken bir ağıt yükseldi, suratlarına tokat gibi çarptı. Yaşlı kadınlardan biri yakıyordu. Kulak kabarttı Eylem;

“Yaralılarından biri daha biri daha şehit düştü,” dedi usulca.

“Şehit düşen kim?”

Boğazının düğümlenmesine aldırmadan uygun sözcükler aradı Eylem;

“Nusret!” dedi. “Daha on dokuzunda. Ablası onu bana emanet etmişti... Mehmet abi onu hastaneye gönderebilmek için Faysal vekille çok uğraştı, olmadı... Zaten kendisi de, ‘Cizre üzerindeki abluka devam ettikçe benim dışarı çıkarılıp tedavi edilmem doğru olmaz ve bunu kabul etmiyorum. Abluka kalkmadan tedavi olmayacağım,’ diyordu. Şimdi ben nasıl bırakıp gidebilirim heval Axin?”

Yası paylaşmaya, ağıda katılmaya gittiğinde Harun yanaştı. Ne olup bittiğini sordu. Raperin açıklamayı üstlendi. Axin’in arada dinlenmesini istemişti. Hiçbir ayrıntıyı atlamadan aktarmayı bitirdiğinde Harun derin bir dalgınlık içindeydi. Sessizlik uzuyordu. Axin müdahale etmek zorunda kaldı, vakit kalmamıştı, gecikmeden çıkmalıydılar, kesin talimattı. Harun ve Demhat birlikte grubu alıp buraya yönlendireceklerdi. İtiraz istemiyordu. Harun;

“Bir savaşçı olarak komutanın talimatını yerine getirme sorumluluğundayım. Yerine getireceğim de, fakat kişisel tercihim sorulsaydı sizinle kalmayı yeğlerdim. Üstelik planlamada boşluklar olduğunu düşündüğüm halde gideceğim,” dedi.

“Ne boşluğu?” diye atılarak sordu Raperin. Onun da aklına yatmayan şeyler olduğunu anladı Axin.

“Madem ki bir grup hazırlanabilir ve takviye amaçlı yolalanabilirdi neden şimdiye kadar beklendi? Dün YPS’nin sahada güçlerimiz yok açıklaması basında yer aldı. Bugün silahlı bir grubun şehre sızmasına yardım edeceğiz. Gerçi grubun silahlı olup olmadığından, randevu noktasına gelip gelmediğinden emin değiliz... Ama tartışacak zamanımız yok! Değil mi?”

Durup etrafına baktı, yaralıları, yaralılara refakat edenleri kısa bir an izledi.

“Milyonda bir kurtarılmaları olasılığı da olsa sırf o olasılık için giderim... Üstümü değiştirmeliyim, böyle yola çıkılmaz. Heval Raperin bir tabanca bulmalıyım, daha rahat hareket ederiz.” Belindeki tabancayı çıkardı Raperin. Axin’indi. “Sana emanet,” diye yavaşça eklerken sesindeki vurgu yağmurlu günleri çağrıştırdı Axin’e.

“Eğer tek parça halinde dönersem emaneti de gözüm gibi koruduğumdan emin olabilirsin. Yok eğer dönemezsem, heval Axin’in kutsal yadigarı benimle beraber başka evrenlerde kendisine yer aramak zorunda kalacak... Heval Axin, müsaaden olursa yola çıkmadan heval Eylem’den bir şarkı söylemesini isteyeceğim... Yılmaz’ın en sevdiği şarkıyı...”

Axin hüznle kabul etti. Harun kalktığında onu bir daha göremeyeceğini hissetti. Ağrı yeniden tüm bedenini ele geçirmeye başlamıştı. Dişlerini sıktı. Bedeni ateşe fırlatılmış gibiydi. Yanıyordu. Yangın hücrelerini yakıyor, kavuruyordu. Bu acı karşısında ömrünü birkaç saatlik daha uzatmaya değmez, diye bir düşünce geçti aklından. Ağrı nöbetleri arasında Raperin’in sesi zor ulaşıyordu. Doktor’u çağırma kalkan Raperin’i durdurdu.

“Doktor’u Harunlarla gitmeye ikna et! Kalmamalı artık. Çıkıp gitsin bu şehirden...”

Raperin’in kaygı ve gözyaşıyla ıslanan bakışları direnişin son günlerinde yaşadığı tüm ağır günlerini hatırlattı ona. Hayatlarını eşsiz bir gelecek uğruna feda eden o güzel insanları... Son anda kulağına çarpan yumuşak bir melodi ruhunu yatıştırdı. Eylem’di. Yılmaz’ın hediye ettiği kırık gitarı çalıyordu. Şarkıya başladığında bodrumdaki her türlü ses sustu; “Hey lê çuka sere darê...” Yılmaz’ın dinlemekten bıkmadığı sesiyle onu yanına çağırıyor, arkadaşlığını, sıcaklığını, coşkusunu özlediğini bu toprakların bin yıllık hüznüyle anlatıyordu. Bir an çiğ damlalarını düşündü Axin. Tan vaktinin alacalı ışığında

kırmızı gül yapraklarını ıslatan çiğ damlalarını... Ey-lem'in sesi de susuzluktan yanan yaralıların ruhuna bir çiğ damlası hafifliğiyle değiyor olmalıydı. Ağlıyor muydu Harun? Yılmaz'ı onun yanında otururken hayal etti. Sonra diğerlerini, Serdem'i, Nujin'i, Faraşın'i, Kenan'ı, Selim'i ve kaybolmuş Umut'u... Kırık gitarı susturan gözyaşı mıydı? Erdal çağları devirecek kadar büyük acılardan söz etmişti. Öyleyse neden çağ devrilmiyordu?

Erdal'ın gülerek uzaklaştığını fark etti Axin. Arkasından bağırmaya başladı; Erdal dur! Beni de bekle! Ben de seninle dağlara geliyorum! Beni de bekle! Kalkmaya davrandı. Raperin'in kollarında kendinden geçti...

“Sen neden gitmedin Harunlarla? Heval Axin özellikle senin şehirden çıkmanı istiyordu. Hem belki Nusaybin’de arkadaşlara yardımın dokunurdu.”

Doktor, Eylem’in tepkisini ve sitemini savuşturmak için elini kaldırdı, gülümsedi.

“Unuttun mu, ben bu geminin kaptanıyım. Bir kapitan gemisini asla terk etmez!..”

“Yapma heval Doktor! Burada yapabileceğin hiçbir şey kalmadı. Belki başka yerlerde hayatlarını kurtarabileceğin insanlar vardır. Belki iyileştireceğin insanlarla taze inançlar ve umutlarla doğrulacak yerler vardır. Sırf bizimle ölmek için bir kenara bırakmamalıydın.”

“Peki, ya sen niye gitmedin? Heval Axin’in senin de gitmeni istediğini biliyorum. Üstelik Demhat seni de götürebilmek için nasıl da paralandı kendisini. Ağlayarak gitti dersem abartmış sayılmam. Sen neden kaldın?”

“Gidemezdim heval Doktor! Burada çok arkadaşımı yitirdim ben. Birlikte bir düşü paylaştığımız arkadaşlarımı kendi ellerimle gömdüm. Nasıl bırakıp giderdim?! Gitseydim, nasıl dönecektim? Her mahallede, her sokakta onların izleri dururken, kahkahaları, sohbetleri, telaşları heyecanları çınlarken kulağımda, nasıl bırakabilirdim? Her bahçede, her adımda onları görmeye devam ederken... Yaşayabilir miyim sanıyorsun? Yasımı bile tutamazdım!”

“Ama hayat devam ediyor. Bizden sonra da insanlar ya-

şayacak, gülecek, ekmek derdine düşecek, aşık olacak, hayal kuracaklar. Ve elbette direnmeye, savaşımaya devam edecekler. Bizden sonra hayatın durmasını isteyemezsin.”

Karşılık vermedi Eylem. Bundan sonra kimin nasıl yaşayacağına karar verecek değildi elbet. Fakat kendisi yaşamına olduğu kadar ölümüne de karar verebilirdi. “Ne tuhaf” diye düşündü. İnsanın kendi ölümünden yabancı, uzak bir olaymış gibi bahsetmesi, onca kaçınılan belirsizliklerle, kuşkuyla beslenen ölüm gerçeğini tam kıyısına gelmişken uzak bir anıdan söz eder gibi karşılaması... Kabullenmek mi? Değil! Direnme ihtimali olduğu müddetçe ölüm, yaşam karşısında asla tercih edilen bir sığınak olmuyor. Birden bodrumun kasvetli atmosferinde ölüm fikrine ne denli yakınlaştılar da aslında kurtulacakları inancını çok güçlü taşıdıklarını ayımsadı. Son an’a kadar taşınacak bu inanç, hayatın mucizelerle dolu olduğuna dair bir inanıştan mı geliyordu? Yoksa ölüme anlam verme çabasından mı? Silahsız, savunmasız insanların, çocukların, kadınların rahatlıkla katledilemeyeceği inancı...

“İşgalciler en küçük bir direnme olasılığını dahi ortadan kaldırmak için direnişin anılarını yok etmeye girişir. Oysa bizler yaşadığımız sürece anılar canlılığını yitirmeyecektir. Bu yüzden önce fiziki olanı, yani göz önünde olanı yok edecek, ardından gerçeklik algısıyla oynayacaktır. Direnişi, anılarını yok etmeyi o nedenle gerekli bulurlar. Şehri tümüyle yıkıp yeniden yapacaklar. Ve sen bir zamanlar direnişçilerin savaştığı, barikat kurup hendek kazdığı, halay çekip toplandığı yerleri gösteremeyecek, izlerini takip edemeyeceksin. Anlatmaya çalışsan da o zamanları yaşamamış olanlara kanıt gösteremeyeceksin. Ne kadar çabalasan da içindeki yıkımın büyüklüğünü anlayamayacaktır o zamanları yaşamamış

olanlar...” Bu sözleri kimden duyduğunu hatırlayamadı. Bir ateşin etrafında toplandıklarında konuşulduğunu belli belirsiz anımsıyordu. Ama kime aitti bu sözler? Ne önemi vardı, kehanetten farksızdı. Yine halasının anlattığı rüyayı düşündü, aklına her takıldığında olduğu gibi ürpermekten alamadı kendisini.

Doktor’un sesi kulağına çalındığında dalıp gittiğini anladı. Onun varlığını neredeyse unutmuştu.

“Acilen su bulmalıyız. Düdendir arkadaşlar bir yudum suyla yetindiler.”

“Keşke yapabileceğim bir şey olsa. Lütfiye ananın dediği gibi Dicle’yle çevrili bir kentteyiz ve şu an içecek bir damla suyumuz yok.”

Sudan bahsetmek boğazını kurutmuştu. Eğer bombalar arka girişi hedef almamış olsaydı belki kuyuya ulaşmanın bir yolunu bulurdu. Fakat Harun ve Demhat’ın çıkışından hemen sonra arka çıkış da kapanmıştı. Küçük mutfak bölümüne dek ulaşan sesler dikkatini çekti. Doktor’la birlikte içeri geçtiler. Sakine, bodrumun tavana yakın penceresinin altında bir sandalyeye çıkmış, pencereden gördüklerini etrafına toplananlara anlatıyordu. Eylem ne olduğunu sordu? Sakine içerinin soluk ışığında daha da solgun görünen yüzünü Eylem’e çevirdi. Sandalyedeyken inerken;

“Asker postallarını gördük. Asker postalları çevremizi sarmış durumda. Tam karşımızda zırhlı bir araç var,” dedi.

Sesinde nasıl yorumlayacağını bilmediği görüntülerin endişesi seziliyordu. Etrafına toplananların her biri görüşlerini söylemeye başladı. Kara Ali de oturduğu yerden tartışmalara katıldı. Sararmış, güçlkle yutkunarak konuşuyordu.

“Kaygılanmayın. Bizi yıldırmaq istiyorlar. Kendilerini göstermelerinin amacı bu. Avucumuzun içindesiniz, me-

sajını vermek... Bir de iyi tarafından bakın, askerler yakınımızda olduğu müddetçe bomba atamazlar, havan topu, tank atışı yapamazlar...”

“Peki ne zamana kadar sürecek? Daha fazla böyle bekleyemeyiz. Bizi aç susuz bırakarak, nefessiz bırakarak mı ölümle sınayacaklar? Düdendir bir damla suyun hasretini çekiyoruz.”

Konuşan kişi orta yaşlı, asabi gözüken, Eylem’in tanımadığı birkaç kişiden biriydi. Direnişle pek ilgisi olmadığı anlaşıyordu. Fakat gururundan dolayı bırakıp gidemiyor olmalıydı. Kovacak halleri yoktu ya. Zaten kapana kısılmışlardı. Kara Ali, konuşanı hor gören bir bakışla süzdü.

“Birazcık su fena olmazdı. Fakat susuzluk çekiyoruz diye düşmana yalvar yakar teslim olacak değiliz. Bekleyeceğiz. Arkadaşların takviye almaya gittiğini söylemişsiniz. Çok geçmeden dönerler. Sadece biraz daha dişimizi sıkalım, irademize güvenelim.”

Kara Ali’nin konuşması belli bir sükûneti sağlamıştı. Ancak çok geçmeden mehter marşları çalınmaya başlandı. Birkaç hoparlör birden devreye konmuş, sinirleri altüst eden, yüksek davul, zil sesleri postal seslerine karışmış, pencerelerden bodruma doğru akıyordu. Mehter marşları adeta kafaların içinde patlıyordu. Hareket edenler sestten korunma amacıyla kulaklarını kapatıyor, köşe bucak kaçacak yer arıyordu. Bir yandan Doktor, bir yandan Eylem ve Sakine yaralıları sakinleştirmeye çalışıyordu. Kolay olmadı. Ağır yaralılar onları gördükleri gibi su istiyordu. Su içerlerse her türlü gürültüye katlanabileceğini söyleyenler vardı. Allah aşkına, ülke aşkına, toprak aşkına su isteyen yaralıların yakarıları karşısında Sakine daha fazla dayanamayarak ağlamaya başladı. Eylem, gücünü daha ne kadar zorlayabileceğini

düşündü. Bir damla su isteyen yaralıların içe dokunan bakışları içini kasıp kavuruyor, teselli sözcüklerini unutmamasına yol açıyordu. Sonunda Raperin'in yanına çöktüğünde takati kalmamıştı. Raperin, Axin'in başucundan bir an bile ayrılmamıştı. Silahı hemen yanı başında durvara dayalıydı.

"Heval Axin gözlerini açmadı mı?" diye sordu yavaşça. Raperin başını "hayır" anlamında salladı. Hâlâ kendine gelmemişti. Ve hâlâ son nefesini vermemek için ölümlle mücadele ediyordu. Aldığı her nefesi ona verdiği acıyla mı kefareтини ödediğini düşünüyordu? Bir süre onu seyrettikten sonra kulağına eğildi. "Yapma," dedi fısıltıyla.

"Yeterince bedel ödedin. Huzurla gitmeyi hak ediyorsun."

Raperin işitemediği konuşmaya kuşkulu yaklaşıp da Eylem'i engellememişti. Eylem bir süre Axin'in yanında oturmaya devam etti. Ona çocukluğunu anlattı, içinde yüzdüğü dereleri, güneş ışınlarının parıldadığı suyun küçük dalgalarını... Taşları anlattı, küçük, yuvarlak, düz şekilli, şekilsiz renkli taşları. Her birinde saklı olan zamanı ve toprağı. Arkadaşlarıyla kulaklarına dayadıkları taşların sesini duyma çabalarını. Her taşın rengi, şekli vardysa neden sesi de olmasındı? Çocukluğun masum inanışını gülerek karşılıyor ve kapısını araladığı çocukluk dünyasında mucizeleri besleyen, her şeyi mümkün kılan çok özel bir yerin varlığını fısıldıyordu Axin'e. Ardından Dicle'yi anlatmaya başladı. Susuzluktan yanan ciğerlerini su hayaliyle avutuyordu adeta. Ona güneşle nehrin ilk buluşmalarına tanıklık ettiği sabah vakitlerinden bahsediyordu. "O tanıklıkta tarihin gölgesi büyüyor, bugün ve gelecek tarihin içinde eriyordu. O anda ışıklar demetler halinde suya yayılıyor, her damlasına sızıyor, mavinin her türlü tonunu kendi parlaklığıyla harelendiriyordu... "Sonra ne oluyordu biliyor musun heval Axin? Işğın suyla sohbeti başlıyordu. İnan bana! Söylenen her söz-

cük, dile gelen her anlam sanki kulağıma fısıldanıyordu. Kadim toprakların mucizesi aşıklarının ve şairlerinin kalbindedir. Bu kalbe erişenler ve anlayanlar mucizeyi görmeye hak kazanırlar,” diyorlardı. Eh ne de olsa Mem Dicle’yle dertleşmiş, mahcup bir kırlıganlıkla ölümsüz aşkı anlatmış, içini dökmüş. Feqiyê Teyran bu suyun kıyısına oturup “Ey Av û Av!” demiş, Dicle’nin sonsuz akışı içinde bir dalga olabilmeyi düşlemişti. Melayê Cizîrê aşktan yanan kalbini bu suya düşen sevgilinin aksiyi söndürmeye çabalamış! “Dicle şairlerine ve aşıklarına tanıklık etmişken, şimdi de bize diyor. Bizim uğruna öldüğümüz aşkın yüceliğine.”

Kaptırmıştı kendisini. Bir yandan konuşurken, diğeryandan Axin’in saçlarına dokunuyor, şekil veriyor, kaşlarını düzeltiyor, battaniyesini iyice sarmalıyordu. Axin’in onu dinleyip dinlemediğine aldırmıyordu. Ara sıra Axin’in boğazından yükselen kanlı inilti Eylem’i irkiltiyor, çaresizce susturuyordu. Yeniden devam etme gücü bulması kolay olmuyordu. Yorulmuştu artık. Dalgın bir halde;

“Şunu anladım heval Axin, bazen önemli olan yalnızca inanmak. Vareğî’ye inanmak. Sonra var ettiğın şeye inanmak. Öyle ki kendi parçan gibi bellemek...” dedi.

Sırtını soğuk duvara yaslayıp gözlerini kapattı. Yorgunluk bir karabasan gibi çökmesin diye direniyordu. Şimdi, Axin’in yanına kıvrılrsa, onunla beraber uyusa, hiç uyanmasa! Uyuma isteğine karşı koymaya çalışırken Memo’nun telefondan televizyona bağlandığını, sesini yükselterek açıklamalara giriştiğini duydu.

“Buradaki insanlar nefesleri ile moralleri ile direniyorlar. Bu insanlar iki gündür sıvı alamıyorlar. Buradaki insanlar sağlıklı da olsa iki gün sonra yaşamını yitirecek. Bunun altından da kimse kalkamayacak. Halkımız kendini Cizre sokaklarına vurmali, kendi çocuklarını kendileri almalıdır.”

Sorumluluğunu üstlendiği insanların sesi ile tereddütsüz konuşmuş, geri adım attığına dair en küçük bir kararsızlık işareti göstermemişti. Eylem gözleri kapalıyken bile Memo'nun yumuşak, çocuksu yüzündeki inatçı çizgileri görebiliyordu. Zayıf, ince bedenindeki güce hayranlık duymuştu çoğu kez. Rohat'ın Memo'yla öfkeli bir konuşmaya başladığını anladığında şaşırıldı. Ne üzerine tartışıklarını seçemedi. Fakat Rohat, çocukluk arkadaşına kolay kolay öfkelenmezdi. Tartışmanın akışında Eylem meseleyi çözdü. Memo'nun Faysal vekile gönderdiği mesaj Rohat'ı kızdırmış, daha doğrusu gücendirmişti. Rohat;

“Sen nasıl kendimi öldüreceğim diyorsun? Nasıl böyle düşünebilirsin?” diyor, Memo'nun açıklamalarını kabul etmiyordu.

“Su haykırışlarını artık duymak istemiyorum Rohat! Bu çaresizlik kanımı donduruyor. Tam böyle de değil. Belki kanım donsa, içim buz kesilse hiçbir şey hissetmem. Oysa içimde ağır, yapışkan bir dalgalanma var. Boğazımı sıkan, nefesimi kesen bir dalgalanma!..”

Eylem gözlerini yummuş, dinliyordu. İçinden “Seni anlıyorum heval Memo” diye geçirdi. Hiçbir şey yapamamanın, umarsız kalmanın yoruculuğunu hiç kimse onun kadar anlayamazdı. Axin'in henüz kanı çekilmemiş eli avuçlarındaydı. Sakine'nin haykırdığını işitti. Bastırmaya çalıştığı çığlığında tüyleri diken diken eden bir kederin gözyaşları saklıydı. Anladı.

“Heval Sultan şehit düştü!” dedi yalnızca, Axin'e duyurmak istercesine. Kalbini titreten haykırışı savuşturmanın yollarını arıyordu. Axin'e;

“Sakin uyanma, ülkenin özgürlüğe kavuşmasını bekle,” dedi iç çekişleri arasında... Şimdi Sakine'nin yanına gitmeli, onu avutmalıydı. Ölümün kıyısına yeniden kulaç ata-

bilecek gücü toparlamalıydı. Gözlerini açtı. Köşede Sakine'nin okuldan birlikte geldiği arkadaşı İzzet'in omuzlarında ağladığını gördü. İzzet, ince yüz çizgilerinde korumaya çalıştığı bir sükûnetle Sakine'yi teselli etmeye çalışıyor, adeta soluk almadan konuşuyordu. Yanlarına gitmekten vazgeçti. Zihni çocukluğunun güneşli sabahlarına dalış yaptı. Kendisini köy deresinin yakınında buldu. Terliklerini fırlatıp yalınayak dereye doğru koştu. Ayak tabanlarında küçük çakıl taşlarının keskin kenarlarını hissediyor, bu hissedişte gerçek ile düş arasındaki eşik siliniyor, görünmez oluyordu. Dereye indiğinde suyun bedenini dinçleştiren soğuğuyla ürperdi. “Ne güzel bir su” diye düşündü avuçlarıyla suyun yüzeyine dokunurken. Saydam ışıltılı bir su. Derenin dibinde parıltıyan taşları, yosunları, küçük renkli balıkları görebiliyordu. İyi bir yüzücüydü. Ne vakit yüzmeyi öğrendiğini hatırlamıyordu ama biliyordu. Birden sadece yüzmeyi istedi. Ömrünün sonuna kadar. Hiç durmadan, her şeyi geride bırakarak. Hiçbir kıyıya varmadan, sadece yüzmek!

“Eylem, Eylem uyan!”

Onu çağıran ses yabancı değildi. En az anne sesi kadar yakın ve koruyucu. Kime aitti? Tanıdı. Doktor'du. Günlerce, gecelerce birlikte ölümün soluğuna karşı mücadele ettikleri, yaşamın inanç kanatlarını yaralılarına kanat yaptıkları, bekleyişin bozguna uğraticı ateşinde birlikte kavruldukları Doktor! Gözlerini açmaya çalıştı. Gözkapaklarının altı tuz zerrecikleriyle doluymuş gibi batıyordu. Kirpiklerini araladığında üzerine eğilmiş Doktor'un derbeder görüntüsüyle karşılaştı;

“Ne oldu heval Doktor? Arkadaşlardan haber mi var? Bizi almaya mı geldiler?”

Doktor'un çarpılan gülüşünü gördüğünde yanlış soruyu sorduğunu anladı.

“Henüz bir haber yok. Ama bugün bir ses çıkar onlardan.”

“Öyleyse neden uyandırdın beni? Ne görmek, ne yaşamak için?”

Öfkesini haksızca Doktor’a yöneltmişti. En son öfke duyulacak kişiydi Doktor. Anında pişman oldu. Yine de telafi etmeye yarayacak ne bir söz ne de bir davranışta bulundu.

“Saatlerdir uyuyorsun Eylem. Bak İzzet birazcık su buldu arıtma deposundan. Birkaç yudum içersin. Yaralıları uygun şekilde verdik. Haydi, öfkenin kimseye yararı yok, sadece enerjini tüketir.”

“Tam tersine heval Doktor, öfke beni motive ediyor, canlı kılıyor. Şimdilerde zamansız bir tavsiye olmasaydı sana önerirdim.”

“Tavsiyenin zamanı yoktur. Önerini dikkate alacağım ve bundan sonra öfkeyle dolu olarak hareket edeceğim.”

Güldürmek için söylenmiş sözler amacına ulaşmıştı. Eylem gülümsedi; kurumuş ve çatlamış dudaklarının izin verdiği ölçüde, Doktor’un uzattığı tası dünyanın en değerli hazinesiymişçesine aldı, dudaklarına götürdü. Birkaç yudum su içmek susuzluğunu depreştirmiş, yaşama dürtüsünü uyandırmıştı. Alev alev yanan gözlerle tasa bakarken Raperin’den ayıplayan bir inilti koptu. Utanmıştı. Yanakları kızarmış durumda tası uzatırken Raperin’e ters bir bakış fırlatmaktan geri durmadı.

Oturur vaziyette uyumaktan her tarafı tutulmuştu. Güçlkle kalktı. Yaralıları dolaşmaya başladı. Dışarıda mehter marşının gürültüsü devam ediyordu. Berjin ve Nuda’yla bir süre oturdu. Onların sohbetine katıldı. Berjin köydeki arıcılığından bahsediyordu. Arılarla uğraşmanın çocuklarla ilgilenmekten farkı olmadığını, kovandaki hayatı ve iş bölümünü, bal peteklerini büyük bir hevesle anlatıyordu. Adeta, Berjin ellerinden tutup onları çiçek

tarlalarına sürüklüyor, arı vızıltıları ve kuş cıvıltılarıyla dolu bir vadide bırakıyordu. Mehter marşının ve “Teslim olun!” çağrılarının uğursuz yankısı ulaşmıyordu hayranlıkla dolandıkları vadide.

Rohat elinde radyoyla yanlarına geldiğinde hâlâ Tekman’ın yaylalarında geziniyorlardı. Eylem’in dikkatini Rohat’ın radyosu çekmişti. Demek Harun giderken radyoyu Rohat’a vermişti. Berjin radyonun çalışıp çalışmadığını sorduğunda, Rohat pillerin bitmek üzere olduğunu ama bir iki kez dinleyebileceklerini söyledi. Eylem canı sıkkın bir şekilde radyoya bakıyordu. Birden;

“Hiç güzel haberler duymuyoruz şu radyolardan. Neden dinleyelim?”

“Bilmek her zaman iyidir. İnsanı neyin beklediğini bilmek kendini yanıltmaktan ve hayal kırıklığı yaşamaktan iyidir.”

“Merak etme heval Rohat, bizi kıracak kadar hayalci olmadık hiç! Gerçekdışı düşlere sahip olmadık. Sahi bugün ayın kaç?”

“Şubat’a girdik. Yakında Newroz’u karşılayacağız.”

Eylem’i yanıtlayan Memo’ydu. Ayağındaki yara onu giderek daha çok zorluyordu. Topallaması artmıştı. Eylem oturmasına yardım etti, kendi de hemen yanında bağdaş kurdu. Kara Ali yakınlarındaydı. Haber saatinin geldiğine işaret edince Rohat radyoyu kurcalamaya başladı. Frekansı ayarlaması ve sabitleştirmesi kolay olmadı. Haber başlıklarını kaçırmışlardı. Spiker Cizre direnişinden bahsediyordu. Herkes pürdikkat dinlemeye başladı.

Kadın spiker bodrumlardan yirmi dört saattir haber alınamadığını söylüyordu. Eylem, Rohat’a ne olduğunu sordu. Rohat;

“Dündendir telefonlar çekmiyor. Benimkinin şarjı

bugün bitti. Memo'nun bitmek üzere. Galiba sinyal kesiciler devrede. Arkadaşların yanında çalışır durumda olan bir telefon daha vardı, denedik olmadı," dedi.

Spiker, beyaz tülbentlerini bayrak yapıp yaralıların bulunduğu sokağa gelen kadınların haberine geçmişti. Bodrumun bulunduğu binaya kadar yaklaşan, seslendikleri halde yanıt alamayan on bir kadın gözaltına alınmıştı. Bir annenin, "Bıraksınlar, çocuklarımızı biz alalım. Sırtımızda, kucağımızda taşır getiririz. Yeter ki gidişimizi engellemesinler!" feryadı Eylem'in genzini yakmış, boğazını düğümlemişti. Kaçamak gözlerle etrafına baktı. Bakışlarını soğuk bodrum zeminine dikmiş gençlerin ne düşündüğünü merak etti. Katıksız bir zehir gibi damarlarında dolaşan saf acıyı mı? Yitirdikleri arkadaşlarını mı? Yoksa geride kalmanın suçluluğunu mu? Yaralı yavrusuna ulaşamayan, öpüp koklayamayan, derman olamayan anneleri mi? Annesini düşündü. Hâlâ yasaklı bölgenin sınırında oturup bekliyor muydu? Dünyanın duyarsızlığına beddualar yağdırarak dizlerini dövüyor muydu? Zihni geleceğe uzandı. Hayallerini anımsamaya çalıştı. Bu umut kıran zemheri Şubat'ında düşler bile donuyor, geleceğe uzaması zorlaşıyordu. Oysa yarınlar da ne çok heyecan duymuştu... Radyo hayra, iyiye yorulacak hiçbir haber vermiyordu... Spiker Türk basınında işlenen bir haberi geçiyordu. "Yirmi üç terörist kısıtırıldı," "23 numarada son çırpınışlar" başlığıyla yer alan haberin, "Cizre Bostancı sokakta 23 numaralı bina ve etrafında PKK'nin sözde Kandil yöneticileri, iki sniper ve elliye yakın terörist var. Burası ele geçirildiğinde ilçe terörden arınacak!" içeriği dinleyenlerde bir dalgalanma yarattı. Radyo susmuştu. Rohat sabırsızca;

"Bizden bahsediyorlar. Servis ettikleri haberlere bakılırsa burdan çıkmamıza izin vermeyecekler," dediğinde bir

tartışmanın fitilini ateşlemiş oldu. Eylem kimin ne söylediğini, ne tepki verdiğini takip etmekte zorlanıyordu.

“Sözde yöneticiler derken kimi kast ediyorlar.”

“Ben olmadığım kesin. Sözde değil yasal yöneticiyim ne de olsa.”

“Sen de dalga geçecek zamanı buldun. Biz burda tüm ciddiyetimizle tartışıyoruz.”

“Elbette dalga geçilecek zamandır. Siz tüm ciddiyetinizle takınabilirsiniz. Fakat aslolan düşmanın sizi cidiye alıp almadığıdır.”

“Ne demek istiyorsun? Bir derdin varsa açık konuş!”

“Sakin olun arkadaşlar! Ortamı gerginleştirmeye gerek yok.”

“Sahi heval Kara Ali, sniper ne demek?”

“Ne yapacaksın sniperi? Onlar suikastçı yerine böyle havalı kelimeler kullanıyorlar. Esasta anlamamız gereken işgalcinin niyeti. Neyin zeminini oluşturmak istedikleri?”

“Açık değil mi heval Ali? Katlimize uydurdukları meşru kılıf, Kandil yöneticileri, sniperler, teröristler... Teröristliğin ilanı eşittir ölüm fermanımız.”

“Ben ne suikastçıyım ne de yöneticiyim! Allah aşkına bir bak teröriste benzer halim mi var? Sadece vicdanımı dinleyip yollara düştüm.”

“Onlar için fark eder mi sanıyorsun? Direnişe sempati beslemen yeter, katlin için. Hatta benimseyip benimsememen de tali bir mesele. Kadınların, çocukların yanında yer alman, bu havayı soluman, direnişe tanıklık etmen yeterli bir neden. İstersen heval Ali’ye sor.”

“Ben ölmek istemiyorum. Daha hiçbir hayalimi gerçekleştirmedim! Daha yaşamadım ki! Bırakın beni! Beni rahat bırakın!!”

Susuz ciğerlerini patlatırcasına yükselen bu haykırış, tartışmaya katılmayıp çakmak çakmak bakışlarla dinle-

yen bir gence aitti. Eylem, adını, nerden geldiğini bilmiyordu. Pek göz önünde olmadığından tanımaya, tanışmaya ihtiyaç duymamış olduğunu fark etti. Adını bilmediği gence üzüldü. Berjin, gencin tüm karşı koyuşlarına rağmen onu kolundan çekiştirip kuytu bir köşeye götürdü. Konuşarak sakinleştirmeye çalıştı.

Tartışma sonlanmıştı. Kendilerini savunamayanların öfkesi, korkusu, sitemi, hoşnutsuzluğu, yıkım arzusu ölmek istemeyen gencin birikmiş haykırışında patlak vermişti adeta. Bir kaya parçası gibi üzerlerine düşen katı sessizliğin ince patikasından Berjin'in inanç ve şefkatle örülmüş sesi usul usul ilerliyordu. Kara Ali olası bir yılgınlığa set olmak istercesine gür bir sesle;

“Bizi teslim alamayacaklar! Onurlu bir ölüm ise kabulumuzdur,” dedi. Onaylayan mırıltılar çoğaldıkça, Eylem yeniden inancın merhamet bilmeyen kollarında bekleyişe geçeceklerini anladı. Tuhaf bir rahatlık duydu. Hayat kadar tuhaf, ölüm kadar anlaşılmaz... Gözleriyle Doktor'u aradı. Onu Axin'in yanbaşımda, sırtını duvara vermiş durumda oturur buldu. Olan biteni izliyordu. Dahil olmak için kendini paralayıp durduğu ama hep bir yabancı kalıma mahkum olduğu bir dünyanın sürgünü gibiydi. Şikayet etmiyor, yine de haksızlığın kekremsi tadını hissedip duruyordu. Bir gün ağzından kaçırmıştı:

“Sanki sürekli sürgünün dikenli hudutlarında geziniyorum. Sürekli temkinli olmalıyım, her adıma dikkat etmeliyim. Hiçbir arkadaş böyle hissettirmiyor, inan bana! Galiba sorun bende. Savaşmak yerine iyileştirmeyi tercih ettiğimden olsa gerek...” demişti. Yanına oturduğunda neler düşündüğünü sormadı. Öylece konuşmadan oturdular. Sonunda sessizliği Doktor bozdu.

“Son anılarımızı yazmayı düşünmüyor musun? Epeydir yazdığını görmedim.”

“Bilmem! İlk yazmaya başladığımda uygulanan vahşeti anlamlandırma ve yaşanılanların unutulmama çabası bas-kındı. Bizi bilmeyenler belleklerinde ve hayatlarında bize de yer ayırırlar. Bunu istiyordum. Huzurlarını kaçıran bir karabasan olarak değil, güzel bir hayale dalmış olanların rüyasını paylaşınlar istiyordum. Hayatlarını bulandıran kan damlaları olarak değil, ay ışığını içmiş su damlaları olarak kabul etsinler. Bir ağıdı nasıl coşkulu bir şarkıya dön-üştürdüğümüzü ve sonra nasıl ağıdın kendisi olduğumuzu bilsinler... Son günlerde ise neden yazdığımı sorguluyorum? Yazdıklarım geleceğe ulaşmayacaksa neden yazayım? Na-sılsa bizimle beraber yıkıntılar arasında kaybolacak, külle-nip dağılacak sayfalar. Ya da işgalciler bulacak; elleriyle, gözleriyle kirletecekler. Oysa bizden sonra sevinci çekilmiş bu şehrin çocuklarının eline geçmesini isterdim. Kederle-rine, yıkım yorgunu gözlerine, yalnızlıklarına ortak olsun diye. Fakat bu, çok çok küçük bir ihtimal.”

“Olsun, bazen küçük bir ihtimal uğruna neler yapılmaz ki! Senin gibi uzun, kıvrırcık saçları olan, içi içine sığma-yan küçük bir kız çocuğunun eline geçtiğini düşün. O çocuk büyüyecek, bir zamanlar onun şehrine tutkulu bir aşkla bağlanan, özgürlüğü gerçek kılmaya çabalayan birilerinin yaşadığını bilecek. Dağı, taşı, kurdu, kuşu, güneşli günleri seven ve özleyen, bu sevgi uğruna ölebilen insanların var olduğunu anlayacak. Belki o çocuk ışıklarla parıldaayan Dicle’nin sularına dokunduğunda, suyu dalgalandırdı-ğında seni, senin yaşadıklarını hatırlayacak. Şarkı söyle-diğinde seni ve toprağın şarkısını hissedecek ta içinde. Sesinle birlikte taşıdığın bütün direnişçileri... Sesine tu-tunacak belki, sesinle yola çıkıp bize tutunacak. Sen bizim anlatıcımız oldun, ne de olsa! Toprağa, toza dönüşecek kalplerimizin anlatıcısı...”

“Senden söz ettiğimi nerden çıkarıyorsun? Belki def-terde adın sadece heval Doktor olarak geçiyordur.”

“Hiç fark etmez. Hem böylesi daha iyi. Unuttun mu, anam beni hâlâ okulda sanıyor... Oysa özgürce yaşadığım ve hayatı tüm zerreciklerine kadar duyumsadığım zamanlara tanıklık etmesini isterdim.”

Eylem hayretle bakıyordu Doktor’a. Ondan şimdiye dek hiç böyle güzel sözler işitmemişti. Son demlerin duygusal atmosferi mi onu böyle konuşturuyordu?

“Ben sizi anlatamam ki!” diyecekken ortalığa birden sağır edici bir sessizliğin çöktüğünü fark etti. Önce algılayamadı nedenini. Ardından mehter marşının ve “Teslim olun!” çağrılarının tiksindirici gürültüsünün sustuğunu, yüzlerine sertçe çarpan sessizliğin bundan kaynaklandığını anladı.

“Zırhlı araç geri çekildi!” diye bağırان ama aracın neden çekildiğini kestirememenin tereddüdüyle çevresine bakan İzzet’i duydu. Ve hemen sonra Raperin’den yana bir hareketlilik sezdi. Silahının namlusuna mermi sürdüğünü duyuran mekanizmanın sesi ansızın patlayan bir şimşek gibi yerinden sıçrattı Eylem’i. Doktor’la aynı anda ne olduğunu sordular Raperin’e. Kimsenin duymasını istemediğini gösteren bir bakışla onlara doğru eğildi, fısıltıyla;

“Duymadınız mı? Az önce Rohat söyledi, radyoda bir haber geçmiş. Hışırtilardan zor anlamış. Şehre girmeye çalışan silahlı bir gruptan söz etmiş. Silahlı grup fark edildiğinde sıcak temas sağlanmış. Çatışma çok sürmemiş, grup geri çekilmiş Nusaybin tarafına.”

Eylem duyduklarına inanamıyordu. Kalbi hızla çarpmaya başlamıştı. Doktor’la az önce konuşurken Rohat’ın Raperin’e doğru eğildiğini, kulağına bir şeyler fısıldadığını belli belirsiz anımsıyordu. Kendisinin sormaya cesaret edemediğini Doktor sordu.

“Bizim Harunların grubu mu? Emin misin? Kimseye bir şey olmuş mu?”

“Bizimkilerden başka kim olabilir? Kim geri dönüşü olmadığını bile bile şehre girmeye kalkışır ki?! Ölü ve yaralılarından bahsetmedi Rohat. Nusaybin’e çekileceklerdir. Orda, kaldıkları yerden devam edeceklerdir. Ama bizim için çekilecek yer kalmadı. Bitti artık! Ben de hazırlanmalıyım!”

“İyi misin Raperin? Yanakların kızarmış. Ateşin çıkmış olmalı. Bakmamı ister misin?”

“Gerek yok Doktor, dedim ya bitti artık!”

Eylem, Raperin’in büyümüş gözbebeklerini, kızarmış yanaklarını gördüğünde neye hazırlandığını sezmişti. O bir savaşçıydı, bildiği tek şey durduruluncaya dek savaşmaktı. Yoksa durmayacaktı. Savaşma olanağı kalmadığındaysa kendi varlığına yönelcekti.

“Aklından her ne geçiyorsa heval Axin’i düşünmelisin. Onu yalnız bırakamazsın, bırakmak istemezsin.”

Axin’in adı geçer geçmez gözleri kederle doldu Raperin’in. Komutanına karşı sorumluluğunu hiç aksatmamıştı.

“Heval Axin’in bana ihtiyacı kalmadı. Hem ondan önce varmalıyım oraya. Beni orada göremezse kaygılanacak, üzülecektir.”

“Raperin, sakın yapma! Bekle! Nasılsa beraber gideceğiz!..”

Eylem’in haykırışı karşısında Raperin bir an durdu, baktı. Dipsiz bir uçuruma açılmış gibiydi bakışları; acı, özlem, tutku, intikam, kırgınlık... Tüm duygular yoğunlaşmıştı. Eylem bir tek korkuyu görmedi o bakışlarda.

“Bijî Berxwedana Cizîrê!” sloganı boğazından yükseldiğinde, sesi içlerinde yankılanıp tepeden tırnağa titrediler.

Raperin silahının namlusunu çenesinin altına dayadı. Eylem’le Doktor’un yetişmesine fırsat vermeden gözlerini yumdu, tetiğe bastı...

“Merhaba,

‘Toza, toprağa dönüşecek kalbimizin anlatıcısı oldun,’ demişti Doktor Firaz. Öyle mi sahiden? Kalpleri aşkla atan direnişçilerin anlatıcısı olmak kolay değil, biliyorum. Bir kan damlasına dönüşen hayattan daha büyük ve yüce olan direnişçilerin sevincini, acısını, hasretini hangi sözcük anlatabilir? Bir gül yaprağının tazeliğine ve kırılğanlığına sahip gülüşlerini ve gözlerini kim eksiksiz anlatabilir ki?! Masumiyetle şavkıyan yüzlerini gölgelemeden hangi tan vaktinin kızılığы serpebilir ışığını geceye? Belki diyorum, belki toprağı avuçlayan bir çocuk bir zamanlar heyecanla çarpan kalbimizin atışlarını duyabilir; yalansız, hilesiz. Sahteliklerden, bencilce atılımlardan, hesaplardan uzak bir çocuk, uğruna ömürlerimizi silaha, barıkata, hendeğe dönüştürdüğümüz gerçeğin bilgesi olabilir.

Şu an Axin’in yanında oturur durumdayım. Günlerdir kendine gelmiş değil. Son nefesini vermek için bizim zamanımızı bekliyor adeta. Çağla sürdürdüğü hesaplaşması, belirsizce atan nabzının etrafında sürüyor sanki. Ara sıra bileğine dokunuyorum. Bizimle arasındaki tek canlı bağ giderek hafifleyen nabız atışları, bizimle olduğunu hissettiren, canlı ama incecik bir bağ... Sırtımda her top atışıyla zangır zangır titreyen duvarların ürper-

tisi, elimdeyse tavandan dökülen sıva parçalarıyla kirlenmiş bu defterle etrafıma bakıyorum. Sabaha doğru yaşadığımız kargaşa biraz durulmuş gibi... Gecenin en koyu deminde bombardıman artmıştı. Sabaha doğru bodrumun üst katının da yıkıldığını, sersemletici bir gürültüyle sokağa düşen beton parçalarından, dağılan cam şangırtılarından anladık. Büyük bir toz bulutu aldığımız havaya karışıyor, bizi nefessiz bırakıyordu. Yarı yarıya kapanmış bodrumun küçük pencerelerine bir solukluk hava ihtiyacıyla yığılıyorduk. Yürüyemeyenler ise ciğerlerini kaplayan toz bulutunun ortasında öksürüyor, kuru öksürük kurumuş boğazlarını parçalıyordu. Her öksürükle yaraları zonkluyor, dikişleri pathyor, boğulan birinin çırpınışı gibi hava almak için çırpınıyorlardı. Bir yudum su ile boğazlarını ıslatmak isteyenlerin inleyişleri tank paletlerinin altında eziliyor, yankı bulmuyordu adeta. Rohat öfkeden yerinde duramıyor, Memo bir yaralıdan bir yaralıya aksayan ayağıyla koşturuyor, Doktor ise bir kaya parçası gibi sessizce oturuyor, bekliyordu. Neyi beklediğini kendisi de bilmeden. Her top atışıyla üzerine bastığımız zemin kayıyor, ya birbirimize ya da duvarlara tutunuyorduk. Bir an geldi, her şey durdu. İnanmaz gözlerle birbirimize baktık. Şimdi sırada neyin olduğunu düşünüyordum ki, pencerelerden birkaç tane pet şişe atıldı. Su şişeleriydi. O an duyduğumuz şaşkınlık hiçbir şeyle kıyaslanamazdı. O kadar beklenmedikti ki! Nereden gelmişti şişeler? ‘Su!!!’ inlemelerini duyup insafa gelen birileri mi göndermişti? Bir mucize miydi yoksa? Kimseden tek kelime çıkmıyordu. Sanki en küçük bir ses tanık olduğumuz mucizeyi bozabilir, bizi tekrar gerçeğin kahredici kollarına fırlatabilirdi. Şaşkınlık umuda, umut sevince evrilirken Memo uzanıp bir şişeyi eline aldı, kapağını açtı. Bütün gözler ona kilitlenmiş, eller ona doğru uzan-

mıştı. Memo şişeyi kokladığı gibi yere fırlattı. ‘Alçaklar! Yakıcı madde koymuşlar içine! Benzin kokuyor! Bu ne Allahsızlık! Bu ne vicdansızlık!’ Küfrediyor, beddua ediyor, bağırıyordu. Bizde tek bir hareket yoktu. Adeta donmuş, bir taş parçasına dönmüştük. Zulmün böylesini algılayamayan zihnimiz ve kalbimiz durmuştu sanki... İlk tepkiyi veren Rohat oldu. Başka bir şişeyi aldı, koklamaya başladı. Ardından diğerleri... elden ele geçen şişeler, küfürler, beddualar, sloganlar... Bir anafora yakalanmıştık sanki. Debelendikçe dibe doğru çekiliyorduk. Ölüm dahi bu vahşetten daha insaflı geliyordu artık. Berjin’in sesi kararlı cınladı.

‘Hevalno! Arkadaşlar! İşte düşmanımızın gerçek yüzü! Şimdiye dek iyi niyet adımı ya da çözüm bekleyenler gafletin nasıl uyuşturduğunu anlarlar belki. Tarihte görülmemiş bir zulüm bu... Şişelere doldurdukları yakıcı madde eninde sonunda onları yakacaktır. Bizi yakıp kül etseler de onlar da nefretimizin ateşinde yanmaktan kurtulamayacaktır. Dünyadaki son Kürt dahi lanetle adlarını anacaktır. Son anlarımızda size ne yapmanız gerektiğini hatırlatmak bana düşmez. Kendim için söyleyebilirim; bugüne kadar inançlarıma göre yaşadım. Ve hiçbir pişmanlık duymadım. Eğer pişmanlık duymuş olsaydım o vakit düşmanın yenildiğine nasıl inanırdım? Son nefesimi bu şehirde vermek beni üzmüyor, aksine mutlu ediyor. O yüzden hiç kimse ölüm karşısında zayıflık gösterdiğimi görmeyecektir!..’

Susuzluktan çatallaşmış sesi, Dicle gibi dolaşmıştı ruhumuzun en karanlık mecralarında. Yüzlerdeki rahatlamayı fark ettim. Tek tek yüz çizgilerini seyrediyor, her birini zihnime kazımak istiyordum. O anda, ilk direniş zamanlarında düzenlediğimiz gece şölenlerini anımsadım. Hep beraber şarkılar söylediğimiz kareler... Sesinin güzel

olup olmadığına aldırış etmeden herkesin söylemeye heveslendiği ve inanılmaz bir uyumun yakalandığı şarkılar... Özgürce söylenmiş her sözcüğün, her ezginin, melodinin vardığı doğal uyumun birer tınısı olarak... O an, son yol arkadaşlarımla yüz çizgilerini seyrederken daha iyi anladım; dünyanın en güzel şarkısıydı özgürlük. En güzel, en coşkulu, en kederli, en kanlı şarkısıydı. Amansız bir kendini veriş gerektiriyordu. Öldürüm uçaklarıyla yarılmamış bir gökyüzünün ve hırpalanmamış bir hayalin arayışydı. Arayışın en saf, belki de o yüzden en acımasız durağıydı.

Heval Axin'e bakıyorum. Sancılı bir uykunun bilinmezliğinde ölümünü kolaylaştırmak için kulağına bildiğim duaları sıralamak istiyorum. Hiçbir duayı hatırlamak istemeyen zihnim, vazgeçiriyor beni bu beyhude çabadan... Raperin'in her zamanki yeri koca bir boşluğun çıldırtıcı varlığıyla dolu. Onu yaşama döndürmeye çalıştığımız o anların anısı hâlâ içimizi kanatıyor. Doktor, 'Bırakalım artık, hem onu hangi yaşama döndüreceğiz,' dediğinde öfkeyle, kırgınlıkla, kederle ağlamıştım. Son gözyaşlarım onundu. Tek başına gitmeyi seçmişti. Ölümünü mutlak bir varoluş gibi belirleyip fırlatmıştı yüzümüze. Onu nasıl bağışlayabilirdim? Yolculuğu birlikte tamamlamanın sabrını göstermeliydi. Ölmek kimi zaman sabır gerektirirdi bu diyarlarda. Düşüncemi dile getirdiğimde Sakine onaylamamıştı.

'Onun da ölümle başetmesinin yolu böyle olmalı,' demişti alçak sesle. Raperin'in ruhunu incitmekten korkarcasına devam etmişti.

'Onun ruhu hâlâ bizimle, bodrumda asılı kalmıştır. Hem nereye gidebilir ki? Tüm sevdikleri burada iken nereye gider? Ruhunu bedeninden özgürleştirmeyi seçti. Ama hâlâ bizimle, inan bana!..'

Hayretle süzmüşüm Sakine'yi. Son kurşununu kendine sıkan Raperin'in tavrını anlama çabası mıydı, yoksa

hiçliğe karşı geliştirdiği öz savunma çabası mıydı sığındığı açıklamalar?... Yüzünün solgunluğu günbatımının sararmış hüznünü anımsatmış, çukura kaçmış gözlerinde parıldayan bir çift kor içimi yakmıştı. Şimdi, bu satırları yazdığım sırada Sakine, İzzet'in şefkat dolu bakışlarının gözetiminde güçlü ve güçsüz yanlarıyla yüzleşiyor. Zamanımızın sonu geldiğinde karşılaşacağı her türlü ölümü güçlü bir kadın olarak karşılayacağından nerdeyse eminim.

Kara Ali yakınımnda, yarı uzanmış vaziyette. Neredeyse kiminle konuştuğu anlaşılmadan hırıltıyla sesleniyor, konuşuyor, anlatıyor. Kan ve su kaybı bilincini iyice bulanıklaştırmış. Bir inanç, bir hayal üzerine kurduğumuz dünyamız topraklarla sarsılıp dağıldıkça Kara Ali gülüyor. Bir çığlığın gülüşünü çağırıştırıyor ve korkutuyor beni. Bazen daha anlaşılır sözcükler duyuyorum ondan. Birkaç saat önce bilinci açıkken bahardan, dağ rüyalarından, yıldız yağmuruyla çisil çisil dans eden pınarlardan söz ediyordu. 'Bahara az kaldı heval Eylem!' diyordu.

'Şu uğursuz Şubat'ı atlatsak bahar, çiçek kokularıyla karşılayacak bizi. Ilık şefkatiyle sarmalayacak. Önce 8 Mart konuğumuz olacak. Kadın arkadaşların kutlama hazırlıklarına ben de katılacağım. Şimdiye kadar kadın arkadaşlara haksızlık yaptım. Özeleştirim olur. Sonra hep beraber Newroz'a hazırlanırız. Newroz günü büyük bir ateş yakarız. Dağdaki gibi şen şakrak, ateş gibi canlı bir neşeyle çember kurarız ateşin etrafında. Mahsum, Serdem, Agit, Yılmaz, Bahoz, Selim, Nujin, Jiyan... hepimiz halaya durup Ehmedê Xanê'ye selam yollarız. Olsaydı bizim de bir padişahımız, demesine gerek kalmadığını, hayıflanma devrinin geçtiğini, kanıtının ise Rebêr ve ölümsüz savaşçıları olduğunu anlatırız. Heval Eylem, hatırlıyor musun, Serdem, Ehmedê Xanê'ye Xani Baba diyordu?! Duymuyorum seni.

Neden sesler kesildi? Etraf neden karardı?” Konuşmasına devam edemedi. Kesik kesik, anlaşılma sözçükler onu yine ele geçirmişti. Doktor’la karşılaşan bakışlarımız utançla taşınan çaresizliğin yükünü hatırlatıyor birbirimize. Çaresizliğin suçluluk hissettirdiği, suçluluğa dönüştürdüğü bir eşik vardır. Günahkâr ve suçlu olmadığımız halde atladığımız bu eşik, masumiyetimizi öte tarafta bıraktı sanki.

Nefes nefese yürüttüğümüz çare olma mücadelesine, sıradışı çabamıza rağmen yetersiz kalmıştık. Bu konu Doktor’la aramızda konuşulmadı, söze dökülmedi. Fakat sağaltamadığımız yaralar bağışlanmaz bir günah gibi ruhumuza çarptıkça suçluluğun ikimizi de kemirdiğini biliyorum.

‘Bahara az kaldı,’ demişti Kara Ali. Saatlerdir bu cümleye kafa yoruyorum. Henüz Şubat’ın ilk günlerindemiz. Şubat’ın beşi mi altısı mı emin olamıyorum? Etrafımda uyanık durumdakilere sormaya yelteniyorum. ‘Hangi günde olduğumuzun ne önemi var? Hâlâ Şubat’tayız!’ yanıtı ile karşılaşmak canımı sıkıyor. Birden çocukluk masallarımın, ışıklı rüyalarımın beslendiği, hasretinin beni nefessiz bıraktığı alacalı şehrimde Şubat’ın hiç bitmeyeceği gibi bir önseziye kapılıyorum. Bizden sonra şehrimin takvimleri hep Şubat’ı göstermeye devam edecek. Yurdum sonsuza dek bahardan mahrum kalacak. Hayatın döngüsü, mevsimlerin akışı, bizimle birlikte sona erecek. Her şey duracak. Zaman hep Şubat’ta takılı kalacak. Ne saçma bir düşünceydi! Bir lanetin kötücül gücünü yaymasın diye hemen zihnimden bu düşünceleri kovuyorum...

(...) Yazma çabamı süreklileştiremiyorum. Sık sık ara vermek zorunda kalıyorum. İçine yuvarlandığımız yorgunluğun dipsiz karanlığında kaybolmamak için adeta kendimizi paralıyoruz. Yorgunluğa, açlığa, susuzluğa,

delirmeye teslim olursak bizi katletmek isteyenlerin insafına sığınmış olacağız. Karanlığın en dip noktası yani. Nasıl kabul edilebilir böyle bir yazgı? ‘Şerefli bir ölüm’ demişti Rohat, Axin ve diğerleri... Yurdumun onurunu koruyan ve yücelten direnişçiler...

İçimdeki yakıcı susuzluk, çölleri anımsatıyor bana. Soğuk çöl gecesinin uzak yıldızları kadar uzak şimdi hayatın sıcak nefesi... Gelecek zamanların hayali, çölün tekdüzeliğinde giderek soluyor. Kum taneleri kaçıyor gözlerime. Ovuşturdukça gözlerim yanıyor. Kum fırtınasına yakalanmış bir bedevi gibi yine de şaşkın, öfkeli ve umutluyum. Direnmeye devam edenlerin öfkesi ve umudu...

(...) Az önce Rohat, ‘Sur hâlâ direniyor Axin yoldaş,’ diyerek yanımıza oturdu. Elinde Serdem’in radyosu. Tükemiş pillerin son kırıntısıyla haberleri dinliyoruz. Dış dünyanın sesi hışırtilarla, duraksamalarla, kaybolup ortaya çıkmalarla ulaşıyor bize.

‘Yıkılan vicdan duvarlarının altında kaldık,’ diyorum, neden söylediğimi bilmeden. Rohat, çevresi kararmış gözlerinin karasıyla bana bakıyor; hayretle değil, anlayışla. Bu bakış biraz olsun çöl kumlarını uzaklaştırıyor zihnimden. Birden hışırtilar arasında Mehmet abinin sesini ayırt ediyorum. Cılız bir heyecan gösterisiyle, ‘Mehmet abi konuşuyor!’ cümlesi ağzımdan dökülüyor. Rohat, kucağımda sımsıkı tuttuğum defterime bakarak ne yaptığımı anlamaya çalışıyor. Bir an duraksıyor, gözlerinde ‘Kıyametin ortasında günlük mü tutuyorsun?’ sorusunun belirdiğini görüyorum. Ancak çatlamış dudaklarının arasından başka bir soru çıkıyor.

‘İki saat önceki haberleri dinlemedin değil mi?’ Kafamı ‘hayır’ anlamında sallıyorum.

‘Biz de çok iyi duyamadık. Mehmet Başkan ve yanındakilerden haber alınamadığından, yine başka iki üç

bodrum daha olduğundan bahsediliyordu haberlerde. Gerçi gidip geliyordu, pek bir şey anladığımız yoktu ya!’

‘Evet ama Mehmet abi konuşuyor. Bu onun sesi, nerde olsa tanırım. Her şeyin güzel olacağını hissettiren güven verici sesini kim tanımaz ki!’ diyorum donuk bir sesle. Rohat kırık bir ifadeyle beni süzüyor.

‘Son konuşmasıymış, öyle dediler. Tekrarlıyorlar durmadan. İşte şimdi yine veriyorlar. Dinle bak!’

Defterime sımsıkı sarılarak dinlemeye hazırlıyorum kendimi. Gözlerim yere çivilenmiş. İçimde uğursuz bir yankı. Ne yaparsa yapsın, hiçbir sona hazırlanamıyor insan. Bir daha anlıyorum. Mehmet abi konuşuyor;

‘(...) Ama altmış gündür bağıyoruz, çağırıyoruz, avazımız çıktığı kadar halka seslendik. Cizre halkı var gücüyle bedenini siper etti; tanka, topa, roketatarlara. Hiç kimsenin şüphesi olmasın. Onun için mücadeleye devam eden arkadaşlara buradan selamlarımı iletiyorum. Cizre halkı altmış gündür soğuğa, açlığa, susuzluğa rağmen diz çökmedi. Onun için kalan insanların bizimle gurur duyması lazım. (...) Biz öldükten sonra lütfen kimse Cizre’deki cenazelere, Cizre’de var olan katliamı çekip görüntülemeye kalkmasın ya da cenazelere sahip çıkmasın...’

Mehmet abinin hıştırtılar arasında kaybolan sesine tutunmak, onu yıldırıcı yalnızlığın ortasından çekip almak istiyorum. Bizi yalnız bırakan bir dünyanın çıldırtıcı sessizliğinden korumak... Gücümün yetmediğini bildiğim halde. Sessizliğe karşı koymak, tepkisizliğin yaralayıcı darbelerini savuşturmak için hiç durmadan seslendi, çağrılarda bulundu. Tek bir an bile yıldığını, boşverdiğini, geri adım attığını görmedim. Sitem dolu son konuşmasında dahi vazgeçmemişti bu çabasından. Direnenlere selam yollayarak yanımızda olmaktan da vazgeçmemişti... Sağanak yağmura yakalanmış bir serçenin ür-

pertisini hissediyorum içimde. Gözlerimi kapatıyorum. Hiçbir şey görmek, duymak istemiyorum.

Omzuma dokunan Doktor'un eli, gözlerimi açmaya zorluyor. Kulağımdaki sesi saçak altlarında titreyen serçeyi anımsatıyor.”

‘Belki de günlüğü saklama vakti gelmiştir. Çok geç olmadan saklamalısın. Vakit yaklaşıyor...’

(...) Adım Eylem Gülistan, şu an Cudi mahallesi Bostancı sokak/23 numaralı binanın bodrum katında mutfak olarak kullandığımız bölümdeyim. Elimdeki defteri Doktor Firaz'ın gösterdiği yere saklayacağım birazdan. Kapıya yakın duvarın girintisine. Ve orada zamanını bekleyecek. Bizim bekleyeceğimiz gibi...

Muhteşem direniş günlerini ve bu günlerin yaratıcısı savaşıları, onları bağrına basmakta tereddüt göstermeyen şehrimin halkını sınırlı zamanımın elverdiği yetenekle anlatmaya çalıştım. Her biri kendi yaşamlarının ve bedenlerinin sınırlarını aşarak devleşen tüm bu direnişçileri anlatmak için belki de ilahi bir güç gerekiyordu. Yetersiz kaldım, farkındayım.

Az ötede enkaz yığını andıran bodrumun büyükçe salonunda vicdanı elvermediğinden gidemeyenlerin, yaralıların ve şehitlerin bekleyişi sona ermek üzere.

Geride kalacak sevdiklerimiz, ailelerimiz, arkadaşlarımız, kalbi bizimle olanlar, endişeyle sonumuzu bekleyenler başlısınlar bizi! Onlarla birlikte kurduğumuz özgürlük hayallerini gerçek kılamadığımız için. Özgür topraklar yerine şehit bedenlerimizi onlara sunacağımız için. Özellikle anneler... Karşısında, bütün insanlığın suçlu olduğu anneler... Onların gözlerini yakan gözyaşına dönüşeceğiz. Ciğerlerini parçalayan, soluyamadıkları nefes, yutkunamadıkları lokma olacağız. Kutlayamadıkları bayram sabahları olacağız. Sokaklarda neşeyle koşuşturan, kirlenen dizlerini kanatan ço-

cukları her gördüklerinde, hatıralarımızla tepeden tırnağa acıya kesildiklerinde haykıramadıkları çığlık olacağız. Bağışlasınlar bizi! Belki cenazelerimizi bile bulamayacaklar. Belki bir torbaya konulan kemiklerimizi biz diye alacaklar. Doğurup ömürleriyle yoğurdukları, özenle büyüttükleri çocukların kemiklerini alıp bağırlarına basacak; ‘Kanın bedeli neydi?’ diye soru soran ruhlarımızı huzura erdirmeye adanacaklar kendilerini. Ağda dönüşen hayatlarının ağırlığını hissedeceğiz. Bizimle dertleştiklerinde seslerini duyacak, onlarla birlikte kanayıp duracağız. Avuntu beklemeyen yürekleriyle bizi yeniden yeniden doğuracaklar her gündüğümünde... Bu yüzden bağışlasınlar bizi! Susuzluktan kavru lan günlerimizin anısına toprağımızı sulayacaklar ve mezarlarımızda boy veren bir kır çiçeğinin güzelliğinde bizi görecekler!

Biz ise özgürleşmiş olacağız. Tüm zorlukları, kuşku ları, acıları, özlemleri geride bırakacak, her türlü bağdan azade olacağız. Ölümlerimizin sevgili, merhametsiz ülkemize özgürlük getirmesini bekleyeceğiz... Kanımızla kutsanan bu kadim topraklar hatırlasın bizi! İzlerimiz sonsuza dek canlı kalsın Cudi’de, Sur’da, Nur’da, Yafes’te!.. Ve amansız bir asrın kıskacında takılı kalan düşlerimiz Dicle’nin dalgalarıyla sürüklensin başka diyarlara...

Yeniden top atışlarına başladılar. Doktor hızla kapıda beliriyor, ‘Acele et!’ diyor. Patlamalar ortasında sesini ulaştırması kolay değil. Tavan üzerimize çöküyor. İçeriden yükselen haykırı şları, birbirine karışan bağırı şları duyabiliyorum. Birden kargaşayı bıçak gibi kesen vahşi bir çığlık kopuyor;

‘İçeriye kimyasal attılar!’ Kanımı donduruyor.

‘Yakacaklar bizi! Yakacaklar!’

Acele etmeliyim. Korkunun son anda beni felç etmesine izin vermemeliyim. Mehmet abinin sesi kulakla-

rımda cınlamaya başlıyor; ‘Biz diz çökmedik. Halkımız bizimle gurur duysun!’ Rahatlıyorum...

Toza, toprağa dönüşen kalbimizi avuçlayıp bahar rüzgarlarının kanatlarıyla bizi Cudi’ye, Nusaybin’e, Silopi’ye, Gever’e, Hewsel bahçelerine taşıyacak çocuk! Bizi unutmadığın müddetçe kalp atışlarımız seninle olacak!.. Bizi anımsadığın sürece sesimiz zamanla toprağın şarkısına dönüşecek ve kalbinin her atışıyla kulağına fısıldayacak özgür savaşçıların ölümsüz düşlerini... Ve sonra ayak izlerimiz gün ışığına serilecek. Kaybolmayasın diye yeni yollar arayacaksın belki. Işık ve toprak, yolculuğunu kutsayacak. Bizim hikayemiz ise nehirler ülkesinde bir efsanenin kıyısına varacak. Fakat biz aşkla yaşadık, aşkla direndik çocuk...”

